

ave maria

GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA

GOD. XXXVII., br. 2 (106) 2018.

SADRŽAJ

Riječ č. majke (s. K. Maglica)	3
Iz Uredništva AM (s. S. Sente)	5
Glas Crkve: Pobudnica pape Franje Gaudete et exsultate.	6
Pod plaštem Bl. Dj. Marije - predavanje s. Ane B. na MB 2018.	9
Ozanine stranice: Proslava Bl. Ozane u Zagrebu (s. S. Sente)	20
Iz Tajništva Kongregacije (s. B. Rudić)	31
IDI – s. Tješimira primila nagradu grada Vela Luka	34
Godišnji susret starješica u Zagrebu (s. S. Sente)	48
Proslava 60. i 50. obljetnice redovništva	55
s. Ana održala nastupno predavanje (Karmela Š.)	60
Kandidatice Karmeli dodijeljena stipendija	61
Korčulani pobjednici na žup. natjecanju (A. T.)	62
Pojednost iz subotičke zajednice (s. B. Bagudić)	62
Duhovne vježbe u Korčuli i u Zagrebu (www. domin. i s. I. P. Novina)	64
Dominikanski mladoisnisi HDP fr. Marko i fr. Anto	66
10. kruničarsko hodočašće na MB (s. S. Sente)	67
Ostale vijesti iz dominikanske obitelji (s. S. Sente)	69
Aktivnosti DV Bl. Hozana i Anđeli čuvari.	79
10. dani hrvatskih svetaca i blaženika (s. S. Sente i T. Baran)	82
Čudni su putovi Gospodnji	84
Velikani OP reda: Bl. Gundisalvo Amarantski (I. Armanda)	86
Da se bolje upoznamo: s. Cecilija Škriljevečki (s. S. Sente)	90
Što ima nova u kat. knjižarama: (sabrana s. Slavka S.)	105
Što kažu naše najmlađe: Imamo nove novakinje	113
Novicijatske muke (s. M. Turi)	115
Sprebrnjene (s. I. Lušo)	115
Oproštaj post. Karmele od Zagreba	116
Stranice povijesti: s. Vica Bralić, prikaz života i djelovanja (I. Armanda)	118
Naši pokojnici: s. Lujza Apan (s. S. Sente)	126
Alojz Sente (s. S. Sente)	135
Marija Škrinjar (s. I. Škrinjar vlč. I. Mikec)	139
Boris Remetin (s. K. Remetin)	141
Josip Stantić (s. K. Stantić)	142
Vlč. Domagoj Vuletić (s. S. Sente)	143
Meditativni trenutak: Jesmo li istinski Isusovi učenici (don I. Bodrožić)	151
Zeleni agronomov kutić: Krastavac (s. M. K. Strizak)	153
Razbibriga i korisni savjeti	155

GLASILO SESTARA DOMINIKANKI

KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA

Uređuje: s. Slavka Sente, Zagreb, Kruge 44/a

Tel. (01) 6129-210; e-mail: slavka.sente@gmail.com ili ssente@inet.hr

Drage moje sestre,

Isus za sebe tvrdi “ Tko vidi mene, vidi i Oca (Iv 14,9). Svaki njegov učenik bi isto mogao za sebe reći. Zapravo, svaki vjerodostojni Isusov učenik može to za sebe kazati. Otac prosijava kroz njega, progovara po njegovim riječima, vidljiv je i opipljiv u njegovim djelima.

Dominikova pojava, propovijedanje riječju i djelom, govorili su o Bogu, o milosrdnom i dobrom Bogu. Njegova druženja, razgovori, nagovori, poduhvati, suze i pjesma počivali su na kontemplaciji i meditaciji Očeve ljubavi prema čovjeku. Napajan Bogom, Dominik je postajao bliskiji čovjeku, otvoreniji, topliji, zainteresiraniji za njegovu muku i patnju. Razumije ljude koji za dostojanstvom žedaju, ljude kojima su tekovine kulture uskraćene, kojima u dio ne pada bogatstvo zemlje, ljude koji još uvijek slobode nemaju, koji ni Boga slobodno ne mogu slaviti.

Za Dominika se govori da je bio izvanredan i uspješan student Božje Riječi i vremena u kojem je živio. Nije svijet promatrao okom znanstvenika, suca ili učitelja. Dopuštao je da bude taknut onim što vidi i čuje, pa su njegovi suvremenici u njegovim riječima i djelima doticali njegovo iskustvo Božjeg milosrđa i ljubavi. Po tome je Dominik bio privlačan običnom puku, ljudima knjige i ljudima koji za Boga nisu marili.

Nije Dominik bio učitelj kanonskog prava, ni magister filozofije, nije imao ni doktorat

iz teologije, a ipak je duboko zahvaćao u sva ta znanstvena polja jer se kretao u Bogu i duboko je bio ganut njegovim milosrđem i praštanjem. Shvaćao je Dominik da zakon bez ljubavi guši protok života, a filozofija bez Boga ne osvaja srce čovjeka. Samo ljubav daje životnost životu, ljubav koja mijenja srce pojedinaca, unosi mir i radost u sve odnose, u sva događanja, zajednice čini kompaktnijima i uspješnijima na svakom polju, pomaže da prežive sva iskušenja i sve prepreke.

Zanimljivo je zapaziti da u dominikanskom redu nije osnovna stanica pojedinac već zajednica. To je prirodni okoliš, plodno tlo gdje pojedinac može iskusiti Božju i ljudsku ljubav u svim njenim vidovima. Odatle crpi životne sokove, tu brusi svoju čoškastu narav, dobiva zdrave kritike i opomene, podršku i ohrabrenje, kako bi zasjao što ljepšim sjajem u svom životu i poslanju.

Svjedočanstvo zajedništva je posebno važno u današnje vrijeme kad globalizacija dobiva krila, a pojedinci se gube, osjećaju se osamljenima, nemoćnima i prevarenima. Zdrava zajednica sama po sebi uspješno evangelizira jer djelom i životom otkriva milosrdnu Očevu ljubav, u čije ime djeluje i po čijim pravilima živi.

Žalosno je i zabrinjavajuće što sami sebi moramo priznati da zajednice sve brže gube zajedništvo i nastavljaju živjeti kao skupine

pojedinaца koje često nemaju iste interese ni ciljeve. Sve smo školovanije, dičimo se studijima i diplomama, a pravo znanje temeljeno na Isusu Kristu sve nam je nejasnije. Razbacane istine usvojene studijem ne donose nam životnu mudrost. Samo Krist i njegova riječ pripremaju čovjeka za kvalitetan život i poslanje. Uzalud

nam propovijedati ISTINU koju sami nismo usvojili, nije nas preporodila u novog čovjeka. Samo ono što pripada vječnosti mijenja pojedinca i zajednicu u sadašnjosti. Nikakva diploma ni potvrda ne donose mir pojedincu, niti može promijeniti međuljudske odnose. Bez pravih potpornih stupova, molitve, studija i skladnog zajedničkog života nema pravog dominikanskog poziva ni pravog intelektualca.

Što je intelektualac, ako nije ČOVJEK?, pita se A.D. Sertillanges. Što je DOMINIKANKA

ako nije sestra, ako nije redovnica u punom smislu riječi, pitamo se svi. Dominik, Toma, Katarina, Martin i Ozana, ... ostavili su nam svijetli primjer života pokazavši kako možeš biti zapažen intelektualac s dubokim tragovima u povijesti, a opet ostati skroman redovnik, jednostavan i svet. Možeš biti redovnik bez visoke škole, a biti nositelj Boga ljudima, svjetlo i putokaz svome vremenu.

Nije kasno, još možemo oživjeti zapretano zajedništvo u našim zajednicama, postati svjetiljke koje svoj plamen napajaju na Kristu Isusu i svima posvjedočiti: Tko vidi mene, vidi i Oca!

U tom duhu vama, drage sestre, braći dominikancima, cijeloj dominikanskoj obitelji i našim prijateljima, čestitam blagdan svetog Oca Dominika, uz želju da njegova karizma kroz nas plamti i svijetli punim sjajem privlačeći ljude k Bogu i približujući Boga ljudima.

s. Katarina Maglica, OP

s. Katarina Maglica, OP
vrhovna glavarica

U Korčuli, uz blagdan sv. Dominika 2018.

S. O. S.

Još nas samo par mjeseci dijeli nas od Generalnog kapitula naše Kongregacije. Molitvom i žrtvom već danas počnimo raščišćavati putove Duhu Svetome, kako bi preporuke, poticaji, naredbe i sam izbor nove uprave, unijeli neke nove vjetrove u život svake od nas, i u život cijele zajednice sestara dominikanki.

Potrudimo se postati pomoć i sredstvo djelovanja Duha, kako bi On po nama jasno progovorio nama samima i vremenu u kojem živimo.

Pozivam sve sestre da razmisle o krovnoj temi i logu Kapitula i izraze je tekstom i, po mogućnosti, i crtežom. Dobro bi bilo da rezultate svoga molitvenog razmišljanja dostavite na adresu sestre Blaženke Rudić, tajnice Kongregacije.

Unaprijed se radujem vašoj inventivnosti i kreativnosti.

s. Katarina Maglica, OP

s. Katarina Maglica

Svaki novi broj AM već svojim nazivom 'novi' spontano potiče na znatiželju: što ima nova? Dok s jedne strane zaista tragamo za novim, sve dosadašnje nam se čini već 'ispričano', s druge se pak strane pitamo: pa, što može AM ponuditi nova što već nije objavljeno na nekom portalu, knjizi, radiju, televiziji? No, ima i onih, redovitih čitatelja AM, koji tu pronalaze svoje omiljeno štivo, susreću se s mnogim, zaista novim otkrićima, koja pobuđuju još veću želju za dubljom spoznajom Crkve, sebe, kao i zajednice i svijeta u kojem živimo. Je li AM svaki put na tom tragu, teško je na to odgovoriti, jer su naša razmišljanja i prosudbe različite. Ali ono što bismo svi željeli jest trajna čežnja za novošću života. Blagdan sv. Dominika proslavili smo već više puta, ovisno o životnoj dobi i redovničkom 'stažu'. Isto tako je i sa svim ostalim blagdanima, obljetnicama i drugim događajima. Bilježimo revno upečatljive poteze naših pokojnika, po čemu ćemo ih posebno pamtit. Bilježimo i povijesna događanja osobito u Kongregaciji u koju smo svojevremeno 'instalirane'. Svako prisjećanje na te trenutke pobuđuje nove odluke, zabrinutosti, divljenja. Neka u takvom razmišljanju protekne i ovo sparno, ljetno vrijeme u kojem proslavljamo našeg svetog utemeljitelja Dominika. Znamo da se i on znao diviti, plakati, pjevati, moliti, uzdisati, poticati, dakle, sve ono što i mi činimo, ili ne činimo. Ustrajnost je dar koji valja izmoliti.

Divan je i vrijedan ponosa osjećaj da pripadamo njegovu Redu. Ali je to isto tako i uvijek novi izazov za preispitivanje: kročimo li zaista njegovim stopama?

Od Dominika možemo učiti raspoloživost duha za sve mijene u našem životu koje su neizbježne i s obzirom na okolnosti našega djelovanja, na povijesna zbivanja, na našu starosnu dob, a i na zdravlje duše i tijela. Umijeće je znati se prilagoditi svemu i svakome, a uvijek ostati svoj, na razini milosnog dara koji nam je dan po zavjetima. Opasno je i pogubno tumačiti i provoditi neku svoju viziju dominikanskoga života,

mimo tradicije Crkve i Dominikova duha. Vremena u kojima živimo itekako žude za dragovoljnim prinosom žrtve i žrtvice Bogu posvećenih osoba. Razlog je jedinstven: *Nije učenik nad Učiteljem...*

U tom duhu čestitam svima blagdan sv. oca Dominika, uz želju za što uvjerljivijim svjedočenjem i nasljedovanjem Učitelja, kao i za što revniji doprinos raznolikosti sadržaja našega Glasila.

Urednica

GAUDETE ET EXSULTATE

‘Radujte se i kličite’, nova pobudnica Pape Franje o ‘svetosti iz susjedstva’

U Vatikanu je 9. travnja 2018. godine predstavljena nova Papina apostolska pobudnica „Gaudete et exsultate – Radujte se i kličite“, u kojoj papa Franjo promišlja o pozivu na svetost, te kako odgovoriti na taj poziv u suvremenom svijetu. Dokument je podijeljen u pet poglavlja. U uvodu pobudnice Sveti Otac napominje kako ona nije traktat o svetosti s brojnim definicijama i distinkcijama, nego način kako ponovno predložiti poziv na svetost sa svim njegovim rizicima, izazovima i prilikama. Portal Bitno.net je izdvojio neke od najzanimljivijih citata:

9. Svetost je najprivlačnije lice Crkve. No, čak i izvan Katoličke Crkve, i u vrlo različitim kontekstima, Duh Sveti daje „znakove svoje prisutnosti, koji pomažu Kristovim sljedbenicima“. Sv. Ivan Pavao II. podsjeća nas je kako je „svjedočanstvo za Krista, podneseno sve do prolijevanja krvi, postalo zajednička baština katolika, pravoslavaca, anglikanaca i protestanata“. U dirljivoj ekumenskoj komemoraciji održanoj u Koloseju za vrijeme Velikog jubileja 2000. godine rekao je da su mučenici „baština koja govori snažnije od svih razloga za podjelu“.

12. U sklopu ovih različitih oblika naglasio bih i da se „ženski genij“ vidi u ženstvenim stilovima svetosti, koji na bitan način odražavaju Božju svetost u ovom svijetu. Doista, u vremenima kada su žene uglavnom bivale ignorirane ili previdene, Duh Sveti pozivao je svete čije je privlačnost stvarala novi duhovni polet i poticala važne reforme u Crkvi. Možemo spomenuti sv. Hildegardu iz Bingena, sv. Brigitu, sv. Katarinu Sijensku, sv. Tereziju Avilsku i sv. Tereziju iz Lisieuxa. No ja mislim i na sve one nepoznate

i zaboravljene žene koje su, svaka na svoj način, održavale i preobražavale obitelji i zajednice snagom svoga svjedočanstva.

16. Ta svetost na koju vas Gospodin poziva rast će uz sitne geste. Evo jednog primjera: jedna žena pođe u kupovinu, sretne susjedu, njih dvije počnu razgovarati, i uskoro počne ogovaranje. No ta žena u svome srcu kaže: „Ne, neću ni o kome loše govoriti“. To je korak naprijed u svetosti. Kasnije, kod kuće, jedno od njezine djece želi s njom razgovarati o svojim nadanjima i snovima, a ona, iako je umorna, sjeda s djetetom i sluša strpljivo i s ljubavlju. To je još jedna žrtva koja donosi svetost. Kasnije počne zbog nečega osjećati tjeskobu, no prisjećajući se ljubavi Djevice Marije, uzima svoju krunicu i s vjerom moli. To je još jedan put do svetosti. Poslije toga izlazi na ulicu, sretne siromaha, i zastane da mu progovori ljubaznu riječ. To je još jedan korak.

26. Nije dobro ljubiti tišinu, a bježati od interakcije s drugima, željeti mir i tišinu, a izbjegavati aktivnost, htjeti moliti, a prezirati služenje. Sve se može prihvatiti i uklopiti u naš život u

ovom svijetu, i postati dio našeg puta do sveto-
sti. Pozvani smo biti kontemplativci čak i usred
aktivnosti, i rasti u svetosti odgovorno i veliko-
dušno izvršavajući svoje poslanje.

31. Ne bojte se svetosti. Ona neće oduzeti ni-
šta od vaše energije, vitalnosti ili radosti. Upra-
vo suprotno: postat ćete ono što je Otac imao na
umu kada vas je stvarao, i bit ćete vjerni svom
najdubljem ja. Ovisnost o Bogu oslobađa nas
od svake vrste ropstva i pomaže nam prepoznati
naše veliko dostojanstvo.

102. Često čujemo da je, što se tiče relativizma
i mana našeg sadašnjeg svijeta, situacija migra-
nata, na primjer, manje važno pitanje. Neki ka-
tolici to smatraju sporednim pitanjem naspram
'ozbiljnih' bioetičkih pitanja. Razumljivo je da to
može reći neki političar koji želi izvući više gla-
sova, ali ne da to kaže jedan kršćanin, za kojega
je jedini ispravan stav stati u cipele one naše bra-
će i sestara koji riskiraju svoje živote kako bi svo-
joj djeci omogućili budućnost. Zar ne shvaćamo
da je to upravo ono što Isus zahtijeva od nas kada
nam kaže da primajući stranca primamo njega
(usp. Mt 25,35)? Sv. Benedikt je to uvijek spre-
mno činio. To je možda kompliciralo život nje-
govim redovnicima, ali on je zapovijedao da se
sve goste koji pokucaju na vrata samostana primi
„kao Krista” (*Pravilo* 51,1), uz izraze poštovanja.
Siromahe i hodočasnike trebalo se primati „s
najvećom pažnjom” (*Pravilo* 53,15).

104. Mi možemo misliti da dajemo slavu
Bogu samo svojim štovanjem i molitvom, ili
pak naprosto poštujući određene etičke norme.
Točno je da je na prvom mjestu naš odnos s Bo-
gom, ali ne smijemo zaboraviti da je ultimativni
kriterij prema kojem će se naše živote suditi ono
što smo učinili za druge. Molitva je najdrago-
cjenija, jer ona hrani svakodnevnu posvećenost
ljubavi. Naše štovanje Boga zadovoljava onda
kada se posvećujemo velikodušnom življenju, i
puštamo da se Božji dar, dan po molitvi, vidi u
našoj brizi za našu braću i sestre.

115. I kršćani se mogu zaplesti u mreže ver-
balnog nasilja na internetu i u raznim oblici-
ma digitalne komunikacije. Čak i u katoličkim
medijima mogu se prelaziti granice, klevetanje

može postati uobičajenim, a mogu se zanemari-
ti svi etički standardi i poštovanje tuđeg dobrog
imena. Posljedica toga je opasna dihotomija, jer
se tamo mogu reći stvari neprihvatljive u jav-
nom diskursu, a ljudi svoje nezadovoljstvo na-
stoje kompenzirati napadajući druge. Zanimlji-
vo je kako ponekad, dok tvrde da poštuju ostale
zapovijedi, posve ignoriraju osmu, koja zabra-
njuje lažno svjedočenje ili laganje, i bezobzirno
ocrnjivanje drugih. Ovdje vidimo kako jezik na
kojeg se ne pazi, a zapalio ga je pakao, zapali sve
(usp. Jak 3,6).

116. Nutarnja snaga, kao djelovanje milosti,
sprječava da nas ne savlada nasilje koje je u to-
likoj mjeri dio današnjeg života, jer milost osla-
bljuje taštinu i omogućava krotkost srca. Sveci
ne trate energiju na prigovaranje o nedostacima
drugih, obuzdavaju jezik pred manama svo-
je braće i sestara, i izbjegavaju verbalno nasilje
koje ponižava druge i loše postupa s njima. Sve-
ci oklijevaju grubo se odnositi prema drugima;
druge smatraju boljima od sebe (usp. Fil 2,3).

117. Na kraju, iako se može činiti očito, mo-
ramo se prisjetiti da se svetost sastoji u trajnoj
otvorenosti transcendentnome, izraženoj u mol-
itvi i klanjanju. Sveci se ističu po duhu molitve i
potrebi za zajedništvom s Bogom. Oni isključivu
zaokupljenost ovim svijetom smatraju uskom i
ograničavajućom, i usred svojih vlastitih briga
i obveza čeznu za Bogom, gubeći se u hvaljenju
i kontemplaciji Boga. Ja ne vjerujem u svetost
bez molitve, a ta molitva ne mora biti dugačka
ili uključivati intenzivne osjećaje.

160. Nećemo priznati đavlovo postojanje ako
inzistiramo na gledanju na život samo prema
empirijskim standardima, bez nadnaravnog

razumijevanja. Upravo to uvjerenje da je ta zlo-
kobna sila prisutna među nama omogućava
nam razumjeti kako zlo ponekad može imati to-
liko destruktivne snage. Točno je da su biblijski
pisci imali ograničene konceptualne resurse za
izražavanje određenih stvarnosti – na primjer,
u Isusovo vrijeme se padavica mogla lako po-
brkati s demonskim opsjednućem. No to nas ne
smije dovesti do pretjeranog pojednostavlji-
vanja, koje zaključuje da su svi slučajevi prikazani
u Evanđeljima imali veze s psihološkim pore-
mećajima, i da prema tome vrag ne postoji ili
ne djeluje. On je prisutan na prvim stranicama
Svetog pisma, koje završava Božjom pobjedom
nad đavlom. Doista, kad nam je dao Oče naš,
Isus je htio da zaključujemo molitvu moleći Oca

da nas „izbavi od zla”. Ta završna riječ ne odnosi
se na apstraktno zlo – točniji prijevod bio bi „od
zloga”. To označava biće koje nas napada. Isus
nas je naučio da svakodnevno molimo za izbav-
ljenje od tog bića, da njegova moć ne prevlada.

161. Stoga ne smijemo đavla smatrati mitom,
slikom, simbolom, figurom govora ili idejom.
Ta pogrješka navela bi nas da se opustimo, da
budemo neoprezni, i završimo još ranjiviji. Đa-
vao nas ne mora opsjesti. On nas truje otrovom
mržnje, uništenjem, zavišću i porocima. Kada
se opustimo, on to iskorištava da uništi naše ži-
vite, obitelji i zajednice. „Kao ričući lav obilazi
tražeći koga da proždre” (1 Pt 5,8).

Bitno.net; Prijevod: Ana Naletilić

PETA OBLJETNICA PONTIFKATA PAPE FRANJE

Sveti je Otac čak šest puta obišao Zemlju

Sveti Otac Franjo je tijekom svog petogodiš-
njeg pontifikata prešao 249 297 kilometara
na svojim inozemnim putovanjima što je jedna-
ko šest obilazaka oko ekvatora.

Dio je to statistike koju je objavio Vatikan
obilježavajući tako petu godišnjicu Papina pon-
tifikata. Kako prenosi Catholic News Service,
period računanja obuhvaća razdoblje od 19.
ožujka 2013. kada je tadašnji kardinal Jose Ma-
ria Bergoglio, na blagdan svetog Josipa, ustoli-
čen na Petrovu Stolicu do 19. ožujka ove godine.

Papa Franjo je tijekom pet godina:

- ✓ proglasio 880 novih svetaca, računajući 800
Talijana-mučenika koje su otomanski vojnici
ubili u 15. stoljeću.
- ✓ imenovao 61 novog kardinala.

- ✓ vodio 219 općih audijencija tijekom kojih je
održao nekoliko nizova kateheza o sakramen-
tima, Crkvi, obitelji, milosrđu i svetoj misi.
- ✓ izdao 41 važan dokument, među kojima
su enciklike Lumen Fidei i Laudato Si' te
apostolske pobudnice Evangelii Gaudium i
Amoris Laetitia.
- ✓ javno vodio molitvu Anđeo Gospodnji i
Zdravo Kraljice 286 puta.
- ✓ 18 puta putovao unutar Italije, 16 puta po-
sjetio župe u Rimu te 22 puta putovao u ino-
zemstvo, prešavši 249 297 kilometara.
- ✓ posjetio još 9 mjesta bogoštovlja u Rimu
tijekom posebnih prigoda, među kojima su
gradska sinagoga i njemačka evangelička
luteranska crkva, anglikanska crkva i ukra-
jinska katolička bazilika svete Sofije.

- ✓ sazvao četiri biskupske sinode: dvije o obitelji, Sinodu o mladima koja će se održati ove godine te Sinodu o Amazoniji za 2019. godinu.
- ✓ proglasio dvije posebne godine: o posvećenom životu te izvanrednu Jubilarnu godinu milosrđa
- ✓ ustanovio ili proglasio sedam posebnih dana poput Svjetskog dana siromašnih, 24 sata za

Gospodina kao i posebne dane molitve i posta za mir u Siriji, Južnom Sudanu i Kongu.

- ✓ pohodio ili proglasio tri Svjetska dana mladih (Brazil, Poljska i Panama koji će se održati 2019.).

Tino Krvavica, CNS | Bitno.net

Objavljeno: 20. ožujka 2018.

M A R I J A

POD PLAŠTEM BLAŽENE DJEVICE MARIJE

*Predavanje s. Ane Begić u Mariji Bistrici,
5. svibnja 2018. na kruničarskom hodočašću*

Molitva Bezgrešnoj (Papa Franjo)¹

Djevice sveta i bezgrješna,
tebi, koja si čast našega naroda
i brižna čuvarica našega grada,
obraćamo se s pouzdanjem i ljubavlju.

Sva si lijepa o , Marijo!
Grijeha nema u tebi.

Potakni u svima nama
obnovljenu želju za svetošću:
u našim riječima
neka blista sjaj istine,
u našim djelima
neka odjekuje pjev ljubavi,
u našem tijelu i u našem srcu
neka pribivaju neporočnost i čistoća,
u našim životima neka se uprisutni
sva ljepota evanđelja.

Sva si lijepa, o Marijo!
Riječ je Božja u tebi tijelom postala...

¹ Usp. PAPA FRANJO, *Krunica s razmatranjima pape Franje*, Verbum, Split, 2015., 51.

Uvod

Pobožnost Blaženoj Djevici Mariji pojedinci i narodi tijekom stoljeća iskazivali su na različite načine, bilo da je riječ o pjesmama, molitvama, hodočašćima. No, jedna od najdražih i najraširenijih Marijanskih pobožnosti sigurno je molitva krunice. U ovom kratkom razmatranju nemamo za cilj govoriti ili isticati nekakve sadržaje znanstvenog značaja, nego ući u meditaciju govora o Blaženoj Djevici Mariji. Danas, u ovoj svetištu posvećenom Majci Božjoj Bistričkoj spominjemo se desete obljetnice hodočasničkog predanja Majci Božjoj, a „dominikanska tradicija je oduvijek pokazivala vjernost i sinovsku privrženost sv. Dominika Majci Božjoj, posebno kroz apostolat širenja Krunice.”² Iz toga razloga meditacija nosi naslov *Pod plaštem Blažene Djevice Marije*, kao i iz uvjerenja kako nas većina zna poznatu priču o viđenju koji je sv. Dominik imao: „Dominik se našao pred Gospodinom okružen nebrotom mnoštvom blaženih i zamjećuje redovnike svih Redova i različitih habita, ali ne uspijeva pronaći nijednog dominikanca. Pogođen time, počinje gorko plakati tako da ga sam Krist tješi i uputi Blaženoj Djevici Mariji koja mu je stajala zdesna. Djevica tada rastvori svoj plašt koji je bio ‘boje safira’ te tako velik ‘kao da obuhvaća cijelo nebo’ i ispod plašta otkriva mnoštvo braće dominikanaca. Dominik se baca na koljena zahvaljujući Bogu i Blaženoj Djevici Mariji, potom viđenje završava.”³

1. Krunica – marijanska molitva i spas svijeta

Za molitvu krunicu nisu nam potrebna nikakva velika objašnjenja nego nam je potrebno srce puno čežnje. ”Ovu su molitvu voljeli mnogi sveci i na nju je poticalo crkveno učiteljstvo.”⁴ „Iako je prema svojem obliku marijanska, krunica je sva usredotočena na Krista. Ona je odjek Marijine molitve, njezin trajni *Veliča* za djelo otkupiteljskog utjelovljenja. S krunicom kršćanski narod *sjeda u Marijinu školu* da bi se uveo u raz-

matranje ljepote Kristova lica i iskustvo dubine njegove ljubavi.”⁵ Tijekom povijesti Crkve ovoj su molitvi pridavali veliku važnost. Tako je papa Lav XIII. 1883. godine proglasio encikliku *Supremi apostolatus officio*, vrlo vrijedan dokument kojim je započeo brojne istupe o molitvi krunice. Označio ju je kao djelotvorno duhovno sredstvo protiv društvenih zala. Isto tako papa Ivana XXIII. istaknuo se u promicanju krunice, a poznata nam je i njegova izreka ‘da svako zrno krunice boli sotonu kao jedan udarac biča’. Papa Pavao VI. je napisao poznatu encikliku *Marialis cultus* kojom je naznačio njen evanđeoski značaj i kristološko usmjerenje.⁶

No, između svih spomenutih papa, posebno mjesto zauzima sveti papa Ivan Pavao II. koji kaže: ”Krunica me pratila u trenucima radosti i trenucima kušnje. Njoj sam povjeravao tolike brige i u njoj sam uvijek nalazio veliku utjehu. Krunica je moja najdraža molitva. Divna je to molitva! Divna u svojoj jednostavnosti i u svojoj dubini... U pozadini riječi *Zdravomarije* pred očima se nižu glavni događaji iz života Isusa Krista. Istodobno naše srce može obuhvatiti sve događaje od kojih je satkan život pojedinca, obitelji, naroda, Crkve i čovječanstva, naše osobne događaje i događaje iz života naših bližnjih, posebno

2 <http://studenti.dominikanci.hr/index.php/o-redu/42-krunica>

3 *Isto*.

4 IVAN PAVAO II., *Krunica Djevice Marije. Rosarium Virginis Mariae*, Zagreb, 2003., 5.

5 *Isto*, 5-6.

6 Usp. IVAN PAVAO II., *isto*, 6.

onih koji su nam najbliži, koji su nam najviše prirasli srcu. Na taj način jednostavna molitva krunice označava ritam ljudskoga života.⁷

Svatko od nas svakodnevno moli krunicu. Međutim, važno je imati na umu da u krunici "zajedništvo koje Bog po Mariji uspostavlja s ljudima postajući ljudsko čedo, jest temelj zajednice koja nas međusobno povezuje kao Božju djecu, a zovemo je Crkva. Majka je trajna pretpostavka, izvorište, potpuno ostvarenje Crkve kojoj i mi, ako hoćemo, možemo pripadati kao takvi koji su na putu do pune potvrđne riječi dok se ona ne ukorijeni u cijelom našem biću. Ponekad i mi koji smo polovični u molitvi smijemo njoj koja je cjelovita i koja nas odgaja govoriti 'Zdravo Marijo'. No ne tako da bismo je dijelili od njezina Sina: ona je tek odgovor, a on je Riječ, ističe teolog Hans Urs von Balthasar."⁸ "Po Božjem nalogu smijemo zajedno s anđelom pozdravljati Mariju te je s Elizabetom nazvati blaženom, jer 'Bog je s njom'. U molitvi krunice se združujemo s njom i

s njenim odgovorom, s njenim 'da' Božjoj Riječi... Mi na zemlji nikada ne dostižemo Marijinu savršenost: ona je suuvjet da bismo prošli putem kojim je Krist, pa je stoga ne samo uzor nego i pralik. Uvijek smijemo moliti za njezin zagovor sada i u času smrti naše, to jest u svakom času našega života u kojemu kao smrtnici nikada ne dostižemo svoga cilja, a nadasve kada budemo u času prelaska u vječnost."⁹

1.1. Krunica kao put razmatranja

Krunica je najučinkovitije sredstvo da se među vjernicima njeguje zauzetost u razmatranju kršćanskog otajstva. Ona se ubraja među najljepše i najhvaljenije tradicije kršćanskog razmatranja. Na zapadu se razvila kao tipično meditativna molitva i na neki način odgovara "molitvi srca" ili "Isusovoj molitvi" iznikloj na kršćanskom Istoku.¹⁰ Krunica je oduvijek bila molitva kojom se narod Božji utjecao Blaženoj Djevici Mariji u teškim vremenima, ona je molitva za mir i obitelji. U današnjem vremenu kada je obitelj koja je prvotna stanica društva sve više ugrožena, te na ideološkoj i praktičnoj razini, izložena silama čiji je cilj razbiti njezinu cjelovitost, u nama se budi strah za budućnost te temeljne i nezamjenjive ustanove, i zajedno s tim, za budućnost cijeloga društva.¹¹ Stoga, danas možda više no ikada potrebno je u sklopu šireg pastoralnog obiteljnog ponovno oživljavanje krunice u kršćanskim obiteljima koja je djelotvorna pomoć u suočavanju sa razornim učincima suvremenih kriza.

1.1.1. Razmatrati Krista s Marijom

U Mariji razmatrati Krista ima nenadmašan uzor, jer Sinovo lice na jedinstven način pripada Mariji. Ono se oblikovalo u Marijinu krilu primivši od nje ljudsku sličnost, koja nas upućuje na još veću duhovnu povezanost. Nitko se nije tako vjerno posvećivao razmatranju Kristova lica kao što je to učinila Marija. „Oči njezina srca na neki se način usredotočiše na njega već u navještenju, kada ga je začela po Duhu Svetom

7 IVAN PAVAO II., *isto*, 7.

8 HANS URS, Von Balthasar, *Krunica. Marijanska molitva i spas svijeta*, Zagreb, 1990., 8.

9 *Isto*, 9.

10 Usp. IVAN PAVAO II., *isto*, 10-11.

11 Usp. *Isto*, 11.

u idućim je mjesecima počela osjećati njegovu prisutnost i zamišljati njegov izgled. Kada ga je napokon rodila u Betlehemu, njezine su oči mogle s nježnošću promatrati lice Sina dok ga je povijala i polagala u jaslje (usp. Lk 2,7).¹² Marijin se pogled od tada nije odvajao od njega. Ponekad je bio to pogled ispunjen pitanjem, kao u zgodi kada se izgubio u hramu: 'Sinko, zašto si nam to učinio?' (Lk 2,48), no u svakoj prilici taj pogled je bio prodoran te kadar dublje shvatiti Isusa, čak dotle da zapaža njegove skrivene osjećaje i predusretne njegove odluke, kao u Kani Galilejskoj (usp. Iv 2,5).

U drugim prigodama bio je to i pogled boli, nadasve podno križa, gdje će još jednom, u određenom smislu, njezino lice poprimiti izraz lica žene u porođajnim bolima, jer Marija neće samo podijeliti muku i smrt svoga Sina Jedino-rođenca, nego će također dobiti novoga sina u ljubljenu učenicu (usp. Iv 19,26-27). U uskršnom jutru njen pogled će biti pogled radosti i konačno na dan Pedesetnice bit će to gorljivi pogled po izlivanju Duha Svetoga (usp. Dj 1, 14).¹³ Sjećanja koja je Blažena Djevica Marija pohranjivala u svome srcu i prebivala ih (usp. Lk 2, 19), utisnuta su sjećanja na njenog Sina koja su je pratila na svakom koraku i navodila

da razmišlja o različitim događajima iz života uz Sina. Ta razmišljanja u određenom smislu jesu „krunica“ koju je ona sama neprestano molila u danima svoga zemaljskog života. Marija je ona koja stalno pred vjernike stavlja „otajstva“ svoga Sina sa željom da ih se razmatra kako bi mogli osloboditi svu svoju spasenjsku snagu.¹⁴

1.1.2. Krunica kontemplativna molitva

Krunicu nazivamo kontemplativnom molitvom jer ona proizlazi iz Marijinog osobnog iskustva. Papa Pavao VI. je za krunicu rekao da bi ona bez razmatranja bila kao tijelo bez duše, jer njezino moljenje u tom slučaju pada u pogibao da postane mehaničko opetovanje formula te da se suprotstavi Isusovoj opomeni: 'Kad molite, ne blebećite kao pogani. Misle da će s mnoštva riječi biti uslišani' (Mt 6,7).¹⁵ Moleći krunicu trebali bismo sebi predočiti sliku da je ona kao hodočašće na sveta mjesta. U Nazaret, gdje su se nebo i zemlja dodirivali, u Betlehem, gdje je Bog među nama ljudima živio, u Jeruzalem i na Maslinsku goru, gdje se borio za naš život, na brdo Golgotu, gdje je svoj život za nas dao, na mjesto Njegova uskrsnuća, gdje nam pokazuje budući život.¹⁶ Prolazeći s Marijom prizore iz krunice za nas znači uputiti se u Marijinu školu kako bismo proniknuli tajne Kristove i razumjeli njegovu poruku.¹⁷ „Kada je Blažena Djevica Marija rekla svoj „da“ bila je osamljena, kao što svatko u svom odlučujućem životnom poslanju treba sam stati pred Boga i odgovoriti svoj „da“. Istom potom biva uključen u zajedništvo, i to zajedništvo onih koji su također morali dati svoj pristanak te i sami imaju poslanje od Boga – u zajedništvu Crkve.“¹⁸ Molitva krunice nas na jednostavan način uvodi u Kristov život i na neki način nam omogućava dijeliti njegove najdublje osjećaje. U takvome suobličavanju Kristu na osobiti način mi se prepuštamo majčinskoj brizi svete Djevice.

12 *Isto*, 16.

13 Usp. *Isto*.

14 Usp. IVAN PAVAO II., *isto*, 17.

15 Usp. *Isto*.

16 Usp. MEDINGER, Herbert, *Krunica izvor snage*, Zagreb, 1997., 22.

17 Usp. IVAN PAVAO II., *isto*, 20.

18 HANS URS, Von Balthasar, *isto*, 18.

U ni jednoj molitvi kao što je to u krunici život Marije i Isusa ne izgledaju tako duboko sjedinjene. Marija živi samo u Kristu i za Krista!¹⁹

Moleći krunicu mi meditiramo i prosimo. Ustrajna molitva Majci Božjoj drži nas u uvjerenju da ona svojim majčinskim zagovorom može dobiti sve od srca svog Sina. Krunica je put navještenja i produbljivanja, jer u njoj se Kristovo otajstvo predstavlja na različitim razinama kršćanskoga iskustva. Takav oblik predstavljanja je molitven i kontemplativan, te je sposoban vjernika suobličiti Kristovu srcu. Tijekom povijesti Crkve posebno su ovu molitvu širili dominikanci, u vremenima teškima za Crkvu zbog širenja krivovjerja. No ona i danas čuva svoju moć i ostaje nezaobilazno sredstvo u pastoralu svakoga dobrog navjestitelja.²⁰

19 Usp. IVAN PAVAO II., *isto*, 22-23.

20 Usp. IVAN PAVAO II., *isto*, 24-25.

2. Dominikanci – marijanski propovjednici

Kada govorimo o krunici ne možemo ne progovoriti o dominikanskim marijanskim propovjednicima. Kada bismo išli govoriti o imenima istaknutih dominikanaca kojima je Blažena Djeвица Marija bila inspiracija, pratiteljica i suputnica teško da bismo mogli nabrojiti sva imena, a da neka ne bismo izostavili. Izdvojiti ćemo stoga nekoliko misli iz propovijedi hrvatskog dominikanca Zlatana Plenkovića.

2.1. Zlatan Plenković – marijanski propovjednik

Specifičnost propovijedanja fra Zlatana Plenkovića bile su kratkoća, jasnoća i primjeri iz života kako bi slušateljima pobudio ljubav i blizinu prema Mariji. Ovaj dominikanac svoje propovijedi temeljio je na dokumentima Drugoga vatikanskoga koncila čime je narod Božji upoznavao sa učiteljstvom Crkve. Izdvajamo posebno njegovo djelo *Svibanj* u kojem pomno bira naslove propovijedi pokazujući da osjeća bilo naroda te tako govori o ljubavi kao o temelju, o obitelji i o vjeri, stavljajući Blaženu Djevicu Mariju kao uzor i pomoću svemu. Njegova propovijed pomalo intrigantnoga naslova "Kakva pobožnost?" upućena je vjerničkom puku s nakanom da ukaže slušatelju kako je „pobožnost prema Mariji urođena čovječjoj duši.”²¹ Zlatan Plenković upoznaje narod s dvovrsnim promatranjem Marijina štovanja: *teološkim*, koje nas izvorno i

21 Zlatan PLENKOVIĆ, *Svibanj. U svjetlu Marialis cultus – Marijansko štovanje*, Korčula, 1976., 9.

prvotno upućuje na Boga, s naglaskom da u žarištu svih naših pobožnosti Bog mora biti prvi, a sva štovanja svetaca, pa i Isusove Majke su put do proslave Boga, i *kristološkim* prema kojem nas Marijino štovanje vraća u povijest u one blagoslovljene dane kada se Krist javio na zemlji. Kršćanska zajednica je obitelj u kojoj je domaćin Isus Krist, a prva domaćica njegova Majka, ali ne samo to, ona je i tješiteljica žalosnih, zdravlje bolesnih i utočište grešnika.²² Marija se ističe kao uzor kreposti nad cjelokupnom zajednicom izabranika. Potrebno je da joj se znamo približiti, ali bez nastranosti. Drugim riječima svaka pobožnost treba poštivati zdravu tradiciju, jer i u pobožnostima prema Mariji možemo se suočiti sa nekim nastranostima. Plenković govori u svojim propovijedima o trima nastranostima: sladunjavost u pobožnosti, zanesenjaštvo i praznovjernost.²³ Sladunjavost on definira kao neku vrstu boležljive nježnosti, kao sentimentalizam, te navodi kako to ne dolikuje ni molitvi ni pobožnosti, jer naši stavovi prema Bogu izvire ponajprije iz razuma a onda iz srca, ali trijeznog srca. "Ako naši jecaji, uzdasi nemaju pokrića u životu, u dubinskoj vjeri, nisu nam na korist."²⁴

2.1.1. Naslovi Majke Božje

Vjernici su u svojoj ljubavi i poštovanju prema Mariji našli brojne lijepe naslove kojima su htjeli istaknuti svoju ljubav prema Mariji, ali i zahvalnost za brojne milosti kojima ih Bog, po Marijinu posredništvu obasiplje. Te naslove koje su pridavali Majci Božjoj tijekom povijesti i danas narod Božji jednako zaziva. **Marija Kraljica svijeta** – u svome životu Marija je ostvarila tri stvari: najljepša je, zlatnih je usta i postala je kraljicom. „Najljepša je jer joj je anđeo u Božje ime rekao da je ‘milosti puna’; to jest puna Božje milosti. Lijepa je u začecu, jer je bila oslobođena Adamova grijeha; lijepa je u porodu, jer je i nakon poroda ostala djevica; lijepa je na Kalvariji, jer je rado prinosila Sina za otkup svijeta; lijepa je na smrti, jer je uznesena na nebo; lijepa

na nebu, jer je proglašena Majkom svih ljudi.“²⁵ Evanđelja nisu zabilježila mnogo Marijinih riječi, ali one koje su zabilježene za nas su velike besjede. Navodimo četiri rečenice: „Evo službenice Gospodnje“ (Lk 1,38). To je bio Marijin odgovor na ponudu Božjeg materinstva i njezin doprinos spasenju svijeta. „Veliča duša moja Gospodina“ (Lk 1,46-55) nama je poruka da ne molimo samo onda kada smo u nevolji, već se moramo naučiti moliti i klicati od radosti, zahvaljivati, pjevati. „Žalosni smo te tražili“ (Lk 3,48). Marijin uzdah kada je pronašla dvanaestogodišnjeg Sina u hramu nakon tri dana poruka je nama kršćanima da kada grijesimo da smo se izgubili, te da ćemo sebe pronaći ako potražimo Boga. „Vina nemaju“ (Iv 2,3). Marija je u Kani Galilejskoj kratkom molitvom isprosila veliko čudo od svoga Sina. Time nama ujedno poručuje, da molimo i da će

22 Usp. *Isto*, 10.

23 Usp. Zlatan PLENKOVIĆ, *isto*, 90.

24 Zlatan PLENKOVIĆ, *isto*.

25 Zlatan PLENKOVIĆ, *Zdravo Djevo*, Korčula, 1979., 28.

nam Isus pomoći.²⁶ **Tvoja i moja majka** – kada bismo sebi predložili danas što bi nam Isus odgovorio na pitanja o njegovoj majci, možemo pretpostaviti kako navodi i Zlatan Plenković u propovijedima sljedeće: ”Kada bismo ga upitali kao petogodišnjaka ili šestogodišnjaka tko je ta žena koja mu haljinicu pere, zasigurno bi rekao moja mama. Ili kada bismo ga za vrijeme propovijedanja u Palestini upitali tko je ta žena koja ga vjerno prati, jednako bi nam odgovorio: moja majka.”²⁷ Isus je nama Mariju ponudio za majku. Riječima „evo ti majke“ Marijino je krilo ponudio svoj djeci svijeta.²⁸

Mariju nazivamo **utočištem grešnika** – što znači da bi naša vjera trebala biti jaka kao Marijina. Potrebno nam je nadati se kao ”Marija koja je imala čvrstu nadu u Kani kada je Isusu

šapnula da vina nemaju, a nije ni na trenutak posumnjala u čudesan Isusov odgovor.”²⁹ Pozvani smo ljubiti poput Marije. „Pred porodom bila je prognana u spilju, ali nije mržnjom odgovorila. Bježala je pred nožem u Egipat. Gledala je uvrede pod križem, čavle, krv, smrt, ali se nije utopila u tim osvetnim mislima.”³⁰ Mariji se pridaju naslovi **zdravlje bolesnih i utjeha žalosnih**. Čovjekov život obilježen je različitim suzama, ali ni Marijine ni Isusove suze nisu bile bajka nego realnost života. Isusove suze bile su prijateljske, rodoljubne i spasiteljske.³¹ „Prijateljske suze dokazao je nad grobom svoga prijatelja Lazara (Iv 11,36); rodoljubne suze u trenutku kada je promatrao svoj grad Jeruzalem, koji će biti srušen (Lk 19,42); otkupiteljske suze u predsmrtnoj borbi, to su bile krvave kapi koje su padale na

26 Usp. Zlatan PLENKOVIĆ, *isto*, 29.

27 Zlatan PLENKOVIĆ, *isto*, 31.

28 Usp. *Isto*, 32.

29 *Isto*, 41.

30 *Isto*, 41-42.

31 Usp. *Isto*, 46.

zemlju (Lk 22,44).³² Marija je doživjela i trenutke žalosti. „Marijine suze u porodu, jer je tražeći sobu za porod dospjela u štalu (Lk 2,7); Šimun joj je u hramu prorekao „mač boli“ (Lk 2,35); Herod traži glavu njezina djeteta, pa ona mora bježati u tuđinu (Mt 2,16); kad je Isusu bilo dvanaest godina, izgubila ga je na hodočašću (Lk 2,48). Marija je doživjela neprilike za vrijeme Isusova javnoga života, jer ga Židovi ne priznaju Bogom, predbacuju mu da po Belzebubu izgoni đavle; vrhunac na Kalvariji: Isusa pribiše na križ (Iv 19,26), po Njemu pljuju, pogrđuju ga.“³³

U životu čovjek se utječući Blaženoj Djevici Mariji često pita zašto ga Gospa ne čuje? Zašto nebo šuti na naše prošnje? Zašto nismo uvijek uslišani? Međutim, trebamo biti svjesni kako

32 Zlatan PLENKOVIĆ, *isto*, 46.

33 *Isto*, 47.

Bog sa nama ima svoje račune s kojima se možda mi trenutno ne slažemo, ali kada bismo ih već sada mogli pogledati, složili bismo se s njegovom odlukom. Donosimo jednu simboličnu priču iz života: „Emil je krenuo u svijet, otisnuo se na more, a majka mu je na rastanku u suzama rekla: na mom će prozoru svake noći gorjeti svijeća, dok se ne vratiš... Nakon dvadeset godina Emil je doživio brodolom. Spasio se. Napustio je more i pohitio prema svom selu. Kasno uvečer ugledao je samo na jednom prozoru svjetlo: ”to je moja mama, živa je. Hvala Ti, moj Bože. Gori li svijeća pred Božjom kućom? Bdi je li Gospa na prozoru Božjih dvorova?“³⁴ Svatko bi od nas mogao postaviti ista pitanja, bdi je li Gospa na našim prozorima.

2.2. Poziv na molitvu krunice svakodnevno

Prije godinu dana obilježili smo 100 obljetnicu ukazanja Gospe Fatimske. Taj događaj možemo blisko povezati uz ovu desetu obljetnicu hodočasničkog hoda Majci Božjoj Bistričkoj. „Marija nas ljubi Božjom ljubavi, Bog ju je bez ljage začetu pripravio da bude dostojnom Majkom Sina Božjega, da bude dostojnom Suotkupiteljicom ljudskoga roda. Zato su ta dva srca uvijek zajedno kucala, pa i onda kada je Isusovo Srce prestalo kucati, kad je koplje vojnika probolo to Presveto Srce, to je još jače osjetilo srce majke, još jače je zakucalo majčinsko Srce.“³⁵

„U fatimskim ukazanjima najprije Anđeo mira upućuje djecu (troje malih pastira) da mole: *‘Bože moj, vjerujem u te, ufam se u te, ljubim te’* te da mu prikazuju žrtve kao zadovoljštinu za grijeh. Blažena Djevica Marija potiče djecu da mole krunicu i da svakom otajstvu dodaju: *‘O moj Isuse, oprosti nam naše grijeh, sačuvaj nas od paklenoga ognja i privedi u raj sve duše, osobito one koje su najpotrebnije tvoga milosrđa.’*“³⁶

34 Zlatan PLENKOVIĆ, *Zdravo Djevo*, 99.

35 AHDP, Fond: Josip MLINARIĆ, *Fatima. Propovijed I.* (10. 05. 1960.), 2.

36 Ante MATELJAN – Šime MAROVIĆ, *Fatima. Hodočasnički vodič.*, 49. Usp. O. Stanko PETROV, *Čudo dvadesetog vijeka.*, 23-30; Dragutin HREN, *Fatimska Gospa*, 16-18; O. Leonardo RUSKOVIĆ, O. F. M., *Prikazanja Majke Božje u Fatimi*, 39-43; Paškal VEŠARA, O. F. M., *Fatima. 50. godišnjica gospinih*

Poruka koju je Gospa ostavila u Fatimi usredotočena je na molitvi krunice, na pokori i obraćenju, koja gleda dalje od prijatni, opasnosti i užasa povijesti kako bi čovjeka pozvala da se uzda u Božje djelovanje, da gaji veliku nadu te da stekne iskustvo milosti Gospodnje.³⁷ Papa Ivan Pavao II., 1982. godine u Fatimi je rekao: „Gospa od fatimske poruke ukazuje na ”Krunicu”, koja se s pravom može nazvati ”Marijinom molitvom”: molitva u kojoj se Ona posebno osjeća povezana sa nama. Ona sama moli s nama. Tom molitvom obuhvaćaju se problemi Crkve, Petrove stolice, problemi čitavoga svijeta.”³⁸

Sveti pater Pio odgovorio je na upit poglavara samostana kada ga je upitao koliko Krunica izmoli svakoga dana: „Eh...! mojim poglavarima moram kazati istinu! Trideset četiri sam izmolio! U Gospi je on gledao kanal koji ga je nosio Kristu, te najsigurniji put što braću vodi Kristu.”³⁹ Naš sluga Božji kardinal Franjo Kuharić govorio je kako je krunica molitva poniznih duša, ona je jednostavno razmatranje Evandjelja s Marijom. U njegovoj oporuci posljednje riječi su riječi predanja: *Moj milosrdni Spasitelju Isuse, po Bezgrešnom Srcu Tvoje Majke, Tvome Presvetom srcu predajem duh svoj! Amen!*⁴⁰ Zanimljivo je također spomenuti i iz života blaženoga Alojzija Stepinca jedno svjedočanstvo o krunici. Kada je jedno ljeto išao u Dalmaciju kako bi posjetio mons. Bauera sa kardinalom Pavlom Bertolijem, pri povratku kući u vlaku je nakon razgovora s kardinalom izvadio svoju veliku krunicu i rekao: *Don Pavle, prošlih dana darovale su mi sestice dominikanke ovu krunicu od 15 otajstava, jer su znale da svakodnevno izmolim cijelu Krunicu.*

Znao je blaženi Alojzije često reći: *svaki dan molite Krunicu. To je sva naša nada!*⁴¹

Zaključak

Razmatranje Kristovih otajstava u krunici predloženo nam je tako da nam potpomaže sjediniti se s otajstvom. Ako ponavljanje *Zdravomarije* u krunici promatramo površno, tada nam se može javiti napast da krunicu smatramo dosadnom i suhoparnom vježbom. Međutim, kada ju promatramo kao izraz one ljubavi koja se neumorno obraća ljubljenoj osobi, tada neće molitva Krunice postati suhoparnom molitvom.⁴² U teškim i neizvjesnim vremenima Crkva je molila krunicu. Krunica je molitva mira i po plodovima ljubavi koje donosi. Ona je obiteljska molitva i molitva za obitelj.⁴³ Nedavno smo bili svjedoci kako je blizu milijun poljskih vjernika sudjelovalo u akciji „Krunica na granicama“ na oko 4000 lokacija, moleći krunicu na nakanu za spas svoje domovine i cijeloga svijeta.⁴⁴ Krunicu bismo mogli označiti kao barometar kršćanstva. Kad se ona moli, kršćanstvo cvate, kad se zanemaruje, kršćanstvo pada. ”Papa Pio IX. običavao je govoriti: u čitavom Vatikanu nema većeg blaga od krunice! Najveća je briga Pape bila, da se krunica dnevno moli u svakoj obitelji. Oporuka koju je ostavio vjernicima, bila je opomena: Neka vam uđe u običaj, da krunicu, ovu jednostavnu lijepu molitvu, koja je obdarena s mnogim oprostima, svaku večer molite u obitelji. To su moje posljednje riječi na vas, to je uspomena koju iza sebe ostavljam.”⁴⁵

”Molitvu Krunice želimo osloboditi od uskogrudnosti koja je tuđa Marijinu duhu, od

ukazanja 1917. – 1967., 33-35; Jeronim ŠETKA, *Fatimske poruke Majke Božje.*, 27-30.

37 Josip VNUČEC, *Fatima. Hodočasnički vodič.*, Zagreb, 2013., 412.

38 Župa Presvetoga Srca Isusova, *Poziv neba na molitvu krunice.* 2016., 12.

39 Usp. Župa Presvetoga Srca Isusova, *isto*, 16-17.

40 *Isto*, 23.

41 Usp. *Isto*, 24.

42 Usp. IVAN PAVAO II., *Krunica Djevice Marije.*, 39.

43 Usp. *Isto*, 54-55.

44 <https://www.bitno.net/vijesti/svijet/milijun-vjernika-na-poljskoj-granici-molili-krunicu-za-spasenje-cijeje-domovine-i-svijeta/>

45 Propovijed održana u crkvi sv. Ignacija u Dubrovniku prve nedjelje listopada godine 1958. na temu Krunica

skučenosti koja lako postaje dosadna. I to tako da je u istom duhu oplemenimo i nahranimo puninom Božjih spasonosnih misli i djela u korist svijeta. U tom svemu Marijino biće i djelovanje znači posredovanje: između Boga i svijeta, Krista i Crkve, duha i tijela, između dvaju načina crkvenog života, između svijeta svetaca i svijeta grešnika. Ona stoji na svim raskršćima i pokazuje put.⁴⁶

*Molitva Mariji (Papa Franjo)*⁴⁷

Marijo, ženo slušanja,
otvori naše uši;
daj da znamo čuti
riječ tvojega Sina Isusa
između tisuću riječi ovoga svijeta;
da znamo oslušivati
stvarnost u kojoj živimo,
svaku osobu koju susretnemo,
osobito onu koja je siromašna,
potrebna u poteškoćama.

Marijo, ženo odlučnosti,
rasvijetli naš um i naše srce
da znamo poslušati
riječi tvojega Sina Isusa
bez oklijevanja;

46 HANS URS, Von Balthasar, *Krunica. Marijanska molitva i spas svijeta*, 79.

47 PAPA FRANJO, *Krunica s razmatranjima pape Franje*, Verbum, Split, 2015., 45.

daruj nam hrabrost odlučnosti
da ne dopustimo
da drugi usmjeravaju naš život.

Marijo, ženo djelovanja,
daj da se naše ruke i naše noge
pokrenu s hitnom prema drugima
kako bismo donijeli milosrđe i ljubav
tvojega Sina Isusa,
kako bismo, poput tebe, u svijet donijeli
svjetlo evanđelja.
Amen.

ANĐELI

ANGELOLOGIJA

**Evo zašto su u srednjem vijeku
anđele podijelili u devet korova**

Jedini razlog zbog kojega su ljudi danas puno sumnjičaviji u vezi s angelologijom nego u prijašnjim vremenima, mjestima, kulturama jest naturalizam, filozofija koja niječe nadnaravno. Podatci o anđelima dolaze iz dva izvora: Biblije i

ljudskoga iskustva (iskaza ljudi koji su susreli anđele). Da bismo prihvatili Bibliju kao podatak, moramo imati vjeru, naravno. No prihvatiti bilo koji podatak zahtijeva isto! Prihvatiti tisuće tiskanih iskaza (ili milijune netiskanih) ljudi koji su susreli

anđele također znači imati vjeru: ne u Boga nego ovoga puta u ljude. To je vjera koju treba kritički prosuditi i procijeniti, naravno, no ona je početak.

Što je angelologija?

Angelologija ima podatke i njezine su teorije opravdane tim podacima. Na primjer, tradicionalna teorija o anđelima, tvrdi da su anđeli (1) Božja stvorenja, (2) bestjelesni duhovi, (3) imaju inteligenciju i (4) volju, (5) žive na nebu u Božjoj prisutnosti, (6) poslušni su njegovoj volji, (7) prenose njegove poruke (anđeo znači "glasnik"), (8) uzimaju tijela kao što mi oblačimo odijela, (9) utječu na našu maštu, (10) ali ne i na našu slobodnu volju, (11) pomiču materijalne objekte nadnaravnom moći. Kada bi jedan od dijelova ove teorije bio pogriješan, podatci bi bili drukčiji. To je opravdanje za teoriju. Na primjer, ako anđeli ne bi mogli uzeti tijelo, ne bi mogli jesti. A u Svetomu pismu čitamo da oni ponekad jedu (vidi Post 19,3), dakle, sposobni su uzeti tijelo.

Jedini razlog zbog kojega su ljudi danas puno sumnjičaviji u vezi s angelologijom nego u prijašnjim vremenima, mjestima, kulturama jest naturalizam, filozofija koja niječe nadnaravno. Da podatci o anđelima nisu tvrdili ništa čuderno ili nadnaravno, bili bi prihvaćeni kao podatci o bilo kojim drugim prirodnim stvorenjima i događajima koji su neobični (kao čudnovati kljunaš u zoologiji ili višestruke osobnosti u psihologiji).

Počeli su s biblijskom bazom podataka: imena devet anđeoskih korova pojavljuju se u Svetomu pismu. Zatim su razmišljali o značenju imena "anđeo", što doslovno znači "poslanik" (glasnik). Potom su spojili te dvije ideje i napravili devet naloga ili zadataka za anđeoske korove:

Prva tri kora izravno gledaju Boga i klanjaju mu se:

Serafini, najviši kor, spoznaju Boga s najvećom jasnoćom, zato njihova ljubav gori najžarkijim plamenom. ("Serafin" znači "onaj koji izgara".) Lucifer ("Svjetlonoša") je bio jedan od njih. Zato je on još snažniji i opasniji.

Kerubini također promatraju Boga, ali više u providnosti, njegovim mudrim planovima za stvorenja, nego njega samoga. ("Kerubin" znači "punina mudrosti".)

Prijestolja promatraju Božju snagu i (Prijestolja simboliziraju zakonodavnu, legislativnu moć.)

Sljedeća tri kora izvršavaju Božji providonosni plan za svemir, poput osoblja srednjega menadžmenta:

Gospodstva (ime označava "autoritet") zapovijedaju nižim anđelima ispod njih.

Sile primaju odredbe od gospodstava i "upravljaju" svemirom, da tako kažemo, osobito nebeskim tijelima. ("Virtutes" je na engl. prije označavala snagu, moć ili energiju.)

Vlasti služe silama boreći se protiv zlih utjecaja koji se protive providonosnomu planu sila.

Posljednja tri kora izravno upravljaju ljudskim poslovima (oni su poput ratnika):

Vrhovništva se brinu o zemaljskim vrhovnostima, to jest o gradovima, državama i kraljevstvima.

Arkandeli (npr. Gabriel) prenose čovjeku važne Božje poruke.

Uobičajeni *anđeli* su "anđeli čuvari", jedan za svakoga.

Ovakav pregled ne spada pod službeni nauk Crkve, ali je prekrasno umjetničko djelo, vrlo razuman plod filozofskoga promišljanja, nadahnjujuće djelo vjere te trajan doprinos tradicije.

Gornji tekst je izvadak iz knjige "Anđeli i demoni" Petera Kreefta. (bitno.net.)

PROSLAVA BLAŽENE OZANE U ZAGREBU 2018.

Blagdan blažene Ozane Kotorske i ove je godine svečano proslavljen u samostanskoj kapeli njoj posvećenoj, u Zagrebu. Glavnoj je proslavi prethodilo trodnevlje 24. 25. i 26. travnja. Sve ove dane, kao i na sam dan 27. travnja, mise su bile u 18.30 sati, u našoj samostanskoj kapeli. Svaki je dan nazočilo do stotinjak vjernika, a u petak, na svetkovinu bl. Ozane kapela je bila puna.

PRVI DAN TRODNEVLJA, u utorak 24. travnja, predvodio je p. Marko Bijelić OP, zajedno s domaćim upraviteljem župe Krista Kralja vlč. Milanom Dančuom. Pjevao je zbor Osvit iz župe bl. Augustina Kažotića. Za orguljama je bila s. Ivana Pavla.

P. Marko je u svojoj propovijedi istaknuo kako je ona izabrala put križa, kako bi što vjernije nasljedovala Otkupitelja našega, Isusa Krista, za spas svijeta. Usporedio je naš kršćanski život s akrobatima koji hodaju po tankoj žici. To je veliki rizik, to je izazov. To nije put sigurnosti nego rizika. Naše nasljedovanje Krista, njegova križnog puta, to je riskantni put koji može dovesti u sumnju. Ali ako idemo tim putem s vjerom i povjerenjem u Krista, to je naš put sigurnosti. Pitanje je da li mi vjerujemo u taj put. Blažena Ozana Koterska je gajila posebnu pobožnost prema mucu Gospodinovoj, prema križu Isusa Krista. Imala je veliko poštovanje prema Raspetom Kristu i iz toga je crpila snagu u nevoljama, poteškoćama i bolima. To je važna lekcija za nas što mi možemo naučiti iz njezina života.

Otajstvo križa jest otajstvo Božje ljubavi. Križ je mjesto gdje Krist ostvaruje Božju volju, mjesto gdje je pobijeđena naša smrt. Križ koji je sredstvo smrti postaje sredstvo pobjede nad smrću. A to se događa po ljubavi. Ljubav mijenja perspektivu križa, daje novi smisao. I blažena je Ozana živjela to otajstvo križa s tom ljubavlju. Može se za nekoga činiti sebično to njezino povlačenje u samostansku ćeliju, kao da je to nekakav bijeg. Ali to nije bijeg. To je traženje susreta s Raspetim Kristom. Samo kroz taj susret čovjek je osposobljen da doista nosi svoj križ. Taj susret mu donosi mnoge milosti, ne samo za njega nego da može pomagati i mijenjati druge. To je upravo činila blažena Ozana. Ne mogu to činiti svi na isti način – istaknuo je propovjednik i nastavio. Svakome Gospodin daje dovoljno milosti da prihvati svoj križ. Ali na nama je pokazati hrabrost i spremnost na prihvaćanje križa. Križ kod nekih budi strah, a kod nas budi strahopoštovanje, jer u križu spoznajemo što Bog čini za nas. Na Veliki se petak klanjamo križu. Zašto? Križ postaje drvo života. U Edenskom je vrtu to stablo bilo spoznaje dobra i zla, uzrok prvog čovjekova pada, sada je križ Isusa Krista stablo života. Stablo spoznaje Božje ljubavi, Božje

vjernosti. On je čak vjeran kad mi njemu nismo vjerni. To je ono što budi pouzdanje i povjerenje. Za nas je križ način života, način nasljedovanja Isusa Krista, kao što je to činila i Ozana Kotorska. P. Marko je pozvao sve nazočne da prihvate svoj križ samoće, poraza, i svega onoga što ostavlja duboke tragove u nama. Uskrsnuće ne briše tragove križa, - naglasio je - ali mijenja to iskustvo u nešto spasonosno, u nešto plodnosno za naš život

DRUGI DAN TRODNEVLJA bl. Ozani u Zagrebu, u srijedu 25. travnja, misno je slavlje predvodio o. Anto Gavrić OP. Pjevanje su animirali mladi župe Krista Kralja.

P. Anto se u propovijedi osvrnuo na netom pročitano Markovo evanđelje koje govori o navjstitejskom poslanju Crkve. Povezao je sve to s našom Blaženicom, te je s tim u svezi rekao:

Drage sestre i braćo, dragi slušatelji Radio Marije, završetak Markova Evanđelja (Mk 16, 15-20) govori o poslanju koje je Crkva dobila da prenosi spasenje što ga je primila po navješčaju i po krštenju. Marko snažno ističe da pravo čudo izvodi krštenje. Po krštenju je darovano spasenje, sve primamo po krštenju i po krštenju bivamo sveti. Krštenje je važno kako bi se primljena milost kasnije sve više širila i sve više zahvaćala vjernički život. Sve ono što živimo počevši od onoga jutarnjega znaka križa, preko svih molitvenih zaziva tijekom dana, euharistije, sakramenta pomirenja, sve to omogućuje da ona milost primljena na krštenju sve više i dublje zahvaća život vjernika. Evanđelist Marko zatim ističe koliko su važni znakovi u našoj vjeri. Nije bez razloga što sv. Marko snažno ističe prisutnost znakova, jer ti znakovi potvrđuju istinitost i vjerodostojnost onih koji prenose radosnu vijest, istinitost navješćanja počevši od apostola pa onda tijekom cijele povijesti Crkve. Ti su znakovi također znak ljubavi Božje, one ljubavi koju kršćani navješčaju u svim stoljećima i po svim mjestima, svjedočeći koliko je jaka Božja ljubav. Evanđelist Marko ističe da je Krist nakon uzašašća na nebo, gdje sjedi s desna Ocu, još snažnije prisutan u Crkvi koju on prati. Ta je prisutnost još vidljivija kroz povijest, kod onih snažnih i odvažnih svjedoka prisutnosti Krista u njihovu životu.

Drage sestre i braćo, a gdje je onda Ozana tu? Prošloga tjedna bio sam u Rimu, u generalnoj kuriji, na jednoj međunarodnoj konferenciji o studiju, i 19. travnja u samostanskoj blagovaonici za ručkom, nasuprot mene sjedio je fr. Gianni Festa, generalni promotor Reda za kauze svetaca. I upita me fr. Gianni: „Što je s Ozanom?“ Gledao sam ga pomalo iznenađen tim pitanjem. Fr. Gianni je novi postulator za kauze dominikanskih blaženika i svetaca pa sam mu pokušavao objasniti da ide nekako i s bl. Ozanom,

pomalo teško, a on je insistirao: „Pa sve je završeno, dokumentacija je prikupljena s popisom svjedoka, a i moj predšasnik je sve potpisao, što je s Ozanom, gdje je stalo?“

Da, težak je bio put naše Ozane do svetosti, a očito je težak i put do njene kanonizacije. Težak uspon, kao uspon onim crnogorskim brdima i vrletima. Težak uspon od njezina ranog djetinjstva, pa zatim teškoga križa kojega je proživljavala kao sluškinja, ali i kasnije cijelim svojim životom kao zazidana djevica 50-tak godina dugoga puta nasljedovanja križa, ali potpunoga predanja. Promatrajući njezin život u ovoj trodnevnicu, na temelju onoga što smo čuli u evanđelju, možemo ustvari vidjeti kako i bl. Ozana svojim životom naviješta i omogućuje da širi i naviješta spasenje koje je povjereno Crkvi, da je i ona dionica toga poslanja i prenošenja spasenja na njoj svojstven način. U njezinu životu možemo vidjeti koliko su znaci pratili da je ono što je ona živjela i naviještala vjerodostojno i istinito. I da ono što ona živi i govori popratni znaci samo potvrđuju da je to znak velike ljubavi Božje koja se pokazuje u životu te ponizne redovnice koja se potpuno povukla iz života ovoga svijeta. Povukla se, a toliko je opet prisutna u životu ovoga svijeta. Ozana je prisutna u svemu što se događa, jer povukla se kako bi još snažnije bila prisutna upravo kroz ono što će ona postati. Životopisci govore o njoj kao o „hostiji ljubavi“, blažena Ozana bila je hostija ljubavi. Hostija ljubavi koja se žrtvuje za Crkvu,

žrtvuje se za ljude, za bližnje, žrtvuje se za svoj grad, žrtvuje se za sve one koji su u potrebi. Jedna duboka i snažna pozornost djevice, zazidane, povučene od svijeta, ali toliko prisutne u životu ljudi njezina grada i šire okolice. Toliko snažna prisutnost u životu Crkve. Sestre i braćo, to su znakovi koji potvrđuju svetost i vjerodostojnost života bl. Ozane. I kad gledamo nju, kad tražimo u njoj uzor, možda nam se čini teškim primjer koji ona daje. Danas je teško govoriti o žrtvi, o žrtvi za druge, o žrtvi koju Ozana pokazuje u jednom potpunom povlačenju; žrtvuje sebe za Crkvu, za druge, za svijet samo kako bi Krist još više i snažnije bio prisutan i kako bi se njegovo kraljevstvo širilo. Žrtvuje sebe u molitvi. Ozana koja je potpuno povučena, potpuno je predana u molitvi Gospodinu i potpuno predana onomu što ljudi traže. Ozana pokazuje koliko je u njezinu životu prisutno ono što sveti Petar apostol u prvom čitanju govori (usp. 1 Pt 5, 5b-14), koliko je prisutna poniznost u životu bl. Ozane. Bog potpuno sebe daruje u poniznosti. Poniznost koju Ozana pokazuje kroz cijeli svoj život kao sluškinja u domaćinstvu do onoga potpunoga predanja u službi Crkve. Istina koja se pokazuje u njezinu neprestanu traženju Boga: kako susresti Boga, kako prepoznati Boga, kako ga otkriti i kako pomoći drugima da otkriju Boga i prepoznaju ga prisutnoga u svom životu. A zatim prepoznavemo i vidimo koliko je važna molitva i koliko nam bl. Ozana i danas može biti učiteljicom molitve. Molitva koja se pokazuje u potpunom predanju. Ne moli Ozana ništa za sebe, nego predaje Gospodinu potrebe svih onih ljudi koji dolaze k njoj. Ozana se povlači u osamu. Ali ta osama nije više osama, ona najednom postaje oaza prisutnosti Boga, kao da se sam Bog nadvio i svojom prisutnošću pokazuje da je to osamljeno mjesto oaza, izvor duhovnosti na kojemu se svi mogu napojiti i nahraniti.

Draga braćo i sestre, dok se pripremamo za svetkovinu bl. Ozane, neka nas upravo bl. Ozana nadahnjuje da se i mi znamo žrtvovati, da i sami znamo svojim životom svjedočiti istinu tražeći Boga i pomažući drugima da pronađu Boga te da u svome životu uvijek budemo otvoreni za

potrebe svijeta. A ta otvorenost za potrebe svijeta neka se pokazuje po našoj molitvi. Molimo s blaženom Ozanom za Crkvu i za Kongregaciju sestara dominikanki, za našu domovinu i za sve ljude koji ovih dana, posvuda ondje gdje se slavi bl. Ozana, dolaze k njoj i mole njezin zagovor. Neka nam Ozana izmoli ljubav kako bismo i mi što snažnije i odvažnije svjedočili ljubav Božju prisutnu u ovom svijetu. Amen

TREĆI DAN TRODNEVLJA Bl. Ozani, u četvrtak 26. travnja misno je slavlje predvodio p. Iko Mateljan OP, u koncelebraciji s domaćim župnikom – kapelanom - Milanom Dančuom. Pjevale su sestre dominikanke.

Propovjednik je započeo homiliju riječima: „Drago mi je da smo večeras zajedno u ovom vazmenom, ili kako običavamo kazati, uskrsnom vremenu, a i u trodnevnicu za proslavu blažene Ozane Kotorske. Dolikuje doista uživati u uskrsnom vremenu. Jer Uskrs je novo stvaranje, novi početak. Uskrs je nova šansa svakome od nas da možemo uvijek obnovljati nadu koja je u nama, a ta nada je i vjera i sigurnost da je Uskrsli Krist gospodar vremena i vječnosti.“ Potom je citirao neke tekstove iz uskrsne propovijedi svetog Ivana Zlatoustog koji potiče vjernike na istinsku radost koja je rezultat našega prihvaćanja života. „Neka onaj koji je podnosio napor posla primi sada svoj denar. Neka onaj koji je radio već

od prve ure primi danas svoju pravednu plaću. Neka onaj koji došao u treću uru zahvalno bude radostan. Neka onaj koji je stigao u šestu uru ne osjeća nikakve sumnje jer neće ništa izgubiti. Neka onaj koji je oklijevao do devete ure pride bez oklijevanja i straha. Neka onaj koji se nije pojavio do jedanaeste ure nema nikakvog straha zbog svoga zakašnjenja, jer Gospodin je plemenit. On prima zadnjega kao prvoga. (...) On je milostiv zadnjemu, a miluje prvoga. (...) Ona časti posao i hvali dobru odluku. Uđite, dakle, svi u radost svoga gospodara, primite nagradu prvi kao drugi, bogati i siromašni. (...) Neka nitko ne žali svoje siromaštvo, jer zajedničko se kraljevstvo pojavilo. Neka se nitko ne plaši smrti jer smrt nas je Gospodinova oslobodila.“

Govoreći nadalje o bl Ozani p. Iko je naglasio da je to bila „žena koja je vjerovala Božjoj riječi,“ te je spomenuo što ga naročito dotiče iz njezina života, „to je da je istinski došla k sebi kada je vidjela križ i patnju Velikoga Petka. Čovjek po svojoj naravi od patnje bježi, ali patnja može biti nadahnuće. Bolest može biti nadahnuće da osoba postaje bolja, da puno više dobrote pokazuje. Blažena Ozana je u križu vidjela nadahnuće dobrote i nadahnuće svoga mističkoga puta. Kao da se već ugledala u poznate osobe iz dominikanskoga reda poput Katarine Sijenske, Katarine Riči, od Henrika Suzoa, Dominika, Tome Akvinskoga, pa i drugih naših svetaca i svetica,

i, dakako, cijele Crkve. Razumjela je da se pod križem čovjek najbolje osjeća, da je tu čas zahvalnosti: hvala ti, Bože, za darovanu ljubav! To je križ, to je veliki Petak. Veliki Petak nije samo post i nemrs, nije samo šibe i batine, nije samo krik i plač, nego Veliki Petak je velika svetkovina ljubavi. Blažena je Ozana prepoznala u istini Velikoga Petka tu Božansku ljubav. A tko prepozna Božansku ljubav ne može ne odgovoriti. Ona je to zaživjela u sebi. Nemamo nažalost njezinih tekstova. Da ih je pisala sigurno bi bili puni mističkog iskustva koje veže sve ljude, sve religije, sve nacije. Jer mistika je čas u kojem mi dopuštamo Bogu da bude Bog u nama. Dopuštamo Bogu da on čini s nama što hoće. Dopuštamo ono što u Očenašu govorimo *Budi volja tvoja*. I Ozana je, zapravo, svoj život tako i sažela. Kad se predala Bogu ona je tada pronašla i našla najviše

ljudi kojima treba i može pomoći. Istinska, veličanstvena djela dolaze kada nadahnuće ne dolazi iz naših slabih, krhkih snaga, nego iz Imena Isusova, od Isusa Krista Raspetoga i uskrsloga. Zato je lijepo da smo kroz ova tri dana razmišljali o blaženoj – možemo slobodno reći SVE-TOJ Ozani Kotorskoj, jer nalazimo sve elemente svetosti u njezinoj jednostavnosti. I doista, jednostavnost je definicija našega Boga. Mi, kad bi htjeli spoznati narav našega Boga pogriješili bi. Kaže naš mistik Eckhart: „Kad bih mogao proniknuti narav mojega Boga, ja bih ga se odrekao, jer onda bih bio kao on ili veći od njega, a ja to nisam“. Zato, prepustimo se s povjerenjem Božjoj milosti i recimo ono što je sigurno Ozana govorila svakodnevno: Oče, neka se vrši tvoja volja. Da i mi činimo isto, neka nam sam Bog pomogne. – zaključio je svoju propovijed p. Iko.

SREDIŠNJA PROSLAVA BLAŽENE OZANE

Biskup Vlado Košić na proslavi Blažene Ozane u Zagrebu

Svečanim euharistijskim slavljem, koje je predvodio sisački biskup mons. Vlado Košić, proslavljena je u petak 27. travnja 2018. svetkovina blažene Ozane u zagrebačkom samostanu, u Trnju. Slavlje je uzveličao i mješoviti zbor župe Krista Kralja.

Biskup Košić je nadahnutim riječima povezo prigradna misna čitanja sa životom blažene Ozane. Vidi se da dobro pozna dominikanske svece i blaženike. Na početku je protumačio značenje Ozanina imena, koje dolazi od „Hosana!“, što je židovski usklik „hošiana“, a znači „pomoz!“ a kojim se pozdravljalo voljenu osobu s dobrim željama. Mi bismo to mogli prevesti na hrvatski: „Živio! Sretno!“ Biskup je nadalje iznio neke zanimljivosti iz života blažene Ozane

Ozana se posvetila Kristu kao sveta djevica početkom 16. stoljeća. Bilo je to na Veliki Petak 1513. kada je u katedrali sv. Tripuna u Kotoru sudjelovala na obredima muke Gospodnje. Otda je posebno štovala Muku Kristovu i o njoj

uvijek razmišljala.

Iz ljubavi prema Isusu koji je za nas trpio, djevica Ozana je prihvatila posebno strogi život pokore. Mogli bismo nazvati Ozanu velikom pokornicom: živjela je zazidana u maloj sobici uz crkvu sv. Bartola i potom uz crkvu sv. Pavla u Kotoru, gdje se neprestano molila i činila pokoru. I to punih 44 godine. To nije moglo ostati sakriveno ljudima pa su mnogi dolazili k njoj po savjet i preporučivali su joj se u molitve, te su je Kotorani prozvali „trubljom Duha Svetoga“ i „učiteljicom mistike“, a jer je posredovala za pomirenje posvađanih velikaških obitelji, pučana i vlastele nazvaše je i „djevicom miriteljicom“ i „anđelom mira“.

Kako su sve to lijepi atributi koji su vjernici dali blaženoj Ozani! – rekao je biskup Košić i nastavio.

Biti „trublja Duha Svetoga“ može samo ona osoba koja i sama sluša Duha Božjega te je kadra prenositi njegove poticaje i drugima.

„Anđeo mira“ pak je prelijepi naziv za onu koja je pomirivala zavađene pojedince i obitelji. Kako je svijet potreban takvih anđela! Zar nije posvuda toliko razdora, nerazumijevanja, osuđivanja, pa čak i mržnje i ubijanja u ratovima i sukobima diljem našega planeta, i to ne smo u prošlost nego i još danas, upravo sada! Gdje su ti anđeli mira i tko ih sluša? Jedan je sigurno i naš Sveti Otac papa Franjo. On nagovara svjetske vođe da odustanu od nasilja, da se mirno dogovore i da prestanu s ratovima nasiljem. Ali ne slušaju ga.

Zar ne pamtimo i mi kako su bile strašne ratne godine, prije četvrt stoljeća, kada je na našu Domovinu izvršena strašna agresija, a narod je bio goloruk no želio je slobodu više od vlastitih života. Hrabri branitelji bili su spremni žrtvovati se. Zanimljiva je jedna zgoda iz života bl. Ozane kad je 9. kolovoza 1539. Kotor napao turski admiral, koji je već osvojio Herceg Novi. Bl. Ozana je hrabrila tada građane Kotora da se

junački bore govoreći im da grad neće pasti u neprijateljske ruke. I to se dogodilo. Zanimljivo, ona koja je postala poznata kao velika mirotvorica, hrabrila je sugrađane na obranu grada, dakle na borbu! Čini se da mira nema bez borbe, dakako najprije duhovne, ali ako treba i tvarne, jer nasilnike se često ne može nikako drukčije spriječiti da čine zlo nego kad im se branitelji suprotstave i pokažu odlučnost da im neće dopustiti to što su zlo naumili.

Često su velikani znali u sebi povezati, ujediniti i spojiti ono što izgleda nepovezivo, nespojivo i suprotno. Evo, tako i ona: i zalaganje za mir, i borbu za slobodu, tj. obranu od osvajača.

Ona je spojila još jedno veoma važno područje, a to je pripadnost jednoj svetoj, katoličkoj i apostolskoj Crkvi. Ona je došavši u Kotor u obitelji Buća, dobila dobar vjerski odgoj i zaželjela je primiti sakramente u Crkvi u Kotoru. To je i ostvarila i zavjetovala se kao „zazidana djevica“ u Crkvi, u koju je pozivala i vjernike iz

pravoslavlja. Zapravo, to u njezino vrijeme i nije izgledalo tako podijeljeno kršćanstvo, a ona je željela da svi uđu u jedno Kristovo stado pod jednim pastirrom, rimskim biskupom tj. Papom.

Shvaćanje ekumenizma u njezino vrijeme sigurno se razlikovalo od današnjeg katoličkog shvaćanja, poslije Drugog vatikanskog sabora, kada mi želimo poštivati vjernike drugih Crkvi i ne pozivamo ih da prijeđu u Katoličku Crkvu, nego zajedno tražimo načine kako da se međusobno približimo i postignemo jedinstvo. To međutim do danas nismo uspjeli.

A zašto? Jer onima koji pregovaraju u ime svojih Crkvi i zajednica nije stalo do Kristovih koliko nacionalnih i političkih probitaka. Motivi

bi trebali biti oni koji su vodili bl. Ozanu da se žrtvuje za približavanje svih kršćana i promiče kršćansko jedinstvo.

Zanimljivo je da je bl. Ozana bila i vrsna vezi-lja, tako da se i dan-danas u kotorskoj katedrali čuva korporal (tjelesnik) koji je ona napravila. U tom ručnom radu surađivala je i s drugim gospođama u gradu i tako promicala marljivost i brigu za obitelji, za njegovanje ljepote i vještine vezenja što ukrašava domove, crkve i javna obitavališta.

Tako nam bl. Ozana poručuje i što je ljudski rad i njegova vrijednost: služiti zajednici, promicati ljepotu, marljivost i zajedništvo.

Nadalje, ne možemo se ne osvrnuti i na to da je bl. Ozana bila dominikanka, dominikanska trećoredica. Redovništvo, osobito žensko, u Crkvi je bilo uvijek u velikoj cijeni. Bogu posvećene osobe žrtvovala su svoje živote za Crkvu, za svoje bližnje i tako posvetile svoj život i rad na zemlji, da bi bile dostojne zajedništva s Bogom i s Crkvom na nebesima. Znak, koji redovništvo jest u Crkvi i svijetu, i danas je neophodno potreban, znak da život na zemlji nije sam sebi svrha. Redovnici i redovnice taj su znak svojim životom. Oni pozivaju „sursum corda – gore srca!“

Zagledani danas u redovnicu, dominikanku bl. Ozanu Kotorsku i mi pronalazimo ljepotu života s Bogom jer nas njezin primjer poziva i potiče da i mi u svom životu dademo prvenstvo duhovnim nad materijalnim vrijednostima, neprolaznim nad prolaznim stvarnostima, životu nad smrću, ljubavi nad mržnjom, dobru nad zlom, svetosti nad grijehom.

Bl. Ozana naziva se „Kotorkom“ jer je bila iz Boke Kotorske, koji volimo zvati i „zaljevom hrvatskih svetaca“. Činjenica je da je Boka Kotorska bila neraskidivi dio hrvatskog nacionalnog teritorija sve do dolaska komunista na vlast 1945., kad je nasilno odijeljena od matice domovine. U Boki imamo troje Hrvata svetaca. To su sv. Leopold Bogdan Mandić, bl. Gracije iz Mula i bl. Ozana Kotorska.

Za Boku Kotorsku akademik Josip Pečarić, koji je i sam rodом iz Boke, napisao je da u Boki svaki kamen govori hrvatski. Ipak, jer je već dugo ovaj hrvatski kraj izvan domovine, on je ostao sveden – gledajući hrvatski i katolički – na ostatke ostataka. Pa ipak, i takav, premda malen brojem, velik je po svijetlom primjeru blaženika i svetaca. Mogli bismo s bl. Alojzijem Stepincom reći kako se ne može slomiti narod koji vjeruje i kako naša Hrvatska mora biti Kristova ili je neće biti.

U nastavku svoje propovijedi biskup Košić je povezao život blažene Ozane s prigodnim misnim čitanjima, iz Knjige proroka Hošee, koji prenosi Božje riječi kako će progovoriti srcu svoga naroda koga će odvesti u pustinju. To je slika tišine i osobnog susreta koji je ostvarivala na poseban način upravo bl. Ozana. Njezin život

„zatvorenosti“ u jednoj maloj prostoriji uz crkvu bio je takvo življenje blizine s Bogom koji je govorio njezinu srcu. Prorok također iznosi Božju namjeru da svoj narod zaruči poput zaručnice, i to u „pravdi i pravu, u nježnosti i ljubavi ... u vjernosti“.

Posvećene djevice takav su znak pripadanja Bogu, prema riječi svete Terezije velike: Samo Bog je dosta! Je li doista samo Bog dovoljan našem životu? – to pitanje upućuje nam danas i sveta Ozana. On je jedini sve, sve drugo je samo dio – života, sreće, mira, blaženstva. U njemu je moguće naći sav smisao i svu radost života. Bez njega dakle, ništa ne bi bilo potpuno, ništa savršeno, ništa vrijedno. Takve nam osobe, Bogu posvećene do kraja govore o tome o toj dubljoj stvarnosti i najvećoj ljubavi.

Čitanje iz poslanice sv. Pavla Efežanima (Ef 4,1-7;11-13) poziva na odgovornost za druge. Ako smo pošli za Kristom, tada se treba oboruzati „poniznošću, blagošću, strpljivošću“ i „živjeti dostojno poziva kojim smo pozvani“, a to se vidi prije svega u našim međusobnim odnosima. Zato Apostol poziva: „Podnositi jedni druge u ljubavi, trudite se sačuvati jedinstvo Duha u svezi mira!“ Doista, kakvo je to kršćanstvo zagledano samo u sebe, bez odnosa prema braći i sestrama, prema svim ljudima, i dapače prema čitavom stvorenom svijetu? To nije moguće! Upravo je bl. Ozana imala osjećaja za probleme svojih bližnjih, pa premda naizgled daleko od njih, i udubljena u samoći svoje sobe samo u Boga, ona je duboko patila s patnjama svojih sumješтана, svih koji su joj dolazili po savjet i preporučivali su joj se u molitve. Oni koji su bili posvađani, dobili su savjet kako da se pomire, oni koji su se odijelili od svojih najbližih, odlazeći od nje imali su u srcu snagu da oprostite, da započnu nov život povjerenja i prihvaćanja svojih najbližih. Čitave su se obitelji velikaša upravo pred njom izmirivale jer je ona bila „anđeo mira“, Božje stvorenje koje je svojim životom najviše pozivala na mir i jedinstvo.

Upravo je jedinstvo bio njezin poziv, jedinstvo kršćana, jedinstvo čitavog ljudskog roda: Jedan Gospodin, jedna vjera, jedno krštenje“.

U prisposobi o ludim i mudrim djevicama (Mt 25,1-13) Isus je upozorio na ono najvažnije. Kada se ide za njim, nije dovoljno biti u nekom staležu, npr. djevica, nego imati u posudi ulje. Nije li to upravo milost Božja, o čemu govori sv. Pavao kada kaže da u „glinenim posudama“ nosimo veliko blago! To je blago sam Gospodin.

Povezanost s njime milost je vjere bez koje ne možemo biti dionici vječne radosti. Molimo svetu Ozanu da zagovara za nas, za sve posvećene osobe, za jedinstvo svih kršćana, ali i za čitav naš narod hrvatski! – zaključio je svoju homiliju biskup Vlado Košić.

ČESTITKA VRHOVNE GLAVARICE S. KATARINE MAGLICA

Drage moje sestre,

Čestitam blagdan naše blažene Ozane čiju posebnu zaštitu upravo vi uživate.

Neka se danas vine naša molitva našoj sestri za zaštitu i pomoć kako bi postale bolji ljudi, svetije sestre i vidljivi znak pored puta.

Ne dopustimo, sestre, da nam zajednice postanu bojna polja, hrvališta i natjecateljske arene sa svim negativnim konotacijama. Borimo se kako bi jedna drugu sustizale u dobroti, prestizale u ljubavi i žrtvi, milosrdnom srcu i mirotvorstvu.

Prisjetimo se Ozaninih kreposti i njene povezanosti s Isusom, njenog utjecaja na svaku osobu koja je njen savjet i pomoć tražila, njenog velikog srca u kojem je sam Bog boravio i koje je bilo otvoreno svim ljudima.

Budimo ponosne što nas je Bog učinio dionicama velike dominikanske obitelji i potrudimo se čuti što Ozana nama danas poručuje kako bismo u ovom vremenu i na ovim prostorima širile Kraljevstvo Božje i njegovu slavu.

S vama u duhu,

sestra Katarina Maglica, OP

Čestitkama su se pridružile i druge sestre iz naših zajednica

- Danas smo s vama u mislima i molitvi, pjevajući TI SI OZANO UBIRALA RUZE., Da i nas zapadne koja ružica iz njene traveše i ozari naša srca ljubavlju za ISUSA!

Od srca vaše sestre iz samostana sv. Martina,

- Srdačno čestitamo Ozaninoj zajednici u Zagrebu, moleći našu Blaženicu da nas svih zagovara i moli za nas.

Sestre iz samostana sv. Katarine Sijenske, Škrape.

Ostale su zajednice izručile svoje čestitke putem telefona ili sms porukama.

„Blažena Ozana Kotorska” – dokumentarni film

U sklopu Dana kršćanske kulture 22.3. 2018. u punoj biskupskoj dvorani u Šibeniku, prikazan je dokumentarni film o Bl. Ozani Kotorskoj. Scenarist i redatelj: Božo Vodopija; Trajanje filma: 30 min

U filmu brojni sugovornici govore o životu prve hrvatske blaženice koja je živjela u 16. stoljeću i čije se neraspadnuto tijelo danas čuva u crkvi sv. Marije od Rijeke u Kotoru. Uz ostalo, film donosi snimke njezinog rodnog mjesta kao i prostore ćelija u kojima je provela 52 godine isposničkog života. Blaženom je proglašena 1927. godine, a postupak za kanonizaciju pokrenut

je 2013. godine. Štuju je i katolici i pravoslavni. Prepoznata je kao osoba koja je činila dobra djela mnogima i koja se na svoj način zauzimala za ekumenizam.

BLAŽENA OZANA STIGLA DO SUBOTIČKIH RAVNI

Monodrama o bl. Ozani izvedena u Subotici i Somboru

Na sam blagdan bl. Ozane, 27. travnja, s. Barbara Bagudić je izvela monodramu o životu blaženice u Hrvatskom kulturnom centru Bunjevačko kolo u Subotici.

Na početku programa, ansambl Collegium Mucisum Catholicum pod ravnanjem Miroslava Stantića otpjevao je dvije pjesme, jednu u čast bl. Ozani. Vlč. Dragan Muharem kratko je predstavio našu blaženicu, monodramu i s. Barbaru. Nakon tih lijepih uvoda s. Barbara je izvela monodramu pred gotovo punom dvoranom.

U **Somboru** je predstava izvedena 28. travnja, u crkvi sv. Stjepana, ugarskog kralja, kod otaca karmelićana. Na poziv o. Zlatka Žuvele, s. Barbara je izvela monodramu pred zahvalnom publikom vjernika i karmelskih trećoredaca.

Monodrama o bl. Ozani izvedena u Maloj Bosni i Žedniku

Sestra Barbara Bagudić izvela je monodramu o blaženoj Ozani „Biti s Bogom dovoljno je za sreću“ u dvjema župama u okolici Subotice, u župi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni i u župi sv. Marka u **Starom Žedniku**. Na poziv župnika vlč. Dragana Muharema s. Barbara nastupila je u vjeronaučnoj dvorani župe Presvetog Trojstva u nedjelju 4. veljače, obilježavajući na taj način Dan posvećenog života u toj župi. Predstavila je

tako život bl. Ozane, ali i posvećeni život župljanima župe, mladima i starijima. Prije same monodrame župnik je rekao nekoliko riječi o životu bl. Ozane, a nakon predstave svi su dobili sličice s molitvama bl. Ozani koje su onda i izmolili na koncu programa. Susret se nastavio u radosnom druženju svih okupljenih uz pitanja kad će opet biti neka nova predstava. Zahvaljujući pozivu vlč. Željka Šipeka i župske suradnice Ljubice Vukov,

župljani crkve sv. Marka u Starom Žedniku imali su priliku u nedjelju 4. ožujka 2018. godine upoznati se sa životom prve hrvatske blaženice – dominikanke blažene Ozane Koterske. Program je započeo video zapisom o životu blaženice sa prizorima njenog rodnog kraja, nakon čega je na scenu stupila s. Barbara u ulozi blažene Ozane. Sa jednostavnom, a upečatljivom scenografijom, u staroj nošnji, s. Barbara uspjela je približiti zainteresiranoj publici svih generacija lik ove blaženice. Pored toga, prenijela je i bitnu pouku, a to je značaj zajedničke i obiteljske molitve.

Svečano proslavljen blagdan blažene Ozane Koterske u općini Visoko

U župnoj je crkvi Presvetog Trojstva u Visokom svečano proslavljen blagdan blažene Ozane Koterske. Misno je slavlje uz domaćeg župnika Ivana Šestaka predvodio otac Anto Gavrić, dominikanac. Blagdan je proslavljen na inicijativu Dramske družine Ozana koja djeluje kao sekcija unutar Kulturno-umjetničkog društva „Braća Radić“ Visoko, a koja je zanimanje šire javnosti na svoje dramsko stvaralaštvo privukla upravo predstavama o dominikanskoj blaženici Ozani Koterskoj. Uz članove Dramske družine Ozana, odjevene u svečanu visočku narodnu nošnju te njihove roditelji, misnom slavlju bio je nazočan načelnik Općine Visoko Dragutin Mateković, pomladak DVD-a Visoko sa svojom voditeljicom Mirjanom Piskač, brojni župljani te prijatelji Družine iz Križevaca, Brezničkog Huma, Bedenice, Novog Marofa, Varaždina i Zagreba. Misno slavlje je animirao Dječji crkveni zbor Gabrijel pod vodstvom Jasne i Tee Jež.

U svojoj je propovijedi otac Anto Gavrić zahvalio mladim glumcima što svojim predstavama promiču lik i djelo dominikanske blaženice u svoj župi i šire te istaknuo kako se nada da će prijateljstvo uspostavljeno između Družine i dominikanskog reda donijeti još mnogo zajedničkih trenutaka druženja i kvalitetnih predstava. Pohvalio je i roditelje glumaca za podršku koju svesrdno daju svoju djeci u njihovom dramskom stvaralaštvu.

Nakon misnog slavlja članovi Dramske družine

Ozana za okupljene su izveli prigodan kulturno-umjetnički program izvodeći dramsko-glazbene scene iz najuspješnijih svojih predstava posvećenih blaženoj Ozani Koterskoj.

- Radosni smo što se velik broj djece uključuje u rad Dramske družine Ozana i što možemo svi zajedno dati doprinos stvaranju boljeg svijeta čuvajući i poštujući tradiciju predaka – istaknuo je voditelj Družine Tibor Martan, dipl. etnolog.

- Iskreno zahvaljujemo svima koji su pomogli u organizaciji: Velečasnom Ivanu Šestaku, načelniku Općine Visoko Dragutinu Matekoviću, Udruzi veterana i dragovoljaca Domovinskog rata, DVD-u Visoko kao i roditeljima velikih i malih Ozanovaca jer bez njihove pomoći i podrške bilo bi teško napraviti ovako dostojanstvenu i svečanu proslavu – naglasila je Dubravka Banečković, tajnica KUD-a „Braća Radić“ Visoko.

Tibor Martan

Drage sestre i čitatelji,

Evo jedan mali podsjetnik na događaje od posljednjeg broja Ave Marie.

1. travnja – Kandidatice Karmela Šagud i Zorana Kadić započele su postulaturu.

2. – 8. travnja – U Korčuli su održane duhovne vježbe u kojima je sudjelovala 31 sestra. Voditelj je bio fr. Marko Bijelić, OP, a tema cjelokupnih duhovnih vježbi bila je o uskrsnoj radosti.

9. travnja – S. Ana Begić održala je nastupno predavanje na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu na temu: Razumijevanje grijeha kod mladih danas.

18. travnja – S. Anita Sučić sudjelovala je sa svojom ekipom iz OŠ Petra Kanavelića iz Korčule na državnom natjecanju iz vjeronauka u Poreču.

20. travnja – Vrhovno vijeće imalo je sjednicu u Šibeniku.

26. travnja – Održana je svečana dodjela stipendija na Sveučilištu u Zagrebu, STEM kategorija, a među dobitnicima je i naša postulantica Karmela Šagud.

27. travnja – U Zagrebu je svečano proslavljena zaštitnica samostana i vrtića bl. Hozana. Slavlju je prethodila trodnevna priprava. Prvoga dana je propovijedao fr. Marko Bijelić, OP, a pjevao zbor mladih *Osvit* iz župe bl. Augustina Kažotića. Drugoga dana propovijedao je fr. Anto Gavrić, OP, a pjevao je zbor mladih župe Krista Kralja. Trećega dana propovijedao je fr. Iko Mateljan, OP, a pjevao je zbor sestara dominikanke. Na samu svetkovinu euharistijsko slavlje je predslavio biskup mons. Vlado Košić, a pjevao je mješoviti zbor župe Krista Kralja.

27. travnja – S. Marija Goreti Milanović je premještena iz Korčule u Split, u samostan sv. Martina.

27. – 28. travnja – U Splitu je održan susret juniorki. Predavač vlč. Đuliano Trdić, govorio je na temu Afektivna zrelost u redovničkom životu. Sudjelovale su naše sestre juniorke: s. Josipa, s. Dolores, s. Jana i s. Ozana.

27. travnja – S. Barbara Bagudić izvela je svoju monodramu o bl. Ozani u Subotici u prostorijama Hrvatskog kulturnog centra Bunjevačko kolo.

4. – 6. svibnja – U Korčuli je održana duhovna obnova za djelatnice naših vrtića iz Zagreba, Šibenika i Korčule. Sudjelovalo je 15 djelatnica. U subotu prije podne sudionice su imale predavanje koje je održao fr. Tomislav Kraljević o dominikanskoj duhovnosti i liku odgajatelja. Nakon toga je bila prilika za ispovijed i sveta misa. Popodne je uslijedio posjet Blatu i Veloj Luci. U nedjelju prije podne odgojiteljice su sudjelovale na misi u katedrali, te nakon ručka pošle na svoja odredišta.

5. svibnja – Održano je 10. jubilaro hodočašće krunicara na Mariju Bisticu u koje su se uključile i naše sestre sa svojim krunicarima iz Zagreba i Pregrade. Predavanje o krunici održala je s. Ana Begić.

8. svibnja – Novicijat su započele Irena (s. Irena) Lušo i Ana (s. Marta) Turi. Misno slavlje predslavio je vlč. Ilija Orkić. Tom prilikom s. Martina Negovec proslavila je 60. obljetnicu zavjeta.

13. svibnja – S. Lina Jukić svečano je proslavila svoju 60. obljetnicu zavjeta u Šibeniku u zajedništvu sa svojim sestrama i dvojicom biskupa, mons. Rogićem i mons. Ivasom.

22. svibnja – U Zagrebu je održana je promocija knjige *Dr. Andrija Živković – moralni teolog u kontekstu svoga vremena* autorice s. Ane Begić. U prepunoj dvorani Nadbiskupijskog pastoralnog instituta knjigu su predstavili nadbiskup Osječko – đakovački u miru mons. Marin Srakić, prof. Vladimir Dugalić, prof. Stjepan Baloban i prof. Stjepan Brebrić. Prisutnima se obratila i autorica s. Ana i vrhovna glavarica s. Katarina Maglica. Pjevao je Zbor sestara dominikanki i Bogoslovski oktet. Predstavljanje je moderirala Ana Dagelić.

11. lipnja - s. Ana Begić je potpisala ugovor na neodređeno sa Katoličkim bogoslovnim fakultetom, te ušla u zvanje docentice pri katedri moralne teologije.

14. lipnja - na Prezbiterskom vijeću, na kojem je, uz kardinala Bozanića i pomoćne biskupe, prisustvovalo 50 svećenika, s. Ana Begić je, na osobni kardinalov poziv, posvjedočila svoj osvrt

na drugu Sinodu zagrebačke nadbiskupije u ime redovnica Zagrebačke nadbiskupije.

17. – 22. lipnja – održane su duhovne vježbe u Zagrebu. Voditelj je bio p. Marko Bijelić, OP.

Proslava obljetnica zavjeta

22. lipnja - na koncu duhovnih vježbi proslavile su u Zagrebu obljetnice zavjeta: s. Imelda, s. Lina, s. Martina, s. Magda i s. Jordana 60. obljetnicu, a s. Cecilija i s. M. Tereza 50. obljetnicu.

8. srpnja – Naša postulantica Karmela Šagud, oprostila se od zagrebačke zajednice, gdje je provela tri godine radi studija na PMF-u, ulazi u novicijat, u Korčuli.

12. – 17. srpnja - održana je 7. dominikanska duhovna radionica u Koszegu, u Mađarskoj. Tema skupa je „Žene u Bibliji.“ Na skupu su sudjelovale i naše sestre: s. Jakica, s. Ana, s. Manes i s. Jana.

NAŠI POKOJNICI

- 20. ožujka • Alojz Sente – brat s. Slavke
- 26. ožujka • Marija Škrinjar – mama s. Ivane
- 4. travnja • s. Lujza Apan
- 7. svibnja • Boris Remetin – otac s. Kristijane
- 27. svibnja • Milka Sušić – sestra s. Hijacinte
- 24. lipnja • vlč. Domagoj Vuletić – župnik župe Krista Kralja
- 27. lipnja • Josip Stantić – brat s. Kaliste

DUHOVNE VJEŽBE

SUBOTICA

27. kolovoza do 1. rujna 2018.

Voditelj: fra Peter Deszo OFM iz Franjevačkog samostana sv. Mihovila u Subotici

KORČULA

16. do 22. rujna 2018.

Voditelj: fra Ivan Bradarić, konventualac

IZVJEŠĆE

Korčula, 19. 03. 2018.

Prot. br. **15/2018.**

Predmet: Izvješće o susretu starješica

Drage sestre,

Godišnji susret priora i starješica održan je u samostanu bl. Hozane u Zagrebu 9. i 10. ožujka

2018. Za nemogućnost sudjelovanja na susretu ispričale su se s. Magda Čulin, s. Tješimira Bešlić i s. Ivica Jolić. Zbog udaljenosti nije mogla nazočiti ni s. Mirka Vareškić.

Osim iznošenja izvješća priora i starješica o ekonomskom stanju i disciplinskom stanju u svojim zajednicama, te o djelovanju sestara

tamo gdje jesu, razgovaralo se o raznim temama. Sestre su imale priliku poslušati zanimljivo i poticajno predavanje provincijala fr Slavka Sliškovića, OP temeljeno na dokumentu Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, *Za novo vino nove mješine*.

Neke teme o kojima se razgovaralo i zaključci:

Mise za pokojne sestre: - Prema Direktoriju zajednica u kojoj je umrla sestra daje 30 svetih misa, ostale zajednice 5 svetih misa. Koliko godina davati mise za pokojne sestre na godišnjicu smrti ostaje proizvoljno svakoj zajednici. Broj od 10 godina nije nigdje propisan iako su ga neke zajednice uzimale za mjerilo.

Ispovjednik i duhovne vježbe – Redovitog ispovjednika imaju zajednice u Zagrebu, Korčuli i Subotici. Ostale manje zajednice koriste različite prigode za svetu ispovijed.

Duhovne vježbe: u Korčuli od 2. do 8. 04. i od 16. do 22. 09.; u Zagrebu: od 22. do 27. 06. Duhovne vježbe se planiraju i u Subotici za kraj osmoga mjeseca. Sve sestre su obavezne imati duhovne vježbe, bilo u svojoj zajednici, a ako je nemoguće u određeno vrijeme mogu se priključiti zajednicama drugih sestara. Starješice će voditi brigu o duhovnim vježbama sestara svoje zajednice.

Molitva i materijalni doprinos za mir u Kolumbiji – Naše zajednice su se odazvale pozivu Učitelja Reda i molitvom su sudjelovale za mir zazivom u Jutarnjoj i Večernjoj, klanjanjem i svetom misom na tu nakanu. Novčana sredstva koja su se prikupila bit će poslana u tu svrhu.

Novčani doprinos za naše glasilo Ave Maria – Potiču se zajednice da pridonose, makar simboličkim iznosom, za materijalne troškove izdavanja ovog našeg glasila.

Mobiteli – Potrebno je pripaziti da ne postanemo ovisnici o mobitelu. Ne bi ga trebalo nositi sa sobom dok smo na zajedničkim druženjima u rekreaciji, u blagovaonici a ponajmanje u kapelu i crkvu. Treba izbjegavati duže razgovore na ulici. Sve može pričekati i odgoditi se za primjereno mjesto i vrijeme. Ne radimo na recepciji ni na porti pa da uvijek spremno podižemo slušalicu čim zazvoni. Ni radno vrijeme nije

rezervirano za naše osobne razgovore. Treba paziti da razgovori budu kratki, jasni i korisni.

Čestitanje zajedničkih događaja i slavlja – Zajednice bi trebale obavijestiti o slavljinama koja će se kod njih odvijati. Tajnica Kongregacije treba obavijestiti o događajima koji se zbivaju na zajedničkoj razini. Svi smo pozvani na osjetljivost za zajednička događanja, a u zajedničkoj radosti sudjelovati barem čestitkom.

Oporuka – Pitanje oporuke još nije dobro riješeno te nastaju problemi nakon smrti sestara. Oporuku bi trebalo napisati vlastoručno i potpisati. Tada ona vrijedi bez ovjere kod javnog bilježnika. Uskoro ćete dobiti dorađeni tekst takve jedne oporuke pa ćete prema njoj ispisati svoje oporuke. Staviti ćete ih uz svoje dokumente, a jedan primjerak ćete dostaviti arhivu u Korčuli.

Godišnji odmor – Godišnji odmor traje tri tjedna. Ako sestra ima razloga koristiti ga u dva navrata neće prekoračivati broj dana niti će povećavati novčani iznos koji se sestrama daje za godišnji odmor.

Događanja:

17. 03. 2018. – s. Tješimiri Bešlić bit će dodijeljena nagrada za životno djelo općine Vela Luka. Zajednička proslava obljetnica zavjeta (50. i 60) bit će u Zagrebu na završetku duhovnih vježbi. Dani Kongregacije održat će se od 19. do 21. 10. 2018. Mjesto će biti naknadno objelodanjeno. Promocija knjige s. Ane Begić pod naslovom *Dr. Andrija Živković moralni teolog u kontekstu svoga vremena*, njen prerađeni doktorski rad, bit će 22. 05. 2018. u Zagrebu. Sestre će svojim prisustvovanjem, a Zbor sestara svojim pjevanjem uzveličati taj događaj i tako posvjedočiti svoje zajedništvo i svoju radost zbog uspjeha naše sestre.

Neka vam je svima ugodno ljeto i odmor, ako ga možete priuštiti.

s. Blaženka Rudić
vrhovna tajnica

Sabrala, prevela i priredila s. Slavka Sente

S. TJEŠIMIRA BEŠLIĆ DOBILA PRIZNANJE ZA ŽIVOTNO DJELO

U subotu, 17. ožujka 2018., održana je svečana sjednica Općinskog vijeća u povodu Dana općine Vela Luka i svetkovine zaštitnika mjesta sv. Josipa. Na toj sjednici uručena su priznanja zaslužnim pojedincima i društvima na polju humanog i kulturnog rada, te uspješnim sportašima. Priznanje za životno djelo dobila je naša s. Tješimira Bešlić koja 33 godine živi i djeluje u Veloj Luci. Priznanje je uručio predsjednik Općinskog vijeća gospodin Zoran Manestar. S. Tješimira odgojila je mnoge generacije vjeroučnika katehizirajući najprije u župi, a zatim i u školi. Ugradila je svoj talente u organiziranje i vođenje crkvenog pjevanja u župi. Nesebično je darivala svoje umijeće lijepog kićenja i uređenja crkve u raznim prigodama, kao i onog redovitog

održavanja čistoće i urednosti svetoga prostora. Organizirala je mnoge božićne i druge priredbe, sudjelovala na vjeronaučnim natjecanjima. Osim služenja u crkvenoj zajednici bila je uključena i pratila je mjesna društvena i kulturna događanja. Ono što je možda za najveću pohvalu, a što je istaknuto pri dodjeli priznanja, jest da je s. Tješimira sve žitelje Vele Luke susretala dobrohotno i s osmijehom, donoseći životnu radost i optimizam.

S. Tješimira je u svojoj zahvali za dodijeljeno priznanje istaknula kako joj je osobito drago što je priznanje dobila u godini značajnih obljetnica za sestre dominikanke i dominikanske trećoredice. Naime, ove godine slavi se 120. obljetnica Trećega reda i 90. obljetnica djelovanja sestara dominikanki u Veloj Luci. To je priznanje svim

Zoran Manestar i Tonko Barčot uručuju nagradu s. Tješimira

sestrama koje su djelovale ovdje, istaknula je s. Tješimira. Svi nazočni nisu krili svoju radost zbog priznanja s. Tješimiri.

U utorak, nakon proslave zaštitnika sv. Josipa, svoju radost sa s. Tješimirom i njenom rođenom

sestrom Marijom Lurdes došle su podijeliti i dominikanske trećoredice. S radošću i ponosom čestitamo s. Tješimiri na dodijeljenom priznanju!

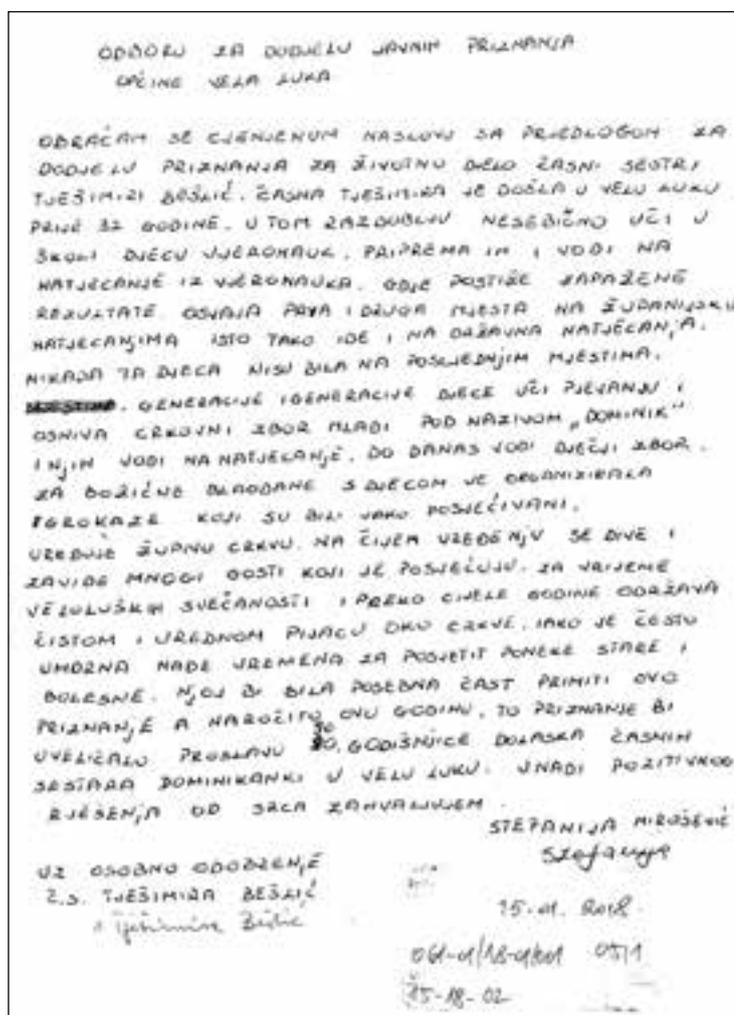
www.dominikanke.org

PRIJEDLOG DA S. TJEŠIMIRA PRIMI GODIŠNJE PRIZNANJE

Skupina župljana i g. Štefanija Mirošević prepoznali su u s. Tješimiri osobu koja je zavrjedila priznanje i nagradu za životno djelo. Stoga su uputili Općini Vela Luka, odnosno Odboru za dodjelu javnih priznanja općine Vela Luka molbu da ove godine među dobitnike tog priznanja uvrste s. Tješimiru:

Odbor za dodjelu javnih priznanja općine Vela Luka

Obraćam se cijenjenom naslovu sa prijedlogom za dodjelu priznanja za životno djelo časni sestri Tješimiri Bešlić. Časna Tješimira je došla u Vela Luku prije 32 godine. U tom razdoblju nesebično uči u školi djecu vjeronauk. Priprema ih i vodi na natjecanje iz vjeronauka, gdje postiže zapažene rezultate. Osvaja prva i druga mjesta na županijskim natjecanjima, isto tako ide i na državna natjecanja. Nikada ta djeca nisu bila na posljednjim mjestima. Generacije i generacije djece uči pjevanju i osniva crkovni zbor mladih pod nazivom „Dominik“ i njih vodi na natjecanje. Do danas vodi dječji zbor. Za božićne blagdane s djecom je organizirala igrokaze koji su bili jako posjećivani. Uređuje župnu crkvu, na čijem uređenju se dive i zavide mnogi gosti koji je posjećuju. Za vrijeme velolučkih svečanosti i preko cijele godine održava čistom i urednom pijacu oko crkve. Iako je često umorna nađe vremena za posjetit poneke stare i bolesne. Njoj bi bila posebna čast primiti ovo priznanje, a naročito ovu godinu. To priznanje bi uveličalo proslavu 90. godišnjice dolaska časnih sestara dominikanki u Vela Luku. U nadi pozitivnog rješenja od srca zahvaljujem.

Stefanija Mirošević
15. 01. 2018.

Uz osobno odobrenje
Č. s. Tješimira Bešlić

Skupina župljana
Vela Luka, 26. I. 2018.

Općina Vela Luka
Odbor za dodjelu javnih priznanja
n/r gosp. Tonko Barčot
Obala 3 br. 19
20 270 Vela Luka

Poštovani,
ove godine navršava se punih 33 godine djelovanja časne sestre Tješimire Bešlić u našoj sredini, u našoj župi sv. Josipa, u našoj i (njezinoj) Veloj Luci.

Također slavimo obljetnice: 120 godina Trećeg Reda sv. Dominika u Veloj Luci i 90 godina časnih sestara Dominikanki u Veloj Luci

Sve to daje dodatni poticaj da budemo zahvalni č. s. Tješimiri.

Nemoguće je nabrojiti sva njezina djelovanja, svo dobro koje je podarila ovom mjestu, u kojem nije rođena ali ga ljubi više nego da je tu rođena. Nabrojiti ćemo manji dio tog djelovanja jer smo sigurni da bi bez toga Vela Luka bila siromašnija:

Vjeronauk u Župi i školi nije shvaćala kao posao nego kao poziv i ljubav prema povjernoj djeci. Trudila se je da među učenicima stvori poticaj za većim rezultatima i kroz sudjelovanje u vjeronaučnim olimpijadama. Ostvareno je nekoliko zapaženih uspjeha. S učenicima – vjeroučenicima sudjelovala je na nekoliko Državnih natjecanja.

Ljubav prema glazbi prenijela je na mnoge generacije: Župni dječji zbor, Zbor mladih „Dominik“.

Zajedno sa tadašnjim župnikom don Petrom Butiganom, nastojeći obogatiti vjerski život naše župne zajednice, sudjelovala je u uvođenju posebne nedjeljne mise za školsku djecu.

Božić svi pamtimo po, među boljima jaslicama u Hrvatskoj, zahvaljujući njezinim sposobnostima „umjetničke direktorice“. Sestre dominikanke su otkad djeluju u našoj župnoj zajednici za Božić pripremale posebne priredbe. Č. s. Tješimira je još više to oplemenila. Na taj način je kod djece poticala ljubav prema scenskoj umjetnosti za Uskrs preko Božjeg groba.

Čistoća i urednost crkve, pijace i zgrade bratovštine za mnoge je normalna, gotovo neprimjetna stvar. Ipak, ni to ne dolazi samo od sebe već je i tu odgovorna č. s. Tješimira.

Urednost svećeničkog i ministrantskog ruha kao da se podrazumijeva. Ovdje moramo spomenuti i njezin izuzetan smisao za cvijeće. Njezini aranžmani povodom većih blagdana i pripreme za vjenčanja su fotografske teme, a mnogi je potraže i zahvale.

Karitativna djelatnost je č.s. Tješimiri prirodna. U tijeku domovinskog rata organizirala je i aktivno sudjelovala u pomoći potrebnima. Uz to „javno“ karitativno djelovanje uvijek je bez isticanja (tiho) gdje je smatrala da je potrebno.

Uz sva nabrojena djelovanja zaslužna je i za svestranu promidžbu dominikanskog Reda. Zajedno sa č.s. Alanom Maričić organizirala je 1998. godine proslavu 70. obljetnice sestara u Veloj Luci, a sastavile su i izdale knjigu.

Okuplja i štovatelje – trećoredice; potiče ih na molitvu i aktivan vjerski život.

Od 2002. vodi i samostan u Veloj Luci. Svakodnevno se trudi da opstane.

Iz djelomično nabrojanih aktivnosti vidljivo je da sestra Tješimira, nenaletljivim radom, trudom, brigom i angažmanom u službi Bogu i narodu, daje nemjerljiv doprinos u svakodnevnom životu naše crkvene i društvene zajednice.

Časna sestra Tješimira (Ana) Bešlić, rođena je u Vedrinama župa Trilj 1951. godine, kao de-
seto dijete u obitelji Nikole i Luce Bešlić. Osnov-
nu školu pohađala je u Vedrinama i Trilju. Po
završetku osnovne škole odgovarajući na Božji
poziv stupa u samostan časnih sestara Domini-
kanki Kongregacije sv. Anđela čuvara, najprije u
Zagrebu, a potom i u Korčuli, gdje pohađa no-
vicijat. Odlučivši se u potpunosti predati *Bogu,*
Redu i Narodu, vječne zavjete polaže 1976. go-
dine. U Zagrebu završava katehetski studij pri
Katoličko - bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u
Zagrebu. Od 1971. do 1985. godine u Tavanku-
tu kod Subotice, djeluje kao katehistica. Godine
1985. dolazi u samostan sv. Josipa radnika u Ve-
loj Luci gdje boravi i djeluje do danas.

Ovakve obljetnice, kao što je i ova sestre Tje-
šimire, uvijek su prigoda široj društvenoj zajed-
nici da trud i napor pojedinca, koji sebe stavlja
u službu te iste zajednice, prepozna, vrednuje
i nagradi. Vodeći se ovim mislima, a u prigodi
obilježavanja blagdana našeg nebeskog zaštit-
nika sv. Josipa, koji se ujedno slavi i kao Dan
Općine Vela Luka, Odboru za dodjelu javnih

priznanja Općine Vela Luka, predlažemo da se
javno priznanje za životno djelo dodjeli upravo
časnoj sestri Tješimiri Bešlić, OP.

S poštovanjem,
Marko Andreis
član Župnog ekonomskog vijeća i
suradnik č.s. Tješimire
i ostali:

Privitak:
Suglasnost č.s. Tješimire Bešlić

Obrazloženje Općine Vela Luka za životno djelo s. Tješimiri

Golubica Općine Vela Luka za životno djelo

dodjeljuje se č. s. TJEŠIMIRI BEŠLIĆ,

za njezin doprinos društvenom životu Vele Luke i humana djela

Prije 33 godine č. s. Tješimira Bešlić došla je u
samostan sestara dominikanki u Vela Luku i
otada kontinuirano djeluje na mjesnom druš-
tvenom planu. Ponajprije u okvirima crkvene
župske zajednice.

Rođena je u Vedrinama kod Trilja 1951.
Po završetku Osnovne škole stupa u samostan
časnih sestara dominikanki Kongregacije sv.
Anđela Čuvara. Najprije u Zagrebu, a potom
u Korčuli. U Zagrebu je završila katehetski
studij pri Katoličko-bogoslovnom fakultetu.

Do 1985. djeluje u Tavankutu kod Subotice, potom dolazi u Velu Luku gdje živi i djeluje do danas.

Djelovala je i djeluje na brojnim poljima vjerskog života u mjestu. Na prvom mjestu izdvojiti ćemo rad s djecom. Osnovala je (1989.) i vodila „Mali crkveni zbor“ i zbor mladih „Dominik“ (1998.) u kojima već duže vrijeme okuplja djecu i mlade, osmišljavajući njihovo slobodno vrijeme te ih podučavajući i usađujući ljubav prema glazbi. Autorica je i redateljica brojnih vjerskih igrokaza. S djecom je radila i u župi i Osnovnoj školi, potičući ih na kompetitivnost i stalni napredak. Sudjelovala je i u nizu državnih natjecanja vjeronaučne olimpijade.

Za mnoge je najprepoznatljivija po svojem izuzetnom doprinosu uređenja župne crkve, sakralnog, ali i javnog prostora uokolo crkve. Nije u pitanju samo marljivost, čistoća i urednost interijera i eksterijera, već i izuzetan osjećaj za skladno, ali i njezin prevažni kuratorski rad na održavanju naše sakralne baštine. Kroz svo ovo vrijeme bila je podrška župnicima i njihovom radu, uskačući gdje god treba. I sve je to radila i radi tiho i u pozadini.

Izdvojila se i na karitativnom polju, i u vremenu rata, ali i svakodnevno pomažući potrebite, bolesne i starije. Č. s. Bešlić to radi bez pompe

i isticanja. U vjerskom životu okuplja štovatelje reda sv. Dominika – trećoredice koje ove godine pune 120 godina kontinuiranog djelovanja.

Od 2002. glavarica je samostana u Veloj Luci ulažući velike napore da ga održi na korist lokalne zajednice. Napravila je iskorak i u promociji ovog samostana i njegove povijesne baštine. Suautorica je knjige i autorica nekoliko članaka povijesno-vjerske tematike.

Č. s. Bešlić djelovala je i djeluje ne isključujući, ne osuđujući, pomirujući, otvorena i za mještane izvan župske zajednice i vjere, stavljaajući na prvo mjesto čovjeka i humano.

Ovo nije samo priznanje č. s. Bešlić, ovo je donekle i priznanje svim časnim sestrama koje su djelovale u Veloj Luci od 1928., u prvom redu č. s. Nives Bodlović, ali i samostanu u cjelini koji se u proteklom vremenu itekako uklopio u lokalnu sredinu, postajući i svojevrsna brana i zagovaratelj luških interesa, bivajući integrativnim i objedinjujućim faktorom na razini mjesta. Općinsko vijeće nije moglo zanemariti i staviti po strani važan društveni doprinos samostana i današnje glavarice č. s. Tješimire Bešlić, rođene Triljanke koja je prigrllila Velu Luku kao svoju i jedinu.

Tonko Barčot

ZAHVALA S. TJEŠIMIRE

Prigodom primanja priznanja, s. Tješimira je pozdravila sve nazočne, te zahvalila Općinskom vijeću i svima koji su pridonijeli ovom događaju:

Dragi Velolučani, poštovano Općinsko vijeće, draga Načelnice, draga Č. Majko i sestre! Poštovani gosti!

Osjećam se duboko počašćena. Želim se najiskrenije zahvaliti našem Općinskom vijeću koje je osjetilo potrebu i udijelilo mi ovo priznanje. Uvjerenam sam da ima još puno Velolučana koji su svojim radom i primjerom zadužili Velu Luku. No, velike obljetnice prisutnosti Dominikanskog Reda i djelovanja u Veloj Luci dodatni su poticaj da Vam od srca svima rečem: velika Vam hvala. Zaista sam počašćena i od srca Vam hvala.

Dozvolite mi još nekoliko riječi.

Nisam rođena Velolučanka. Potječem iz Sinjske krajine. Rođena sam u Vedrinama, župa Trilj u kršćanskoj obitelji. Nakon završene osmogođišnje škole odlučila sam se i stupila u red sv. Dominika – Kongregaciju Svetih Anđela Čuvara. Kongregacija me usmjerila i poslala na daljnje školovanje. U Zagrebu sam završila Katehetski institut. Do 1985. službovala sam u Tavankutu, u Vojvodini služeći našim Bunjevcima - Hrvatima.

Godine 1985. premještena sam u Velu Luku. Iste godine preuzela sam vjeronaučnu službu u našoj župi, a nakon društvenih promjena i u našoj školi. Svoj rad do samog mog umirovljenja doživljavala sam ne samo kao obavezu nego kao radost i zahvalnost što mogu prenositi i naviještati Božju Riječ. Pripremala sam priredbe, koncerte i druge nastupe tijekom liturgijske godine. Pokrenuli smo dječji Crkveni zbor, a zatim i zbor mladih „Dominik“.

Uvijek sam bila privržena svom Redu i Kongregaciji. Zato ovo priznanje osjećam i kao priznanje svim našim sestrama; svima koje su desetljećima djelovale u Veloj Luci.

Posebnu zahvalnost dugujem sestrama s kojima sam ovdje niz godina: s. Alani Maričić, s. Berardi Balić i s. Jozici Raos. Bile su to sestre vrijedne i duhom bogate. Samostan je odisao veseljem, skromnošću i plemenitošću.

Tu svakako pridodajem i svoju sestru, s. Mariju Lurdes.

Sve vrijeme uz nas su bile, a i sada su, naše Trećoredice s kojima ove godine slavimo 120-obljetnicu djelovanja u Veloj Luci.

Još jednom osobitu zahvalnost iskazujem negdašnjoj mojoj učenici, a današnjoj načelnici Katarini Bikić. Također svim članovima Općinskog vijeća; svima onima koji su me iz župe predložili: te članicama Trećeg reda kao i svim

mojim učenicima. Zahvalnost dugujem i mom kolektivu u Osnovnoj školi.

Osjećam se osobito radosnom što su Općinsko godišnje priznanje dobile sestre; Ivana i Josipa Jurković za uistinu izuzetne visoke postignute rezultate. Čestitam im.

Raduje me i nagrada „Mafrini“ i njima također čestitam.

Hvala Bogu. Hvala svima koji su me pratili i pomagali u mom radu, kako nazočnima tako i onima kojih ovdje nema.

Osobitu zahvalnost dugujem sv. Josipu našem nebeskom zaštitniku. Po njegovu zagovoru Bog mi je udijelio mnoge milosti: „**O, mili, blagi, strpljivi, ponizni sv. Josipe, uzmi nas sve za svoju djecu i budi nam uvijek dobar i vjeran otac**“. Hvala vam svima - s poštovanjem.

Vela Luka, 17 ožujka 2018.

Čestitke dobitnici priznanja:

Draga naša Sestro, Izuzetna mi je čast da Vam u ime ovog malog dijela naše Dominikanske obitelji, čestitam na osvojenoj Općinskoj nagradi za životno djelo i da Vam svi skupa od srca zaželimo sretan 67. rođendan. Hvala Vam što ste nam uvijek naša mala, ali jasna lanterna, koja nam svijetli i kaže put do Boga, a i čovjeka kojemu ste uvijek pri ruci s toplom riječju, osmijehom i savjetom

Ponosne smo što smo Vaše sestre i zahvaljujemo Bogu na toj milosti i molimo Ga da nas sve i dalje vodi pravim putem na radost svijeta nas i uz blagoslov našeg nebeskog zaštitnika Sv. Dominika poniznog slugu pred Bogom i ljudima.

Uz Vašu pomoć, Sestro, nastavimo putem ljubavi, poniznosti i milosrđa i zahvaljujemo Bogu što je baš Vas poslao u ovu našu dragu i lipu Valu. Neka Vam dragi Bog da dobrog zdravlja i još puno zajedničkih trenutaka kako u molitvi tako i u druženju sa nama.

Ina Padovan Trećoredica,

Draga sestro Tješimira, iskrene čestitke za Vaš rođendan a posebne čestitke na osvojenoj

nagradi za životno djelo uz želje za dug život i dobro zdravlje žele Vam sestre, Vaše dominikanske obitelji sa mogućim budućim članicama. Bog Vas blagoslovio

Marija Zita Padovan
i ostali:

Razni mediji o ovom događaju:

O ovom su događaju govorili i pisali razni mediji: IKA, Vijesti Dubrovačke biskupije, Radio Vatikan, GLAS KONCILA, HKR, RM, Radio Dubrovnik, Vela Luka - Radio VAL i Vela Luka - Radio M. Većina je preuzela vijest s našeg Portala, a neki su objavili svoj tekst.

▪ IKA:

Nagrada za životno djelo dominikanki s. Tješimiri Bešlić

28. ožujka 2018. broj 13/2018, str. 4

▪ Dubrovačka biskupija – Vijesti:

„S. Tješimira Bešlić dobila priznanje za životno djelo“

Srijeda, 21. ožujka 2018 12:18

▪ RADIO VATIKAN:

O zbivanjima u Crkvi u Hrvatskoj

Pripremio Vedran Šmitran

22. 03. 2018.

S. Tješimira Bešlić, dominikanka, dobila je nagradu općine Vela Luka za životno djelo, a nagrada joj je uručena 17. ožujka na svečanoj sjednici Općinskoga vijeća prigodom Dana općine Vela Luka i svetkovine zaštitnika mjesta sv. Josipa. S. Tješimira, koja 33 godine živi i djeluje u Veloj Luci, odgojila je mnoge naraštaje vjeroučenika katehizirajući najprije u župi, a zatim i u školi. Ugradila je svoje talente u organiziranje i vođenje crkvenog pjevanja, ali i uređivanja i redovitog održavanja čistoće i urednosti crkve. Osim služenja u crkvenoj zajednici bila je uključena i pratila je mjesna društvena i kulturna događanja. Ono što je možda za najveću pohvalu, a što je istaknuto pri dodjeli priznanja, jest to što je s. Tješimira sve žitelje Vele Luke susretala dobrohotno i s osmijehom, donoseći životnu radost i optimizam. U zahvali za dodijeljeno priznanje, s. Tješimira je istaknula kako joj je osobito drago što je priznanje dobila u godini značajnih obljetnica za dominikanke i dominikanske trećoredice; naime, ove godine se slavi 120. obljetnica Trećega reda i 90. obljetnica djelovanja dominikanki u Veloj Luci. To je priznanje svim sestrama koje su tu djelovale – istaknula je s. Tješimira Bešlić. (RV)

▪ GLAS KONCILA 8. travnja 2018, str. 29.

„Redovnici nagrada za životno djelo“

Na svečanoj sjednici Općinskoga vijeća u povodu Dana općine u subotu 17. ožujka nagradu Općine Vela Luka za životno djelo primila je dominikanka s. Tješimira Bešlić. Priznanje je uručio predsjednik Općinskoga vijeća Zoran Manestar.

s. Tješimira Bešlić, koja 33 godine živi i djeluje u Veloj Luci, odgojila je mnoge generacije vjeroučenika katehizirajući najprije u župi, a zatim i u školi. Ugradila je svoje talente u organiziranje i vođenje crkvenoga pjevanja u župi. Nesebično je darivala svoje umijeće lijepoga kićenja i uređenja crkve u raznim prigodama, kao i onoga redovitoga održavanja čistoće i urednosti svetoga prostora. Organizirala je mnoge božićne i druge priredbe, sudjelovala je na vjeronaučnim natjecanjima. Osim služenja u crkvenoj zajednici, bila je uključena i pratila je mjesna društvena i kulturna događanja. Sve žitelje Vele Luke susretala je dobrohotno i s osmijehom, donoseći životnu radost i optimizam.

Nagrađena je u zahvali za dodijeljeno priznanje istaknula da joj je osobito drago što je

priznanje dobila u godini značajnih obljetnica za dominikanke i dominikanske trećoredice. Naime, ove godine slavi se 120. obljetnica Trećega reda i 90. obljetnica djelovanja dominikanka u Veloj Luci. „To je priznanje svim sestrama koje su tu djelovale“, istaknula je s. Bešlić.

Na sjednici su također uručena priznanja za služnim pojedincima i društvima na polju humanoga i kulturnoga rada te uspješnim športašima. (DP)

VELA LUKA – RADIO VAL Razgovor sa s. Tješimirom

RADIO VAL: S nama je časna sestra Tješimira Bešlić, dobar vam dan i dobrodošli u radio Val Vela Luka i čestitke na Općinskom javnom priznanju za životno djelo. Časne sestre rijetko dobivaju ovakva priznanja, kakav je to osjećaj dobit najveće javno priznanje u sredini gdje živite i radite?

s. Tješimira: Zaista neopisivo. Osjećam se radosna i duboko počašćena, pogotovo ove godine kada slavimo obljetnice. Sigurna sam da ovo priznanje ne pripada samo meni nego i svim sestrama koje su tijekom 90 godina ovdje djelovale. Prisustvovala sam puno puta na dodjelama priznanja za životno djelo pojedinim osobama, i vidjeli sam kako su oni zbog toga sretni. Eto, sličnim sam osjećajima bila i ja zahvaćena. To mi je dodatni poticaj da i dalje radim na slavu Božju i dobro dragih mi Lelolučana. Još jednom najiskrenije s dušom od srca zahvaljujem svima.

RADIO VAL: Čuli smo iz vaše zahvale da ste iz Sinjske krajine, odnosno iz Vedrina kraj Trilja, kako je došlo do toga da ste se odlučili postat časna sestra?

s. Tješimira: Teško je opisati. Nešto me iznutrine iz moje duše poticalo da bih mogla biti časna sestra, kao da me Bog poziva. Moj otac je htio i mene upisati u gimnaziju, u Sinj, koju je pohađala moja starija sestra. Ali, poštivao je moju odluku. Dakle, nakon osmogodišnje škole poslala sam s ocem u Split da bih se prijavila u samostan. Sestre Milosrdnice su mi rekle da sam još premlada. Moja sestra, sestra Marija Lurdes, dominikanka, tada je već bila u Zagrebu. Kad je čula da sam se ja odlučila poći u samostan, rekla mi je da dođem u Zagreb. I danas, ona kada razgovara

s ljudima redovito kaže: „Nisam je ja nagovorila.“ Pa i nije. To je bio moj slobodni izbor. I, tako sam vam ja postala sestra dominikanka.

RADIO VAL: Opišite nam malo vaš put i školovanje dok niste postali časna sestra.

s. Tješimira: Pohađala sam školu od prvog do četvrtog razreda u Vedrinama. Školska zgrada bila je blizu moje kuće. Možda niti petnaestak metara. Što se događalo oko škole bilo mi je poznato. Moji su roditelji stalno komunicirali s učiteljicom. Često bi ih pogostili, posebno za blagdane. Jedno vrijeme službovala je u našoj školi i Miljenka Dragojević Pokarić, Velolučanka. Bila je vrlo vrijedna učiteljica. Neugodno joj je bilo samoj spavati u prizemlju škole, pa su moji roditelji tu izišli u susret. Dopustili su mojoj sestri Ljubici, tadašnjoj učenici u školi, da s njom u stanu spava. Kad sam ja trebala ići u četvrti razred, zbog malog broja djece, donesena je odluka da se škola zatvara. Mnogi su roditelji Vedrinjani govorili da neće slat djecu u Trilj. A

moj otac je rekao: „Bome, moja Ana će ići.“ To je potrajalo nekoliko dana. Učiteljica se vratila i sa završetkom mog četvrtog razreda škola je bila zatvorena. Ostale razrede pohađala sam u Trilju.

RADIO VAL: Recite nam nešto o redu sv. Dominika, općenito, ali o redu u Veloj Luci

s. Tješimira: Imala sam sreću da sam 2016. godine bila na hodočašću, prigodom osamstote obljetnice Reda: Putovima sv. Dominika – po Francuskoj, Španjolskoj i Italiji. Tako sam vidjela mjesta, pokrajine i države gdje je sv. Dominik djelovao. Posjetili smo i rodnu kuću u Caleruegi, u španjolskoj pokrajini Kastilji. Potjecao je iz plemićke obitelji. Rođen je 1170. godine. U to doba bilo je rašireno takozvano albigenško krivovjerje po Francuskoj, Španjolskoj i dalje. Sv. Dominik osjetio je potrebu i krenuo u im tražiti od Pape neka mu dopusti osnovati redovničku zajednicu, s kojom bi on poučavao neuki puk, kako da se sačuvaju u ispravnoj vjeri. I zaista, dozvolom pape dobiva dopuštenje. Osnovao je Red Propovjednika – Ordo praedicatorum. Posebno je isticao da Evanđelje treba ne samo širiti, nego i svjedočiti svojim primjerom. U gradu Pruju, u Francuskoj, osnova prve sestre dominikanke. Upravo iz tog mjesta, iz Pruja, šalje svoju braću po dvojicu u Španjolsku, Francusku, Italiju, pa i u naše krajeve propovijedati. Uz samostane, u kontinentalnoj Hrvatskoj i Slavoniji, uspjeli su osnovati i samostane u gradovima i mjestima duž Jadranske obale. Prvi je dominikanski samostan osnovan u Dubrovniku 1225.

U Zadru, zadarski dominikanci, osobito bl. Rajmund iz Kapue, osnivaju 1386. godine prvo

hrvatsko učilište. Upravo u takvoj misiji oko godine 1420. stigao je na Korčulu o. Matija Nižić, dominikanac, s nakanom da sagradi samostan. I sagradili su ga. Od tada svoju djelatnost šire po cijelom otoku. To svjedoči i crkvice sv. Vinka – Vicenca Fererskog, dominikanca, u Veloj Luci, kojega smo blagdan upravo jučer proslavili. Crkvu je dao sagraditi 1589. Vecenco – Vicko Izmaeli, korčulanski plemić. To se može pročitati na kamenoj ploči koja se nalazi na crkvisi.

Puni procvat dominikanskoga Reda u Veloj Luci dogodio se u devetnaestom stoljeću. Tako 189. godine o. Anđeo Šoljan, utemeljuje Treći svjetovni red sv. Dominika. Veliku ulogu u osnivanju Trećeg reda u Veloj Luci imala je gospođa Ema Joković, žena umirovljenog profesora Petra Jokovića. Članovi su bili vjernici, laici, koji aktivno sudjeluju u crkvenom životu. Već pred kraj stoljeća Vela Luka je dala nekoliko uglednih dominikanaca, na primjer o. Ambroz Bačić, o. Josip Oreb, o. Markulin Padovan i drugi.

Od osnutka dominikanskog svjetovnog Trećeg reda prošlo je već 120 godina. Danas nas ima oko pedeset članica.

RADIO VAL: Gdje ste sve služili, kada i kako ste došli u Velu Luku?

s. Tješimira: Nakon završenog Katehetskog Instituta premještena sam iz Zagreba u Tavanikut, koji se nalazi u Vojvodini, pokraj Subotice.

Gospođa Katarina Bikić, načelnica

Mjesto broji malo više stanovnika nego Vela Luka. Ravno, pitomo, prostrano, hrvatsko mjesto. Stanovnici govore ikavicom. Osjećala sam se kao da sam doma. Tu sam službovala kao vjeroučiteljica sve do 1965. Iz te mirne i prostrane ravnice premještena sam u naš samostan sv. Josipa u Velu Luku.

RADIO VAL: Glavarica ste Veloluškog samostana koje su vaše svakidašnje obaveze?

s. Tješimira: Pa, ovo je mali samostan, samo smo nas dvije, a razliku od nekada, kada ih je bilo i do šest sestara. Moje obaveze, iako sam mirovini, nisu baš male; od župnog vjeronauka za prvopričesnike, dječjeg zbora, uređenja crkve, pranja i peglanja crkvenog rublja, čišćenja okoliša crkve; vodim brigu o našem samostanu, o mojoj sestri. Posjetim bolesnike u Kaosu, Domu umirovljenika, prije naravno mnogi više nego sada.

RADIO VAL: Pokrenuli ste i dječji Crkveni zbor mladih Dominik, recite nam nešto o tome? Tko vam pomaže? Radili ste brojne priredbe i koncerte, možete li nam nešto reći o tome?

s. Tješimira: Nastavila sam Veolučku tradiciju od 1928. Ovaj naš sadašnji dječji zbor osnovan je 1989. a zbor mladih „Dominik“ 1989. Imala sam uvijek dobre suradnike: Miljenka Bajata, Danijelu Cetinić, Katicu Žuvela. Ipak ovdje moram istaknuti posebno moju Danijelu. Talentirana, radosna, uvijek sretna što može slaviti Boga.

Uvijek na usluzi. Kada se sjetim samo dobrih i uspješnih nastupa, u našoj župi, Lastovu, Korčuli, Dubrovniku, Koprivnici, Varaždinu i drugdje. Zasta sam sretna što mi je Bog dao tako vrijednu i dobru suradnicu, i to drugi, dugi niz godina. Ali i još ćemo, ako Bog da, i dalje surađivati.

Posebno bih htjela istaknuti Božić, djecu najradosniji dan. Kroz recitacije, mjuzikle i priredbe. Božićna radost iz godine u godinu se povećavala. Zadnjih godina, upotrebom medija, doživljaj je bio još veći. Crkva je uvijek bila puna. Zahvalna sam i Vama, što ste mi uvijek velikodušno i rado posuđivali reflektore, kulise, zapravo sve ono što mi je moglo poslužiti. Hvala Vam puno!

RADIO VAL: Bili ste s djecom na brojnim natjecanjima iz vjeronauka, recite nam nešto o tome, gdje ste bili i koje uspjehe ste postigli?

s. Tješimira: Zadnjih sedam – osam godina uključila sam se u vjeronaučnu olimpijadu. Postizali smo dobre rezultate. Tako sam s ekipom od četiri vjeroučenika, tri puta sudjelovala na Državnom natjecanju i to u Hvaru, Križevcima. A u zadnjoj mojoj godini poučavanja vjeronauka u školi, pred samu mirovinu, također mi se posrećilo; osvojili smo prvo mjesto u Dubrovniku. Tada smo učestvovali na Državnom natjecanju u Opatiji. Zasta je divno bilo čuti: Dubrovačka biskupija! Osnovna škola Vela Luka! Učenici ali i ja bili smo veoma radosni i ponosni. Treće, za mene zadnje, pa i najslađe... Opatija.

RADIO VAL: Za kraj recite nešto što smo pustili reći kroz pitanja

s. Tješimira: Mogu već sada svima najaviti da ćemo u mjesecu rujnu, točnije 16. rujna, ove, 2018. proslaviti naše obljetnice. Iskoristit ću ovu

priliku da sve Velolučane od srca pozdravim. Želim svima zdravlje, sreću i zadovoljstvo. Neka Vas sve Bog blagoslovi.

Vela Luka 6. travnja 2018.

VELA LUKA – RADIO M

RADIO M: Za početak nam recite nešto o sebi
Kao što vidite, sestra sam dominikanka. Pripadam Redu sv. Dominika, odnosno Redu Propovjednika. Naša kongregacija ima sjedište u gradu Korčuli. Prva točka naše djelatnost prema konstitucijama, odnosno pravilima, glasi: odgajati i katehizirati mladež. Sretna sam, jer sam upravo to do sada sa zadovoljstvom u životu radila.

RADIO M: Gdje i kada ste rođeni?

Dalmatinka sam Potječem iz Zagore, iz Sinjske krajine. Rođena sam u Vedrinama, župa Trilj, u kršćanskoj obitelji, U obitelji nas je bilo sedmero djece. Brat najstariji i nas šest sestara.

Rođak Mirko Šipić

RADIO M: Kako ste se odlučili na ovaj poziv?
Razmišljala sam što nakon osnovne škole? Otvoreno sam razgovarala sa mojom najboljom prijateljicom o svemu pa i o odlasku u samostan. Rekla sam joj da sam donijela odluku, da ja želim biti časna. Pitala sam je da li i ona želi? Odgovorila mi je da ne želi, da ona nije za to. U samostanu mi je već bila moja sestra s. Marija Lurdes, koja je sada sa mnom u Veloj Luci. Kad ona razgovara s ljudima redovito kaže: nisam je ja nagovorila. Pa i nije. To je bio moj slobodni izbor.

RADIO M: Odgojili ste mnoge generacije vjeroučenika?

Da, punih 45 godina, do mog umirovljenja. Ali i dalje sam aktivna i koje simbolike!: ove godine pripremam upravo 45 vjeroučenika za sakramente sv. ispovijedi i pričesti.

RADIO M: Kako je raditi s djecom?

Imam osjećaj da sam za to stvorena. Tako su me djeca i doživljavala. To je izražavao njihov osmijeh, njihovo srdačno pozdravljanje, njihovo poštovanje... Upravo kao i vaši Dijana i Dino. Sjećam se kada je Dino bio prvi razred crtao je sebe počevši od odijela. Pitala sam ga: tko je to? Odgovorio mi je: „Pa, ja!“ Pogledah ga. Crtež je pokazao njega, u odijelu koje je imao na sebi.

RADIO M: Posjedujete umijeće lijepog kićenja i uređenja crkve u raznim prigodama?

Da, Bogu hvala na daru. Crkva je prostor koji traži urednost i čistoću, ali i ukras. Tu je živi Bog. Njegova prisutnost me motivira da nam sve od sebe. Doista, treba uložiti puno truda. I zaista to radim s velikim zadovoljstvom. Tako je lijepo raditi u tišini, slaviti Bog molitvom, pjesmom ali

i radom. Zahvalna sam Mu; ali su mi zahvalni i naši župljani. Mnogi posjetitelji iznenađeni su i oduševljeni kada vide crkvu urednu i okićenu. Posebno za velike svetkovine: Božić, Uskrs, Veliku Gospu, pa prigodom vjenčanja, prve svete pričesti, krizme, uostalom, stalno. Fotoaparati stalno rade...

RADIO M: Organizirali ste mnoge Božićne i druge priredbe?

Božić je za djecu najradosniji dan. Kroz recitacije, mjuzikle i dramu, božićna se radost iz godine u godinu povećavala, upravo zahvaljujući sudjelovanju sve većeg broja djece. Znalo nas je biti i do stotinu. Nabrojiti ću samo neke predstave: Božić u našem gradu, Božić šumske kapelice, Pred Betlehemsom štalicom, Dragocjena svjetiljka, S pužićem Sofi do jaslica, Isus na biciklu, Mali kralj i Božićna zvijezda, a zadnji nastup Božić djeda Martina. Sve je to bilo popraćeno pjesmom i ritmikom. I ja sam se radovala. Bilo je i suradnika kojima sam zahvalna, primjerice gospođi Fani Žuvela.

RADIO M: Uključeni ste u školska, vjeronaučna i slična zbivanja?

Jest. Punih 45 godina u vjeronaučnoj službi. Naglasak mi je bio odgoj djece u kršćanskom i hrvatskom duhu. Zatim vjeronaučne olimpijade gdje smo osvajali u županiji prva mjesta i time sudjelovali na državnom natjecanju. A kad se sjetim raznih plakata u školi, odisali su toplinom. U Malom Koncilu su objavljeni mnogi dječji sastavi, izvještaji o događanjima u školi i župi; a bilo je recitacija, malih priča i pravih umjetničkih djela naše djece. Pripremala sam razne prigodne svečanosti tijekom godine.

RADIO M: Ove godine slavi se 120. obljetnica Trećeg svjetovnog dominikanskog Reda u Veloj Luci i 90. obljetnica djelovanja sestara dominikanki u Veloj Luci. Recite nam nešto o tome i kako će se to obilježiti?

Ako Bog da, slaviti ćemo to u rujnu, točnije 16. rujna 2018. Sam tijek proslave nismo još definirali. Znam da o tome sada puno razmišljamo, ne samo ja nego i naše trećoredice. Nadam se da ćemo to dobro pripremiti te i svečano proslaviti.

RADIO M: Kako doživljavate dobivanje priznanja za životno djelo?

Najprije, osjećam se duboko počašćena pa i radosna da se to dogodilo posebno ove godine, kada slavimo ove velike obljetnice. Bilo je veoma svečano, a vidim da dijelim iste osjećaje i s dragim Velolučanima, kao i s gostima koji su sudjelovali.

Kad sam bila obaviještena da ću primiti priznanje, bila sam veoma uzbuđena, ali i radosna. Smatram, naime, da je ovo priznanje namijenjeno svim sestrama koje su djelovale u Veloj Luci tijekom punih 90 godina. O njihovu je djelovanju bilo govora i na svečanoj sjednici Općinskog vijeća, kod dodjele priznanja. Eto, zato sam radosna i sretna. Još jednom iskreno, s dušom i srcem, zahvaljujem svima!

Svima želim sretan Uskrs i neka svima Bog udjeli svoj blagoslov i zdravlje.

RADIO M: Hvala i Vam

Mnoge čestitke primala je s. Tješimira usmeno od ljudi koji su je susretali na ulici, u crkvi, u trgovini, u ljekarni, u dućanu i na drugim mjestima. Svi su oni izražavali radost što je **'njihova časna'** dobila priznanje. Najviše ju je ipak dirnula čestitka njezinih bivših učenika, koji nisu krili svoje emocije što je i grad prepoznao divne pedagoške, ljudske i kršćanske kvalitete njihove vjeroučiteljice. Može se slobodno reći da je za Vela Luku taj dan bila prava fešta. Svuda se osjećala jedinstvena radost, mir i sloga.

GODIŠNJI SUSRET STARJEŠICA U ZAGREBU

Ovogodišnji susret starješica svih naših kuća i zajednica, s č. majkom, održan je u samostanu bl. Ozane u Zagrebu, 9. i 10. ožujka 2018. Poslije podne je održao predavanje provincijal p. Slavko Slišković o trajnoj formaciji, prema najnovijem Papinom apostolskom pismu: **Za novo vino nove mješine**.

Nakon uvodnog dijela, u kojem se općenito osvrnuo na potrebu trajne formacije, provincijal Slavko se u daljnjem nagovoru uglavnom usredotočio na dokument pape Franje **Za novo vino nove mješine**, gdje papa poziva na potrebu kulture trajne izgradnje, a ona se sastoji u sposobnosti provizije i revizije konkretnog života u zajednici. „Mi trebamo biti sposobni, - nastavio je p. Slavko, - revidirati naš život u zajednici. Svaka zajednica treba biti svjesna potrebe i sposobna redovito preispitivati koliko je vjerna svome poslanju. Ta izgradnja i obnova traje cijeli život, mada je osjetljivost za njega često manjkava i odziv nije uvijek tako dobar.“ Vrlo važno pitanje, koje bi svatko trebao sebi postaviti, jest: Koliko ja kao pojedinac i moja zajednica ostvarujemo ono na što smo pozvani? Pater Slavko je istaknuo kako bi se na svakom našem zajedničkom susretu morali pitati: koliko smo vjerni svome pozivu?

Osvrnuvši se potom na Papin dokument **Za novo vino nove mješine**, naglasio je kako se i tu može postaviti pitanje: „Čemu uopće novo vino, ako imamo još uvijek staroga vina? Čak znamo iz iskustva da je staro vino bolje nego novo. Mi još uvijek možemo funkcionirati po starim principima, pa onda i pokušaj obnove možemo doživljavati u stilu one narodne poslovice: tražiti kruha nad pogačom. Vjerujemo da možemo funkcionirati na stari način, možda malo teže nego prije, ali mogli bismo. S druge strane, moramo priznati da imamo problema sa zvanjima. Ljudi današnjice sve teže prepoznaju sebe u našem načinu života. I oni su onda ono novo grožđe.“ S tim u svezi naglasio je kako je potrebno raditi novo vino i spremati nove mješine, kako bi ga mogli ostaviti budućim generacijama, kao što smo i mi naslijedili od prošlih.

„Vrijeme od Drugog Vatikanskog koncila do danas, Dokument naziva vremenom rada u vinogradu, a današnje vrijeme, pedesetak godina nakon toga, smatra vremenom berbe i vremenom potrebe novih mješina za to novo vino.“

Predavač je potom istaknuo da je novost Isusova navještaja, u odnosu na Stari zavjet, „otkrivanje milosnog Očeva lica, kojim se razdiru one stare, uvriježene, religijske sheme u kojima

je sve propisano i sve jasno. Umjesto zakona kazne i nagrade, Isus naviješta zakon slobode, koji onda omogućuje ulazak u odnos s konkretnim osobama i situacijama. U Zakonu je sve jasno: ovo se smije, ovo se ne smije. Sve je predviđeno, sve je uokvireno. I to su one stare mješine. Ali znamo da svijet nije crno-bijeli. Situacije su različite. To je ono što u današnje vrijeme osobito naglašava papa Franjo.“ Taj Papin navještaj, kazao je o. Slišković, nailazi na veliki otpor i to „upravo u onim strukturama koje funkcioniraju po principu zakona: je li čovjek dobar vjernik ili je grješnik, je li poslušan redovnik ili je neposlušan redovnik, a ne vidi se čovjeka. A prije svega se treba gledati čovjeka, onda se može gledati i vjernika i redovnika. I zato se ovaj dokument poziva na elastičnost. Kaže, bez potrebne elastičnosti niti jedan institucionalni oblik, makar cijenjen i uvažavan, ne može podnijeti takvoga života, a to je ona elastičnost novih mješina. One su spremne i širiti se i skupljati u skladu sa djelovanjem mošta, vina. Stare mješine to ne mogu. Iz toga se vidi glavna nakana ovog dokumenta tj. da se novi život od propisa, naredbi i strogih struktura treba razvijati prema slobodnom i odgovornom življenju evanđeoskih savjeta. Papa Franjo ističe: „Trajnu izgradnju treba usmjeravati crkvenom identitetu Bogu posvećenog života kako bi pronašli vlastito mjesto u Crkvi na službu ljudskome rodu.“ A to onda traži odbacanje od privilegija i zastarjelih shema – nastavlja o. Slišković, - kako bi se otvorili novi obzori. Potrebno je uočiti problematične točke kako bismo mogli ići novim putovima. Papa Franjo ističe da to traži odbacivanje kriterija: „uvijek se tako radilo!“ „uvijek je tako bilo“, „mi smo uvijek tako.“ Svaki pokušaj promjene se pričinjava kao nešto problematično. A spremnost za novo znači odbacivanje svega onoga što je u opreci sa bitnim ciljem našega života, spremnost da odbacimo sve ono što nije u službi cilja. Potrebno je otkriti nove putove koji vode autentičnom, evanđeoskom i karizmatiskom svjedočenju posvećenoga života. Tu se onda preporučuje koji su to novi putevi: primat služenja, dar otvorenost prema siromasima, solidarnost s najmanjima,

promicanje dostojanstva osobe u kakvoj god situaciji živjela i trpjela, supsidijarnost u vršenju uzajamnog povjerenja, velikodušna suradnja svijetu sa svima. Na taj se način izgrađuje pravi identitet zajednice, jer on nije nepokretan i nije teorijska datost da bismo jednom kazali: ovo je naš identitet i onda svi tako po njemu moraju živjeti, nego identitet je proces zajedničkog rasta u kojem je svatko uključen i svatko odgovoran.“

Provincijal je nadalje spomenuo kako smo prije Koncila znali svoj položaj. Bili smo, kako to ističe dokument, svojevrsni prvi red vojujuće Crkve protiv svijeta. Mi smo funkcionirali na tom principu da je svijet problematičan, grešan, a mi smo se iz njega povukli i mi mu dajemo svetost, mi mu dajemo smisao. Mi smo na strani Boga. To je onda i nama davalo važnost i sigurnost. A novo je razdoblje obilježeno pozivom na otvorenost, na dijalog sa svijetom. Na prvi pogled taj dijalog može izgledati i anti-crkveno. Ali ako se sjetimo sv. Tome Akvinskog koji se usudio studirati Aristotela, kojega je Crkva bila zabranila u to vrijeme, i onda iz onoga što je naizgled bilo anti-crkveno, on je na najbolji

mogući način objasnio samo otajstvo naše vjere. Takvih slučajeva zasigurno ima i danas. S tim u svezi o. Slavko je spomenuo i francuske svećenike radnike, među kojima su bili i dominikanci. Svi su bili osuđeni zbog tih svojih ideja, a kasnije su ti isti teolozi postali glavni koncilski teolozi. Dokument ne skriva da stare institucije vrlo teško ustupaju mjesto novim modelima. U današnje vrijeme se javlja jedan otpor Koncilu. (...) Taj otpor je fenomen koji susrećemo u svim ljudskim djelovanjima, zato što za sadašnjost i prošlost znamo kakvi su, a budućnost nam je nejasna. Nje se bojimo i zato bismo htjeli ostati u postojećem, te poput Sv. Petra govorimo: Dobro nam je ovdje, načinimo tri sjenice... On čak ne traži ni sebi sjenicu, ali mu je dobro jer zna kako je, a nakon silaska s brda ne može biti bolje. I nije bilo bolje jer je slijedila muka, slijedila je smrt. A da su ostali na brdu vjerojatno bi bez manje patnje umrli sretni, ali se ne bi rodila Crkva. Dakle, potrebno je sići s brda, potrebno je ostaviti tu lažnu sigurnost i onda je moguć nekakav napredak. Kad se radi o obnovi, dokument predlaže da se ne čuvaju stari oblici, nego da se čuva duh i nakana Utemeljitelja, ali uz hrabrost predlaganja odgovora koji su u duhu vremena i u skladu s tim nakanama. Sveti Dominik

je na svoj način odgovorio na glad svijeta za istinom, za milosrđem. I Papin dokument govori da i danas postoji ne samo egzistencijalna glad u svijetu, nego duhovna, intelektualna, kulturna. Posebno se osjeća kriza autoriteta. S tim u svezi o. Slavko se osvrnuo na konkretne primjere naših današnjih mladih koji dolaze u zajednicu iz posve drugačijih sredina nego što su došli stariji članovi. „Oni stariji su došli iz jednog oblika obiteljskog zajedništva, gdje se jasno znalo uloga pojedinca u obitelji, poštivao se autoritet oca, majke ili čak djeda koji je bio glava obitelji pa su ga svi morali slušati. Takvim osobama, koje su dolazile iz takvih obitelji je bilo lako razumjeti pojam poglavarice, odnosno časne majke. Ona je, naime, zamijenila onu glavu obitelji koja je tada bila u njihovoj kući. Nju je trebalo slušati i nije se to niti dovodilo u pitanje. Danas djeca više ne prepoznaju autoritet kao takav, autoritet roditelja. Možemo kazati da su danas djeca autoritet, od samoga rođenja. Njima je podložna čitava obitelj, njima se mora služiti. Takva djeca danas dolaze u samostan. Oni imaju potpuno drukčiji pojam autoriteta.“

Predavač je nadalje govorio o različitom shvaćanju autoriteta i u državi. Monarhiju i diktaturu zamijenila je demokracija. Sagledavajući sveukupne promjene u svijetu i u Crkvi, Papin dokument govori da trebamo prijeći s „redovitog upravljanja“ na vođenje prema ciljevima i idealima. To traži puno truda i vremena. Lakše je narediti nego nekoga poučiti. Ali ovaj drugi dio je puno učinkovitiji. Treba poučavati, ići prema zajedničkom cilju. Zadaća poglavara danas nije naređivati nego voditi prema zajedničkom cilju. Čak se ističe da više niti ne odgovara naziv poglavar i poglavarica. Poglavar i podložnik nije primjeren za novo vrijeme, trebalo bi ga preformulirati u naziv u kojem će biti očitija suradnja i zajednička vizija. Mi smo u tom kontekstu promijenili naziv Konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica u: Hrvatska redovnička konferencija. Više nismo poglavari i poglavarice, barem na tom administrativnom području. Taj naziv više ne odgovara ne samo društvenom uređenju, nego niti slici

Crkve nakon Drugog Vatikanskog koncila. No, ipak, naglasio je p. Slavko, „to ne znači samovolja - ako mi ne odgovara ono što svima drugima odgovara, e tada ja sam poslušan Bogu, a nisam drugima. Nego, možemo razgovarati i onda naći zajedničko rješenje. Problem je ako sam uvijek jedino ja u pravu, a svi drugi su u krivu, onda je pitanje koliko je to stvarno poslušnost Bogu. Postaje sve jasnije da nije najvažnije očuvanja oblika, već raspoloživost ponovno razmišljati u kreativnom kontinuitetu o posvećenom životu i trajno se obraćati. Dakle, bitnije je svijest o svo- me pozivu i poslanju, spremnost na obraćenje i reviziju, nego insistiranje na nekom obliku, jer niti oblik nećeš moći sačuvati ako nisi svjestan svoga poziva. Ako si svjestan poziva i cilja, onda ćeš pronaći i oblik u kojem je najbolje djelovati. Ovakav način zajedničkog života traži duhovnu zrelost osobe, zato je p. Slavko naglasio kako je nužno posvetiti više pozornosti odgoju i obrazovanju redovnika, kako bi redovnik i redovnica bili u stanju dijalogizirati sa svijetom oko sebe, te pravilno i velikodušno živjeti svoje poslanje odlučiti se o družbi i Crkvi. Papa kaže: „Ne smijemo odgajati upravitelje i voditelje, već očeve, braću i suputnike. Odgoj je umjetnički rad, a ne policijski posao.“

Predavač je nadalje upozorio kako neki mladi žele vanjštinom nadomjestiti svoju nesigurnost. Povezao je to s primjerom iz vlastitih redova. „Oni koji su najviše nosili habit na fakultet, u školu ili bilo gdje, najprije su ga i odložili i otišli iz Reda, jer su očito tražili sigurnost u onom što sigurnost ne može dati, u vanjštini.“ - rekao je p. Slišković i zaključio: „Dobro je kad je vanjština izraz nutrine, ali kada to postane samo traženje sigurnosti na vanjštini, onda to nema budućnosti.“

Istaknuo je također problem kad se u formaciji pribjegava improvizaciji. Umjesto temeljitog odgoja, ide se za tim da se vrijeme formacije što više skрати kako bi se počeli baviti konkretnim poslom. Isto tako je spomenuo i problem

nedostatka osoba koje su prikladn obrazovane za formacijsku zadaću. „To je svima nama zajedničko: bez temeljite izobrazbe odgojitelja nećemo imati niti dobar odgoj.“ – naglasio je p. Slišković, jer, dodao je: „ nama dolaze i zvanja različitih godina, različite školske spreme, različitih obiteljskih situacija, različitog vjerskog iskustva: obraćenici, oni koji nisu išli u crkvu, dakle nisu vjeru otkrili, i zato je nužna personifikacija, dakle, personalizacija odgoja. Trebalo bi pojedinačno pristupati osobi koju se odgaja. Naravno, to je ideal koji je teško postići. Zato dokument ističe i potrebu promišljanja o novim oblicima institucionalne formacije. Uz to, potrebno je snažnije povezati duhovnu i ljudsku dimenziju, da ni jedna nije zapostavljena. U formaciji treba puno raditi da se razviju kompletne osobe. Barem kod nas je to učenje sv. Tome da se milost

gradi na ljudskoj naravi. Ako nema naravi kako treba, onda se ne može izgraditi ni ljudskost, a ako se ne izgradi ljudskost, onda se ne može izgraditi niti redovništvo. No, važno je istaknuti, naglasio je predavač, da je čitava zajednica odgovorna za dobru formaciju. „Zajednica je ta koja odgaja. Tu se osoba uči prihvaćati i njezine pozitivne osobine, ali jednako tako i različitosti i ograničenja. Morali bismo biti svjesni, da nije problem biti čovjek, nego je potrebno biti čovjek sa svojim slabostima. U zajednici se, dakle, uče ljudi različitosti i slabostima i ograničenjima. Mi nismo neki nad-ljudi time što smo redovnici.“

O. Slišković je spomenuo kako dokument stiče i ulogu žena u životu Crkve, u pastoralu, da „treba ženama dati prostor za sudjelovanje u životu Crkve pri odlučivanju. Papa Franjo kaže: *Ne umanjujmo založenost žena u Crkvi, nego promičimo njihovu aktivnu ulogu. Ako Crkva izgubi žene u svojoj ukupnoj, stvarnoj dimenziji, prijeti joj opasnost da bude besplodna.*“

Sve su to nekakvi ideali prema kojima valja ići, ali, naglasio je p. Slavko, mi se krećemo u konkretnim putovima, susrećemo se s problemima. Željeli bismo obuhvatiti sve ponude koje se stavljaju pred nas, a nismo u mogućnostima. „Potrebno je znati u jednom trenutku kazati: evo, sad nećemo doći na to mjesto dok ne izgradimo lakši put koji će nam omogućiti i brže i plodnije djelovanje.“

„Moramo se s realizmom susresti i s činjenicom napuštanja redovništva, i tijekom formacije i kasnije. Kaže dokument da treba jasno reći da nije uvijek kriza čuvstvene naravi. Često su krize plod kasnije razočaranosti zbog života u zajednici i lišenja vjerodostojnosti. Raskorak između onoga što se predlaže na razini vrijednosti i onoga što se konkretno živi. To može dovesti čak do krize vjere. Dokument ističe i opasnost u preranom uključivanju mladih redovnika i redovnica u pojedine poslove, jer to onda sprječava njihovu osobnu izgradnju. Nekoliko puta se navodi kako prikladni pojedinci, ako još nisu dovoljno obrazovani, ili su prerano izabrani za pojedine službe, mogu nanijeti štetu i sebi i zajednici, jer nisu dovoljno zreli za ono što im je povjereno.“

Nadalje je p. Slišković istaknuo kako dokument upozorava da treba oprezno pristupiti primanju kandidata iz drugih redovničkih zajednica ili biskupija, osobito ako netko često mijenja redovničke zajednice. Posebno se ističe da je najvažnije u početnoj formaciji učiniti osobe poučljivima, da se dadu poučiti. „Ako se netko ne da poučiti kad je u početnoj formaciji, kako će se onda poučiti kasnije?“ – naglasio je o. Slišković

U dokumentu se također ističe odnos i odgovornost tzv. viših i nižih poglavara. Njihova neusklađenost može štetno djelovati općenito na pitanje autoriteta. „Ako viša vlast rješava ono što bi trebala niža vlast, onda postaje upitno i smisao postojanja te niže vlasti. To može također dovesti do ‘kupovanja’ određenih osoba ili pak poticanje na podložnost i u jednu skrupuloznu ovisnost u kojoj nema razlikovanja između nutarnjeg i izvanjskog područja. No, zanimljivo je da takve osobe koje su silni poslušnici, kad njihov poglavar više nije poglavar, prve su protiv te osobe, jer je se više ne trebaju bojati. Dakle, ne smije se poticati infantilne stavove koji brišu osobnu odgovornost, nego poticati dovođenje do zrelosti. Umjesto autoriteta naglašava se dinamika bratstva, odnosno sestrinstva. Autoritet mora biti u službi stvaranja ozračja, svjesnog i odgovornog zajedništva, dijeljenja zajedničkih projekata, prevladavajući čisto izvršavanja poslušnosti koje služi nužnom očuvanju postojeće situacije.“

Nadalje dokument preporuča samostanske kapitule, „kao mjesta gdje se stvaraju zajednički planovi, pri čemu treba voditi računa o njihovu pravilnom i uravnoteženom sastavu, da ne bude hegemonije pojedine sredine, pojedine kulture, pojedinog zanimanja, pojedine generacije. Svi trebaju slušati poticaje Duha, a onda i jedni druge. Čak i u situacijama sporova i sukoba pribjegavanje autoritarizmu potiče spiralu nerazumijevanja i razdora, koje ima onda utjecaj na čitavu zajednicu. Autoritet mora imati osjećaj, poglavari moraju imati osjećaj odgovornosti za poštivanje ljudske osobe. Svi oni koji vrše svoju službu bez strpljiva slušanja i prihvaćanja, s puno razumijevanja, dovode se do gubitka ugleda u očima vlastite subraće i sestara.“

Veliki problem na koji dokument upozorava – rekao je u nastavku o. Slišković - su nedosljednosti u pribavljanju zajedničkih dobara. Moramo biti transparentni na financijskom i ekonomskom polju. To je prvi korak k onom evanđeoskom osjećaju zajedništva. Unutar zajednice treba poticati pravu suodgovornost. Neprihvatljivo je, kaže dokument, da su neki potpuno ekonomski samostalni, a drugi ovisni, na temelju onoga što tko radi. To onda podriva osjećaj uzajamne pripadnosti i jamstvo pravičnosti. Važno je razvijati odnos povezanosti, da niti jedna sestra ne postane podanik niti infantilni ovisnik o poglavarici, nego da se razvije i ljudski i redovnički u zrelu osobu.“ - zaključio je o. Slišković svoje izlaganje o najnovijem Papinom dokumentu **Za novo vino nove mješine**.

KORČULA: s. Martina Negovec proslavila 60. obljetnicu redovništva

U utorak, 8. svibnja 2018., na spomen Zaštite Blažene Djevice Marije nad Redom propovjednika, s. Martina Negovec proslavila je 60. obljetnicu svojih redovničkih zavjeta. Svečano misno slavlje koje je predvodio vlč. Ilija Orkić, svećenik Vrhbosanske nadbiskupije. Sve je bilo više usredotočeno na naše dvije postulante, Irenu i Anu, koje su započele novicijat, ali je s. Martina, u tišini svoje duše zahvaljivala Bogu za dar zvanja, za dominikanski Red, za Kongregaciju koja ju je prihvatila, a osobito za novi pomladak koji jamči vrednote koje je i sama izabrala i živjela. Kaže da u ljepšem ozračju nije mogla proslaviti svoj jubilej. Srdačno čestitamo jubilarci sa željom da joj svaki novi dan i godina budu jubilej, zahvalno slavlje za sve što nam učini Gospodin. S. Martina je nakon propovijedi obnovila svoje zavjete, zahvalivši za dar vjernosti kroz proteklih šezdeset godina.

ŠIBENIK: s. Lina Jukić proslavila 60. obljetnice zavjeta

U nedjelju, 13. svibnja, u našoj zajednici u Šibeniku vladala je osobita radost, jer smo slavili 60. obljetnicu zavjeta naše s. Line. Radost je bila time veća jer su na fešti bila dva biskupa. Tko se može pohvaliti takvim odličnim gostima? Nitko ili malo tko!

S. Lina je bila sretna i počašćena prisutnošću biskupa Tomislava Rogića, biskupa u miru Ante Ivasa, gosp. Paška Zoričića, našeg bivšeg župnika don Kreše Mateše i sadašnjeg župnika, patra Paula Karima.

Zahvaljujemo Bogu za njen dar zvanja, za sve godine koje je s. Lina dajući ono najbolje od sebe utkala u zajednicu, moleći da je Bog blagoslovi i nagradi za svu ljubav koju je svima pružala! Živjela!

ZAGREB: Zajednička proslava 60. i 50. obljetnicâ zavjeta

Na završetku duhovnih vježbi, u Zagrebu, koje je predvodio o. Marko Bijelić OP, svečano su proslavljene obljetnice zavjeta: 60. – s. Lini Jukić, s. Martini Negovec, s. Magdi Ćulin, s. Imeldi Cindrić i s. Jordani Đuderija, te 50. – s. M. Terezi Mačković i s. Ceciliji Škriljevečki. U svojoj homiliji p. Marko je povezoao netom pročitano Evanđelje u kojem se govori kako treba stjecati ono blago koje ni moljac ni rđa ne izgriza, te je to povezoao s blagom što su ga slavljenice sakupljale tijekom svoga života. Važno je, naglasio je, prepoznati što je pravo blago, čime punimo svoju dušu, čemu dajemo prednost. Bog nas je pozvao u redovnički stalež u točno određenom vremenu, u točno određenu kongregaciju, s točno određenim cilj: da lakše postignemo spasenje i da drugima pomognemo pronaći put do Boga. Avantura je to koja traži svakodnevnu borbu i napor, ali ne smijemo nikad smetnuti s uma da nismo sami. Bog, koji nas je pozvao, pomaže nam po svome Svetom Duhu izvršavati svakoga dana svoje veće ili manje obaveze. Bitno je da one maju svoj pravi smisao: proslaviti Boga.

p. Marko je potaknuo na trajnu suradnju s Duhom Svetim, bez kojega ne može ništa valjano ni govoriti i činiti, a ako njega postavimo za kormilara, naš životni brod sigurno plovi kroz sve bure i valove života.

Nakon misnog slavlja nastavljeno je slavlje za obiteljskim stolom. Zajedno su molili, zahvaljivali i radovali se rodbina s. Martine. Budući da su oni mahom svi glazbenici, zajedničkoj 'pismi nije bilo kraja'.

Priora u dvorani:

Pozdravljajući sve nazočne, priora s. Marina je čestitala jubilaricama i zahvalila Bogu za njih, za njihov život, za njihov poziv. „Zahvaljujemo Bogu što nam je pružio priliku da možemo s njima živjeti, živjeti od njihove dobrote, od njihove ljubavi. One su nam, uistinu sve primjer dobrog, svetog života. I ne samo primjer nego i poticaj i ohrabrenje za naš hodočasnički život. Hvala im! Obraćajući se svečaricama, priora je nastavila: „Zahvaljujemo i dragom Bogu za vaš život, za vašu prošlost, za vašu sadašnjost i molimo ga da vas On i dalje vodi kroz vašu budućnost koja je

pred vama. Ne znamo što vas čeka, ali samo hrabro, kao i do sada.

Pozdravljam ovdje i rodbinu s. Martine. Žao mi je što nije i od drugih sestara došla rodbina, posebno od s. Cecilije. Drago nam je da ste i vi večeras s nama ovdje da možemo podijeliti s vama ovu našu zajedničku radost i zahvaljivati Bogu. Možete biti sretni i zahvaljivati Bogu jer je iz vaših obitelji Bog pozvao nekoga. To je blagoslov za vas. Imate zašto zahvaljivati, imate na što biti ponosni i molite da Gospodin opet navrati u vaše obitelji. Ima gdje, ima po koga doći.“ Zaključujući svoju čestitku i zahvalu jubilaricama, priora je zahvalila i „svojim sestrama koje su kroz ove naše duhovne vježbe uistinu pokazale svu svoju djelotvornu ljubav Duha Svetoga. Preuzele su sve dužnosti: kuhale su nam, pripremale, dvorile, prale suđe, porta od jutra do večeri. Hvala svima na toj ljubavi.“ Potom je pozdravila i č. majku kao i njene savjetnice koje su došle za tu prigodu. „One će imati svoje vijeće sutra, a htjele su doći i na ovo slavlje da zajedno proslavimo i zahvalimo Bogu za taj veliki dar. Hvala još jednom svima.“ Priora je posebno zahvalila p. Marku Bijeliću koji nas je, u ovim duhovnim vježbama, poticao na što prisniji susret s Gospodinom. Taj se susret događa svakoga dana po djelovanju Duha Svetoga, kojega svesrdno zazivamo i molimo za pomoć.

Pater Marko:

Zahvaljujem priori. Meni su ovo prve duhovne vježbe, osim onih u Korčuli. Ponavljam što sam rekao i na početku, da bi, po mom mišljenju svatko od nas, koji živimo taj poziv, trebao barem jedanput održati duhovne vježbe. A mislim da je s. Marina sada pokazala da je ona već spremna na tako nešto...

Č. Majka:

Neću tako opširno kao s. Marina, jer ona je htjela zahvaliti za dar ovih duhovnih vježbi, ja ću se samo obratiti našim jubilaricama.

Dok sam pisala čestitke, borila sam se sa sobom, što napisati, i mogu vam reći da su sličnim riječima izražene iste misli: zahvaljujemo Bogu za vašu darovanost i za vašu pozvanost; zahvaljujemo Bogu za svu dobrotu koju ste utkale u život i u život kongregacije i u živote pojedinih sestara. I danas molim da ta ljubav, dobrota i požrtvornost poteku kao blagoslov na naše zajednice, na našu sadašnjost i našu budućnost. Hoće li to biti rijeke blagoslovne, hoće li to biti potoci blagoslovni, hoće li to biti samo potočići, to ovisi o tome koliko smo utkali ljubavi i dobrote. Sve je to lijepo i dobro: poziv, odaziv, poslanje. Osjećamo se ponosni, Bog nas je odabrao, Bog nas je pozvao i Bog je tu, u našem životu, objavljuje se po našem životu. Ovih dana je p. Tomislav imao jedno predavanje dolje, u nas, u Korčuli, i ovako ga je započeo. „Bio jedan poslodavac, neke manje radne organizacije i htio je da to njegovo poduzeće zaživi kao zajednica, kao neko bratstvo, da se svi osjećaju doma, da svi budu suodgovorni

za rad i napredak. Zamoli jednog dominikanca da održi jedno ili više predavanja o zajedništvu i bratstvu. Ovaj odgovori da hoće rado, ali ako prihvaća da njegovo predavanje počiva na Kajinu i Abelu. To su dva brata, jedan je drugoga ubio. A oni kažu – nemojte to, nije to zgodno za početak zajedništva. Dobro, onda, kaže, uzet ću Ezava i Jakova – jedan prevario drugoga, i odnio mu prvenstvo. Oni opet: nezgodno je o tome baš na početku. Dominikanac nastavi: „Vama je poznata ona priča o Josipu Egipatskom i njegovoj braći, kako su ga prodali u ropstvo.“

Često puta je tako i našim zajednicama. Mi želimo i tražimo da zajednica bude savršena, puna ljubavi, puna razumijevanja, ali zajednica nije samo to. Zajednica je prostor i mjesto koja nas podiže i spušta. Zajednica je mjesto koje pokazuje radimo li ili ne radimo dobro. Zajednica je mjesto koja nas brusi kad mislimo: ja sam jedini na svijetu jer ja znam kako treba, ali zajednica ... zajednica je kriva. Zajednica je tu da te podigne kad padaš. Znači, zajednica je jedan ljudski prostor u kojem je svatko od nas pozvan da ulaže, kako prije rekoh, ljubav i dobrotu. Jer, samo se od ljubavi i dobrote živi. Ljubav i dobrotu su, u stvari, sol koja daje okus i zajednici i svijetu. Pedeset godina je prošlo, šezdeset godina je prošlo od prvih zavjeta, i ono prije, kandidatura, novicijat, juniorat, znači prošle su brojne godine. Ja sam sigurna da je svaka od ovih naših sestara ulagala ono što je mogla, što je imala snage uložiti, što je željela darovati. Zato kažemo Gospodinu; ono što nije dobro ti nam pročisti, ono što je dobro umnoži. Pretvori

u plodno tlo za život zajednice kako bi se razvijala i donosila plod. Zato sestre, hvala vam za sve, za ono što je bilo idealno i za ono što je bilo malo manje dobro. Kažu da je i to bilo u Božjem planu da nekoga nauči strpljivosti, da drugoga ponizi, da trećemu pokaže kako nešto može i na ovaj, a ne samo na onaj način. Naše zajednice su prostor gdje se brusimo. Nastavimo se brusiti, samo neka bude što više ljubavi u našoj zajednici i vidjet ćete, to će biti zalag naše budućnosti. Treba se nadati, treba nastojati i vjerovati da će sutrašnjica biti ljepša i plodnija od prošlosti. Vama hvala. Radujte se, imate se pravo radovati. Imate pravo Bogu zahvaljivati, ali ne samo vi nego i mi svi skupa s vama. Živjeli!

s. Blaženka Rudić

Želim i ja čestitati, u ime korčulanske zajednice, jer i naša je svečarica ovdje, s. Martina, ali i svim drugim sestrama. Pedeset i šezdeset godina uistinu nije malo. Mi smo zahvalne sestrama za sve što su darivale zajednici. Ja bih istaknula i onaj drugi vid: pedeset i šezdeset godina u različitim službama i apostolatima, koliko je ljudi prošlo kroz vaše živote, kroz mnoge živote ste prošle vi. Mnoge ljude koje ste susretale sigurno niste zapamtile, ali vjerujem da su mnogi zapamtili vas. Možda vam nikad nisu rekli hvala, možda ih nikada više nećete niti sresti ali vjerujem da ste ostavile pečat u životu mnogih ljudi. Pa i za to djelovanje koje ste u ime zajednice činile dugi niz godina, eto zato vam hvala, kao i za primjer života koji je nama svima i poticaj i uzor i osvježenje za daljnji hod. Čestitam svima. Živjele!

s. Cecilija Škriljevečki:

Najprije bih željela zahvaliti patru Marku za ove duhovne vježbe koje su mi veoma pomogle. Nadam se da nas je on uspio sve 'zapaliti', a tko još nije zapaljen, nadam se da će se sada i njegov plamčak rasplamsati. Što se tiče mene, malena sam i sitna, ali me ipak dragi Bog htio iskoristiti i od prvoga me dana bacio na polje rada, najviše po župama i to u pastoralu i katehizaciji. Krenulo je s Bosnom (Zavidovići), koja mi je ostala duboko u srcu. Bili su to prvi počeci mog

zanosnog, mladenačkog žara i mogu reći da mi je tih osam i pol godina ostalo u najljepšem sjećanju. Pa onda Dubrovnik – Gruž, pa Orebić. Sada sam u Virju, već 22 godine. Mislila sam u početku da ću i tu ostati sedam ili osam godina, a evo, Bog je odredio drugačije, mimo mojih predviđanja. Mogu reći da sam u svom poslu našla satisfakciju. Radila sam s djecom u župi i u školi. Najdraže mi je bilo pjevanje s dječjim i s velikim zborom, koji je, Bogu hvala, doživio mnoge pohvale. Drago mi je to radi njih, njihova truda i njihovih lijepih glasova. Virje je poznato po izuzetno glazbenim i marljivim ljudima. Međutim, kao i sve u životu, tako se i moje djelovanje sve više smanjuje, premda zanos još uvijek tinja. Godine i bolest imaju sada 'glavnu riječ'.

Sretna sam što sam mogla ovaj jubilej proslaviti u krugu velikog broja sestara. Ja sam inače, cijeli svoj 'radni vijek' proživjela u malim zajednicama, a ovdje se opipljivo osjeća onaj izričaj psalma 133 *Gle, kako je lijepo i ugodno kad braća žive zajedno*. Zato od srca zahvaljujem i svima onima koji su ovdje radili da bi mi mogli uživati duhovne blagodati. Čestitam svim svečaricama. Iz naše grupe, ostale smo samo nas dvije: s. Tereza i ja. Gospodin izabire neznatne. Bilo nas je šest, ostale smo dvije. I zato hvala dragom Bogu. Hvala i svima onima koji su utkali svoju kockicu u mozaik moga života, od odgojitelja, pokojnih divnih sestara. Ostavile su divne tragove, neka im dragi Bog bude nagrada. Ja ću i dalje raditi koliko budem mogla, koliko mi zdravlje dopušta. Željela bih mladima poručiti da se isplati služiti Gospodinu. Valja zaboraviti na svoj ego, neka je sve samo za Gospodina. Toliko od mene. Hvala vam lijepa!

s. Imelda zahvaljuje:

Ja bih vam željela zahvaliti na svim pohvalnim riječima, tako da ne znam kako vam uzvratiti. Naše vrijeme je prošlo. Pedeset i šezdeset godina nije malo, ali mi smo ga doživjele kao tren koji je prošao, prohujao sa vihorom. No, mi idemo bliže nečemu, što očekujemo prije vas, nadamo se. Mi još nismo došle do 'finala', ali bit

će i to. (komentari sa strane u sportskom duhu: „još ima drugo poluvrjeme. Ovo je osmina...“) Osmina je osigurana, nastavlja s. Imelda. Hvala svima koji su nam pomogli, i onima kojih više nema među nama, naše starije sestre koje su puno podnijele i prije i poslije rata. Kongregacija je osnovana u siromaštvu i bijedi, tako da su više puta bile gladne, ali zadovoljne i sretno što su mogle mlađima dati nešto ljepše od onoga što one nisu imale. Hvala svima, i živima i pokojnima i dragi Bog nam bio svima na pomoći da dođemo svi do 'finala'.

s. Jakica zahvaljuje s. Lini i drugim svečaricama:
Hvala vam za sve što sam naučila od vas. Zahvaljujem Bogu za vaš život, za sve primjere života vašega i onoga što ste poklonili našoj zajednici

šibenskoj, a u Šibeniku je, zapravo sve krenulo. Eto, s. Lina, za sve vam hvala.

I vama, s. Imelda, često vas spominjem pred djecom u školi, sjećajući se nekih vaših primjera. S. Magda, uvijek je kao neka pčelica koja uvijek trči od mjesta do mjesta, gdje god treba.

Sa s. Jordanom nisam puno živjela, jedino sam je zadnji put ražalostila, pa joj sada i javno ispriku upućujem. Ona zna što je bilo.

A što reći o č. Martini? Ona je bila moja prva učiteljica. Kada sam došla u samostan ona me primila. Nije to, nažalost, dugo trajalo, ali bilo je to najljepše, bio je to prvi susret, iako sam ja prije toga već bila u samostanu, u Šibeniku, trčkarala i privikavala se na redovnički život, ali vi ste bili moja prva Učiteljica. Od svih koje su bile tada sa mnom, evo, ostala sam samo ja, „Jaka“.

A s. Cecilija, naša 'popevaljka', ja sam znala nešto i po zagorski povedati. Pa, evo, Cecilija, čestitam i tebi.

Našoj s. Terezi, koja je iz najdaljega kraja naše Kongregacije, pozdrav vama i srdačne čestitke.

Stanko Negovec:

Draga sestro Martina, ti si uvijek bila služavka, od djetinjstva. Odlučila si takva biti cijeloga života, poput Marije: služiti Bogu i ljudima. Hvala ti na svemu. Živjela ti nama do ...

ZAGREB: Dr. sc. s. Ana Begić održala nastupno predavanje

Nastupno predavanje dr. sc. s. Ane Begić održano je 9. travnja 2018. na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Predavanje je trajalo od 14.15.-15.00. sati pred kolegama studentima i studenticama. Predavanje s. Ane pozorno je pratila tročlana komisija za stručnost provedbe predavanja u sastavu: izv. prof. dr. sc. Franjo Podgorelec (predsjednik), izv. prof. dr. sc. Suzana Vuletić (vanjska članica) i doc. dr. sc. Silvija Migles (članica).

Tema predavanja „Razumijevanje grijeha kod mladih danas“ bila je istraživačkog karaktera. Naša s. Ana za tu svrhu provela je istraživanje tijekom zimskog semestra akademske godine 2017./2018. na temu „Poimanje grijeha danas“ koje je bilo isključivo namijenjeno studentima različitih godina studija i područja studiranja. Objektivni odgovori ispitanika (njih 750) pomogli su da se dobije što bolja slika o situaciji grijeha i njegova sadržaja u suvremenom društvu. U provedbi ankete sudjelovala je agencija za obradu podataka pod vodstvom ing. elektrotehnike, računarstava i informatike gospodina Leonarda Miljka.¹ U prvom djelu izlaganja s. Ana je jasnim sadržajem ukazala slušateljima na antropološke i teološke temelje za govor o grijehu, a potom je prešla na rezultate istraživanja.

Nakon predavanja uslijedila su pitanja studenata na koje je predavačica ponudila jasne i sadržajne odgovore. Potom su se na predavanje osvrnuli i članovi komisije. Predsjednik je dao riječ vanjskoj članici izv. prof. dr. sc. Suzani Vuletić koja je bila oduševljena izlaganjem naše s. Ane. Pohvala je u prvom redu uslijedila na to da se s. Ana upustila u jedno tako zahtjevno znanstveno istraživanje, jer kako je rekla „mi teolozi

teško se upuštamo u takva područja“, potom je isto tako ukazala na izvrsnost korištenja metodologije kao i retoričku sposobnost.

Naša s. Ana Begić ovim je nastupnim predavanjem, koje je od strane stručne komisije procijenjeno izvrsnim uspjehom, stekla sve uvjete za napredovanje u nastavno zvanje docenta na Katedri moralne teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu, te time ujedno i zaposlenje na neodređeno vrijeme na navedenom fakultetu. To je bio samo jedan od uvjeta Rektorskoga zbora koje je sestra trebala ispuniti kako bi ušla u zvanje docenta. Također, s. Ana napredovala je u prosincu 2017. godine u više znanstveno zvanje znanstvenog suradnika iz područja humanističkih znanosti, polja teologije od strane Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj te Matičnog odbora za područje humanističkih znanosti – polje filozofije i teologije.

S. Ani čestitamo, te želimo ustrajnost i Božji blagoslov na njenom znanstvenom putu. Neka bude kao i dosada Bogu na slavu, Redu na ponos, Narodu na korist!

Karmela Šagud, postulantica

Predstavljanje knjige s. Ane Begić

Utorak, 22. svibnja 2018. godine, u dvorani „Vijenac“ točnije Nadbiskupijskom pastoralnom institutu u Zagrebu, održana je promocija knjige s. Ane Begić „Dr. Andrija Živković – moralni teolog u kontekstu svoga vremena“. Promocija je započela u 18 sati, a kroz cijeli

program vodila nas je Ana Dagelić. Predavači su bili prof. Stjepan Baloban, prof. Vladimir Dugalić, dr. sc. Stjepan Brebrić, urednik Kršćanske sadašnjosti, i nadbiskup u miru mons. Marin Srakić. (opširnije o tome u rubrici **Što ima nova u katoličkim knjižarama** na str. 105)

ZAGREB: Kandidatici Karmeli Šagud dodijeljena stipendija Sveučilišta u Zagrebu

Svečana dodjela stipendija Sveučilišta u Zagrebu za ak. god. 2017./2018. održana je u **četvrtak 26. travnja 2018. u 12 sati** u Kongresnoj dvorani Ekonomskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Trg J. F. Kennedyja 6, Zagreb. Svečanost dodjele stipendija Sveučilišta u Zagrebu započela je pozdravnim govorima visokih uzvanika: prodekana za međunarodnu suradnju i akreditacije Ekonomskoga fakulteta prof. dr. sc. Jurice Pavičića, prorektorice za studente, studije i upravljanje kvalitetom Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Ivane Čuković-Bagić, i rektora Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Damira Borasa.

Svečanosti su nazočili prorektori Sveučilišta u Zagrebu, dekani i prodekani sastavnica, profesori te drugi gosti. U umjetničkom dijelu programa nastupili su studenti Muzičke akademije *Dominik Grgić i njegov Trio Morum* i Rok Juričić, student 3. godine Akademije dramske umjetnosti.

Među dobitnicima u STEM kategoriji, od 34 stipendije (45 kandidata) je i **naša postulantica Karmela Šagud, s usvojenih 394.912 bodova**. Ove se stipendije dodjeljuju onima koji studiraju studijske programe iz područja matematike, prirodnih znanosti i informatike.

Čestitamo i radujemo se!

ZAGREB: Rektorovu nagradu primio i jedan dominikanac

Svečana dodjela ovogodišnje Rektorove nagrade održana je 6. srpnja 2018. na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Povjerenstvo za Rektorovu nagradu pregledalo je studentske radove koje su predložile sastavnice Sveučilišta u Zagrebu te je izabralo ukupno 172 rada u pet kategorija: 112 radova u kategoriji za individualni znanstveni i umjetnički rad (jedan ili dva autora), 31 u kategoriji za timski znanstveni i umjetnički rad (tri do deset autora), 3 u kategoriji za “veliki” timski znanstveni i umjetnički rad (više od deset autora), 3 u kategoriji za posebne natjecateljske uspjehe pojedinaca ili timova i 23 u kategoriji za društveno koristan rad u akademskoj i široj zajednici.

Među nagrađenima u kategoriji za individualni znanstveni rad je i dominikanac Mihovil Žuljević-Mikas za rad iz područja humanističkih znanosti s temom “Kristocentričnost teološke misli Dietricha Bonhoeffera”, izrađen na Katedri dogmatske teologije Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pod mentorstvom prof. dr. sc. Ivana Karlića.

KORČULANI POBJEDNICI NA ŽUPANIJSKOM NATJECANJU IZ VJERONAUKA

Održano biskupijsko/županijsko natjecanje iz Vjeronauka

Ekipe Osnovne škola Petra Kanavelića iz Korčule i Biskupijske klasične gimnazije Ruđera Boškovića iz Dubrovnika pobjednice su biskupijskog/županijskog natjecanja iz Vjeronauka u Dubrovniku i predstavljat će Dubrovačku biskupiju na državnom natjecanju.

Vjeronaučna olimpijada, nakon odgađanja na razini Hrvatske zbog nevremena, održana je u petak, 9. ožujka u Sjemeništu u Dubrovniku. Tema ovogodišnjeg natjecanja bila je „Kršćani na putu dijaloga”. Sudjelovala je ukupno 21 škola: 13 osnovnih škola i 8 srednjih škola s područja Dubrovačke biskupije.

Prvo mjesto osvojili učenici Osnovne škole Petra Kanavelića, Korčula, a predstavljali su je: Matej Bokšić, Zvonimir Skorin, Vjekoslav Fabris i Dinko Fabris. **Mentorica je bila s. Anita Sušić, OP.**

Prije početka natjecanja učenici i njihovi mentori okupili su se na molitvi u kapelici Sjemeništa koju je predvodio predstojnik Katehetskog ureda Dubrovačke biskupije don Hrvoje Katušić. Zahvalivši sudionicima, organizatorima i domaćinima kazao je, uz ostalo, kako je tema o kojoj su učenici učili iznimno važna, te izrazio želju da im ovo natjecanje osim pokazivanja sposobnosti i učenja bude zbilja životno korisno. „Ovo što ste imali priliku uz pomoć skripti naučiti jest da je taj odnos prema

drugome, ta ekumenska želja zajedništva među kršćanima, zbilja ono što je Krist sam želio, ono što se nalazi u srcu Crkve, nešto što je za Crkvu iznimno važno. Ne možemo gledati druge kao nebitne zato što su drugačiji nego moramo stalno tražiti jedan zajednički put“, kazao je djeci i mladima predstojnik Katehetskog ureda. Tajnik Ureda Šime Zupčić dao je osnovne upute natjecateljima i mentorima.

(usp. A. T.)

SUBOTICA: Pojediniosti iz subotičke zajednice sestara

Drage sestre, evo da se malo i mi iz susjedne države javimo. Kod nas se uvijek nešto radi i događa, iako smo po prosjeku godina već i u kanonskoj dobi za mirovinu. Naša je zajednica napunila 75 godina.

I naš biskup Janos Penzes ove godine puni 75 godina i nada se odlasku u mirovinu i brzom izboru novog biskupa. Tim povodom u Subotici je bio nuncij Luciano Suriani i sastao se sa svećenicima, ali i s nama časnim sestrama. Nuncij je želio upoznati stanje u biskupiji, a između ostalog upoznati i redovnice koje djeluju u biskupiji. Susret je bio upriličen u samostanu sestara Kćeri milosrđa, a protekao je u kratkom predstavljanju naših zajednica, razgledavanju samostana i obraćanjem nuncija redovnicama. Stavio nam je na srce da molimo za izbor novog biskupa. Na

Dobrodošlica s. Barbari u Subotici

susretu su sudjelovale sestre Naše Gospe, Kćeri milosrđa i mi, dominikanke.

Ove godine Subotička biskupija slavi 50. obljetnicu otkako je papa Pavao VI. Bačku apostolsku administraturu uzdigao na rang biskupije. Slavit će se to malo svečanije u katedrali, u subotu 30. lipnja. Večer prije bit će svečana akademija.

Kad smo već kod godina, proslavili smo i rođendane najstarije i najmlađe sestre u zajednici koje su točno 50 godina razlika u godinama. S. Leopoldina je proslavila 93. rođendan, prvo u društvu sa sestrama, a kasnije i sa svojom rodbinom, sestrama i nećakinjama. Uvijek se raduje posjetima svoje rodbine i svakoga rado dočeka i isprati. Njeno je zdravlje sve slabije, ali često zna reći „hvala Bogu dobro sam, nisam bolesna.“

Inače, sestre su sve dobro, svaka si nađe neku zanimaciju i kako će ispuniti vrijeme. S. Nada Gabrić voli poslušati Radio Mariju i sretni smo da to postoji, jer tako može poslušati i sv. misu i moliti uz njih. Teško mi je zamisliti kako je to biti uvijek u svojoj sobi i vjerujem da s. Nadi i s. Leopoldini teško pada što ne mogu na sv. misu i na druge zajedničke točke. Jednom mjesečno nam dođe duhovnik, p. Zdenko Gruber iz Franjevačkog samostana sv. Mihovila i on tada ispovjedi sestre i služi misu za sestre. To je jedini put da smo zajedno na sv. misi s bolesnicama.

U vrtu nam je sve procvalo zahvaljujući trudu s. Brigite koja zaista voli cvijeće i brine se oko vrta. S. Sofija rado pomogne u kuhinji sve što treba. S. Borislavi uređujemo sobu i kupaonicu i radujemo se da će se i taj dio kuće preurediti. S. Tereza nam ove godine slavi 50 godina zavjeta tako da su već počele pripreme oko toga slavlja. S. Nada Ivanković se raduje da će ove godine malo na godišnji otići.

Ja se još uvijek upoznajem s običajima u ovom kraju. Subotica ima svojih posebnosti, ali mislim da su ljudi koji ovdje žive najveća posebnost. Samo jedan primjer: jednom sam parkirala auto u gradu i upitala čovjeka koji je radio u nekom uredu je li tu slobodno parkirati. Objasnio mi je da je to gradski parking i da se plaća. Platila sam parking kako je trebalo, a kad sam se kasnije vratila isti taj čovjek me upitao jesam li bila platila parking. Nakon što sam odgovorila potvrdno ispričao mi je kako su provjeravali je li plaćeno na što je on ljudima rekao da će platiti ako nije plaćeno. Ljudi ovdje primjećuju jedni druge i rado će pomoći ako što treba.

Subotica ima još posebnosti, npr. iznenadilo me vidjeti dirigenticu Uskrsnog koncerta u crkvi sv. Mihovila u fraku. Izgledalo mi je to kao da smo u nekim prošlim vremenima. Iznenadilo me i to što su me vjeroučenici na samom početku mog boravka ovdje u župi pozdravila recitacijama i cvijećem.

Ima još posebnosti, ali ostavit ću ponešto i za neka od slijedećih javljanja. Srdačno pozdravljam sve sestre, s. Barbara

s. Barbara Bagudić

KORČULA: Duhovne vježbe o vazmenoj radosti

U Korčuli su održane duhovne vježbe za sestre od 2. do 8. travnja koje je vodio dominikanac fr. Marko Bijelić. Tema svih predavanja bila je uskrsna radost kao trajni izvor sve naše radosti. Radosni smo jer je Krist uskrsnuo i jer je zauvijek s nama.

Radost je Božji dar. Radost je plod Duha Svetoga. Ona se hrani blizinom i susretom. S Bogom i s ljudima. Iako je u našem životu ima tuge, nevolja i patnja, i uvijek će ih biti jer prolazimo suznom dolinom, Isusovo uskrsnuće baca novo svjetlo na sve to. Jer žalost i patnja nemaju zadnju riječ. Zadnju riječ ima uskrsnuće. Naša radost usmjerena je prema budućnosti i prema novosti koja započinje Kristovim uskrsnućem.

Fr. Marko je govorio o euharistiji i liturgiji kojom se hrani naša radost, a ujedno je i njen izraz. Radosni poklik Aleluja osobiti je izraz uskrsne radosti. Radost nastaje u zajednici, ona obogaćuje zajednicu i svaki pojedinac prima od te zajedničke radosti. Smijeh je vrhunac radosti. Radost je poput tople zrake sunce koja budi život u drugima. Radost je plod prave ljubavi. A prava ljubav se dokazuje kada je čovjek radostan u trpljenju, jer zna da je uskrsnuće Božji smijeh nad smrću.

Tema radosti rijetka je u kršćanskom govoru i zato je govor o radosti tijekom šest dana duhovnih vježbi uistinu jedno obogaćenje koje otvara novi pogled na naš svakodnevni život.

ZAGREB: Duhovne vježbe u Zagrebu

U zagrebačkom dominikanskom samostanu bl. Hozane Kotorke, od 17. do 22. lipnja 2018. o. Marko Bijelić, OP predvodio je duhovne vježbe s temom Plodovi Duha Svetoga u odnosu na ostvarenje redovničkoga poslanja. Na duhovnim vježbama se okupilo četrdeset sestara iz više samostanskih zajednica: Dubrovnika, Korčule, Vela Luke, Splita (iz sve tri zajednice), Šibenika, Pregrade, Virja, Subotice, Kanade i Zagreba.

Niz nagovora što ih je održao naš fr. Marko bio je vođen mišlju sv. Pavla iz poslanice Galacianima 5, 16 – 24:

Hoću reći: po Duhu živite pa nećete ugađati požudi tijela! Jer tijelo žudi protiv Duha, a Duh protiv tijela. Doista, to se jedno drugomu protivi da ne činite što hoćete. Ali ako vas Duh vodi, niste pod Zakonom. A očita su djela tijela. To su: bludnost, nečistoća, razvratnost, idolopoklonstvo, vraćanje, neprijateljstva, svađa, ljubomor, srdžbe, spletkarenja, razdori, strančarenja, zavisti, pijančevanja, pijanke i tome slično. Unaprijed vam kažem, kao što vam već rekoh: koji takvo što čine, kraljevstva Božjega neće baštiniti. Plod je pak Duha: ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrota, vjernost, blagost, uzdržljivost. Protiv tih nema zakona. Koji su Kristovi, razapeše tijelo sa strastima i požudama.

To su iznimno važni redci za život svakog kršćanina, ali posebno za život redovnika i svih

nas koji živimo dominikansku karizmu: kontemplirati i drugima dijeliti plodove svoje kontemplacije. Riječi sv. Pavla predstavljaju poziv i smjernice da ostanemo vjerni Božjoj Riječi koju nam Duh Sveti pomaže učiti, kojom nas oblikuje i preobražava da budemo vjerni vlastitom pozivu, da budemo istinski Kristovi svjedoci. Stoga smo više od svega pozvani u svakodnevici kršćanskoga i redovničkoga života otvoriti se Duhu Svetomu da nas on otvori Božjoj riječi, da nas ona preobrazi i osposobi za svjedočenje da nas je Bog stvorio, da nas ljubi i da nas nikada neće napustiti. Duh Sveti nas čini istinskim glasnici nade koja je izvor trajne radosti svakoga bića, on je nutarnja snaga našega poziva koja nas podsjeća na sve divne stvari koje Bog čini za nas i u našem životu, on nas čini plodnima; Bogu vjernima i bližnjima navjestiteljima radosti i darivateljima darova Božjih.

Duha Svetoga uvijek možemo moliti da nas iznenadi, očisti, da nam otkrije talente, da

djeluje u nama, da nam daruje Božju ljubav, da nas zaustavi i ohrabri u trenutcima kada bježimo od Boga, da nas uputi na pravi put kada lutamo, da nam otkrije smisao, da nam da krila kada posustanemo, da hoda s nama kada smo zamišljeni, da nam pomogne naći sebe, da nas razumije i kada sami sebe ne razumijemo, kada se povučemo da on uđe k nama i izvuče nas u život na Božje svjetlo, da nas prosvijetli kada smo u napasti, da nam pomogne spoznati istinu našeg života, da nam pomogne biti dar Božji, da nas zapali, da prostruji kroz nas, da nas razvedri, kada smo sami da nas zagrlji, kada nemamo riječi da moli za nas, kada padamo da nas drži, da nas ohrabri i spasi, da nas ponese naprijed u budućnost, da kliče u nama kako bi mogli biti usklik Božje ljubavi u svijetu. Za to molimo i za to nam je potreban u našoj svakodnevici.

Na kraju ove duhovne vježbe su završene svečanim euharistijskim slavljem koje je predslavio fr. Marko Bijelić, OP u zahvalu za pedeset i šezdeset godina redovničkoga života sedam naših sestara. Tako su ovo bili dani istinskoga duhovnoga osvježenja i osjećaja zahvalnosti i radosti zbog darova kojima nas Bog dariva, zbog čudesa što ih za nas čini, zbog talentata koje nam daje, zbog poziva i poslanja u koje nas šalje, što dovršava naše biće braći na korist, a njemu na slavu i svakoga dana šalje blagi povjetarac svoga Duha da osvježi našu svakodnevicu.

s. Ivana Pavla Novina, OP

NOVI DOMINIKANSKI MLADOMISNICI fr. MARKO i fr. ANTO

Splitsko-makarski nadbiskup i metropolit Marin Barišić predvodio je u subotu 23. lipnja u splitskoj konkatedralnoj crkvi Sv. Petra svečano euharistijsko slavlje za vrijeme kojega je za prezbitere zareadio desetoricu đakona. Među njima su i dvojica dominikanaca: Marka Dokoza i Anto Gavranović.

U homiliji nadbiskup je ređenima kazao da nisu tu pred oltarom slučajno već kao plod Božje ljubavi koja je bacila pogled na njih i pozvala ih da je slijede. „Vjerujem da ste pomislili da ste neprikladni i nedostojni. No, Gospodin

vas poznaje, prati i u ljubavi njeguje još od krila materina. Dao vam je najveće dostojanstvo – ljubljene djeca Božje. I ne brinite, dat će vam svoga Duha da imate hrabrosti živjeti ovaj poziv, kao što je dao mnogima prije vas, i pratit će vas na ovom putu služenja njemu i povjerenom vam narodu”. Naglasio je kako je puno onih koji su ih na putu do svećeništva pratili svojom ljubavlju i molitvom. „Izmolila vas je ljubav vaših roditelja, obitelji, vaše župe i čitave Crkve. Zato ste pozvani da budete ljudi molitve. Jedino tako ćete moći razumjeti narav svog poslanja, ljubav iz koje izvirete i prostor blizine kojim vas Bog šalje braći i sestrama. Molitva je vaš kruh svagdanji. Izmoljeni ste za molitelje.” Istaknuo je kako je najvažnije spomenuti Isusovu svećeničku molitvu u kojoj je svaki svećenički poziv začeo, potom je rođen u Crkvi ređenjem, a treba rasti među braćom i sestrama. Poručio im je da će pravi svećenici moći biti samo ako budu Bogu prijatelji i ako se svakodnevno budu napajali na izvoru ljubavi i milosrđa – Isusu Kristu.

Ređenici:

Marko Dokoza - rođen je 21. svibnja 1992. u Zadru. Dolazi iz župe Uznesenja Blažene

Djevice Marije-Belafuža u Zadru. Završio je nadbiskupsku klasičnu gimnaziju "Ivana Pavla II." u Zadru. Prve zavjete u Redu propovjednika položio je 25. kolovoza 2012., a svečane 6. kolovoza 2016. Za đakona je zaređen 26. studenog 2017. u Splitu.

Anto Gavranović – rođen je 30. listopada 1992. u Uskoplju (BiH), i dolazi iz župe Srca Marijina, Skopaljska Gračanica - BiH. Završio je nadbiskupsku klasičnu gimnaziju "Ivana Pavla II." u Zadru. Prve zavjete u Redu propovjednika položio je 25. kolovoza 2012., a svečane 6. kolovoza 2016. Za đakona je zaređen 26. studenog 2017. u Splitu.

MARIJA BISTRICA: 10. jubilaro kruničarsko hodočašće na Mariju Bisticu

Župnici dominikanskih župa: Kraljice svete krunice (p. Mato Bošnjak), Bl. Augustina Kažotića - Peščenica (p. Marko Bijelić) i Trogira (p. Petar Galić), provincijal Slavko Slišković, p. Iko Mateljan provincijski promicatelj krunice i p. Lujo Jeđut - legendarni Gospin hodočasnik i štovatelj, kao i petnaestak dominikanskih klerika zabijelili su Nacionalno svetište Majke Božje Bistričke, u subotu 5. svibnja 2018. Dakako da su tu bjelinu popunile i proširile sestre dominikanke: s. Ivica Jolić, s. Slavka Sente, s. Ana Begić, s. Manes Puškarić, s. Emanuela Rašić, s. Jasenka Mravak i naša postulantica Karmela Šagud. Bilo je to 10. jubilaro hodočašće kruničara koje vode dominikanci i dominikanke. Svetište je bilo popunjeno do posljednjega mjesta Marijinim štovateljima – kruničarima, koji su, na poziv dominikanaca došli zajedno moliti i častiti Blaženu Djevicu Mariju, koju rado nazivamo Kraljica svete krunice.

Predavanje o krunici održala je naša s. Ana Begić, koje je u cijelosti objavljeno u ovom broju AM, u rubrici MARIJA (str. 9)

Misno je slavlje predvodio provincijal o. Slavko Slišković. On je na početku isticao potrebu hodočašća, naglasivši kako smo „svi mi hodočasnici na ovoj zemlji prema nebeskoj domovini, a postoje pojedina mjesta koja su nam onda

putokazi prema toj nebeskoj domovini, mjesta koja su vezana uz živote pojedinih svetaca ili su vezana uz mjesta gdje je živio i djelovao Isus Krist.“ – „Svi imamo potrebu za hodočašćem, svi imamo potrebu za tim putokazom, nastavio je propovjednik i istaknuo kako su ipak najljepša i svima nama najbliža ona hodočasnička mjesta koja su vezana uz Djevicu Mariju. To nisu samo mjesta gdje je Marija živjela i djelovala, nego su to mjesta gdje se Marija ukazala ili gdje se nalazi čudotvorni kip ili čudotvorna slika Blažene Djevice Marije.“ Govoreći nadalje o Nacionalnom svetištu u Mariji Bistrici, gdje se upravo nalazimo, potaknuo je vjernike da se, poput djeteta, bace u naručje našoj nebeskoj Majci kojoj mogu,

bez straha, iznijeti sve svoje molitve, probleme i želje, sigurni da ih Majka neće odbaciti. Potom se osvrnuo na razlog našeg današnjeg okupljanja u Mariji Bistrici, a to je kruničarsko hodočašće. „Krunica je – nastavio je o. Slavko - ona po kojoj možemo zajedno s Marijom, Marijinim očima gledati Isusov život, jer kaže Sveto Pismo da je Marija *sve te događaje iz Isusova života čuvala u svome srcu i razmišljala, razmatrala o njima*. I doista, ako uzmemo krunicu onda ćemo vidjeti čitav Isusov život, i lijepe i teške trenutke i to upravo Marijinim očima. (...) U molitvi krunice sažetak je našega vjerovanja. Tu se spaja molitva

neba i molitva zemlje. Tu se spaja molitva Crkve koja je na zemlji i molitva proslavljene Crkve koja je na nebu. (...) Krunica izlazi iz naše vjere i krunica učvršćuje našu vjeru. Čini je stabilnom, ne dopušta nam da posustanemo u toj vjeri. Krunica nas poput lanca drži u vezi s Gospodinom. Zato, nemojmo se sramiti molitve krunice. Nemojmo misliti da je krunica samo za one kad ostare, kad nemaju što drugo raditi. Krunica može biti u svakom životnom trenutku najdraža i najljepša molitva. – rekao je propovjednik te zaključio: „Zato molimo Majku našu nebesku da ostanemo s njome povezani na našem

ovozemaljskom hodočašću, kako bismo zajedno s njom, jednom i u vječnosti gledali Gospodina, tamo gdje je i konačan cilj našeg hodočašća, a to je nebeska domovina i zajedništvo s Blaženom

Djevicom Marijom i sa samim Gospodinom našim Isusom Kristom. Amen.”

Neposredno nakon misnog slavlja bila je zajednička Molbenica Kraljici svete krunice.

VATIKAN:

Sveti Otac potpisao Dekret o herojskim krepostima argentinske redovnice Eleonore od Svete Marije Ocampo OP

Za vrijeme audijencije s kardinalom Angelom Amatom, prefektom Kongregacije za kauze svetaca, Sveti Otac je dao dozvolu za proglašenje dekreta o herojskim krepostima službenice božje Eleonore od Svete Marije, redovnice Reda propovjednika. Klauzurna redovnica živjela je u skladu s evanđeljem na najistaknutiji način. Sad je potrebno je čudo po njezinu zagovoru da bi se moglo nastaviti prema beatifikaciji.

Isora Maria rođena je na svetkovinu Uznesenja Blažene Djevice Marije 1841. g. u Argentini. U proljeće 1850. g. izgubila je majku i povjerila je svoj život Blaženoj Djevici. U svojoj autobiografiji, puno govori o prisutnosti Majke Božje u svom životu na poseban način kad je patila radi nedostatka pažnje i nepravdi u obitelji. Njen je otac povremeno bio aktivan u politici. Od djetinjstva je pokazivala određenu naklonost prema sakramentalnoj i vjerskoj praksi, a posebno je voljela tišinu i skroviti život.

Adolescenciju je provela u kući svoje tete i uz pomoć vlč. Torresa produbila je život molitve i pokore. Rodbina, zaljubljena u materijalni svijet, ometala ju je u tome raznim poniženjima pa čak i fizičkim uvredama koje je podnosila u tišini i poniznosti. Jednom je čak pokušala pobjeći od kuće, ali se brzo vratila. Nastavila je moliti i meditirati o svom životu moleći križni put. Jednom u mladosti, otišla je u San Juan gdje se otac odselio. Za vrijeme dok je bila kod oca produbila je kršćanski način života, a sazrelo je i njeno zvanje za redovnički život pod duhovnim vodstvom dominikanca p. Albarracina. U samostanu sv. Katarine nije bilo mjesta za nju i kako nije imala za miraz jer je otac odbio osigurati sredstva, vratila se i prosila od rodbine i prijatelja. Nastavila je sa sakramentalnim životom, molila

je i činila pokoru, posvetila se kućanskim poslovima, pomagala bolesnim članovima obitelji, uključujući njenog oca. Položila je privatni zavjet čistoće; živjela je poput redovnice u svijetu.

Napokon, san joj se ostvario u lipnju 1868. g. Dobila je dozvolu da uđe u klauzurni Samostan sv. Katarine u Cordobi. Za vrijeme života u samostanu, svaku patnju koju je podnosila gledala je kao na sudjelovanje u Gospodnjoj mucu, jer je već od djetinjstva razvila tu pobožnost. Zajednički život je zahtjevno vježbanje u strpljenju. Pokatkad njenu iskrenu i dobru vjeru nisu prepoznali, a događalo se i da je priora imala nerealne zahtjeve i tako ju dovodila u duhovnu poteškoću. Sestra Eleonora, međutim, nikad nije prestala ponašati se prema njoj s ljubavlju i poštovanjem. Vršila je različite dužnosti u samostanu: bila je bolničarka, sakristanka, njegovateljica i sve to s ljubavlju, poniznošću i strpljivošću i u duhu samoprijedora.

Gospodin joj je dao privilegirane znakove ljubavi kao što su suspenzija osjećaja; snovi u kojima je razgovarala s Gospodinom, Djevicom Marijom i svecima. Također je doživjela da ju unutarnji glas vodi u trenucima odluke u životu. Sestra Eleonora nikad se nije osjećala bolja od drugih zbog Božjih darova; prihvatila je darove u poniznosti i skromnosti, sa zahvalnošću i kao momente pripreme da bi prihvatila trpljenje. O sebi nije pričala drugima, jedino se ispovjednicima povjeravala.

Na kraju svog života oboljela je od upale pluća i ukućanima najavila svoju smrt. Prihvatila je smrt s dubokom vjerom, koju je cijeli život imala. Mirno je umrla 28. prosinca 1900. g.

Fr. Llewellyn Muscat OP
Tajnik opće postulature (prijev. s. B.B.)

SPLIT: Održano vijećanje redovničkih odgojitelja u Splitu

U Duhovnom centru Oaza svete Marije Krucifikse kod sestara Službenica Milosrđa u Splitu, na Kamenu, od 9. do 11. ožujka 2018. održano je 47. vijećanje redovničkih odgojitelja i odgojiteljica na temu „Interpersonalna komunikacijska kompetencija u formacijskom procesu“.

Predavanja na zadanu temu održao je don Đuliano Trdić, dr. med. i mr. psych., voditelj Centra za savjetovanje Riječke nadbiskupije. Na Vijećanju, koje je organiziralo Povjerenstvo za početnu formaciju redovnika i redovnica Hrvatske redovničke konferencije, okupilo se 30-ak odgojitelja i odgojiteljica iz različitih redovničkih zajednica s područja Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Među njima su bile i naše odgojiteljice: s. Mihaela Viher i s. Ana Begić. Susret je zbog sudjelovanja dviju Školskih sestara franjevki iz Maribora zadobio i međunarodni karakter.

Vijećanje je pozdravnim govorom otvorila s. M. Tea Barnjak, voditeljica Povjerenstva za početnu formaciju redovnika i redovnica. U svome je govoru istaknula da o važnosti ovakvih susreta govori činjenica da se su od 1972. do danas održavali bez prekida. Ta činjenica znak je

budnoga praćenja redovničke formacije i svega onoga što na nju utječe iz same Crkve, ali i iz društva kojih je posvećeni život dio. Sestra Tea je nazočnima prenijela pozdrav s. Ana Marije Antolović, predsjednice Hrvatske redovničke konferencije.

Na početku drugoga radnog dana, 10. ožujka, okupljene odgojitelje posjetio je mons. dr. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski i predsjednik Vijeća HBK za sjemeništa i duhovna zvanja. Nadbiskup je u jutarnjim satima predvodio euharistijsko slavlje tijekom kojega je prisutnima uputio prigodnu riječ, a potom se zadržao u razgovoru s odgojiteljima.

KORČULA: U Korčuli održana duhovna obnova za djelatnice naših vrtića

Prošli vikend od 4. 5. – 6. 5. u Korčuli je održana duhovna obnova za djelatnice naših vrtića. Dva-desetak sudionica iz Zagreba, Šibenika i Korčule okupilo se u našem samostanu u petak navečer. Duhovnu obnovu predvodio je pater dominikanac fr. Tomislav Kraljević.

U subotu ujutro održao je predavanje na temu „Dominikanska duhovnost i odgojitelji u vjeri“. Istaknuo je i povezao život sv. Dominika, dominikansku duhovnost i odgajanje u vjeri. Nakon

predavanja slijedio je sakrament ispovijedi te sveta Misa. Nakon ručka upriličeno je hodočašće u Svetište bl. Marije od Propetog Petković u Blato te razledavanje Vela Luke i posjet župnoj crkvi. Po povratku u Korčulu, nakon zajedničke večere, slijedila je molitva svete krunice uz prigodna razmatranja i pjesmu. U nedjelju, nakon razgledavanja ljepota grada Korčule, sudjelovale smo na svetoj Misi u župnoj crkvi sv. Marka te je naš susret završio zajedničkim ručkom. Obogaćene duhovno i tjelesno vratile smo se svakodnevnim obavezama u nadi ponovnog susreta.

GRUŽ: 50. obljetnica osnutka župe Svetog Križa

Povodom 50. obljetnice osnutka župe Svetog Križa u Gružu u Dubrovniku u subotu, 24. ožujka, dubrovački biskup mons. Mate Uzinić predvodio je misu u župnoj crkvi u suslavlju sa župnikom fr. Mihaelom Marijom Toljem i novim priorom dubrovačkog dominikanskog samostana fr. Tomislavom Kraljevićem.

Župnik Tolj je na početku s nazočnim vjernicima podijelio sadržaj iz župne kronike zabilježen uz ovaj datum prije 50 godina. Taj dan je bila 4. korizmena nedjelja, a u crkvi su za oltarom na misi u 9 sati bili tadašnji dubrovački

biskup mons. dr. Severin Pernek, provincijal o. Drago Kolimbatović, dubrovački prior fr. Jozo Mrkonjić te dvadesetak ministranata. Vjernicima je tada pročitao dekret o osnivanju nove župe Svetog Križa Gruž i imenovanju prvog upravitelja župe fr. Vinka Šesnića. Župnik Tolj je potom u cijelosti pročitao taj dekret u kojem se govori o razlozima ustanovljenja nove župe i navode se tadašnje njezine granice.

U propovijedi se biskup Uzinić osvrnuo na 50. obljetnicu župe te naglasio kako se vrijeme osnivanja župe koje je bilo u Korizmi poklapa s njezinim titularom Svetim Križem, a koji se time uklapa i u ovo naše liturgijsko vrijeme u kojem se osobito razmišlja o otajstvu križa

i svega onoga što se s tim u svezi dogodilo. Iz činjenice Kristova uskrsnuća nakon smrti, proizlazi i kršćanski navještaj po svem svijetu koji je došao sve do ove župne zajednice.

Nakon 50. godina mi tu odluku smatramo dobrom odlukom, kazao je biskup i čestitao svima na obljetnici. „Ja vjerujem da je kroz 50 godina ova župna zajednica zahvaljujući i pastirima i vjernicima koji su bili uključeni u nju, koji su je izgrađivali, to uspijevala činiti“, kazao je biskup.

Također je zahvalio svima koji su danas uključeni na razne načine u život ove župne zajednice, a osobitu zahvalnost je izrazio dominikanskoj provinciji koja je prije 50 godina preuzela brigu za ovu župnu zajednicu te svim svećenicima koji su ovdje djelovali i djeluju, kao i redovnicama dominikankama koje pomažu i na svoj način daju pečat.

(usp. Angelina Tadić
(Vjesnik Dubrovačke biskupije)

50. godina Bethanien Kinder- und Jugenddorf pokraj Bergisch Gladbacha

U zahvalnosti Bogu za pola stoljeća djelovanja zajednica sestara dominikanki od Betanije koju je 1866. osnovao blaženi Jean-Joseph Lataste, u nedjelju 10. lipnja u Kinderdorfu pokraj Bergisch Gladbacha svečano je proslavila svoj Zlatni jubilej.

Euharistijsko slavlje predvodio je pomoćni kölnski biskup mons. Ansgar Puff uz koncelebraciju o. Petra Kreutzwalda, provincijala njemačke

dominikanske provincije Teutonije i o. Tihomira Zovka, hrvatskog dominikanca.

Središnjoj proslavi prethodio je svečani čin na kojem je istaknut značaj Kinderdorfa kao mjesta življenja sa svojim humanim i socijalno-pedagoškim usmjerenim angažmanom za djecu i mlade te sa svojim ponajprije crkveno-duhovnim aspektom.

Slavlju su se pridružili mnogi koji su ondje proveli djetinjstvo i mladost ili pak samo neko kraće vrijeme. Tako je nedjeljno jutro bilo obilježeno radosnim susretom bivših stanara s njihovim kinderdorf majkama (sestrama dominikankama i odgojiteljicama laikinjama) te s ocem Tihomirom koje je ondje u svojstvu duhovnika i dušobrižnika proveo četrdeset i tri godine, nastojeći promicati duh Reda, a osobito karizmu sestarske Betanije.

BOLONJA: Bogoslovi na grobu sv. oca Dominika

U petak 8. lipnja u jutarnjim satima s učiteljem fr. Domagojem Augustinom Polanščakom krenuli smo k Bologni. Odredišna točka bio je dominikanski samostan svetog oca Dominika u kojem smo boravili do nedjelje 10. lipnja.

Dva dana boravka, ali velikog upoznavanja i bogatstva za nas bogoslove, a pogotovo za one koji su prvi put posjetili Bolognu. Nakon devet sati vožnje želje su ispunjene jer dolaskom u samostan zatečena ljepota i bogatstvo donijeli su nam mir i odmor.

Po dolasku dočeka nas je brat dominikanac, koji nam je izrazio dobrodošlicu i pokazao sobe za boravak. Nakon kratkog predaha, uslijedila je večera i upoznavanje s tamošnjom braćom dominikancima. Poslije večere imali smo priliku upoznati Bolognu noću, njezine ulice ukrašene razno raznim umjetničkim povijesnim djelima.

U subotu, 9. lipnja u osvit zore, uputili smo se na vlak prema Firenci. Vožnjom od pola sata došli smo na odredište, koje nas je zasjenilo ljepotom i stilom samog grada. Cilj putovanja bio je nekadašnji dominikanski samostan sv. Marka u kojem se nalazi muzej i bogatstvo nekadašnjeg života naše subraće.

Vodič kroz samostan bio je učitelj koji nam je u par crtica rekao najvažnije o samostanu, muzeju i crkvi. U razgledavanju samostana, mogli smo se upoznati s djelima fr. Angelica, njegovim bogatim umjetninama. Upoznali smo djela naše subraće, koja su radila sve za dobrobit Crkve ali i naroda.

Pri povratku iz Firence, okrijepili smo se ručkom i odmorili za daljnje izazove. Popodne smo imali priliku upoznati detaljnije samostan ali i baziliku gdje se nalaze ovozemni ostatci našega utemeljitelja svetog Dominika. Potom smo slavili misu s vjernicima toga mjesta i samostana na talijanskom jeziku.

Odmah nakon mise molili smo večernju s braćom iz samostana i na kraju se u procesiji kroz crkvu uputili do Gospinog oltara gdje smo dobili blagoslov kao i do groba svetog Dominika.

U nedjelju 10. lipnja slavili smo sv. Misu koju je na grobu svetog oca Dominika predvodio učitelj fr. Domagoj. U kratkom nagovoru rekao je kako smo mi oni koji trebaju spremno slijediti stope svetog Dominika i biti svjesni svoga poziva, ali i propovjedničke spremnosti, koja nas danas sutra čeka. Kroz kreposti trebamo živjeti svoj poziv kao i sam otac Dominik.

Njegovim primjerom mi to trebamo biti, naglasio je fr. Domagoj u svojoj propovijedi. Po završetku svete Mise, jutarnju molitvu izmolili smo u sobi u kojoj je boravio sveti otac Dominik. Poslije molitve i doručka uputili smo prema kolodvoru i putu za Zagreb.

Fr. Josip Širić

Braća novaci s priorom i učiteljem - putovima sv. Dominika

O. Tomislav Kraljić, prior dubrovačkog samostana, priredio je zanimljivo i poželjno hodočašće braći novacima Mislavu i Dragi, kao i njihovu učitelju, fr. Leopodu, putovima sv. Dominika. U prolazu kroz Rijeku, priključio im se i Josip Dolić, bogoslov iz Zagreba. Na svom dugom putovanju posjetili su špilju – grob sv. Marije Magdalene u mjestu Saint Baume, kao i baziliku njoj posvećenoj. Bazilika i samostan pored nje nekoć su bili u posjedu dominikanaca do druge polovice 20. st. U bazilici se svima najviše svidio kor u kojemu su u drvu izrezbareni sveci Reda. Posebnost bazilike je što sadrži relikvije lubanje

i komadića kože sv. Marije Magdalene, koja je suzaštitnica Red propovjednika, apostolica apostola kako ju je sv. Toma Akvinski nazvao.

Posjetili su i marijansko svetište Notre Dame de Laghet u mjestu La Trinite. Tu su prisustvovali pjevanom večerju sa benediktinkama.

Posjetili su i samostana sestara dominikanke u Fanjeaux-u, kao i dominikanski samostan u Toulouseu. U istome su gradu posjetili prvu kuću u kojoj je Dominik s braćom živio, a koju su Redu darovala braća Seilhan. Grad je prepun zanimljivosti. Osobit je dojam na sve ostavio nekadašnji dominikanski samostan koji se u puku zove i samostan Jakobinaca po sv. Jakovu, u čijoj se crkvi nalaze relikvije sv. Tome Akvinskoga.

Svoje su putovanje htjeli obilježiti i hodočašćem u Lourdes, gdje su posjetili sva ključna mjesta vezana uz ukazanje BL. Dj. Marije Bernardici Soubirou.

Kruna putovanja je zacijelo bio posjet jednom od najsvetijih i najznačajnijih mjesta za naš Red - Bologna. Važnost Bologne jest i u tome što su se na Duhove 1220. i 1221. održala prva dva Opća zbora Reda propovjednika. Bolonjska su braća srdačno primila svoju subraću iz Hrvatske i povela ih na razgledavanje tog značajnog mjesta za naš Red. Povelili su ih i u samu sobu svetog Dominika, koja je na žalost pod Napoleonom doživjela istu sudbinu kao i naš dubrovački samostan. U njoj se nalazi izvorni prozorčić i malena zbirka artefakata, koji su ili pripadali svetom Dominiku ili su usko povezani s njime.

Tu su mogli vidjeti Dominikov pojas, dio molitvenika, dio njegovog putničkog štapa, te čak i njegov nož! Tu se nalaze i pisma pape Honorija

III i pape Grgura IX te dijelovi izvorne sobice, koje su arheolozi uspjeli pronaći; naime poslije Napoleona talijanska je vojska točno kroz njegovu sobu napravila hodnik gdje su prolazila kola i konji. (usp. www.dominikanci.hr)

ZAGREB: "Križni put Zg-St umjetnika"

U utorak 13. ožujka, u dominikanskom samostanu Kraljice sv. krunice u Zagrebu, svečano je otvorena akademska izložba „Križni put Zg-St umjetnika“. Uz pojedine autore slika i samih posjetitelja te uz glazbeni sastav VIS HRID izložbu je svečano otvorio fr. Ivan Iko Mateljan i Stanko Špoljarić.

Prolazeći kroz postaje križnoga puta, svojim pjesničkim djelom, na svoj način dočarala ga je i pjesnikinja Iva Čuvalo. Fr. Iko je napomenuo kako se ovaj dan čekao duže vrijeme jer ujediniti umjetnike na jednome mjestu, teško je, ali kada se ujedine onda nastane jedno, na jednome mjestu većina postaje jedno.

U svome nagovoru o slikama i umjetnicima, Stanko Špoljarić je naglasio kako svaka slika ima svoju bit, svoj esej iz kojeg se može sastaviti jedna priča. Svaki je autor na svoj način pokazao i na platnu otisnuo Kristovu muku gdje pokazuje kako on vidi Isusov život kroz muku.

Ali na poseban način napomenuo je kako ovu izložbu možemo nazvati i „Ikin križni put.“ Jer kroz sve to vrijeme pripremanja, ali i prolaska kroz život čovjek postane svjestan da je i on na jedan način sudionik križnoga puta. Da bi bolje spoznali i otkrili sliku, treba zastati pokraj nje i čitati njezinu poruku.

Tekst: Fr. Josip Širić, OP
Foto: Fr. Ilija Lešić, OP

STARI GRAD: Otvorena izložba u Starom Gradu

U galeriji "Stratiko", dominikanskog samostana u Starom Gradu, upriličena je izložba kaširanih i uokvirenih psalama i hvalospjeva, pisanih goticom s bogatim inicijalima – radovi Emila Faldića.

Uz njegove radove izložena su stara izdanja Biblije koji se čuvaju u biblioteci, a pisane su hebrejskim, goticom i latinskim. Izložba je otvorena na Cvjetnicu i trajat će do Malog uskrsa. Izložbu su otvorili starješina samostana fr. Mario Marinov i autor izložbe gospodin Emil Faldić.

Fr. Mario se osvrnuo na povijest pisma do Gutenberga i od Gutenberga do naših dana. Naglasio je kako je s pronalaskom pisma započeo razvoj čovječanstva na području pismenosti. Gutenbergovim izumom tipografije tj. stroja za pisanje 1455. godine, stvoreni su preduvjeti širokog opismenjavanja, a samim time i svakog drugog znanja i sveopće kulture.

Do Gutenberga su knjige pisane rukom i bile su vrlo rijetke i skupe, neke od njih, posebno za potrebe u crkvenoj liturgiji kao antifonari, gradualni, časoslovi, misali, a i neki važni rukopisi, bili su ukrašavani inicijalima, minijaturama i iluminacijama.

Danas se te knjige i rukopisi čuvaju kao veliko kulturno blago i vrlo važna umjetnička djela i ne samo umjetnička. Mukotrpan je to bio posao što su ga uglavnom obavljali redovnici i vješti pisari.

Autor radova i izložbe Emil Faldić podsjetio je okupljene kako je došao do toga da se dao na spomenuti rad koji je zahtjeva mnogo strpljivosti, vremena i pažnje. Jednostavno me privukla ljepota starog načina pisanja i ukrašavanja teksta. Ta ljepota probudila je u meni ljubav, a

ljubav je rezultirala ovim radovima koji su ovdje izloženi, rekao je Emil Faldić. (www.dominikanci.hr)

VIRJE: Dominikanski bogoslovi posjetili župu u Virju

Kao i prošle godine tako i ove na poziv župnika vlč. Ivica Baćanija iz Virja, dominikanski bogoslovi predvođeni p. Matom Bošnjakom, župnikom župe Kraljice sv. krunice sa zagrebačke Kolinije posjetili su tamošnju župu.

Euharistijsko slavlje u 11 i 18 sati u župnoj Crkvi predvodio je fr. Mato Bošnjak, a pjevanjem i sviranjem animirali bogoslovi. Nedjelja je ovo u kojoj promišljamo o Velikom pastiru – Isusu koji vodi svoje stado.

Ova Nedjelja nije samo dan kada trebamo moliti za svećenička i redovnička zvanja, nego konstantno moliti da Crkva ima svojih Pastira, koji će je voditi, rekao je fr. Mato u propovijedi. Pred očima nam treba biti i Kristov namjesnik, papa, osoba koja vodi ovozemaljsku crkvu, ali i biskupi, svećenici, redovnici i redovnice. Naše molitve upućene Bogu velika su snaga i potpora u njihovom radu, naglasio je propovjednik.

Nakon euharistijskog slavlja uslijedila je i tjelesna okrjepa, odmor, ali i posjeta obitelji našeg brata fr. Bonifacija Franje. Sunčano nedjeljno popodne, provedeno je u pjesmi, veselju, druženju.

Ali da sve ne bi stalo na tjelesnoj okrijepi, bogoslovi su posjetili i Marijansko svetište u Molvama. O Svetištu i životu župe progovorio je fra Filip Musa, župnik.

Nakon večernje svete Mise u 18 sati, bogoslovi su priredili kratki program gdje su župljane upoznali s poviješću dominikanskog Reda i jednom svakodnevicom samostanskog života, ali i svjedočenjem što je to zapravo Božji poziv u dominikanskome duhu.

Riječ zahvale uputio je fr. Bonifacije, gdje je naglasio povezanost župe Virja i nas dominikanaca, a to su naše sestre dominikanke, koje u toj župi djeluju već 75 godina. Ali najveća povezanost jest molitva u kojoj svi jedni za druge molimo.

Josip Širić, OP

ŠVEDSKA: Fr. Srećko Koralija izlagao na međunarodnoj znanstvenoj konferenciji u Sigtuni

U Sigtuni (Švedska) se od 12. do 15. lipnja održala međunarodna znanstvena konferencija 'The Future of Syriac studies & the Legacy of Sebastian P. Brock'.

Konferencija je održana u čast 80-tog rođendana britanskog profesora s Oxforda i akademika Sebastiana P. Brocka, najpoznatijeg i najuglednijeg stručnjaka za polje sirske i semitske studije, kao i dobitnika mnogih nagrada, odlikovanja i počasnih doktorata, koji je prilikom

konferencije odlikovan švedskim ordenom svetog Ignacija. Konferencija je okupila predavače svih generacija s mnogih uglednih sveučilišta uključujući Oxford, Cambridge, Yale, Princeton, Harvard, Jeruzalem, Rim, Tokyo.

Među predavačima konferencije bio je i fr. Srećko Koralija (Cambridge) koji je govorio o povijesnom razvoju sirske (odn. aramejske) jezika, te različitim metodama pisanja rječnika i gramatika kroz povijest te njihovom utjecaju na razvoj povijesne, filozofske i teološke misli.

Razgovaralo se također o budućnosti semitskih i sirske studije te njihovoj velikoj važnosti za skoro sva područja društvenih i humanističkih znanosti. Radi se o području koje ne može ignorirati poznavanje mnogih jezika, kultura i religija kao što se ne može izolirati od ozbiljnog proučavanja orijentalistike, hebrejske studije, klasične grčke kulture, židovstva, islama kao i kršćanstva u Aziji.

Sam Sebastian je primjer takve jedne interdisciplinarnosti. Doktorirao je na grčkom jeziku Septuaginte, a tijekom karijere je pisao o gotovo svim područjima teologije, povijesti, leksikografije, lingvistike i sl. Švedski grad Sigtuna izabran je zbog svojih povijesnih povezanosti s ljudima koji se bave sirske jezikom, kao i zbog toga što se radi o najstarijem gradu i nekadašnjem centru švedskog kraljevstva. Predavanja će se tiskati u zborniku radova.

(www.dominikanci.hr)

SPORTSKE AKTIVNOSTI NAŠIH DOMINIKANACA

Fr. Srećkova brončana medalja

U subotu 7. travnja u organizaciji Biciklističkog kluba Zagreb održalo se Prvenstvo Zagreba na kronometar na Aerodromskoj pisti zrakoplovnog remontnog zavoda u Velikoj Gorici. Brat Srećko Koralija (BK Sljeme) osvojio je brončanu medalju u najkonkurentnijoj kategoriji Elite.

Kronometar je zapravo 'trka protiv sata' tj. sprint na biciklu. Elite kategorija vozila je 3 kruga na pisti po 3 km (9 km sveukupno). Pravo nastupa imali su licencirani članovi klubova Zagrebačkog biciklističkog saveza.

Još malo o Srečkovu sportu

U petak 13. travnja 2018. godine, 10 članova St. Edmund's koledža sveučilišta u Cambridgeu postavilo je svjetski rekord u kontinuiranom veslanju na ergometru [veslački simulator] na 1000 kilometara u teškaškoj kategoriji (75+ kg).

Da odveslaju 1000 kilometara trebalo im je 75 sati 47 minuta i 59.9 sekundi. Među rekorderima nalazi se i brat Srećko Koralija koji na sveučilištu u Cambridgeu piše svoj doktorski rad, a usput se bavi i veslanjem na ergometru. Ergometar nije samo neizostavna sprava u treningu veslača, već se na njemu održavaju i službena nacionalna i svjetska natjecanja, uključujući i ona u Hrvatskoj.

Ovo nije prvi svjetski rekord postavljen u koledžu. Naime, prošle godine su četvorica članova koledža također postavili svjetski rekord u drugoj kategoriji. (www.dominikanci.hr)

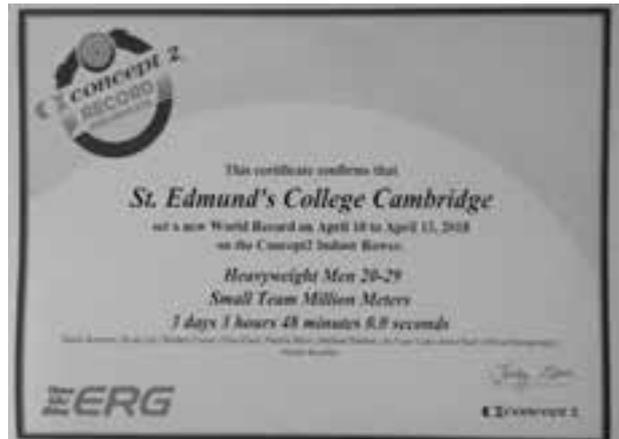
Služben certifikat za svjetski rekord u veslanju na ergometru

U travnju smo izvijestili da je u koledžu svetog Edmunda u Cambridgeu postavljen svjetski rekord u veslanju na ergometru na 1000 kilometara u Heavyweight kategoriji (75+ kg).

Među rekorderima je i brat Srećko Koralija. Nedavno su od ovlaštenih institucija iz Sjedinjenih Američkih Država stigli službeni certifikati svjetskog, a ujedno i britanskog rekorda za navedenu disciplinu.

Fr. Alojz „objesio kopačke o klin“

U tjednu u kojem su se planetarno popularne zvijezde odlučile ostaviti nogometa u klubovima u kojima su dugo godina igrali poput Andrea Pirla, Andrés Inieste i Gianluigi Buffona, i jedan dominikanac fra Alojz Čubelić kao

dugogodišnji član Hrvatske svećeničke nogometne reprezentacije je odlučio 'objesiti kopačke o klin'.

Oproštaj se zbio na znamenitom stadionu Meazza San Siro u Milanu. Na turniru svećeničkih reprezentacija su sudjelovale četiri ekipe. Ukrajina, Španjolska, Hrvatska i domaćin Italija.

U prvom danu Hrvatska je remizirala s Ukrajinom 2 : 2, a pobijedila Španjolsku i Italiju po 1 : 0. 25. svibnja 2018. na spomenutom stadionu Hrvatska je u borbi za prvo mjesto s Ukrajinom izgubila 1 : 0. Dojmovi su bili izuzetni.

Dio atmosfere na legendarnom stadionu donosimo u foto prilogu. Čestitamo na ovom uspjehu i želimo još puno dobrih i lijepih susreta na terenu i izvan njega. Web urednik Hrvatske dominikanske provincije.

(www.dominikanci.hr)

SAN FRANCISCO: P. Robert F. Christian, OP novi pomoćni biskup San Franciska

Papa Franjo imenovao je p. Roberta F. Christiana novim pomoćnim biskupom Nadbiskupije San Francisco. P. Christian je rođen 2. Prosinca 1948. godine u San Franciscu. U Red

propovjednika ušao je u 1970. g., a svečane zavjete je položio 1974. g. Za svećenika je zaređen u Oaklandu 4. lipnja 1976. g.

Studirao je engleski jezik na Sveučilištu Sveta Klara. Teološke studije završio je u Oaklandu, a doktorat iz teologije stekao je na Angelicum u Rimu. Tijekom svoga svećeničkog rada između ostalog bio je profesor na Angelicum, Socius i vikar Zapadne dominikanske provincije i učitelj studenata. (prijev. s. Barbara B.)

IRAK: Radost se vraća u Irak (Timothy Radcliffe o svom posjetu sestrama u Iraku)

Sestre dominikanke sv. Katarine Sijenske iz Iraka pozvale su Briana Piercea i mene da ih posjetimo. Sestara je 140. Posljednji put smo posjetili Irak ubrzo nakon što je ISIL okupirao Mosul i stotine tisuće Iračana je pobjeglo u relativnu sigurnost Kurdistanu. Mnogi su morali ostaviti automobile više od 6 kilometara od granice i dalje nastaviti pješke po vrućem suncu jer je Erbil bio pretrpan izbjeglicama i vozila se više nisu dalje propuštala. Sestra Hanna mi je pričala da je tek što je došla do glavnog grada Kurdistanu saznala da je njezin otac ostao. Otišla je po njega dvokolicom. Nakon što se vratila čula je za jednog muslimana koji više nije mogao hodati, tako da je ponovno otišla natrag, pješke 13 kilometara na 50 C, ali to je bio mali znak međureligijskog prijateljstva koji ni ISIL nije mogao ugušiti.

Nakon toga, prioritet sestara i braće bio je brinuti se za izbjeglice. Sestre dominikanke su nas sada pozvale da im se pridružimo pri njihovom povratku iz Kurdistanu u Dolinu Ninive. Mosul i sela u Dolini Ninive su oslobođena. Strani ratnici su pobjegli, a domaći su obrijali brade i stopili se s ostalim stanovništvom. Atmosfera u cijeloj zemlji ispunjena je strahom i nesigurnošću. Osjetili smo to u Bagdadu dok smo hodali svaki dan od kuće braće do kuće sestara i nazad.

Samostan i škole sestara u Karakošu su uništeni. Sad je najvažnije ponovno izgraditi vrtić i školu. Sestre su raspršene, žive po tri ili četiri u kućama rodbine. Za sad se jedna trećina stanovništva vratila. Jedna učiteljica u školi mi je rekla: „Budući da su se sestre vratile, možemo i mi.“ Učenici su

po zidovima škole zalijepili slike povratka iz progonstva, pokazujući ljude kako drže ključeve grada. Učiteljica kaže: „Čak i ako drvo izgleda suho, postoji zelena grana.“ Mislila je na sestre.

Znaju da obnova Iraka ovisi o obrazovanju. Poučiti djecu svih vjera razmišljati, prvi je odgovor na jednostavne slogane fundamentalizma. Iznenadilo me to s koliko pažnje sestre pristupaju formaciji novih zvanja u teologiji, znanosti, umjetnosti, glazbi, svemu, tako da bi mogle formirati novu generaciju Iračana čija će vjera, bez obzira koja je, biti promišljena i inteligentna.

Posvuda po Dolini Ninive sestre ponovno otvaraju svoje škole. Muslimani upisuju svoju djecu u te škole jer je Irački obrazovni sustav u raspadu. Istodobno, mnogi roditelji se rugaju sestrama i govore da će uskoro te škole biti njihove. No ima primjera i gdje se muslimanska i kršćanska djeca igraju zajedno.

I u Bagdadu ima sličnih poteškoća. Posjetili smo rodilište u bolnici kojim upravlja s. Bushra, dominikanka koja porodi otprilike 30 djece dnevno. Poznata je kao „majka Iraka.“ Brian je uzeo u naručje jedno dijete i rekao: „Timothy, u ruci držim budućnost Iraka.“ Na to nas je jedna medicinska sestra podsjetila: „Nitko ne drži u ruci budućnost Iraka.“ Može se to tako činiti, ali s. Bushra i ostali zaposlenici drže. Rodilište ima najbolju opremu zahvaljujući potpori organizacija poput Aid to the Church in Need. Ali i ovdje postoji bojazan da se zaposlenici nadaju kako će sestre otići pa će oni tada moći sve preuzeti.

Sestre su ostale u Iraku iako su mnoge njihove obitelji pobjegle na zapad, ili još uvijek čekaju

u Jordanu i Libanonu vize. Sestre ne kritiziraju one koji su otišli. Možda nisu imali izbora. Ali njihov ostanak je tiho svjedočanstvo njihove nade da će svjetlo naše vjere nastaviti sjati ovdje, gdje su kršćani živjeli od početka. Malo kršćana se vraća natrag.

Irak je zemlja u kojoj nije bilo mira od kad je rat između Iraka i Irana izbio 1980. g. Zemlja je to koja je izmorena nasiljem i jedva stoji na nogama. Sigurno je sad i trenutak krize za nestajuću

kršćansku populaciju. Ali svugdje smo se sreli sa zaraznom radošću sestara. Ove dominikanke su preživjele najgore moguće krize, kao što je bio napad džihadista na kršćane 2015. g. kada je brutalno mučeno i ubijeno sedam sestara, ali one su ipak ostale. Njihova izdržljivost, njihova predanost obrazovanju i briga za bolesne, a iznad svega njihova radost znak je nade u Gospodina koji nas nikad ne napušta.

Timothy Radcliffe (prijev. s. Barbara B.)

AKTIVNOSTI IZ DJEČJIH VRTIĆA BL. HOZANA I ANĐELI ČUVARI

ZAGREB: Maleni hodočasnici 'zacvrkotali' na Mariji Bistrici

U subotu 27. svibnja 'hodočastila' su djeca iz zagrebačkih i okolnih dječjih vrtića u Mariju Bisticu. To je postalo već tradicionalno okupljanje mališana u naše Nacionalno svetište, u zadnju subotu u mjesecu svibnju. Okupilo se više stotina djece, raznih skupina, od jaslica do predškolaca, iz tridesetak katoličkih, gradskih i privatnih DV, odnosno svih onih koji u svom programu provode Odgoj u vjeri. Svaka je skupina imala svoje zastave, posebne majice i kape s utisnutim logom, kao raspoznajnim znakom iz čijeg vrtića dolaze. Organizatori su Katolički dječji vrtići, odnosno, Povjerenstvo za predškolski odgoj pri HRK, na čelu sa s. Katarinom Pišković, karmelićankom, a jedna od članica tog Povjerenstva je i naša s. Antonija Matić. I ove su godine misno slavlje uzveličala svojim pjevanjem djeca iz našeg dječjeg vrtića Blažena Hozana, pod vodstvom 'tete' Marine Matošević.

Svetu misu je, uz koncelebraciju nekoliko svećenika, predvodio rektor Svetišta vlč. Domagoj Matošević. On se u svojoj propovijedi usredotočio na Evanđelje koje govori o talentima, te se obratio djeci s pitanjem što misle koje talente oni imaju. Pozvao ih je da dižu ruke oni koji lijepo crtaju, oni koji lijepo pjevaju, koji imaju prijatelje i slično. Poučio ih je da su sve to talenti koji su nam dani da bi bili dobri i da bi jedni drugima pomagali i sa svima sretno živjeli. Ali, sve te darove moramo razvijati, - nastavio je propovjednik, - ne smijemo ih zakopati. Gospodar je, kaže Evanđelje, pohvalio one koji su razvijali talente. Rekao im je neka uđu u radost svoga Gospodara. To je najveći dar čime ih je mogao nagraditi: - radost. Želi reći da kad razvijamo naše talente koje nam je Bog dao, onda smo ispunjeni, onda smo radosni. A onaj koji nije razvijao svoj talent, nego ga je zakopao, nije ušao u radost svoga Gospodara. To je pouka i svima nama da surađujemo s talentima, s milostima koje nam je Bog dao i bit ćemo ispunjeni i sretni već i na zemlji, a svakako i u vječnosti.

Nakon misnog slavlja bile su kratke recitacije pojedinih mališana, a onda je slijedilo svečano puštanje krunice napravljene od plavih i bijelih balona. Time su željeli poslati poseban pozdrav dragoj Gospi. Budući da je bio lagani povjetarac, balonska se krunica zaista vinula u nebesa, što je bio poseban doživljaj za sve malene hodočasnike, ali isto tako i za odrasle. Domišljatost Marijinih štovatelja nema kraja.

ZAGREB: Izlet u Varaždin

U ponedjeljak, 28.05.2018. organiziran je jednodnevni izlet u Varaždin u kojem su sudjelovala djeca iz dviju starijih odgojnih skupina “Ribice” i “Leptirići”, zajedno sa svojim odgojiteljicama: Marinom, Natalijom, Dianom i s. Kristijanom, te našom dragom ‘tetom’ Nadom. Simpatični vodič Dario, pobrinuo se da atmosfera u autobusu bude na visini, kao i u svim dijelovima grada koje smo, pod njegovim vodstvom, razgledavali i upoznivali.

Stari dio grada bilo je prvo odredište gdje smo se uz, slobodnu igru, opustili i okrijepili u predivnom parku. Na samom ulazu u Muzej anđela, dočekala nas je djevojka odjevena u anđeoski kostim, te nas otpratila do Rajskog vrta u kojem nam je teta pripovjedačica, koju je resila barokna haljina, ispričavala bajku o dječaku Monotaru, nakon čega je uslijedila radionica na kojoj su djeca izrađivala pinklec, poput dječaka iz ispričane bajke. Šetnja gradom bila je ugodna. Otkrili smo mnoge znamenitosti svojstvene ovome gradu. Prilikom dolaska u Muzej kukaca, djeci je pušten kratki animirani film u kojem su im na zorni način prezentirane različite vrste kukaca. Upoznali su se sa predivnom i jedinstvenom zbirkom u kojoj je, na njima prihvatljiv način, predstavljen svijet leptira, pčela i ostalih kukaca kroz nekoliko tema: U šumi, Uz šumu i na livadi, U vodi i na obali, Noću i u zemlji. Uslijedio je ručak u restoranu Raj, te još jedna šetnja gradom, posjet katedrali, razgledavanje „Anđelinjaka“, fontane, posjet kovaču novca, fotografiranje na kraljevskoj stolici u slobodnom kraljevskom gradu, te na koncu kratka pauza za okrepu i slobodnu dječju igru, također u starom dijelu grada.

Povratak je uslijedio u kasnijim popodnev-
nim satima gdje su djeca puna dojmova prepri-
čavala svoje doživljaje, zapažanja i utiske.

ZAGREB: Priredba u čast bl. Hozane

Kad bi utjecanje i molitve nas odraslih za za-
govor blažene Hozane kotorske bili radosni,
spontani i iskreni, k'o što su naši najmanji bili
u ponedjeljak, 23. travnja, na prigodnoj prired-
bi u vrtićkoj novoj dvorani - povodom i ususret
27. travnja blagdana dominikanske blaženice iz
Zaljeva hrvatskih svetaca – vrlo brzo bi i naša
Hozana bila proglašena svetom.

Dvorana DV Bl. Hozana bila je pretijesna za
sve roditelje, no bilo je razigrano – kao što su
uostalom i djeca bila - gledati izvedbe “Ribica”,
“Leptirića”, “Pčelica” i “Anđela”. Oni jako mali
“Zvijezdice” i “Bubamare” moraju još koju godi-
nu – ili mjesec – pričekati do svoje prve priredbe
(božićne npr.).

“Anđeli” su nas iznenadili i razgalili svo-
jim ‘Plesom cvijeća’ i pjesmom ‘Visibaba mala’,
a skupina “Pčelice” okušali su se u igrama s
pjevanjem: “Strina rodo”, “Komar s muhom
pleše” i “Ja posijah repu” to su hrvatske tradi-
cionalne pjesme i ovo su prvi njihovi počeci
na putu domoljublja i rodoljublja prema Lije-
poj našoj.. Imali su i recitaciju “Voljeti je lako”.
“Leptirići”, su nas odveli u rodnu Boku naše ko-
torske blaženice i u narodnim nošnjama izveli
hrvatski/kotorski tradicionalni ples “Škaljarsko
kolo”. Također su izveli pjesmu “Proljeće u srcu”
i recitaciju “Jedan, dva”.

Vrhunac je bio kada su nam školarci, skupi-
na “Ribice”, mali glumci pantomimom poka-
zali da je Kristov križ “Dar”, te kratkim igro-
kazom prikazali život blažene Hozane kroz

prepoznatljive slike iz njezinog života, a sve je završilo molitvom bl. Hozani i himnom vrtića. Na priredbi su bili nazočni i predstavnici gradske vlasti, susjednih vrtića i škola te udruge „Ozana“. Zajedničko druženje i slavlje Dana vrtića nastavljeno je u veselom raspoloženju u parku vrtića uz prigodni domjenak.

ZAGREB: Završna priredba predškolaca

U srijedu, 6.06.2018. održala se završna priredba starije odgojne skupine "Ribice". Tom završnom svečanosti djeca su se službeno oprostila od vrtića i moram priznati oprostili su se na najbolji mogući način. Toliko emocija, uzbuđenja, veselja, smijeha, pjesme i naravno oni sami puni života, ispunili su dvoranu neopisivom energijom.

Predstavili su nam se jednom skroz drugačijom priredbom. Nije bilo "nabiflanih" recitacija i pjesmica, nije to bila očekivana priredba. Bilo je to nešto posebno, njihovo predstavljanje samih sebe. Počevši od "Vijesti" koje su nas vodile kroz cijelu priredbu, pa sve do "Talent showa" u kojem su sva djeca pokazala svoju osobnost, predstavila se nečim što najviše vole i što su zapravo oni. Naravno bilo je tu i mudrosti naših budućih školaraca, kao npr. "zašto djeca moraju ići u vrtić?", "što im se to najviše sviđelo u vrtiću?" itd.

, a odgovori su bili stvarno različiti i zanimljivi.

Ali naravno, ništa to ne bi bilo izvedivo bez njihovih predivnih teta, Marine i Natalije, kojima možemo najviše zahvaliti i koje su tu priredbu predivno osmislile i realizirale. Stvarno smo blagoslovljeni da su nam djecu zajedno s nama odgojile i pripremile na novu etapu njihovih malih života. Na kraju priredbe i one same su odigrale jedan predivni "skeč" podsjećajući nas kroz isječke raznih pjesama kako je to bilo provoditi dane s našom djecom. Nekad divnim anđelima, a nekad malim zvrkovima.

Naravno ne smijem zaboraviti ni ravnateljicu, sestru Antoniju, koja je na početku priredbe sve pozdravila i uputila lijepe riječi zahvale, kako nama roditeljima na divnoj suradnji i povjerenju, tako i tetama na brizi, radu i strpljivosti s našom djecom. Na kraju priredbe tata Bošković, u ime svih roditelja vrlo toplo i nadahnuto zahvalio je tetama, ravnateljici i svim djelatnicima vrtića za svu brigu i ljubav te za sretne i blagoslovljene vrtičke dane njihove djece.

Nakon priredbe iz dvorane smo se preselili u parkić gdje se nastavilo naše druženje i naravno nezaobilazno dječje igranje.

Mama Petra Gajšak

KORČULA: Izlet predškolaca

U utorak, 29. svibnja 2018., bili smo na izletu u Dubrovniku. Iz sunčane Korčule krenuli smo u 7 sati te nakon doručka i raspjevanih glasića stigli u Dubrovnik.

Ukricali smo se na brodicu za otočić Lokrum, gdje smo isprobali razne sprave za vježbanje te se družili s paunovima i zečevima (neki su se čak igrali i lovice sa paunovima). U parku smo i ručali, nakon čega smo posjetili botanički vrt te se brodicom vratili u Dubrovnik. Posjetili smo dubrovačku katedralu, zahvalili se Isusu na lijepom danu i zapjevali. Zatim smo posjetili akvarij, gdje smo vidjeli i brojne vrste riba.

Preko prepunog Straduna uputili smo se prema autobusu i zadnjoj, svima dragoj osvježavajućoj stanici - Stonu. Rashladili smo se sladoledom, ispjevali i izigrali te uspjeli pojesti skoro sve što su nam roditelji i tete spremile za naš put. Vratili smo se kući trajektom u 18 sati s velikim osmijesima i prepuni doživljaja.

“Anđeli” i tete

ŠIBENIK: Proslava zaštitnice vrtića

U srijedu 02.05., u Katoličkoj osnovnoj školi proslavili smo zaštitnicu našega vrtića Bl. Ozanu Kotorsku. U programu su sudjelovala sva djeca od jasliske do starije vrtićke.

Najmanji “Zvezdice” otpjevali su pjesmu na engleskom i bili su kao i uvijek, preslatki, “Anđeli” su otpjevali pjesmu “Jedna mala Isusova ovčica sam ja” Skladnim pokretima i uživljenošću u pjesmu zaslužili su veliki pljesak! Najstariji “Ribice” osim pjesama; *Proljeće u srcu* i *Budi sretan svaki dan*, te recitacije *Što ću biti kad odrastem* izveli su lutkarsku predstavu “Pastirica i ruže” prema slikovnici koju je napisala s. Blaženka Rudić. Scena, uživljenost u tekst, svojim sigurnim nastupom sve prisutne su oduševile i ostavile u čudu da takvo nešto mogu izvesti djeca od 4 do 7 god. Klapa *Pivači sv. Jakova* otpjevali su dvije pjesme i svojim nastupom podigli već ionako dobru atmosferu u dvorani! Neka nas i dalje bl. Ozana svojim zagovorom prati i životom nadahnjuje!

10. Dani hrvatskih svetaca i blaženika

U petak, subotu i nedjelju 25., 26. i 27. svibnja 2018. održani su u Križevcima, sada već jubilarni – deseti - Dani hrvatskih svetaca i blaženika, koje organizira Udruga Stjepan Kranjčić, pod vodstvom dr. Tanje Baran.

Osim sv. Marka Križevčanina, koji je predstavljen već u četvrtak 24. svibnja, u ostalim su danima predstavljeni, nama možda manje poznati, hrvatski blaženici, odnosno sluge i službenice Božje. Bili su to Vendelin Vošnjak, Klaudija Boellein - uršulinka, Majka Marija Krucifiksa Kozulić, te Petar Barbarić.

Svečanost je započela predstavljanjem slugu Božjih **Klaudije Boellein i Vendelina Vošnjaka** u izvedbi sestara Hrvatske provincije uršulinki Rimske unije i otaca franjevac Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda kojima su slavljene slugue Božji pripadali. Slavljene duhovne velikane predstavljali su s. Klaudija Đuran i fra Ratko Radišić.

Misno je slavlje, u petak 25. svibnja predvodio varaždinski biskup Josip Mrzljak, koji je, između ostaloga rekao da se slavjenim slugama Božjim, vezanima uz Varaždin, ovih dana pridružuju još dvije osobe za koje je kauzu upravo pokrenula Gospićka biskupija. Riječ je o časnim sestrama milosrdnicama, mučenicama komunističkoga vremena, Mariji Korneliji Armini Horvat i Liphardi Josipi Horvat koje su bile rodom

iz Varaždinske biskupije. Biskup Mrzljak je pitao tko su sveti ljudi i dotiču li se oni nas u našem suvremenom svakodnevnom životu. Odgovorio je potvrdno jer da su i ti ljudi kao i mi rođeni, kršteni, odrastali su, razvijali su se. Biskup Mrzljak je posebno razmatrao apostolsko pismo pape Franje „Radujte se i kličite“ koje upućuje na življenje svetosti u svakodnevici.

Glazbeni obol misnome slavlju pjevanjem su i sviranjem dale sestre uršulinke iz Varaždina i Zagreba te franjevac Miroslav Petrac, a misnoj je svečanosti nazočila provincijalna glavarica sestara uršulinki s. Ksenija Leko.

Nakon mise održan je okrugli stol „Svetost u školi i škola svetosti“. Moderatorica je bila televizijska urednica i voditeljica Lejdi Oreb.

Službenicu je Božju Mariju Krucifiksu Kozulić, slijedećega dana, predstavio delegat-sudac Zvonimir Kurečić, projekcijom dokumentarnoga filma „Riječka majka – Marija Krucifiksa Kozulić“ scenarista i redatelja Bernardina Modrića te radionicama za djecu o temi hrvatskih svetica i blaženika.

U pretprogramu su sudjelovale postulatorica kauze s. Dobroslava Mlakić, te glazbenice Barbara Brezac Benigar i Daniela Sisgoreo Morsan.

Dr. Zvonimir Kurečić je u svojoj propovijedi

govorio da je život Marije Krucifikse u Rijeci - u drugoj polovici 19. i u prva dva desetljeća 20. stoljeća - bio ostvarenje blaženstava, da je ona evanđelje u potpunosti ostvarila u svojem životu. Kao velika karitativka gladne je hranila, gole odijevala, neuke obrazovala, darivala je ljubav djeci i svima u potrebi. „Iz razgovora s ljudima doznao sam da je ljudi i danas zovu Riječkom Majkom, kao što su, primjerice, u Indiji zvali Majku Terezu“ – rekao je dr. Kurečić i istaknuo da je službenica Krucifiksa njegovala veliku ljubav prema euharistiji i euharistijskom klanjanju. „Za nju je adoracija bila promatranje neizmjerne ljubavi Božjega srca, zato je ona molila za čitavo čovječanstvo sa željom da svaki čovjek nađe put prema Bogu, da si svatko nađe put spašenja“ – zaključio je dr. Kurečić.

Prezentacijom o sluzi Božjem **Petru Barbariću** i misnim slavljem koje je predvodio vicepostulator Barbarićeve kauze o. Božidar Nagy te projekcijom dokumentarnoga filma „Barbarićev Travnik“ scenarista i redatelja Marija Raguža u križevačkoj su župnoj crkvi sv. Ane u nedjelju 27. svibnja 2018. završeni 10. Dani hrvatskih svetaca i blaženika.

ČUDNI SU PUTEVI GOSPODNI

Prije nego što su otkrili svoj redovnički i svećenički poziv, vlč. Javier Olivera i s. Marie de la Sagesse, planirali su se vjenčati, ali Bog im je promijenio planove.

U razgovoru za katoličku informativnu agenciju ACI Prensa, ispričali su kako se njihov odnos razvijao od prvih dana, pa sve do trenutka kada su otkrili da imaju poziv na posvećeni život.

Vlč. Olivera prisjetio se kako u svojoj devetnaestoj godini nije bio praktični vjernik, no tada je sa svojom prijateljicom, današnjom redovnicom, u razgovoru došao na temu čistoće koju je smatrao Crkvinom izmišljotinom.

„Izložila je načela čistoće, iz perspektive vjere i razuma, tako dobro da je to ostavilo dojam na mene. Susreo sam ženu koja je znala u što vjeruje i koja je istovremeno bila jako pametna”,

Sluzi Božjem Petru Barbariću posvećeni pretprogram izveo je o Nagy. Uz prezentaciju vicepostulator je govorio o Barbarićevu kratkom i plodonosnom životu. Istaknuo je da je časni sluga Božji rođen 1874. u Hercegovini, a umro u 23. godini života 1897. od tuberkuloze u Bosni i da je u svojem kratkom životu učinio mnoga dobra pa da ga je narod odmah nakon smrti upućivao na glas svetosti.

Usljedilo je misno slavlje u kojem je o. Nagy tijekom propovijedi pojasnio da su prije tri godine potvrđene Barbarićeve herojske kreposti, da je papa tada o tome proglasio dekret pa da Barbarić otada nosi naziv časni sluga Božji. Čeka se vatikanska potvrda čuda koje se već dogodilo da bi Barbarić mogao biti proglašen blaženim, istaknuo je, između ostaloga, o. Nagy.

Glazbeni obol euharistijskoj svečanosti dao je Dječji zbor župe sv. Ane Križevci.

Time su završeni četverodnevni 10. Dani hrvatskih svetaca i blaženika kojima se željelo potaknuti na bolje poznavanje i intenzivnije štovanje hrvatskih duhovnih velikana.

Detalnije se može doznati na mrežnim stranicama: www.kranjcic.hr i www.sveci.kranjcic.hr.

ispričao je Olivera.

Ubrzo nakon toga, počeli su izlaziti, a svoje su sastanke obogaćivali zajedničkim čitanjem knjiga, odlascima na konferencije katoličkih autora, bogatim kulturnim životom glazbe, književnosti i filozofije, ali i rastom u vjeri.

„Počeo sam prakticirati vjeru, moliti se, odlaziti nedjeljom na misu. Velikim je dijelom to bilo zahvaljujući njoj. Bog je bio glavni razlog, ali ona je bila njegov instrument”, rekao je svećenik, dodavši kako su počeli i zajednički molili krunicu.

Sestra Marie de la Sagesse, sa svoje je strane istaknula da je kod svoga tadašnjeg dečka najviše cijenila „iskreno traganje za istinom bez straha za posljedice.“

Nakon dvije godine druženja, odlučili su da

će se po završetku svojih studija vjenčati, no tada se zbio događaj koji je u bitnome utjecao na nastavak njihovih života.

Brat sestre Marie odlučio je ući u bogoslovlju, a dvoje zaručnika ga je pristalo odvesti tamo. Oboje su se dogovorili da će ostati nekoliko dana u području gdje je bogoslovija bila smještena, kako bi on posjetio svoje prijatelje koji su bili tamo, a ona svoje prijateljice iz obližnjeg samostana.

Nakon povratka raspravljali su o tome kako se njezin brat odrekao važne karijere i mogućnosti da ima obitelj, što ih je potaknulo da se zamisle nad pitanjem što bi se dogodilo ako bi Bog njih pozvao na posvećeni život.

“Prvo što smo rekli bilo je ‘ne’, i ustvrdili kako je to ludo zato što smo imali uistinu prekrasne zaruke i već smo kupovali stvari za vjenčanje”, prisjetio se vlč Olivera.

Unatoč tome, kako su tjedni prolazili, u duši mu je ostalo prisutno razmišljanje o svećeničkom pozivu „Kako bih mogao znati je li najbolji put za mene svećenički život ili brak? Gdje bih mogao činiti najviše dobra?“, bila su pitanja koja su ga mučila i morao ih je podijeliti sa svojom

zaručnicom, koja mu je priznala da i ona misli o istome.

Redovnik koji je bio duhovni vođa tadašnjim zaručnicima naglasio im je kako dvojbu koja ih brine svaki od njih pojedino treba razmotriti pred Bogom, naglasivši kako “nitko ne može ometati duše.”

“Bilo je to dugačko razdoblje razlučivanja, od najmanje dvije godine”, ispričala je sestra Marie, “dok mi Bog nije jasno pokazao posvećeni život, i ja nisam mogla sumnjati da je od mene tražio ovo potpuno predanje.”

Nakon što su završili svoje studije, oboje su se posvetili svojim pozivima. Prije deset godina, on je zaređen za svećenika biskupije San Rafael, dok je ona položila vječne zavjete u kongregaciji Sestara Milosrdnog Isusa.

“Smatram posebnom milošću to što smo oboje bili pozvani u gotovo isto vrijeme. Tako lijepo i promišljeno od božanske Providnosti, koja ništa ne propušta. A ono što uistinu cijenim jest što smo još uvijek prijatelji, i to ne samo mi, nego i naše obitelji”, zaključila je sestra de la Sagesse osvrćući se na njihovu lijepu priču.

Ivo Džeba | Bitno.net (Objavljeno: 13. travnja 2018.)

Bl. Gundisalvo Amarantski

(oko 1180. – oko 1259.)

Na sjeveroistoku Brazila, u državi Ceará postoji mjesto São Gonçalo do Amarante, dok se na jugoistoku Brazila u državi Rio de Janeiro nalazi grad São Gonçalo. Kako se vidi iz njihova imena, oba su mjesta nazvana po dominikanskom blaženiku, Portugalcu Gundisalvu Amarantskomu. Nažalost, o njemu se sačuvalo jako malo povijesnih podataka te spada u red onih velikana iz prvoga stoljeća Dominikanskoga reda o kojima se malo toga može sa sigurnošću kazati. No, što nije zabilježila povijest, pokušala je nadomjestiti pobožna mašta, pa se tako o blaženikovu životu prepričavaju razne legende i čudesne zgode. Njegov uzorni život urodio je glasom svetosti, a potom i štovanjem koje su mu vjernici počeli iskazivati odmah nakon smrti. Pobožne legende nedvojbeno su pozitivno utjecale na Gundisalvovo štovanje te se ono stoljećima održalo, prešlo granice njegove domovine i staroga europskoga kontinenta. Zaslužio je stoga da mu posvetimo nekoliko stranica, iznoseći rijetke podatke što su ih povjesničari o njemu utvrdili, uz napomenu da je njegov životni put nemoguće detaljno rekonstruirati.

Uzorni župnik

Povjesničari drže da je Gundisalvo rođen u plemićkoj obitelji u portugalskomu mjestu Vizela. Godina njegova rođenja ostaje nepoznata, ali

za pretpostaviti je kako nije rođen poslije 1200. Ukoliko je točna pretpostavka da je 1259. preminuo kao sedamdesetdvogodišnjak, onda to znači da je rođen 1187. No, kako je godina njegove

smrti približno određena, a ne točno utvrđena, onda ni godinu rođenja ne možemo točno utvrditi, nego tek pretpostaviti da je rođen oko 1180.

Legendarnim elementima pobožna je mašta ukrasila njegov život od samoga početka. Tako njegovi životopisci pripovijedaju da je kod krštenja raširio ruke prema križu, da je kao dijete netremice u crkvi gledao u križ i da su ga, kad ništa drugo nije moglo smiriti djetetov plač, nosili u crkvu gdje bi se odmah umirio promatrajući slike i kipove svetaca.

Ni o Gundisalvovoj mladenačkoj dobi nema mnogo sačuvanih podataka. Zna se da je odlučio postati svećenik, pa se s izvjesnom sigurnošću može pretpostaviti da se školovao pri katedralnoj školi u Bragi, sjedištu biskupije kojoj je pripadao. Pripovijedanje životopisaca o blaženikovoju inteligenciji, pobožnosti, ustrajnosti u studiju i drugim vrlinama i krepostima samo je pokušaj literarnoga oslikavanja klasičnoga uzornoga srednjovjekovnoga redovnika. Jedino što sa sigurnošću možemo kazati jest da je završio teološki studij i da je potom bio zaređen za svećenika. Vjerojatno ubrzo nakon ređenja, biskup mu je povjerio brigu za župu sv. Pelagija, koja se nalazila u blizini očinskoga mu imanja.

Službu župnika i rektora crkve sv. Pelagija Gundisalvo je vršio gorljivo i uzorno. Slava Božja i dobro vjernika bila su mjerila njegova života i pastoralnoga rada. Blaženikovi životopisci

pripovijedaju kako je preporodio župu svojim pastoralnim radom, ali i primjerom svećenika posvećenoga molitvi i pokori. Osobito se istaknuo karitativnim radom. Siromasi koji su dolazili na njegova vrata uvijek su nailazili na otvoreno srce i na ruku koja daje i pomaže. Dijelio im je i osobne stvari te lišavao sebe i najosnovnijih potreština kako bi pomogao siromasima. Zbog toga je ubrzo postao poznat kao otac siromaha.

Hodočasnik i pustinjač

Srednjovjekovno doba bilo je, među ostalim, doba dugih, neizvjesnih i opasnih hodočašća u Svetu Zemlju. Posjetiti Kristovu zemaljsku domovinu, hodati ulicama grada Jeruzalema kojima je i On hoda te nosio križ kako bi od grijeha otkupio i od smrti spasio ljudski rod, bila je želja gotovo svakoga crkvenoga službenika. U tom smislu ni Gundisalvo nije bio iznimka. Želio je i on hodočastiti u Svetu Zemlju, ali mu je to bilo teško ostvarivo, jer bi morao dugo izbivati iz svoje župe. Hodočastiti u Svetu Zemlju mogao je jedino ako pronađe svećenika koji bi mu bio dostojan zamjenik u župničkoj službi dok se ne vrati. Rješenje problema vidio je u svojem nećaku, koji je krenuo njegovim stopama i postao svećenik.

Gundisalvo je prije hodočašća u Svetu Zemlju nedvojbeno razgovarao sa svojim biskupom i dogovorio se s njime da ga u župničkoj službi privremeno zamjenjuje njegov nećak. Potom je nećaka uputio u sve župne poslove, dajući mu savjete kako se ponašati i kako skrbiti za vječno i vremenito dobro vjernika. Ne treba sumnjati da mu je posebno stavio na srce skrb za siromahe i druge koji su u raznim potrebama.

Uvjeren da ostavlja župu u dobrim rukama, Gundisalvo je krenuo na hodočašće. Drži se da je prvo otputovao u Rim, odatle u Veneciju, a potom prema Svetoj Zemlji. Nažalost, godina kada je krenuo na put nije poznata, baš kao ni bilo koja zgoda s njegova hodočašća. Zna se samo da se hodočašće otegnulo i potrajalo petnaestak godina. Činjenica je da su u ono doba sva putovanja, a osobito u tako udaljene krajeve, znala biti jako opasna i dugo potrajati. Pa ipak,

ćak i za takve uvjete Gundisalvovo se hodočašće previše otegnulo, dovoljno da ga u domovini proglase mrtvim.

Dok je Gundisalvo bio odsutan, njegov nećak je sasvim zanemario crkvu, zapostavio župnu zajednicu i zaboravio na siromahe. Odao se raskošnom i raspuštenom životu, bavio se lovom i družio se s ljudima sumnjiva morala. Kako je još bio samo zamjenik odsutnoga strica u župničkoj službi, uskoro je svojemu biskupu slagao da je primio sigurnu vijest da mu je stric mrtav, pa je zatražio da ga biskup službeno imenuje njegovim nasljednikom. Biskup je to i učinio i tako se župa zastalno našla u rukama nedostojnoga svećenika.

Petnaestak godina poslije odlaska iz svoje župe, Gundisalvo se jednoga dana pojavio pred župnim dvorom u otrcanom odijelu, kože spaljene od sunca, lica ispaćena i naborana. Priča kaže da su nećakovi psi odmah zalajali i nasrnuli na Gundisalva, a jedan ga je i ugrizao. Čuvši buku, nećak je pogledao kroz prozor i poslao slugu da obuzda pse, a čovjeku kojega je smatrao prosjakom rekao je neka se udalji od njegove kuće. Brzim korakom Gundisalvo je krenuo u kuću, prošavši pored pasa koje je sluga držao na uzici,

ušao je u kuću i vidio da se njegov nećak upravo sprema obilno blagovati. Stric je zavikao na njega i prekorio ga, ali ga nećak nije prepoznao, ili ga nije želio prepoznati, pa je dohvatio štap i batinama ga istjerao iz kuće. Nije mu povjerovao ni kada mu se imenom predstavio kao njegov stric.

Razočaran i tužan zbog svojega nećaka, Gundisalvo je napustio župu sv. Pelagija i povukao se u pusti kraj uz rijeku Tãmega, nedaleko ruševina gradića Amarantea. Nekadašnji uzorni župnik, vrativši se s dugoga hodočašća, povukao se u osamu i postao pustinjač. Izgradio je kapelu u čast Gospi i posvetio se molitvi, ali nije zanemario ni duhovne potrebe puka o okolnim selima. Katehizirao je seljake, propovijedao im i trudio se usaditi u njihova srca ljubav prema Kristu. Ubrzo se čitavim krajem pronio glas o uzornom i kreposnom svećeniku, posvećenom molitvi i naviještanju Evanđelja. S raznih strana su dolazili k njemu tražiti savjete, riječi utjehe i duhovnoga ohrabrenja te preporučiti se u njegove molitve. Mnogi su mu u znak zahvalnosti ostavljali milostinju, koju je on dijelio siromasima. Tako je ponovno došao na glas i kao veliki dobrotvor.

Dominikanac

Živeći povučeno i u siromaštvu, posvećen molitvi i evangelizaciji seoskoga puka, Gundisalvo se pitao je li odabrao ispravan put služenja Kristu. Svjestan da je sam odabrao takav način života, pitao se odgovara li volja njegova volji Božjoj. Osim toga, odrekavši se svijeta, razmišljao je o stupanju u neku redovničku zajednicu, ali nije znao u koju. Odgovor je tražio u gorljivoj molitvi i strogom postu. Oprezni životopisci jednostavno kažu da je jednoga dana osjetio nutarnji poriv stupiti u Red propovjednika o kojemu do tada nije ništa znao, dok drugi prenose legenda prema kojoj se Gundisalvu, dok je jednoga dana ležao prostrt pred oltarom, ukazala Gospa i rekla mu neka stupi u red u kojemu molitva časoslova počinje i završava molitvom Gospi. Gundisalvo je odmah krenuo tražiti tu redovničku zajednicu. Prošao je više gradova i posjetio mnoge samostane, ali ni u jednom dnevna

molitva nije završavala molitvom Gospi. Došavši u neki grad u kojemu je postojao dominikanski samostan, otkrio je da bijeli fratri molitvu časoslova počinju i završavaju molitvom Gospi. Odmah je zatražio da ga prime u samostan, što mu je i odobreno. Prema drugoj verziji, Gundisalvo je stupio u samostan u Guimarãesu, gdje ga je navodno primio znameniti dominikanski blaženik Petar Gonzales. Ukoliko je to istina, onda se može pretpostaviti da je Gundisalvo stupio u samostan oko 1240. godine.

Nažalost, gotovo da nema podataka o Gundisalvovu životu u dominikanskom samostanu. Ne zna se je li boravio samo u onom samostanu u kojega je stupio, ili je bio premješten i u neki drugi samostan. Ne zna se čak ni kada je zatražio dopuštenje da se vrati u okolicu Amarantea kako bi ondje nastavio pastoralni rad, osobito propovjedničku službu. Prema nekim autorima, u Amarante se vratio nakon godine kušnje, a s njime je pošao još jedan dominikanac i tako su njih dvojica zapravo utemeljili novi samostan Reda propovjednika.

Vrativši se u svoju ćeliju kraj Amarantea, Gundisalvo je nastavio pastoralni rad među tamošnjim seljacima, ali se ubrzo zauzeo i za gradnju mosta preko rijeke Tãmege. Naime, nerijetko se događalo da putnici smrtno stradaju prelazeći rijeku, pa je Gundisalvo rješenje tog problema vidio u gradnji mosta. Kako za to nije imao novca, krenuo je u prošnju. Obraćao se brojnim bogatašima i velikašima, neprestano molio i prinosiso žrtve te na koncu sakupio dovoljno sredstava za gradnju mosta. Pomoć su mu pružili i siromašni seljaci koji su bili glavna radna snaga, a blaženik je vodio sve poslove u svezi s gradnjom i uspio premostiti dvije obale rijeke. U spomen na taj njegov pothvat umjetnici ga redovito prikazuju s mostom u rukama.

Poput većine događaja iz njegova života, i Gundisalvova smrt ostaje skrivena u povijesti. Ne treba sumnjati da je preminuo u Amaranteu i da je ondje bio pokopan, ali se ne zna kada. Većina autora piše da je preminuo 10. siječnja 1259. kao sedamdesetdvoгодиšnjak. No, u povijesnim vrelima nema potvrde za taj podatak, pa stoga treba biti oprezan i kazati da je Gundisalvo preminuo oko 1259. godine. Kako je već za života uživao glas svetosti, vjernici su mu odmah nakon smrti počeli iskazivati svetačko štovanje. Brojni su mu se molili, dolazili na njegov grob i svjedočili o čudesnim uslišanjima po njegovu zagovoru. Štovanje mu je iskazivao i portugalski kralj Ivan III., koji je 1540. u Amaranteu podignuo dominikancima samostan kako bi počastio uspomenu na njihova svetoga subrata. Taj kralj i njegov nasljednik Sebastijan, kao i neki portugalski biskupi, zalagali su se za Gundisalvovu kanonizaciju, te su uputili molbe papi Juliju III. i Piu IV. da ga proglasi svetim. Julije III. je 24. travnja 1551. dopustio njegovo štovanje u Portugalu, a službeno ga je beatificirao Pio IV. 16. rujna 1561. Papa Klement X. je 1671. odobrio misu i časoslov u njegovu čast čitavoj Crkvi u Portugalu, ali i Dominikanskom redu. Spomen mu se slavi 10. siječnja.

LITERATURA: Manuel Bordazar: *Compendio de la vida del glorioso confessor S. Gonzalo de Amarante, de la sagrada Orden de Predicadores*. S. l. 1739. – Antonio Touron: *L'istoria degli uomini illustri dell'Ordine di S. Domenico*, 1. Roma 1745., str. 103 – 129. – *Historical tales and legends, from the 7th to the 18th century*. London 1858., str. 1 – 18. – Sabine Baring-Gould: *The lives of the Saints*. January. London 31877., str. 142 – 146.

Ivan Armanda

S. CECILIJA ŠKRILJEVEČKI

Ove je godine, 22. lipnja 2018., uz druge jubilarke, proslavila u Zagrebu svoj zlatni jubilej redovništva s. Cecilia Škriljevečki. Njezin misionarski, dominikanski duh očitovao se na svim župama u kojima je djelovala. Šteta bi bilo propustiti tu plodnu životnu priču, zato smo je molili da nam je ispriča od samog početka, od svoga djetinjstva. Hvala joj što se odazvala!

DJETINJSTVO

AM: Reci nešto o sebi, o svom djetinjstvu, gdje si rođena?

s. Cecilia: Ja sam s. Cecilia Škriljevečki. Rođena sam 12. svibnja 1949. u Škriljevcu, župa Margečan. Otac mi je bio Slavko, a majka Bara rođ. Koščak. Na krštenju su mi dali ime Milka, na uspomenu moje sestrice koja je bila prije mene, a koja je umrla u ranoj, djetinjoj dobi. Otac je živio zajedno s još dva brata i dvije sestre u roditeljskoj kući. I kad su se, jedan po jedan počeli ženiti, brojnost članova obitelji se povećavala. Tako je i moja majka također došla u istu kuću. Živjelo se prilično siromašno. Kad se udavala očeva sestra, dali su joj miraz moje mame. Ali i naša je obitelj postajala sve brojnija, pa je mama čeznula za osamostaljenjem. To joj se uskoro i ostvarilo. Naime, u našem selu, blizu rudnika, u Škriljevcu, živio je upravitelj tog istog rudnika, imenom Maks, sa svojom obitelji, podrijetlom Slovenci. Oni su odlučili odseliti se u Baranju, a kuću prodati. Mama je iskoristila priliku, i u dogovoru s tatom,

uspjeli su kupiti tu kuću. Napokon smo, Bogu hvala, bili 'svoji na svome'. Međutim, sada je trebalo krenuti sve od početka. Trebalo je nabaviti sve što je potrebno u kući, kako se ono kaže, od igle do cigle. No, mi djeca nismo još mogli razumjeti te roditeljske brige. Odrastali smo bezbrižno uz igru i veselje. Uživali smo u prekrasnoj prirodi, uz izvor žive vode, zvan „curek“, koji se nalazi u blizini naše kuće. Mještani su dolazili po tu vodu, jer je stvarno nešto posebno. Kad su se materijalne prilike malo poboljšale, započela je i gradnja nove kuće, katnice.

U našoj je kući uvijek bilo živo i prometno jer smo imali mlin, pa su ljudi donosili svoje žito da se samelje, kako bi od svježe požnjevenih žitarica pekli kruh, pravili žgance i druge slasne proizvode, tipične za ove naše krajeve. Sjećam se i krušne peći na kojoj smo se po zimi grijali i opojnog mirisa zlevanke, orehnjače i štrukli s vrhnjem (mljac, mljac...).

AM: Je li se u vašoj kući molilo, išlo u crkvu?

s. Cecilija: Nažalost ne. Moram spomenuti kako je mami bilo najteže što je došla u kuću gdje se nije puno marilo za vjeru i molitvu. Čak što više, bili su veoma kritički raspoloženi prema Crkvi. To je mamu jako boljelo. Ona je bila veoma pobožna žena. Došla je iz vjerničke obitelji, gdje se redovito išlo svake nedjelje u crkvu. Od svoje je majke naslijedila zdravu pobožnost. Molila je gdje god je išla. Ni sada nije odustala od svog vjerskog uvjerenja, unatoč hladnu stavu prema vjeri u novoj sredini. Svojom blagom naravi i nenametljivom pobožnošću pomalo je uspjela pobuditi vjerski osjećaj i kod svoga supruga, našega oca, tako da je i on počeo redovitije moliti. Nije to, doduše činio naglas, nego u sebi. Svoju je vjeru živio u praksi. Često sam ga znala vidjeti sklopljenih ruku prije spavanja. Vjerojatno je molio i za nas da bi svi krenuli dobrim putem. Sjećam se da smo svake godine išli na Mariju Bisticu.

Kad je mama bila dijete, dobila je, kao izvrsna učenica, za nagradu molitvenik. Pričala nam je da joj je to bio najdraži dar. Uvijek je iz tog molitvenika molila. Znala je gotovo sve molitve napamet, čak i one molitve sv. Brigite koje je kasnije naučila. Inače, župna nam je crkva bila udaljeno oko dva sata hoda. Ništa nam to nije smetalo. Mama je bila sretna što nas može voditi. Nije to bilo iz običaja nego iz uvjerenja. Kad su bile misije u našoj župi u Margečanu, propovijedi su se održavale i u Radovanu, pa je nama bilo puno bliže. Išli smo svaki dan. Ako slučajno mama ne bi mogla ići, onda smo mi djeca išli sa susjedom Josipom, ocem s. Martine. On je bio jako pobožan čovjek. Inače, moj najmlađi brat, Zdravko je valjda na mamu. Ostao je jako privržen Crkvi. Redovito ide na misu i

sakramente. Živi u Sloveniji i radi u bolnici. Svi ga vole, osobito pacijenti, i imaju povjerenja u njega. A i ostala braća su po prirodi dobroćudni ljudi. Brat Stjepan je završio tekstilnu školu u Zaboku. Gospođa kod koje je stanovao jako ga je zavoljela, kao da je njezino dijete. Kad je otišao u Njemačku, gdje je već bila naša starija sestra, Ivka, htio se odužiti toj dobroj gospođi pa joj je donosio sve što joj je trebalo, osobito lijekove, čarape i mast za vene.

Mama, tata, Zlatko i Stjepan

Uspomena iz
MARIJE BISTRICE

AM: Koliko vas je bilo u tvojoj obitelji?

s. Cecilija: Nas je rođeno devetero djece, a ostalo nas je šestoro živih. Ja sam treća po redu. Četiri su brata i dvije sestre, a dva brata i jedna sestrice su umrli. Najstarija je sestra Ivka, onda je brat Joža, pa ja, iza mene su Stjepan, Zlatko i Zdravko. Bilo je to poratno vrijeme kad je vladala velika glad i neimaština. Djeca su najviše tada stradala od raznih bolesti. I ja sam već bila na umoru kao dijete, već su mi svijeću palili.

Tata je radio u rudniku. Kad je bio na odsluženju vojnog roka, usvojio je pravu vojničku disciplinu. Bio je čak unaprijeđen u neki viši čin. Inače, on je bio vrlo pedantan, točan, baš po vojnički. Bio je dosta strog, ali izuzetno marljiv. Imali smo i nešto zemlje koju smo svi pomalo obrađivali. Živjelo se skromno. A onda se još dogodilo da nam je zamalo izgorjela ta siromašna kućica. Kako smo, naime, bili blizu rudnika, u jednoj našoj prostoriji se nalazio motor na benzin, za ispušavanje vode iz jama. Tu je bila velika bačva i puno manjih limenki punih benzina. Kad je jedan čovjek popravljao taj motor,

iskra je vatre zapalila benzin. On je bio toliko priseban da je brzo poklopio bačvu da ne dođe do eksplozije. Bilo je to u ranim jutarnjim satima. Probudio nas je miris paljevine. Brzo smo ustali i pobjegli na dvorište. Taj je čovjek svim silama gurao goruće limenke u potok, da ne zahvate kuću. Izgledalo je stravično. U blizini je i vojarna pa su vojnici brzo priskočili u pomoć i pomogli da nam nije izgorjela kuća.

AM: Od koga si baštinila lijepi glas za pjevanje? Jesu li ti roditelji bili glazbeni?

s. Cecilija: Tata je znao pjevati. Ali mama je imala poseban, milozvučan glas. Voljela je pjevati, osobito Marijine pjesme. Pjevala je i u crkvi. Kad bi doma zapjevala ja sam joj se odmah pridružila. I braća lijepo pjevaju, osobito Zlatko. On je krenuo u gimnaziju, ali na koncu je završio ugostiteljsku školu u Zagrebu. Glazbom se bavio amaterski. Sudjelovao je na festivalima mladih amatera i osvajao prva mjesta. Kad dođem kući, neizostavan je duet s njim. On je, inače, veoma vrstan u spremanju jela i kolača.

AM: Jesi li rado išla u školu? Kakav si bila đak?

s. Cecilija: Pa, u školu se mora ići, mislim da se tome baš nitko previše ne veseli. Ali kad se prijateljiš sa svojim vršnjacima, onda to postaje radost. Ja sam bila prilično dobar đak. Mogla sam biti i bolja ali sam se jako voljela igrati. Bila sam veoma živahna i nestašna, kao kakav dečkić, vjerojatno zato što sam odrastala uz braću. Do škole smo imali oko pola sata. Sve je dobro dok je lijepo vrijeme, ali po zimi zna biti veoma opasno. Jednom sam se skoro smrznula. Ušla sam u zapuh i nisam se više mogla izvući. Vikala sam. Bogu hvala da su me čuli susjedi, Negovci, javili su tati i on je brzo došao i odnio me kući. Učitelji su u školi primijetili da dobro crtam i pišem. Crtali smo snježne motive, kućice, planine. Isto tako sam dobro čitala. Voljela sam i jezike. Učili smo njemački. Bila sam jako aktivna na tom satu. Sudjelovala sam i u pjevačkom zboru. Posebno nas je znala oduševiti za pjevanje nastavnica Mira Sukić. Već tada smo pjevali višeglasno. Ona me voljela. Imala je povjerenja u mene, slala

bi me i u svoj stan da joj nešto donesem. Nekad mi je znala dati naranču. Bila sam jako sretna, ali nisam je htjela pojesti nego sam nosila kući da podijelim sa svojimima. Tako sam radila i sa svim drugim stvarima koje bi od nekoga dobila. Mislim da sam to naslijedila od svoje mame, a posebno bakice. Kad bi joj netko nešto donio, ona bi to brzo sakrila u njedra i čuvala za nas.

REDOVNIČKO ZVANJE

AM: Kako se rodilo tvoje redovničko zvanje i to dominikansko?

s. Cecilija: Ne mogu reći da sam od djetinjstva imala neko posebno nagnuća prema samostanu. Voljela sam literarnu grupu, pa folklor, voljela sam jako plesati. Nitko nije mogao zamisliti da bih ja mogla biti časna sestra. Ni ja sama nisam u početku na to uopće mislila. No, kad je krenula u samostan s. Martina, pa onda njezina sestra Ankica (s. Pavla), a i njihov stric Pavao je bio dominikanac, u meni se također počelo nešto 'zagrijavati'. Zanimljivo je kako djeca mogu utjecati jedan na drugoga, više nego odrasli. Sve me više počeo privlačiti samostan. Ali nisam znala kako, odakle krenuti. Ipak sam bila još mala. Tek sam završila sedmi razred osnovne škole. Onda je moj brat Joža preuzeo svu brigu oko toga. Jednostavno je, u moje ime, poslao molbu u Korčulu. Znao je on dobro što treba, kako se to radi. I on je, naime, htio biti svećenik i to dominikanac. Jako je bio dobar đak, posebno matematičar. Svirao je i kontrabas u školskom sastavu, bio u dramskoj sekciji, u svemu jako uspješan. Poslao molbu da bude primljen u dominikance, ali tek kad završi grafičku školu koju je polazio. Moram još reći kako se često krivo misli da su seoska djeca zaostala za gradskom, da nisu tako talentirana. Moj brat je dokazao suprotno. Kad je bio na prijamnom ispitu, predao je komisiji zadane zadatke i čekao rezultate. Dolazi profesor, donosi radove i proziva: „Tko je među vama Škriljevečki?“ Brat se uplašio, mislio je da je nešto skrivio. Javio se, a profesor ga pita gdje je završio školu. Kad je odgovorio da u

Radovanu, profesor je pred svima pohvalio njegov rad, kao najbolji. Za vrijeme studija uvijek ga je zvao da on riješi zadatak koji je zadao svima. Tako je Joža postao veoma tražen da pomaže djeci i studentima kojima je matematika išla loše. Tako si je sam zarađivao da može plaćati stan i sve što mu treba.

AM: Zašto je onda odustao od svećeništva?

s. Cecilija: To je bilo komunističko doba. On je dobio stipendiju kao odličan student. Da je otišao u svećenike, roditelji bi morali sav taj novac vratiti državi, a to je značilo prodati gotovo sve imanje. Možda ne bi bilo baš tako, ali oni su znali kako će ga odvratiti od njegove zamisli. I tako je brat odustao. Kasnije je milicija više puta dolazila ispitivati gdje je on, i zanimalo ih je zašto sam ja otišla u samostan.

Korčula, 1964.

AM: A što je s tvojom molbom? Jesi li bila primljena u samostan?

s. Cecilija: Molba je pozitivno riješena i ja sam mogla krenuti u Korčulu.

AM: Jesu li roditelji bili sporazumni s tim?

s. Cecilija: Tata nije bio odmah za to. S jedne strane je sumnjao da bih ja bila za samostanski život jer me dobro poznao. S druge strane, bojao se čime će me opremiti. Trebalo bi prodati kravu, a to je bilo najveće blago u kući. Već je za sestru, kad se udala, dao komad zemlje. Ona, kao najstarija od nas, nije imala mogućnosti za daljnje školovanje, iako je bila izvrsna učenica. Htjela je ići u učiteljsku školu u Čakovec ali taj joj se san nije ostvario zbog ekonomskih (ne) prilika. Otac je, inače volio uvijek kupovati zemlju, misleći da će zemlja u budućnosti imati veću vrijednost. (Nažalost, danas je to sve zapušteno, nitko više ne obrađuje tu zemlju, jedino najstariji brat jako lijepo uređuje vrt. To je milina vidjeti.) Sve u svemu, i otac i majka su mi dopustili da idem u samostan.

AM: Je li ti bio težak rastanak od kuće?

s. Cecilija: Najteže mi je bilo što je Korčula jako daleko. To je bilo moje prvo otisnuće od zelenih brega, od roditeljske kuće. Voljela sam sve svoje, i zemlju koju sam, prema svojim mogućnostima pomagala obrađivati. Svi smo bili u to uključeni.

Kad je bilo vrijeme žetve, znali smo ustati u 5 sati ujutro da bi išli na polje. Dakle, kako sve to ostaviti, one zelene brežuljke gdje smo pasli kravice, pjevali, Pavla i ja i sva druga djeca? Ali, eto, nije bilo puno vremena za nostalgične emocije. Krenuli smo u Zagreb, Tereza Negovec (sestra s. Pavle i Martine) i ja, pa odanle vlakom u Split. To mi se činilo beskrajno dugo putovanje. A to je tek bila samo polovica puta. Dalje smo nastavili brodom. Napokon smo stigli i u Korčulu. Bože moj, što je to?! S jedne strane more, s druge ona visoka planina (sv. Ilija), sve me to jako uplašilo. Bila je to promjena golema. U mislima su mi svi oni ljudi s kojima sam se družila, moji roditelji, draga mama, sloboda, naše njive. A sada sam u sredini gdje nikoga ne poznajem, gotovo ne razumijem njihovo specifično narječje. Svih se bojim. Gruđe zemlje se jedva vide, sve sami kamen. Ne znam gdje je nestalo one moje živahnosti, sigurnosti. Postala sam najednom odviše plaha. Počela sam plakati, to je bilo jedino što mi je preostalo. Onda me, baš takvu, sa suzama u očima, susrela s. Anđelika Prizmić. Pitala

me onako, po svome stilu: „A, ti plačeš! Htjela bi ići kući?“ Ja sam se još više uplašila. A ona me zagrlila i kaže: „Ništa se ne boj, suza je znak plemenitosti!“ Osjetila sam tada jedno olakšanje. Razvedrila sam se i krenula dalje. Budući da nisam imala završenu osmoljetku, upisali su me u osmi razred. Brzo sam se uključila s ostalom djecom. Tada je škola bila još u našoj samostanskoj zgradi, koju nam je država bila otela. Bila sam dobar đak. Ipak, s većom dozom straha, jer ovdje su svi vodili brigu kako mi ide, a kod kuće sam mogla biti malo slabija ili malo bolja, glavno da se ide dalje. Razlika je to velika od seoske škole i ove. Zahtjevnije je, drugačije se govori, drugi je mentalitet. Puno mi je pomogla pokojna č. Gabrijela Batistić. Ona je bila pedagog nad pedagozima. Znala je sve lijepo i strpljivo protumačiti. Doživjela sam je kao pravu umjetnicu, produhovljenu, a to, zapravo, ide zajedno. Znala je izvrsno protumačiti matematiku i tako sam bez teškoća završila taj razred. Nakon toga smo zajedno, Tereza Negovec i ja upisale gimnaziju. A onda se dogodilo da je ona, nakon dvije godine odustala od samostana i otišla kući. Poglavari

su automatski mislili da ću i ja za njom. I odmah sam morala i ja prekinuti gimnaziju.

U SAMOSTANU

AM: Ti si, dakle, ostala, i započela novicijat. Koliko vas je bilo u grupi?

s. Cecilija: Bilo nas je tada dosta kandidatica, ali su poglavari odlučili da samo nas šest uđe u novicijat: s. Anka (Kata), s. Rajka (Veseljka), s. Nedjeljka (Marija), s. Branimira, s. M. Tereza (Teza) Mačković i ja. A sada smo ostale samo nas dvije, s. Tereza i ja. Ostale su napustile Kongregaciju, neke odmah u novicijatu, neke kasnije s privremenim zavjetima. Inače, učiteljica novicijata nam je bila s. Marija Kulonja. Trebao je trajati pune dvije godine, kao i prethodnoj grupi, ali ja sam se zavjetovala nešto ranije, jer sam trebala ići u Rim.

AM: Gdje si to išla, i koji je bio razlog da si išla?

s. Cecilija: s. Zlatka Martinović i ja išle smo 1968. u jednu zajednicu sestara dominikanki,

koje su imale kuću u Via Casiji. Kasnije su nam se pridružile s. Fidelis Jagnjić, s. Alma Milanović i s. Maristela Osredek. Bila je to međunarodna zajednica, sastavljena od pet Kongregacija sestara dominikanki, iz pet zemalja: Švedska, Njemačka, Francuska, Belgija, Švicarska. Majka Manes se s nekima od njih upoznala u Friburgu, u Švicarskoj, gdje je bila na studiju, i vidjela je da kod njih možemo malo dublje proniknuti pravi redovnički, dominikanski duh. Bilo je to vrijeme nakon Drugog Vatikanskog koncila, i one su, navodno, dobro shvatile redovničku obnovu. Tako smo, uz usvajanje dominikanskoga, redovničkoga duha, ujedno učile francuski jezik. Meni je to u početku bilo malo teže, jer sam u školi učila jedino njemački jezik, ali ipak sam brzo svladala i tu teškoću. Kod polaganja ispita iz francuskog je najbolja bila s. Fidelis. Ona je bolje svladala gramatiku, jer je taj jezik već donekle poznavala. Tu smo ostale nepune dvije godine.

AM: Gdje si bila nakon Rima?

s. Cecilija: Neko vrijeme sam ostala u Korčuli. Čuvala sam djecu, s njima radila zadaće, imala sam im vjeronauk i malo ih poučavala francuski. Nakon toga sam išla u Split, Škrape, gdje sam nastavila školu u klasičnoj, Sjemenišnoj gimnaziji. Tu je bio i odjel za redovnice, gdje smo se pripremale za katehiziranje. Sa mnom je išla s. Milena Filipović i s. Ozana Barišić. Osim drugih predmeta imali smo i talijanski jezik, što sam ja osobito voljela. Na maturi sam pokazala jako dobro znanje, zahvaljujući izvrsnoj profesorici s. Juditi Čovo a i mome osobnom zalaganju, daka-ko. Glazbeni nam je predavala jako dobra profesorica s. Lea. Još i danas pamtim neke stvari koje mi koriste u apostolatu.

AM: Kad si se počela baviti glazbom?

s. Cecilija: Pa, već u kandidaturi. Čim sam došla u samostan, odmah sam pitala gdje se tu pjeva. Ja sam, naime, sudjelovala u školskom zboru u Radovanu, išli smo čak na natjecanje. U Korčuli me počela poučavati glazbu s. Danica Drlan. Ona je bila divna osoba. Svirala sam i u novicijatu. Bilo mi je ponuđeno da ću ići na Institut za crkvenu

glazbu, ali kad sam čula kako ima tamo strogih profesora, uplašila sam se i nisu me onda poslali. Uvijek sam se bojala da možda neću uspjeti. Naučila sam prilično svirati, ali sam uvijek smatrala da to nije dovoljno. Veliku podršku u mom glazbenom napredovanju dala mi je s. Alana Maričić. Kad su me, naime, poslali u Split u gimnaziju i katehetski, tu je, na Škrapama bila s. Alana. Kod nje sam nastavila sviranje. Ona me hrabrila, poticala me da ja to znam i mogu, neka samo nastavim. Prvi put sam osjetila jednu samostalnost i sigurnost pod njezinim vodstvom. Nakon što sam završila katehetski, otvorila se naša filijala u Zavidovićima, u Bosni.

ZAVIDOVIĆI

AM: To je bio, dakle, tvoj prvi apostolat u Bosni, u Zavidovićima?

s. Cecilija: Ja sam bila određena za tu filijalu, zajedno sa s. Smiljanom Šušnjara. Svećenik – župnik vlč. Marko Kamenjaš je tražio i zvao sve samostane da bi mu sestre došle na župu. Bile su prije nas sestre Kćeri Božje ljubavi, jako su dobro

radile. Ne znam zašto su one otišle. Nikada neću zaboraviti onaj svečani doček. Župnik Marko nas je dočekao u reverendi. S njim su bili i neki župljani i djeca. Bilo je to 13. prosinca 1973. Dakle, u srcu zime. Smjestili su nas u jedan apartman u župnom dvoru. I tada je krenulo. Već na prvi poziv djeca su se odmah odazvala. Bile smo im zanimljive, jer su prvi put vidjeli bijele sestre. Mi smo na samom početku pokazale prema ljudima srdačnost i otvorenost, što im je bilo jako drago i brzo su nas zavoljeli, osobito djeca. No, moje sviranje još nije bilo zrelo za jednu župu, barem sam ja tako mislila. Sreća je bila što je s. Smiljana znala svirati. Ja sam, na neki način, dirigirala, davala ritam. Osobito smo imale veliki uspjeh kod djece. Mnogi su svećenici pitali u čemu je tajna našega uspjeha da djeca tako brzo i dobro svladaju pjesme i da se tako rado i masovno odazivaju na pjevanje. Ja jako nastojim tehnički i dinamički dotjerati pjesmu, napose mi je stalo da tekst bude proživljen. Ako ja prva doživim tekst, onda ću ga znati i na druge prenijeti. Možda premalo skromno govorim o sebi kad to ističem, ali mislim da je u tome bila tajna našega

uspjeha. Dakle, s. Smiljana je svirala, a ja imam taj Božji dar, da znam pedagoški prenijeti drugima ono što ih želim naučiti. A Bog mi je dao i glas pa sam mogla zorno pokazati ono što želim od njih. Osim toga, ja sam imala vjeronauk, a s. Smiljana je kuhala. Ona je bila spretna i vrsna u svemu. Pomagala mi je u crkvi i bila je za sve spremna. Dvorana za vjeronauk je bila udaljena dvjestotinjak metara od crkve. Ložilo se na drva. Dimilo se, više smo se nazimili nego ugrijali, Ali, sve u svemu, bilo nam je prekrasno. Prije nas su djevojke same prale crkvu, a sada smo im mi pomagale i to im je bilo jako drago.

Imali smo fantastičan ne samo dječji, nego i mješoviti zbor. Pjevanje smo imali u jednoj sali gdje su se okupljali svećenici u župnom dvoru na korone. Mnoge naše pjevačice su ostale u crkvenom zboru a neke su otišle i u druge zborove.

Ne smijem zaboraviti ni obitelj Ivandić. Oni su bili jako s nama povezani. Njihov tata je fakultetski naobražen, te nam je bio od velike pomoći. Sve recitacije i pjesme je natipkao i umnožio. Bio mi je u svemu od neizmjerne pomoći. Priređivali smo i igrokaze. Jednom smo gostovali u Sarajevu

Sarajevski nadbiskup Marko Jozinović i Marko Kamenjaš, župnik u Zavidovićima, 1975.

s pjevanjem i igrokazom. Tamo je bio i sadašnji Banjalučki biskup Komarica. Odmah nam se približio i pitao odakle smo mi i pohvalio nas je: „Kakvo pjevanje! Pa, kako se za vas ne zna?“ I odonda smo postali traženi. Kad bi negdje zajednički nastupali s drugim zborovima, on bi uvijek našu djecu stavljao u prve redove. Ljudi su znali pitati djecu: „Tko vas je naučio pjevati?“ A djeca bi odgovarala: „Časna Cecilija!“

Mi smo osim župe imali i dvije filijale, Dolina i Lovnica. Uvijek sam nastojala, osobito za vrijeme misija, da zdušno pjeva cijela crkva, a ne samo zbor. Kad su bile misije koje je držao pater Bulat, isusovac, naučili smo pjesmu *Misija svetih nam dođoše dani*. Ja sam se popela na stolic i okrenula prema narodu, oni su brzo prihvatili i tako smo pjevali svaki dan. Inače smo u filijale išli svake nedjelje. U Lominici se poslije napravila crkva. Iz te filijale, Lovnica, ima puno redovničkih zvanja. A kad se gradila ta crkva župnik, preč. Marko Kamenjaš, tražio je da otpjevamo jednu prigodnu pjesmu. Sjetila sam se melodije jedne pjesme (Pjevajmo svi Bogu) i na nju sam sastavila novi tekst koji je odgovarao trenutku:

Crkvu novu gradimo mi. Uspjelo je fantastično. Bila su to vremena koja se pamte. Kad je čovjek mlad, pun elana, volje, zbilja može puno toga. Sjećam se kako smo često zapadali u snijeg, pa u blato. Išli smo autom, sa župnikom. Djeca su čekala gore, i čim bi ugledala da dolazimo, nastalo je veselje, vrisak, zvana su zvonila. Bilo je jako svečano i razdragano. Njima nije smetao niti snijeg niti blato, niti hladnoća. Taj narod je nevjerovatno izdržljiv. Ponekad smo išli i pješice preko brda. Bilo je to pravo misijsko polje djelovanja.

AM: Kako dugo ste ostale u Zavidovićima?

s. Cecilija: Ja sam tamo bila osam i pol godina. Bilo je to, iskreno mogu reći, jedno od najljepših razdoblja moga djelovanje, kako se ono kaže: 'moja prva ljubav', i to se ne zaboravlja. S. Smiljana je prije mene otišla. Ostala sam sama za sviranje i bila sam jednostavno 'bačena u more', morala sam brzo naučiti 'plivati' inače bi potonula. Nastavila sam raditi kako sam najbolje mogla i znala. Ja sam otišla iz Zavidovića 1982. Bilo mi je žao što su naše sestre kasnije definitivno napustile tu filijalu.

Zavidovići

DUBROVNIK - GRUŽ

AM: Gdje si onda nastavila djelovati?

s. **Cecilija:** Poglavari su mi ponudili izbor: Pregrada ili Dubrovnik – Gruž? Ne znam ni sama zašto, ali odabrala sam Gruž. Tu sam naslijedila s. Piu. Ona me uputila u mnoge stvari. Čak i u to kako ću si sama popraviti harmonij. Ja sam već, dakle, stekla jedno iskustvo u Zavidovićima i sad sam sve to pokušala prenijeti u tu novu župu. Nisam htjela trčati pred rudo. Išla sam s onim što ja dobro znam jer jedino tako mogu drugima prenijeti. Bio je jedan pjevač, Franjo, koji je volio pomalo prkositi svakoj sestri orguljašici, gledati s visoka kako radimo. Bio je sumnjičav u naše sposobnosti. Tako je i za mene mislio, što ću im ja moći dati! Kasnije mi je to sam ispričao i priznao da nije bio u pravu. Tu sam, osim sviranja, imala župni vjeronauk, odnosno, prvopričesnike.

AM: Gdje i kada si završila solo pjevanje?

s. **Cecilija:** U Dubrovniku, gdje sam paralelno, uz svoje obaveze na župi, pohađala muzičku školu, glavni predmet solo pjevanje. Zbilo se to na vrlo zanimljiv način što ću navesti malo kasnije. Imali smo veliki zbor. Još me držao mladenački elan. Uspjeli smo naučiti i četverglasnu misu koju mi je poslala s. Pavla Negovec iz Splita. Dobro sam se s tim nosila. Isto tako smo imali i dječji zbor. Kad je bila prva pričest, pjevala su samo djeca. Naučili smo neke prekrasne dječje

pjesme. (Tamo je bio i naš p. Zlatan Plenković koji je ostavio puno lijepih stvari koje smo koristili.) Ali ja nisam bila zadovoljna s uspjehom, mislila sam da djeca nisu dobro pjevala kako sam ja očekivala. Bila sam tužna. Otišla sam u sobu, poput Jone, i najradije bi od svega odustala. No, u tom trenutku čujem neki glas, neku žensku kako ispituje: „Gdje je ona mala časnica što je spremala djecu za prvu pričest?“ Pomislila sam, pa što sad hoće? Sišla sam dolje. Ona kaže: „Ja sam profesorica na muzičkoj školi. Čestitam vam kako ste lijepo navježbali. Znam što znači s djecom raditi. Tako ste to lijepo djecu naučili. Svaka vam čast!“ Rekla sam joj, još uvijek bojažljivo, kako sam se trudila, ali ja nisam profesionalka. To je više amaterski. A ona kaže: „Ako hoćete, ima tu glazbena škola. Uzmite solo pjevanje. Dođite k nama. Dolje je Margita.“ I tako mi je dala još neke upute, da dođem na prijemni ispit i upišem solo pjevanje. To je, eto, bio početak, mog profesionalnog bavljenja glazbom. Išla sam na prijamni ispit, položila sam bez problema. U jednoj sam godini dala dva razreda. Profesorica iz pjevanja mi je bila operna pjevačica Marija Giuras, Dubrovkinja. Sve je moralo biti kod nje savršeno. Od nje sam puno toga naučila. Ona me hrabrila. Sve što sam od nje naučila poslije sam primjenjivala kad sam iz Dubrovnika došla u Orebić. U Gružu sam bila sedam godina. Tada su tu bile: s. Danijela Balić, s. Klara Vrlić i s. Ljubica Kozulić, a kasnije su se mijenjale i druge.

OREBIĆ

AM: Slijedeće tvoje polje rada je bio Orebić?

s. **Cecilija:** Trebalo je zamijeniti s. Jasnu u Orebiću. Kad sam odlazila iz Gruža, cijelim su mi putem suze navirale na oči. Stigavši u Orebić, pjevači su se upravo rastajali od s. Jasne. Vidjela sam da im je teško što ona odlazi. Tako je to u životu: navikneš se na osobe ili na mjesto, i onda to jednoga dana moraš ostaviti. I onda sve opet ispočetka. Rastanci su uvijek bolni. Zvali su me da dođem k njima, da me upoznaju, ali još nisam imala snage. Ispričala sam se da mi je

bilo loše u autobusu. Eto, kad sam se malo smirila, prihvatila sam posao koji me čekao. Osim vjeronauka u školi, bila sam sakristanka, redila i kitila crkvu. Tu su se sestre bavile i pravljenjem vijenaca za sprovode. Bio je to zahtjevan posao. U početku mi je bilo dosta teško jer nisam bila vična tom poslu. Trebalo je ići svaki put u šumu po zelenje. Isto tako je trebalo pisati vrpce, što je bio posebno moj zadatak. Morala sam se jako žuriti da ne zakasnim u školu gdje sam imala vjeronauk.

U Orebiću su bile sa mnom, koliko se sjećam s. Leonarda Ivković, s. Ivica Jolić, s. Zlatka Martinović i s. Tereza Šarić.

VIRJE

AM: Tvoja polja djelovanja su se množila i mijenjala, zar ne?

s. Cecilija: Godine 1995. dobila sam opet premještaj iz Orebića u Virje. Tamo sam naslijedila s. Milenu Filipović. S njom je bila i s. Elvira Hrženjak. Kao već po nekom 'receptu', najprije bi plakala kad bi dolazila u neko novo mjesto, a onda kad bi od njega odlazila. Tako je bilo i s Orebićem, odnosno, Virjem. Ma, nije mi bilo toliko prirasla srca ni Dalmacija, ni ljudi, premda sam se zbilja na to navikla. Radilo se čisto o ljudskoj slabosti, odnosno mojoj plahoj naravi. Osim toga, svaki odlazak u drugo mjesto znači

ići ponovno u nešto nepoznato. A moram reći da mi je dragi Bog, osim drugih darova, dao i dar suza (ha, ha!). Kad me jedan franjevac, koji je došao iz Molva, vidio uplakanu, rekao mi je: „Vi plačete? To vam nije ništa, što vas još čeka!“ Kakva utjeha!!! Zbilja, vidjela sam da od plača nemam baš nikakve koristi. Jedino su suze koji put 'neposlušne'! Što se tiče mog djelovanja u Virju, nastavila sam raditi s dječjim i s odraslim, mješovitim zborom. Prije mene službu orguljašice u Virju obavljale su s. Alemka Ruža, s. Leonija Bralić koju još i danas rado spominju generacije iz tog razdoblja. Bila je mlada, netom je bila završila orguljaški tečaj i uspješno je vodila zbor. Ostavila je mnoge vrijedne notne zapise. Nju je naslijedila s. Milena. Ona je imala svoj posebni način sviranja pomoću akorda. Više se posvetila djeci kojima su odgovarale te lagane pjesme. Mješoviti zbor je malo stagnirao. Kad sam ja preuzela, nastojala sam prenijeti svoja dosadašnja iskustva s velikim zborom. Počeli su se odazivati i novi članovi zbora. Virovci su jako glazbeni i izuzetno marljivi i pouzdani ljudi. Na svaku probu, bez obzira kada je, oni uglavnom dolaze. Bio je jedan nastavnik glazbenog u školi (DG), koji je djeci znao govoriti, kao poštapalicu: „Nemojte pjevati kak se h crkvi popeva!“ Time je, dakako, htio reći kako se u crkvi pjeva loše. Međutim, kasnije je promijenio mišljenje i

susretao me u školi sa puno poštovanja.

U Virju su također dvije filijale: sv. Ana i u Šemovcima (Sveti Križ). Kad sam ja došla u Virje, tamo je bio župnik vlč. Gusta Kuzmić. Kasnije je došao vlč. Milan Lončarić, koji me poticao i ohrabrivao. A sada je treći, vlč. Ivica Bačani. Svaki je imao svoj način rada i ja sam se nastojala prilagoditi. Kad je bio vlč. Milan, rodilo se jedno svećeničko zvanje. To je Davor Šumandl.

AM: Da li se 'rodilo' i koje redovničko zvanje?

s. Cecilija: Znae da je Virovka bila i č. Elvira Hrženjak. A imamo i jedno novije zvanje, to je naša draga Martina s. Sara Tkalčec. Dolazi iz jedne divne obitelji. Ona mi je uvijek rado pomagala u crkvi i oko crkve, peglala je oltarnike, penjala se i čistila kipove i sve drugo što je trebalo za crkvu. Sretna sam što ju je Bog pozvao i što se odazvala i to u našu dominikansku zajednicu sestara. Koji put smo ostale u crkvi raditi i do deset sati uvečer. Usput smo izmijenile i koju duhovnu riječ.

AM: Jesi li radila i s djecom?

s. Cecilija: Svakako. Osim svega drugoga radila sam i u školi. Najprije smo imali vjeronauk u jednoj dvorani, a kasnije kad je počeo vjeronauk u školi, i ja sam se uključila kao redoviti nastavnik – vjeroučitelj. Bio je to još jedan dodatan posao koji je bio i najzahtjevniji. Moram priznati da sam se jako bojala, jer škola ima svoje propise, točno određenu satnicu, programe. No, Bogu hvala, izdržala sam nekako do mirovine. Nisam imala nikada nikakvu pritužbu na svoj rad. Baš

obrnuto, čak me ravnatelj, magister Dražen Podravec, znao pohvaliti i hrabriti. Godine 2009, za Martinje, kad se obično promoviraju pojedine osobe, zaslužne za promicanje kulture, i ja sam dobila **povelju za rad u prosvjeti**.

AM: Ti si bila i glavni pokretač za gradnju kuće u Virju.

s. Cecilija: Puno sam radila. Bože moj, kad se toga sjetim, jedva mogu vjerovati da sam to bila ja. Stalno sam bila u pokretu, pa su me neki zvali „leteća časna.“

A što se tiče kuće, naša je stara kućica u Virju bila u dosta lošem stanju, puna vlage. Puno je trebalo u nju ulagati da bi se moglo u njoj živjeti. Mnogi ljudi, koji su građevinske struke, savjetovali su nam da bi bilo bolje sagraditi novu kuću, nego ovu renovirati, i s obzirom na troškove i uopće trajnosti. Bio je u Virju jedan poznati poduzetnik, Dragutin Šklebar. Predložila ga je njegova inženjerka koja je radila za njega. Kad smo prihvatili, ona je vodila cijeli projekt. Nakon što

su sve dozvole bile usklađene i odobrene, krenulo se u realizaciju. Kuća je bila dovršena i blagoslovljena 4. ožujka 2.000. godine. Blagoslovio ju je varaždinski biskup Marko Culej.

AM: Sada si u mirovini, kako se snalaziš. Je li ti nedostaju djeca?

s. Cecilija: Ja sam i ranije htjela ići u mirovinu, jer sam stalno mislila da ne dajem dovoljno koliko bi trebalo. A sada je nadošla i bolest i slabost. Ovo je za mene nova škola života. Ne mogu se pohvaliti da sam hrabra. Uvijek sam bila pomalo kukavica, teško sam prihvaćala promjene, premda je opet sve dobro završilo. No, bolest je nešto drugo. Tu nema odgađanja i izbjegavanja, nego treba svakoga dana učiti kako to nositi i podnositi, i to iz

dana u dan, a koji put iz sata u sat. U početku, kad je bolest nadošla, teško sam se s tim nosila. Kad bi se ujutro probudila nisam mogla vjerovati da sam to ja. Što se to sa mnom događa? Bilo mi je teško, a i sada mi je. No, borim se. Uzimam lijekove da si barem malo olakšam i tako nekako ide. Ali ja i dalje vodim zbor. Osim toga, imam puno narudžbi krsnih haljinica koje crtam, i to činim s velikim zadovoljstvom Postala sam u tome pravi 'majstor' (ha-ha)!

Nedavno je bilo vjenčanje orguljašu Josipu Kapitaniću, koji mene redovito zamjenjuje na župi. Po želji samog mladoženje, pjevao je naš veliki zbor. Pjevači su iskoristili priliku i čestitali su mi moj jubilej. Napisali su dirljivu čestitku:

Draga č.s. Cecilija,

polaganjem zavjeta prije 50 godina zapečatili ste svoju ljubav, vjernost i predanost Gospodinu. Iz dana u dan slijedili ste Njegov glas, darujući mu svoj život, svoju volju, sve što jeste. „Gospodin je moja snaga i pjesma, on je moj Spasitelj!“ – kažu stihovi psalma. On je to sigurno u vašem životu. Zahvaljujemo Gospodinu na godinama provedenim u župi Svetog Martina u Virju. Vaša blagost, dobrotu, upornost da otvorena uma i srca pjevamo Gospodinu, uvijek su nam bila i ostat će trajna inspiracija. Zahvaljujemo Gospodinu na godinama provedenim s vama u pjesmi i molitvi. Neka vas Gospodin Bog čuva još dugo godina.

Pjevači crkvenog zbora župe Svetog Martina, Virje 30. lipnja 2018.

AM: Što bi poručila sestrama, osobito mladima?

s. Cecilija: Ne znam što bih rekla. Teško mi je što smo svi tako naivni kad smo mladi i mislimo da nas neće nikada zadesiti neka bolest ili zapreka u životu. Jednostavno želimo ostvariti sve što zamislimo. Kolikogod je dobra samouvjerenost, ona može biti i pogubna i za nas i za zajednicu, jer u tome se krije velika doza oholosti koja je najveći neprijatelj Bogu posvećene osobe. Mi se često angažiramo i to maksimalno oko nekih stvari koje nisu bitne. Važno je prepoznati što je bitno u životu i tome davati veću važnost. Neka nam uvijek bude na prvom mjestu slava Božja, tražiti što Bog želi, a mi se trudimo dati

svoji doprinos. Osjećam također da smo jako nepoučljivi, a to je jedan od darova Duha Svetoga, biti pozoran na Božju riječ koja nam se prenosi i preko naših pretpostavljenih i preko osoba s kojima živimo.

AM: Imaš li nekog posebnog sveca kojemu se najradije moliš?

s. Cecilija: Najradije se obraćam Nebeskoj Majci, pa Srcu Isusovu, Duhu Svetomu, a u zadnje vrijeme posebno i Milosrdnom Isusu.

(Razgovor vodila s. Slavka Sente, u Zagrebu, 20. lipnja 2018.)

PROSLAVA 50. OBLJETNICE REDOVNIČKIH ZAVJETA

s. Cecilija je, sa svojom (jedinom) kolegicom, s. M. Terezom Mačković, proslavila 22. lipnja 2018. u zagrebačkom samostanu Bl. Ozane, pedesetu obljetnicu redovništva. Zajedno s njima slavile su svoju šezdesetu obljetnicu s. Martina Negovec, s. Imelda Cindrić, s. Lina Jukić, s. Magda Čulin i s. Jordana Đuderija. Tom se prigodom, u svečanoj dvorani, nazočnima obratila i s. Cecilija. U svom je kratkom pozdravu zahvalila Bogu za mnoge primljene milosti u redovničkom staležu, osobito što je mogla uspješno raditi s djecom u crkvi i u školi. Priznala je kako joj je bilo najdraže voditi dječji zbor, kao i mješoviti. Imala je brojne nastupe. Potom je sažela što i gdje joj je bilo najljepše:

„Krenulo je s Bosnom (Zavidovići), koja mi je ostala duboko u srcu. Bili su to prvi počeci mog zanosnog, mladenačkog žara i mogu reći da mi je tih osam i pol godina ostalo u najljepšem sjećanju. Pa onda Dubrovnik – Gruž, pa Orebić. Sada sam u Virju, već 22 godine. Mislila sam u početku da ću i tu ostati sedam ili osam godina, a evo, Bog je odredio

drugačije, mimo mojih predviđanja. Mogu reći da sam u svom poslu našla satisfakciju. Radila sam s djecom u župi i u školi. Najdraže mi je bilo pjevanje s dječjim i s velikim zborom, koji je, Bogu hvala, doživio mnoge pohvale. Drago mi je to radi njih, njihova truda i njihovih lijepih glasova. Virje je poznato po izuzetno glazbenim i marljivim ljudima. Međutim, kao i sve u životu, tako se i moje djelovanje sve više smanjuje, premda zanos još uvijek tinja. Godine i bolest imaju sada 'glavnu riječ'.

Sretna sam što sam mogla ovaj jubilej proslaviti u krugu velikog broja sestara. Ja sam inače, cijeli svoj 'radni vijek' proživjela u malim zajednicama, a ovdje se opipljivo osjeća onaj izričaj psalma 133 *Gle, kako je lijepo i ugodno kad braća žive zajedno. Zato od srca zahvaljujem i svima onima koji su ovdje radili da bi mi mogli uživati duhovne blagodati. Čestitam svim svečaricama. Iz naše grupe, ostale smo samo nas dvije: s. Tereza i ja. Gospodin izabire neznatne. Bilo nas je*

šest, ostale smo dvije. I zato hvala dragom Bogu. Hvala i svima onima koji su utkali svoju kockicu u mozaik moga života, od odgojitelja, pokojnih divnih sestara. Ostavile su divne tragove, neka im dragi Bog bude nagrada. Ja ću i dalje raditi koliko budem mogla, koliko mi zdravlje dopušta. Željela bih mladima poručiti da se isplati služiti Gospodinu. Valja zaboraviti na svoj ego, neka je sve samo za Gospodina. Toliko od mene. Hvala vam lijepa!"

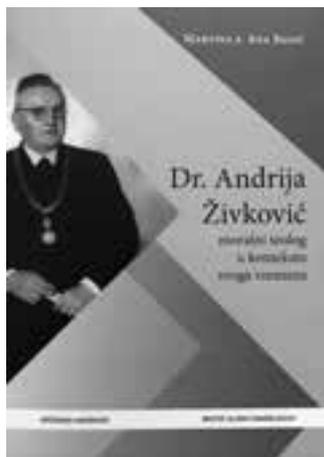

s. Ana Begić: DR. ANDRIJA ŽIVKOVIĆ – MORALNI TEOLOG U KONTEKSTU SVOGA VREMENA

Utorak, 22. svibnja 2018. godine, u dvorani "Vijenac" točnije Nadbiskupijskom pastoralnom institutu u Zagrebu, održana je promocija knjige s. Ane Begić "Dr. Andrija Živković – moralni teolog u kontekstu svoga vremena". Promocija je započela u 18 sati, a kroz cijeli program vodila nas je Ana Dagelić. Predavači su bili prof. Stjepan Baloban, prof. Vladimir Dugalić, dr. sc. Stjepan Brebrić, urednik Kršćanske sadašnjosti, i nadbiskup u miru mons. Marin Srakić.

Riječ zahvale uputila je vrhovna glavarica sestara dominikanki s. Katarina Maglica, a osobnu zahvalu izrekla je i s. Ana. Glazbenim dijelom obogatili su nas Bogoslovski oktet i sestre dominikanke.

Samoj promociji prisustvovalo je uistinu puno uzvanika – svećenici, redovnice raznih družbi u Hrvatskoj, obitelj i prijatelji s. Ane, prijatelji Kongregacije sestara dominikanki, studenti i studentice kojima s. Ana predaje na FFDI i na KBF – u, zatim profesori s različitih instituta, liječnici, dekani, itd. Knjigu su kroz razne aspekte predstavili sami predavači. Zanimljivo je bilo čuti prof. Dugalića kako govori o samom Andriji Živkoviću, kao tadašnjem intelektualcu koji je aktualan i u današnjim etičkim i moralnim pitanjima društva. Istaknuo je trud i rad s. Ane, a prof. Baloban posegnuo je sve do studentskih dana s. Ane, te iskazao koliko mu je čast bilo biti joj profesor, a sada dio predstavljanja njezine

knjige. Profesor je progovorio o socijalnoj dimenziji Živkovićevog rada. Mons. Srakić govorio je o prof. Žikoviću iz svoje dugogodišnje perspektive nadbiskupa, te nas je obogatio i kojom zgodom iz Živkovićeva života. Urednik KS – a dr. sc. Stjepan Brebrić izrazio je zahvalu što je mogao biti suradnik u izdavanju ovakve knjige važne za hrvatski narod. Istaknuo je kako Kršćanska sadašnjost uvijek prepozna koje je djelo vrijed-

no izdavanja te da mu je bila čast i zadovoljstvo pročitati ovakvo djelo. S. Ana je uglavnom radila s rukopisima prof. Žikovića, do kojih je bilo teško doći, i koji nikada nisu bili izdani. Sam prof. Živković je u svojim rukopisima napisao da će biti vječno zahvalan onome tko jednog dana u slobodnoj Hrvatskoj izda njegova djela. Upravo to je učinila s. Ana kroz svoj znanstveni rad.

Na kraju su se zahvalile vrhovna glavarica s. Katarina Maglica i s. Ana, a ono što svakako možemo reći jest da je atmosfera bila domaća i topla, što nije čest slučaj na današnjim okupljanjima i raznim promocijama. Hvala još jednom s. Ani što je ne samo znanstveni svijet i teologiju obogatila ovakvim radom, već što je i samu Kongregaciju obogatila svojim radom. Nakon promocije, svi su se zajedno uputili u dvoranu na prigodni domjenak, gdje su uzvanici imali priliku podijeliti zajedništvo stola i razmijeniti riječi i dojmove.

s. Manes Puškarić OP

Kratki sažetak knjige i zahvala s. Ane

Srdačno pozdravljam sve prisutne,

Ono o čemu bi željela kratko progovoriti u osobnom osvrtu jest ponajprije od kuda zanimacija i interes za proučavanje prof. Andrije Živkovića, te se kratko osvrnuti na samo neke izvatke na njegovu osobu i djelovanje. Ponajprije, moram priznati da tijekom svoga studija teologije na našem Katoličkom bogoslovnom fakultetu, samo sam tek usputno čula za ime ovoga svećenika, znanstvenika i velikog teologa svoga vremena. Pa iako njegov portret krasi zid naše Katedre moralne teologije, nisam dugo znala tko je taj čovjek.

Do sustavnog istraživanja, i samoga početka ne bi došlo da mi tijekom poslijediplomskoga studija moralne teologije, pokojni prof. Marijan Biškup, dominikanac nije svratio pozornost na ime prof. Andrije Živkovića. Sjećam se kao da je bilo jučer, kada mi je prof. Biškup rekao: „Počni s. Ana istraživati tog čovjeka. Siguran sam da ćeš kod njega naići na bogatstvo materije, te da ćeš moći i napisati doktorski rad o njemu.“ I Bogu hvala, obistinile su se riječi p. Marijana. Istraživanje sam započela ponajprije sa materijom koja je bila objavljena, bilo da je riječ o tiskanim djelima prof. Živkovića, bilo da je riječ o znanstvenim jedinicama u različitim periodičkim publikacijama. Do ove knjige koju danas predstavljamo o dr. Andriji Živkoviću bio je napisan jedan magistarski rad na Katoličkom

bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, (Mladen M. Pisek, *Andrija Živković. Život i djelo*, 1996.). Te iste godine jedan diplomski rad na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu (Ivan Marković, *Život i djelo Andrije Živkovića*). Sve ostalo što je o Živkoviću pisano, fragmentarno se nalazilo u različitim publikacijama bilo da se odnosilo na njegov život ili njegova objavljena djela.

Da je bilo lako istraživati jednog ovako svestranog intelektualca, svećenika i teologa nije, ali bilo je zanimljivo. Da bismo donijeli sustavni prikaz kako života tako i djela prof. Živkovića, zahtijevalo je pretraživanje više Arhiva diljem Lijepe Naše, a i šire. Na poseban način njegova osoba razotkrivala se iščitavanjem bilježaka iz *Osobnog dnevnika*. Andrija Živković bio je čovjek vjere, intelektualac svoga vremena, te vrstan znanstvenik. Pisanom riječju podjednako kao i onom izgovorenom zadirao je u područja različitih znanstvenih disciplina, počevši od filozofije, sociologije, dogmatske teologije, sve

do prava i književnosti. No, važno je istaknuti da je bez obzira na područje znanstvenog bavljenja, svako pitanje promatrao s obzirom na čovjekovo moralno djelovanje. Moralnost čovjekova djelovanja proizlazi iz njegova dostojanstva kao osobe, i što god on radio, pozitivno ili negativno, radi tako da svemu daje svoj osobni biljeg. To je ono što možemo vidjeti u dijelima prof. Živkovića, to je ono što se može iščitati iz njegova odnosa s bližnjima. Jer cijeli svoj život posvećivao je veliku brigu svome

svećeničkom pozivu, te je u skladu s tim živio i djelovao. Bio je svjestan koliko je važno da svećenik bude kultivirana i obrazovana osoba kako bi bio od koristi Božjem narodu. Jednako tako, kao profesor na ondašnjem Rimokatoličkom bogoslovnom fakultetu, iskazao je i svoju brigu za studente, a što je dobilo potvrdu kada je kao prvi hrvatski teolog moralist napisao svoje velebno djelo *Katoličko moralno bogoslovlje* u tri sveska, na materinskom jeziku, u vrijeme dok je latinski jezik bio službeni jezik Crkve.

Mogli bismo o dr. Živkoviću govoriti još danima i satima, ostavio nam je iza sebe neiscrpno vrelo pisane baštine pohranjene u Arhivima kako naše Zagrebačke tako i Đakovačko – osječke nadbiskupije. Međutim, ovaj kratki osvrt na ovog velikana zaključit ću sa nekoliko misli. Na prvome mjestu u svome životu stavljao je vjeru u Boga, jer bez nje nije moguće govoriti o moralu. Čovjek je na ovoj zemlji lutalac i tražitelj istine, one konačne, koja će mu dati smisao života, tu istinu ne može pronaći nigdje do li u Apsolutnome. U pomanjkanju morala Živković je vidio smrt naroda. Za njega su Bog, Krist i Crkva tri temeljna pojma na kojima je jedino bilo moguće izgraditi jedinstveni pogled na svijet, a koji je u stanju zadovoljiti sve težnje ljudske

duše i društva. Za katedrom je bio umni predavač, za propovjedaonicom topli propovjednik. Svojim je učenicima, ne štedeći se, davao sve svoje sile, sve što je znao i umio, ali je jednako tako i od njih tražio ozbiljan i ustrajan rad. I onda kada nije više mogao biti za katedrom, primao ih je na bolesničkom krevetu i drhtavom riječi i rukom ispravljao njihove radove. Cijeli njegov život i rad možemo izraziti riječima koje je izrekao Juraj Pavić u posmrtnom govoru o prof. Andriji Živkoviću: „Bio je Branitelj vjere, dika učenosti, utjeha Crkve.“

Ovo je prigoda kada trebam zahvaliti onim osobama koje su mi pomogli pri ostvarenju ovoga djela kako bi ugledalo svjetlo dana. Zahvaljujem ovdje prisutnima: Mons. dr. sc. Marinu Sračiću đakovačko – osječkom nadbiskupu u miru, koji je spremno prihvatio napisati predgovor ovoj knjizi, kao i na današnjoj darovanoj riječi nam o dr. Andriji Živkoviću. Izraz zahvalnosti upućujem mojem prof. dr. sc. Stjepanu Balobanu koji me pratio od prvih studijskih dana do današnjega dana. Kada god sam se obratila profesoru u bilo kakvoj potrebi uvijek je bio otvoren za suradnju, i potporu, kao što je i danas ovdje pred svima nama to još jednom iskazao. Professore hvala vam! Zahvaljujem se dr. sc. Stjepanu Brebriću uredniku nakladničke kuće Kršćanska Sadašnjost, kako na darovanoj nam riječi tako i na su nakladništvu za knjigu koju imamo pred sobom, te suorganizaciju ove promocije.

I na kraju, mome cijenjenom mentoru, i profesoru dr. sc. Vladimiru Dugaliću bez čijeg mentorstva ovo djelo ne bi bilo lako privedeno kraju. Profesor Vladimir neumorno me je poticao, pa i onda kada smo došli do situacija da se činilo da nema kraja, nije bilo posustajanja. Njegova tzv. ‘šok terapija’ tijekom pisanja doktorskoga rada, kada sam nakon dvjesto napisanih stranica teksta dobila komentar “ako ovo nisi razumjela kanim se ćorava posla od doktorata”, iako nije u tim trenucima bila lako prihvatljiva, gurnula me je naprijed! Hvala vam profesore što ste me naučili odgovornijem, savjesnijem, te znanstveno kritičkom pristupu radu. Sigurna sam da nije bilo tako, ne bismo ostvarili ovakvo

djelo pred nama! Hvala vam na bezuvjetnom dijeljenju znanja, te strpljivosti koju ste u svakom trenutku imali, neovisno o situacijama i životnim okolnostima u kojima ste se nalazili. Hvala!

Svoju zahvalnost izražavam mojim roditeljima ocu Ivi i majci Zorici koji su mi uvijek bili potpora i podrška, koji su me naučili slušati, i poštivati bližnje. Ta krepost koju ste mi usadili - biti poslušna, - pomogla mi je itekako na ovome putu kojim kročim. Hvala i ostalim članovima moje obitelji, mome bratu Pavi, i mojoj sestri Ivani, kao i mome stricu Jozi i njegovoj obitelji koji su uvijek tu za mene!

Hvala mojoj drugoj obitelji koju sam odabrala kao svoju doživotnu obitelj, mojim sestrama dominikankama. Drage sestre svima vama koje ste došle danas i iz Korčule, Splita, Šibenika, Virja, od srca hvala na uloženom trudu i pjevanju pod dirigentskom rukom s. Pavle Negovec, kojim ste obogatile ovaj dan. Posebno hvala želim izreći časnoj majci Katarini Maglici, koja mi je od samog početka ideje o ostvarivanju ove promocije bila oslonac i potpora, te me brižno pratila. Hvala vam na tome! Mojim sestrama s kojima dijelim svaki dan u Zagrebačkoj zajednici i koje najbolje poznaju moje mane i vrline u zajedništvu

sa starješicom s. Marinom Pavlović, veliko hvala što imaju razumijevanja za rad koji radim i što mi ne zamjeraju kada nisam prisutna u zajednici, jer znaju da radim na dobrobit naroda i slavu Božju. Time mislim da se najbolje i najjasnije očituje i geslo naše Kongregacije: „Bogu na slavu, Redu na čast i Narodu na korist!“

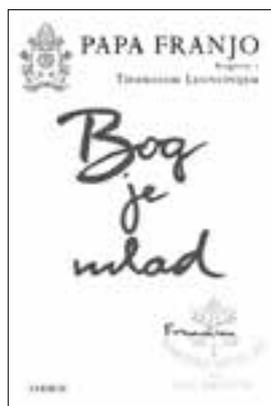
Hvala Bogoslovskom oktetu, među kojima su i moji dragi studenti, što su uzveličali ovaj program svojim divnim glasovima. Hvala mojoj dragoj prijateljici i voditeljici programa gospođici Ani Dagelić, na svakoj riječi koju nam je podarila vođenjem programa.

Mnoge su divne osobe koje mi je Gospodin stavio na životnoj stazi kojima bi trebala reći hvala, ali tome popisu ne znam kada bi uslijedio kraj! Stoga svima vama koji ste bili uz mene, moji dragi studenti, studentice, kolege profesori, profesorice, prijatelji, koji jeste i koji me pratite svojom dobrotom, a što ste mi iskazali i danas ovdje vašom prisutnošću, od srca hvala.

I na kraju, da nije Njega ne bi ni svega ovoga bilo! Hvala dragom Bogu, na svakom daru kojim nas nesebično dariva, i usmjerava naše živote!

Hvala svima!

Jorge Mario Bergoglio - papa Franjo: 'BOG JE MLAD'

Dvije godine poslije knjige Božje je ime Milosrđe, objavljene u preko 100 zemalja, te prošle godine objavljene knjige Oče naš, novi veliki izdavački projekt obilježiti će pontifikat pape Franje u 2018. godini: knjiga intervju Bog je mlad.

Papa Franjo u ovoj knjizi svim ljudima upućuje i na srce stavlja oslobađajuću poruku koja nadilazi sadašnjicu i zacrtava budućnost kako bi se istinski obnovio svijet u kojem živimo. U hrabru, iskrenu i otvorenu razgovoru s Thomasom Leonciniem Papa se obraća ne samo mladima cijeloga svijeta, unutar i izvan Crkve, nego i svima odraslima koji imaju odgajateljsku ulogu, ulogu vodstva u obitelji, u župama i biskupijama, u školi, u svijetu rada, u udrugama i u najrazličitijim ustanovama.

Njegova se promišljanja odvažno, mudro i gorljivo bave važnim temama današnjice – od onih najintimnijih do onih vezanih za društveno i javno područje. Ispreplićući duhovne poticaje te vlastite uspomene i predviđanja, papa Franjo u knjizi tako dotiče mnoge suvremene izazove kao što su odnosi među generacijama, perspektive mladih, strahovi i snovi, površno življenje, ovisnosti, moda i ljepota, depresija, bullying, plastična kirurgija, potreba da se bude vidljiv na društvenim mrežama, lažne vijesti itd. Knjiga Bog je mlad odiše perspektivom i nadom te zasigurno može poslužiti obogaćenju svakog čovjeka, kao i boljem razumijevanju u obitelji i društvu. (Verbum, Split, 2018.)

Papa Franjo: BOŽJA MUKA - NADA ZA TEBE

Misli, riječi i molitve o vazmenome otajstvu

Ova knjiga pape Franje sadrži njegove najljepše i najpotresnije misli, nagovore i molitve izrečene u raznim prigodama, a sve ih povezuje vazmeno otajstvo.

Papa Franjo osjetljiv je na temu čovjekovog trpljenja i ne propušta ni jednu priliku da o

tome govori. Njegova osjetljivost, međutim, nije plod neke općenite čovjekoljubivosti, već njegove duboke vjere u Boga „koji postaje čovjekom sve do smrti na križu“ i „koji dijeli sudbinu najmanjih među ljudima“. Iznikla iz Papine „teologije naroda“, ta misao dotiče mnoge, posebice rubne, obespravljenosti i općenito ljude u egzistencijalnoj ugroženosti.

Korizma, posebice Veliki tjedan i potom vazmeno vrijeme, prigoda su da ponovno čitamo najdublje teme toga Papina promišljanja o patnji Boga i čovjeka, o Božjoj mucu podnesenoj za čovjeka. „Vidjet ćemo i neprestano ćemo gledati probleme u našoj blizini i u nama, ali tama i strah ne smiju privlačiti pogled duše i zapsjesti srce. Poslušajmo riječ Anđela: Gospodin nije ovdje, uskrsnu!“, kaže u jednom od tih promišljanja papa Franjo. (KS)

Stipe Jurić: KRIŽ DAJE JAKOST

“Križ daje jakost letu prema vječnoj ljepoti - Problem patnje u novom zavjetu”

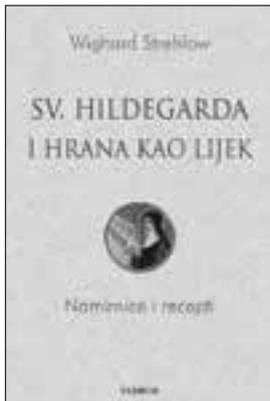
U izdanju Dominikanske naklade Istina, iz tiska je izišla knjiga “Križ daje jakost letu prema vječnoj ljepoti - Problem patnje u novom zavjetu” dominikanca Stipe Jurića, profesora biblijskih znanosti na Papinskom sveučilištu sv. Tome Akvinskoga u Rimu.

“Kršćani sve svoje pouzdanje polažu u snagu križa. Uvijek treba iznova isticati da je Krist od križa, tog sredstva mučenja i smrti, učinio sredstvo ljudskog spasenja, znak života i snage. U njemu ćemo i mi pobijediti ako ga s vjerom prihvatimo, ako vjerujemo u Krista koji je na

njemu visio i umro. Naime, nema ništa više od križa da bi se mogao promatrati svijet i nema ništa bolje od križa da bi se shvatila ljudska patnja.” (Autor)

Wighard Strehlow: SVETA HILDEGARDA I HRANA KAO LIJEK

Namirnice i recepti

Sveta Hildegarda iz Bingen, poznata kao jedan od najvećih umova svojega doba, u svojim spisima među ostalim pruža i mnoštvo savjeta o prehrani i bogatstvu što ga sadrže namirnice, a njezina su otkrića i danas, 800 godina kasnije, vrlo aktualna. Wighard Strehlow, doktor kemi-

je, jedan od najvećih poznavatelja Hildegardine medicine koji već 25 godina primjenjuje Hildegardine savjete u medicini i prehrani, u knjizi *Sveta Hildegarda i hrana kao lijek – namirnice i recepti* na jednomu je mjestu sabrao spoznaje o hrani te savjete i recepte utemeljene na spisima sv. Hildegarde.

Prvi dio knjige bavi se posebnom ljekovitom snagom hrane te opisuje korisna i štetna svojstva brojnih prehrambenih namirnica: voća, povrća, žitarica, mesa, ribe, začina, napitaka itd., a tu se nalaze i korisni savjeti o začinskom bilju, njihovoj primjeni i uzgoju. Autor nam prenosi i stav svete Hildegarde prema sirovoj hrani, zelenom, nedozreloj voću i povrću te nabraja i opisuje namirnice koje je sveta Hildegarda nazvala „kuhinjskim otrovima“.

U drugomu dijelu knjige nalazi se više od 300 najrazličitijih recepata koji se temelje na medicinskim i kulinarskim savjetima svete Hildegarde, a koje je dr. Strehlow iz njezinih spisa sabrao i na praktičan način prikaldan suvremenomu čovjeku uobličio nazvavši ih jednostavno: Hildegardina kuhinja.

Ova jedinstvena knjiga sa sveobuhvatnim uputama o prehrani sv. Hildegarde bit će od pomoći i praktične koristi mnogima koji traže savjete o hrani i zdravlju kao i o načinima pripreme zdravih i ukusnih jela. (Verbum)

Simone Weil: TEŽINA I MILOST

Duhovno bogate stranice i kratke misli koje je Gustave Thibon okupio nakon smrti Simone Weil pod nazivom “Težina i milost” napisane su na gustom i savršenom jeziku koji izaziva na trenutke drhtanje i egzaltaciju. Dje- lo se bavi temama koje jedino nešto znače Si-

mone Weil: ljubav prema Bogu, ljudska nesreća, dobra upotreba vremena, odricanje, milosrđe, praksa nadnaravnih vrlina. Misao Simone Weil, na pola puta između kršćanske teologije i židovske mistike, oblikuje metafiziku napuštenosti koja omogućuje određivanje prisutnosti Boga u čovjeku kao odricanje. Bog je istodobno savršena odsutnost i vrhunska prisutnost, a nesreća i pažnja dva puta koji vode analoškom odnosu između ljudskog i božanskog. Objavljivanje ove knjige, nezaobilazno za poznavanje opusa najveće mističarke 20. stoljeća, izazvalo je svojedobno velik odjek u Europi. (Verbum)

Nicolas Diat, Robert Sarah: SNAGA TIŠINE Protiv diktature buke

Ova je knjiga posvećena tišini, s jedne strane kao temeljnome preduvjetu vjere i boravka u Božjoj nazočnosti, a s druge strane kao obrani od, kako je već u podnaslovu istaknuto, “diktature buke”. Razgovor je posvećen papi emeritusu Benediktu XVI, “velikom prijatelju Božjem, učitelju tišine i molitve”, zatim mons. Raymond u Mariju Tchidimbu, negda nadbiskupu Conakryja, “za-

tvoreniku i žrtvi okrutne strahovlade” te na koncu “svim bezimenim kartuzijancima, koji gotovo tisuću godina traže Boga” i na čijoj se tišini nadahnjuje i kardinal Sarah. Knjiga obiluje dubokim uvodima i divnim svjedočanstvima kršćanskog života i snage

tišine, a veliki povod za ovaj razgovor bilo je iskreno kardinalovo prijateljstvo s mladim kar-tuzijancem Vincentom-Marie de la Resurrec-tion koji je, prikovan uz bolesničku postelju, živio "u potpunoj nebeskoj šutnji". Susret s tim redovnikom i snaga koju je na kardinala Ro-berta Saraha ostavila ta šutnja bila je povod za razgovor o važnosti tišine u ljudskome životu. Ova knjiga čitatelja će uvesti u čudesan i zano-san svijet tišine ispunjen Bogom, a za praktičnu pobožnost nudi i nevjerojatno lijepe "Litanije poniznosti" koje je, nakon povlačenja s dužnosti državnoga tajnika Svete Stolice, sastavio kardi-nal Rafael Marry del Vala.

Gilbert Keith Chesterton: KATOLIČKA CR-KVA I OBRAĆENJE

Otkriće „pravovjerno-ga“ kršćanstva i vraća-nje u Anglikansku crkvu 1901., prikazano u re-mek-djelu Pravovjerje, za engleskoga je mislioca Gilberta Keitha Chester-ona bilo početak podu-ljega puta ka katoličkoj vjeri koji je konačno 1922., u dobi od 48 godi-na, rezultirao njegovim

ulaskom u okrilje Katoličke Crkve. Pet godina potom Chesterton je napisao svojevrzni nastavak Pravovjerja – djelo Katolička Crkva i obraćenje, u kojemu ponovno sjaji njegova briljantnost kao pisca i mislioca dok objašnjava svoje shvaćanje katolicizma i Katoličke Crkve. U ovoj knjizi ovaj „apostol zdravoga razuma“ i „jedan od najomi-ljenijih, najsjajnijih i najduhovitijih“ branitelja kršćanstva iskreno svjedoči kako ga je konačno osvojilo katoličko pozivanje na razum i istinu te kako je uvidio da nas katoličanstvo oslobađa od mnogih gluposti i predrasuda koje na ovaj ili onaj način zarobljavaju većinu današnjih ljudi. Katolička vjera, kako ističe Chesterton, ne mi-jenja se s obzirom na ljudsko raspoloženje i na trenutačnu modu, nego nas postojano uči kako ispravno razmišljati i prihvaćati istinu. Katoli-čanstvo ne skućuje naša obzorja, već nam omo-gućava uvijek nov i svjež pogled na stvarnost, dajući nam istodobno istinsko samopouzdanje i

slobodu mišljenja. Katolicima će ova knjiga za-cijelo pobuditi ponos što su dijelom Katoličke Crkve, a ljepota Chestertonove misli će svakoga čitatelja potaknuti na preispitivanje vlastite vje-re ili nevjere tako da bi svaka osoba koja se želi služiti vlastitim razumom i teži istinskoj slobodi trebala pročitati ovo iznimno djelo. (Verbum)

Tanja Baran: ZVIJEZDA SJAJNA

U Križevcima je u utorak 10. travnja, povodom 50. obljetnice smrti Stjepa-na Kranjčića, za kojega je pokrenut postupak za proglašenje blaženim, predstavljena mono-grafija dr. Tanje Baran pod naslovom „Zvijezda sjajna“. Knjiga, od 424 stranice, zbir je svih do-gađanja što ih je pokre-nula Udruge Stjepan Kranjčić za promicanje znamenitih Križevčana, tijekom proteklih deset godina. Djelovanje Udruge proširilo se na pred-stavljanje svih hrvatskih svetaca i blaženika, što se upriličuje svake godine u Križevcima.

O knjizi su govorili v. d. direktora i glavni urednik Glasa Koncila mons. Ivan Miklenić, književni povjesničar Vladimir Lončarević i provincijal Hrvatske kapucinske provincije fra Jure Šarčević. Glazbeno su svečanost predstav-ljanja pjesmama o Stjepanu Kranjčiću svojim pjevom obogatile članice VS „Allegro“ te kan-tautorica popularne duhovne glazbe i nekadaš-nja Kranjčićeva vjeroučenica Daniela Sığoreo Morsan.

Opsežna monografija donosi prikaz nastanka i prvih dana Udruge, zatim se prati Godina Stje-pana Kranjčića koja je uz 90 godina smrti i 40 godina Kranjčićeva rođenja trajala od 10. trav-nja 2008. do 10. travnja 2009., u knjizi se prate i ostale plodonosne godine s naglaskom na pro-slave spomendana Stjepana Kranjčića, svetkovi-ne sv. Marka Križevčanina i ostalih znamenitih križevačkih ljudi. Zasebna su poglavlja posveće-na manifestacijama iz kršćanske kulture na na-cionalnoj razini, a koje organizira Udruga po-put Dana hrvatskih svetaca i blaženika, Susreta hrvatskoga duhovnoga književnoga stvaralaštva

„Stjepan Kranjčić“ („Književni Kranjčić“) i Susreta hrvatskoga dječjega duhovnoga stvaralaštva „Stjepan Kranjčić“ („Dječji Kranjčić“) te bijenalnoga znanstvenog skupa „Hrvatska književnost kršćanskoga nadahnuća“. Pri kraju spomenice dan je kraći prikaz djelovanja molitvene zajednice „Stjepan Kranjčić“ koja djeluje kao molitvena zajednica križevačkih župa, a koja je nastala na inicijativu članova Udruge.

U monografiji Zvijezda sjajna, među mnogim hrvatskim svecima i blaženicima koji su predstavljeni u okviru tih deset godišnjih događanja, ima svoje mjesto i naša bl. Ozana Kotorška (str. 259.), bl. Augustin Kažotić, te mučenik fr. Dominik Barač OP, za kojega je pokrenut postupak za proglašenje blaženim.

Tanja Baran: ČUVARICA SRCA MOGA

U Hrvatskom domu u Križevcima u subotu 21. travnja 2018. održana je završna svečanost 7. Susreta hrvatskoga dječjega duhovnoga stvaralaštva „Stjepan Kranjčić“ za književno i likovno stvaralaštvo učenika osnovnih škola u Republici Hrvatskoj. Valja reći da je to

jedini natječaj i susret za dječje duhovno književno i likovno stvaralaštvo na nacionalnoj razini u Republici Hrvatskoj za djecu osnovnih škola. Tom su prigodom dodijeljene nagrade učenicima najuspjelijih radova. Likovni su radovi prikazani na prigodnoj izložbi „Ruža svijeta“, dio književnih radova javno je izveden, a najširi je izbor radova po žanrovima (poezija, proza, igrokazi) objavljen u zborniku „Čuvarica srca moga“. Za objavu u zborniku „Čuvarica srca moga“ stručno je povjerenstvo izabralo 65 književnih i 31 likovni rad.

U žanru **igrokaza** prvu nagradu stručnog ocjenjivačkog suda osvojila je učenica 8. razreda Osnovne škole Visoko kraj Novog Marofa Anita Platnjak (mentor Tibor Martan) za igrokaz „**MAJKA PROPOVJEDNIKA**“.

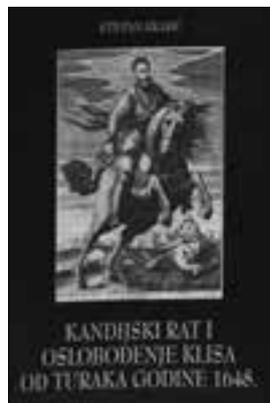
U Križevce je na natječaj pristigao 241 književni te 189 likovnih radova iz ukupno 89 škola s područja cijele Republike Hrvatske. Na

književni natječaj javilo se 215 učenika iz 79 škola te 19 učenika koji su se na natječaj javili samostalno. Natječaj je obuhvaćao tri žanra (poezija, proza, igrokazi) te je pristiglo 159 pjesmama, 72 prozna rada i 10 igrokaza. Na likovni natječaj javilo se 176 učenika iz 59 škola te 12 učenika koji su se na natječaj javili samostalno.

Dječjim susretom „Stjepan Kranjčić“ želi se potaknuti stvaranje suvremenih dječjih duhovnih književnih (poezija, proza, igrokazi) i likovnih radova protkanih kršćanskim vrednotama.

Detaljnije se o svemu može doznati na internetskoj stranici www.djecji.kranjicic.hr.

Stjepan Krsić OP: KANDIJSKI RAT I OSLOBODENJE KLISA OD TURAKA

U organizaciji dubrovačkog ogranka Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“ i dominikanskog samostana sv. Dominika u Dubrovniku, u četvrtak, 28. lipnja u klosturu istoimenog samostana predstavljena je vrijedna knjiga „Kandijski rat i oslobođenje Klisa od Turaka“, autora

Stjepana Krsića.

Uz autora o knjizi su govorili: Marin Ivanić, predsjednik HKD „Napredak“ - Dubrovnik i dr. sc. Marinko Marić (Sveučilište u Dubrovniku). Knjiga dominikanca Krsić temelji se na dokumentima Vatikanskog arhiva i analizira važnost oslobađanja Kliške tvrđave od Otomanskih osvajača prije 370 godina.

Za razliku od dosadašnjih prikaza, pisana je jedino na temelju svjedočanstava i zabilješki njegovih sudionika i predstavlja prvi cjelovit prikaz borbi te oslobađanja jednog važnog dijela naše domovine ispod turskog jarma. Knjiga uz bitne činjenice o Kandijskom ratu, analizira kontekst jednog vrlo složenog vremena i čini preglednim važno razdoblje naše historiografije.

IMAMO NOVE NOVAKINJE

S. IRENA (Irena) i S. MARTA (Ana)

a s. Martina proslavila 60. obljetnicu zavjeta

U utorak, 8. svibnja 2018., na spomen Zaštite Blažene Djevice Marije nad Redom propovjednika, postulante Irena Lušo i Ana Turi započele su svoj novicijat, a s. Martina Negovec zahvalila je Gospodinu na 60 godina redovničkih zavjeta.

U obredu ulaska u novicijat prije samog euharistijskog slavlja časna majka s. Katarina Maglica obratila se brojnoj okupljenoj rodbini i prijateljima i ukratko objasnila što je razdoblje novicijata.

Postulanticama je poželjela hrabrosti i ustrajnosti, predavši im habit, krunicu i Konstitucije – vanjske znakove pripadnosti Bogu i određenoj

zajednici, ali je naglasak stavila i na nutarnje vrijednosti koje treba njegovati, kako bismo mogli, poput Samuela, čuti Božji poziv i na njega spremno odgovoriti svaki put kad nas pozove. S. Irenu i s. Martu okupljenima je preporučila u molitve.

Usljedilo je potom euharistijsko slavlje koje je predvodio vlč. Ilija Orkić, svećenik Vrhbanske nadbiskupije. U propovijedi je priznao kako ne zna mnogo o svetom Dominiku, no kako ga se dojmio samostan sestara i mir i sklad koji u njemu vladaju. Dvije mlade djevojke započinju svoj novicijat, rekao je, i roditeljima se možda čini kako im se one oduzimaju. No, iz

toga će kasnije zasigurno niknuti radost pripadanja Bogu, jer postoji vrijeme rasta i vrijeme ucjepljenja u nešto novo. Novicijat je ponajprije vrijeme promišljanja i slušanja, kako bi se kasnije mogli donositi plodovi i kako bi svaka sestra mogla biti poput svjetionika. Današnjem je svijetu potrebno svjetlo, a Krist je to svjetlo u tami. Pozvani smo upoznavati ga kako bi naša ljubav bila agape, odnosno Božja ljubav u nama i kroz nas drugima. Bog poziva, a mi odgovaramo. Uz

Njegovu pomoć možemo rasti i drugima biti svjetlo. Poput svijeća koje se pune uljem, svijetliti možemo samo ako smo puni, Božje ljubavi i Božje prisutnosti. Okupljene je na kraju pozvao da se raduju što su se u današnjem svijetu mladi ljudi spremni odazvati na Božji poziv i preporučio ih u molitve.

Nakon propovijedi s. Martina Negovec je obnovila svoje zavjete, zahvalivši za dar vjernosti kroz proteklih šezdeset godina.

Novicijatske muke

Nakon skoro godinu dana mog boravka u samostanu, došao je i taj dan – dan Ireninog i mog ulaska u novicijat. Strpljivo sam čekala taj dan i nekako sam ga u miru i proživjela. Na taj korak sam pristala još pri dolasku u samostan, tako da je to bilo samo jedan korak ka onome šta sam željela i ka čemu sam krenula.

Najveća mi je briga tog dana bila hoću li se sutra ujutro znati, i hoću li se na vrijeme uspjeti obući. Nakon skoro skroz neprospavane noći, zbog te velike muke, zazvonila je budilica. Kako inače volim raditi prvo ono što je najteže, tako sam i sada prvo pokušala staviti veo, a zatim obući ostalo. Ubrzo sam uvidjela kako to i nije baš tako dobra ideja, pa sam ga ipak ostavila za kraj. Na vrijeme sam se uspjela obući i stigla sam

na molitvu. Od tada mi je sve postalo mnogo lakše. Čak sam se naučila obući za samo jedan minut! Ukoliko se u tolikoj brzini i dogodi da nešto baš i nije kako treba biti, sestre sa kraja kapele vrlo brzo reagiraju, tako da dok stignem do svog mjesta, sve bude baš onako kako treba biti. Smanjen izbor robe mi mnogo olakšava život, jer biram samo između par habita ili mantila, ne moram razmišljati šta sam jučer obukla, jesam li dobro iskombinirala boje (o čemu, da budem iskrena, ni prije baš nisam mnogo vodila računa) – samo se obučem i idem. Idem naprijed, iz dana u dan, bliže cilju.

Iako sam izabrala novo ime, iako sam se obukla u novu haljinu, moram priznati da baš nisam odmah postala i novo stvorenje. Narav je ostala ista, i to sestre vrlo dobro osjete. Kažu da je početak najbitniji i da ćemo ići kroz život onako kako sada krenemo, zato se isplati potruditi se. Nadam se da ću ovu bijelu haljinu uvijek nositi s dostojanstvom koje joj dolikuje i da ću je potpomognuta riječju i primjerom svojih sestara, ponijeti neokaljanom u vječni život.

s. Marta Turi, novakinja

Sprebrnjeneć

U ranim jutarnjim satima zaputio se novicijat na trajekt. Normalnom puku je to rano, no nama je bilo samo 15-tak minuta ranije nego što se inače ustajemo. Hodočasnički bus pod palicom fra Stanka iz Dubrovnika nas je pokupio nedaleko od Neuma. Kad smo ušli u bus dočekao nas je prekrasni osmijeh naše sestre Ljubice, a i vesele, ali starije ‘crne’ susestre iz drugih redova. Među tom crninom isticala su se naša dva brata novaka Drago i Mislav, koji su se skrivali na samom dnu autobusa. Dupkom pun bus sa samo šest nepokrivenih glava koje su pripadale dvojici franjevacu, dvojici dominikanacu, jednom isusovcu i našem jako dragom vozaču za kojeg ćemo puno puno moliti, krenuo je uz jutarnju molitvu časoslova prema našem prvom odredištu, Humcu.

Dok smo se vozili naš brat Drago koji je inače Slovenac, naučio me par slovenskih riječi, kao i kako otpjevati sretan rođendan na tom jeziku, pa smo našoj dragoj sestri Nataliji, koja je taj dan slavila rođendan, otpjevali tu pjesmu na četiri jezika – hrvatskom, engleskom, njemačkom i slovenskom. Jedna riječ koju sam naučila, a koja mi se jako svidjela i koja mi je na neki način obilježila ovo malo hodočašće, je riječ *sprebrnjeneć* što znači obraćenik. Na svako od tri mjesta na koje smo stali sam doživjela neko prosvjetljenje, obraćenje, preokret mojih misli i prioriteta.

U Humcu nas je dočekao fratar koji nas je jako lijepo proveo kroz povijest župe i kroz crkve, i novu i staru, te kroz muzej. Jako lijepo za vidjeti su bili drveni križevi, njih stotinjak, koje

su izložili iza oltara stare crkve, a koje je izradio jedan njihov fratar. Zatim nas je proveo kroz zbirku umjetnina stalne postave pod nazivom „Majka“. Tamo se desilo moje prvo obraćenje. Kad sam vidjela sve te slike i skulpture ostala sam zatečena zato jer su gotovo sva djela prikazivala majku sa djetetom. Djetetom koje je u današnjem svijetu „slobodom“ izbora tako ugroženo, neželjeno. Djetetom koje nevino, ni krivo ni dužno, bez grijeha se danas tako hladnokrvno ubija. Da nema djeteta u tim djelima, ostali bi prikazi samo običnih žena koje blago gledaju u prazno. Tada sam shvatila da za te najmanje, žrtve abortusa nikada nisam iskreno molila.

Dok smo išli prema našem drugom odredištu Širokom brijegu, mikrofon je zaposjela jedna starija časna pa nas je vježbala u strpljivosti dok je pjevala svojim milozvučnim glasom. Stigavši u Široki brijeg dočekao nas je veseli fra Tomislav Puljić, gvardijan, koji nas je proveo po crkvi, po muzeju i galeriji te kroz spilju gdje su ubijeni hercegovački fratri. U toj spilji se desilo drugo obraćenje. Kad sam vidjela mjesta gdje su fratri živi

zapaljeni, kad sam vidjela tragove čađe na stijenama shvatila sam da bez svih mučenika u povijesti naše vjere ne bi ona opstala. Ti fratri koji su bili progonjeni i mučeni, te na koncu mučki ubijeni samo zbog toga što se nisu odrekli svoje vjere, a što je u očima njihovih ubojica očito bio grijeh, oni su svojim svjedočenjem i svojom krvlju blagoslovlili hercegovačko tlo i narod i koji su time dali snagu franjevcima da ne posustanu što je izrodilo tolikim zvanjima koje imaju. Tada sam shvatila da za naše mučenike, čiji je jedini grijeh bila čelična vjera u Krista, nikada nisam molila i da im nikada nisam zahvalila.

Treće odredište nam je trebalo biti Mostar, no zbog naših starijih suputnica koje su smatrale da tamo nemamo nešto posebno vidjeti i da je bolje to vrijeme iskoristiti u Međugorju, zaputili smo se tamo, k našoj Kraljici Mira. Kad smo tamo došli prvo smo slavili misu, zatim smo imali ručak pa sat vremena slobodnog. Ono što je tamo bilo posebno je to što je bio tjedan invalida. Dok sam ih promatrala doživjela sam treće obraćenje. Invalidi su tamo bili u pratnji svojih roditelja, skrbitelja. Koliko ima osoba s invaliditetom koji su zbog svojih „tjelesnih mana“, koji je u očima nekih ljudi grijeh, odbačeni i nevoljeni od strane svojih obitelji i svijeta? A mi ljudi nismo ni svjesni koliko njihovo trpljenje znači dragom Bogu jer se oni u tome suobličuju sa Kristom. Tada sam shvatila da nikada nisam molila za njihovu ustrajnost i da ne posustaju u vjeri i borbi.

Na Korčulu smo se vratile izmorene tijelom, ali odmoredne duhom. Molile smo za sve naše sestre i ovim putem se vaš novicijat preporuča i u vaše molitve.

s. Irena Lušo, novakinja

OPROŠTAJ POSTULANTICE KARMELE OD ZAGREBA

Prošle smo se godine opraštali od naših kandidatice, Ane Boras, Irene Lušo i Ane Turi prije njihova odlaska u novicijat u Korčulu. One su bile s nama relativno kratko vrijeme. Premda je ulazak u novicijat obostrana radost, ipak se, kao ljudi, lako emocionalno vežemo i uz mjesto i uz osobu. Kažu psiholozi da se ne trebamo bojati naših

osjećaja, oni su naši prijatelji, samo ih trebamo pravilno koristiti. Ali u nedjelju 8. srpnja 2018., naši su si osjećaji ipak dali oduška kad se opraštala s nama postulantica Karmela Šagud, koja je živjela s nama tri godine. Iz zahvalnosti i ljubavi prema nama, poklonila je svakoj sestri srce s imenom sestre. Domišljata ljubav, svaka čast!

Premda vidno ganuta, uspjela je izreći svoju zahvalu cijeloj zajednici i preporučiti se u molitve. Ovo su njezine riječi:

»Prvi put sam došla samo u posjet u ovaj samostan prije 4,5 godine, 7. siječnja 2014., a onda već kao kandidatica 27. rujna 2015. Sada, kada su prošle 3 godine i nakon toliko dana i trenutaka proživljenih ovdje, nije se lako rastati od vas.

Zahvaljujem najprije Časnoj Priori, Časnoj učiteljici s. Ani, pa svim sestrama na sestrinskoj susretljivosti, na podršci, prihvaćenosti, brizi i ljubavi koju sam osjećala. Hvala vam što ste toliko budno pratile i molile za mene osobito kad

sam imala ispite, te pomogle da vrijeme studiranja prođe što bezbolnije, brže i lakše.

Zahvaljujem na svakoj vašoj riječi pa i opomeni koja odgaja i usmjerava.

Zahvaljujem na poseban način s. Ani za njezinu podršku u mom životu ovdje, ali i još od prije dolaska u zajednicu, te za razumijevanje težine mog studija.

Radujem se novicijatu, tom novom poglavlju u mojem životu.

Molim vam za oprostjenje za sve ono što nije bilo dobro i preporučam se i nadalje u vaše molitve.«

S. Vica Bralić (1875. – 1948.)

Prikaz života i djelovanja u povodu 70. obljetnice smrti

Uvod

Stoljetna prisutnost dominikanskih samostanskih trećoredica u našim krajevima doživjela je preporod 1905. kada su se njihove zajednice u Splitu, Šibeniku i Korčuli ujedinile u Kongregaciju sv. Anđela čuvara. Ubrzo nakon toga dominikanke su proširile svoju djelatnost diljem Dalmacije, a potom i na ostatak Hrvatske. Među sestrama koje su svojim požrtvovnim radom podnijele najveći dio tereta u prvim godinama Kongregacije bila je i s. Vica Bralić. Odlikovala se osobitom ljubavlju prema sestrama, zbog čega joj nije bilo teško žrtvovati se za njih na razne načine. U duhu poslušna prihvaćala je premještanje i razne službe, požrtvovno njegovala siromahe i starce te odlazila u prošnju kako bi

sestrama priskrbila hranu. Ljubav prema sestrama i potrebnima te žrtvovanje za njih bili su u središtu života s. Vica. Na taj je način ostvarivala svoj redovnički poziv u poniznosti i samozatajnosti, svjesna da tako služi Kristu. Budući da je njezin životni put uglavnom nepoznat, ovdje ga kritički prikazujemo na temelju sačuvanih arhivskih vrela, obilježavajući na taj način 70. obljetnicu njezina rođenja za nebo.

U temeljima Kongregacije sv. Anđela čuvara

Selo Podumci, koje pripada župi Mirlović Zagora kraj Unešića, rodno je mjesto Lucije Bralić. Svjetlo dana ugledala je 2. rujna 1875. u obitelji Paška i Pavice rođene Malković.¹ S nepunih sedamnaest godina, 2. kolovoza 1892. stupila je u samostan dominikanskih trećoredica u Šibeniku.² Ondje je 3. veljače 1895. obukla dominikanski habit i započela novicijat dobivši redovničko ime

s. Vica.³ Zavjete je položila 2. veljače 1898. u crkvi sv. Dominika na ruke dominikanca Karla Josipa Cecchinija, kasnijega nadbiskupa u Tarantu.⁴

Zajednica kojoj se s. Vica pridružila potkraj 19. stoljeća pripadala je Trećem dominikanskom redu. Premda su u Šibeniku bile prisutne barem od kraja srednjega vijeka, dominikanske trećoredice, koje su u gradu nazivali picokarama

1 Usp. Arhiv samostana Gospe od Ružarija u Šibeniku (dalje: AGRŠ), Dosje S. Vica Bralić (dalje: DVB), *Krštenica*, Mirlović Zagora, 8. V. 1895.

2 Usp. Arhiv Kongregacije sv. Anđela čuvara u Korčuli (dalje: AKSAČ), *Knjiga preminulih sestara 1* (dalje: KPS 1), dne 8. XI. 1948.

3 Usp. Arhiv Hrvatske dominikanske provincije u Zagrebu, *Fond Samostan sv. Dominika u Šibeniku, – Liber Consiliorum Conventus S. P. Dominici de Sibenico ab anno Domini 1730. ad annum Domini 1939.*, str. 229.

4 Usp. DVB, Svjedodžba o zavjetovanju, Šibenik, 20. II. 1898. Više o fr. Karlu Josipu Cecchiniju vidi u: Ivan ARMANDA: *Msgr. fr. Karlo Josip Cecchini (1853. – 1916.)*. U: *Ave Maria*, XXIX (2010) 3, str. 53 – 56.

i manjuricama, nisu bile brojna zajednica, a od 1733. podijelile su se u dvije zajednice. Tek nakon što su 1865. kupile i potom se ujedinile u kući u kojoj se nalazi današnji samostanu Gospe od Ružarija, za njihovu zajednicu započelo je razdoblje obilježeno prosperitetom u svakom pogledu. Pri tom su imale podršku i pomoć subrata Anđela Marije Miškova i šibenskoga biskupa Antuna Inocenta Josipa Fosca, koji su pisanim pravilima nastojali bolje urediti unutarnji život samostana, ali i djelatnost sestara prema vani, koja se u to doba uglavnom svodila na prošnju i pružanje prenoćišta putnicima i trgovcima iz šibenskoga zaleđa. Pod upravom priore Roze Jurić obnovljena je i za jedan kat podignuta samostanska zgrada, ali je na višu razinu podignut i unutarnji život redovničke zajednice. To je pogodovalo priljevu novih zvanja, pa je i s. Vica došla u samostan u doba priore Roze Jurić.⁵

Početak 20. stoljeća spomenuti dominikanac Andeo Marija Miškov odlučio je reformirati splitske i šibenske dominikanske trećoredice i ujediniti ih u kongregaciju koja bi se bavila odgojem i izobrazbom ženske djece i mladeži te karitativnim radom. No prije nego li je to učinio, trebalo je sestrama pronaći neko polje rada i apostolata. Kako je živio u Korčuli, gdje je ostao i kada je 1902. izabran za provincijala Dalmatinske dominikanske provincije, zatražio je od tamošnjega povjerenstva mjesne Javne dobrotvornosti da sestrama povjeri upravljanje Zakloništem siromaha. Povjerenstvo mu je 13. studenoga 1902. uistinu javilo da je odlučilo povjeriti Zaklonište milosrdnim sestrama Trećega dominikanskog reda, na čemu je Miškov 15. prosinca zahvalio i obećao da će, u suglasnosti sa šibenskim biskupom, odrediti tri sestre iz tamošnjega samostana da preuzmu tu ustanovu.⁶

Obavještavajući šibenske dominikanke o svom dogovoru s korčulanskom Javnom dobrotvornošću, Miškov im radosno govori kako

taj pothvat označava konačni preporod dominikanskih trećoredica u Dalmaciji i čestita im što njihov samostan “postaje maticom i razsadnikom novih mnogobrojnih Sestara, sa uzvišenim kršćanskim djelovanjem i zanimanjem.”⁷ Na kraju pisma trima sestrama određenima za dolazak u Korčulu zanosno je poručio: “A vi tri opredjeljene Sestre, dodajte radosno i veselo, čeka Vas sa veseljem vaš otac redodržavnik, čekaju Vas vaša Braća po Redu, čeka Vas korčulansko svećenstvo, čekaju Vas korčulanski siromasi, da im budete ocem i majkom: dodajte Božjim blagoslovom, u ime Gospodnje.”⁸

Dominikanke su s oduševljenjem i radošću primile vijesti o. Miškova i spremno se odazvale novom polju apostolata u Korčuli.⁹ Prema Miškovljevu planu, tri su šibenske dominikanke 29. prosinca 1902. stigle u Korčulu i 1. siječnja 1903. preuzele upravljanje Zakloništem siromaha. Bile su to sestre Imelda Jurić, Vica Bralić i Bonaventura Pauk.¹⁰ No s. Vica nije se dugo zadržala u Korčuli jer se zbog bolesti, vjerojatno tuberkuloze, već u veljači 1903. vratila u Šibenik. Ondje je 16. svibnja 1905. dočekala utemeljenje Kongregacije sv. Anđela čuvara i poslije dva dana bila imenovana ekonomom šibenskoga samostana te pomoćnicom i zamjenicom nove samostanske vikarice Stane Pauk.¹¹ Nakon što je spomenuta vikarica, nedvojbeno pod dojmom nekih negodovanja i nesuglasica, ubrzo podnijela ostavku, Miškov je 30. kolovoza 1905. novom privremenom starješicom, tj. vikaricom imenovao s. Vicu.¹² Premda nigdje nije sačuvan podatak kada je s. Vica naslov vikarice službeno zamijenila onim priore, ipak je nedvojbeno da

5 Više o dominikankama u Šibeniku vidi u: Ivan ARMANDA: *Dominikanke u Šibeniku. Povijest samostana Gospe od Ružarija (1865. – 2015.)*. Šibenik 2015.

6 Usp.: I. ARMANDA: *Dominikanke u Šibeniku*, str. 75 – 77; Jure KRIŠTO: *Stoljeće služenja Bogu, Redu i narodu*. Korčula – Zagreb 2005., str. 32.

7 Andeo Marija MIŠKOV: [Pismo s. Rozi Jurić]. U: *Ave Maria*, XII (1982) 3, str. 2 – 3.

8 Isto, str. 5.

9 Roza JURIC: [Pismo o. Anđelu M. Miškovu]. U: *Ave Maria*, XII (1982) 3, str. 6.

10 Usp. J. KRIŠTO: *Stoljeće služenja*, str. 36. Miškov je u ime sestara 1. siječnja sklopio ugovor s Javnom dobrotvornošću, koji je u pet točaka definirao obveze i dužnosti ugovornih strana.

11 Usp. AGRŠ, *Kronika samostana Gospe od Ružarija 1905. – 1953.* (dalje: KGRŠ 1), dne 18. V. 1905.

12 Usp. AKSAČ, *Spisi Vrhovne uprave* (dalje: SVU), br. 29/1905., Fr. Andeo Marija Miškov s. Vici Bralić, Korčula, 30. VIII. 1905.

se to dogodilo, jer ju na čelu šibenskoga samostana nalazimo kroz tri naredne godine, koliko je trajao mandat priore.

Nastojanja oko napretka šibenskoga samostana

Priorat s. Vice Bralić obilježila su njezina nastojanja da redovnički život u šibenskom samostanu podigne na višu razinu u skladu s *Konstitucijama* što su ih sestre dobile prigodom utemeljenja Kongregacije. To se posebno odnosilo na postavljanje granica klauzure, na čemu je insistirao i šibenski biskup. Kako bi se to što bolje uredilo, s. Vica dala je premjestiti samostansku kapelu s drugoga kata na prvi, gdje je uređena i soba za primanje posjetitelja, a stepenište koje vodi na drugi kat postalo je granicom iza koje se nalazila klauzura. Vanjske osobe više nisu smjele prelaziti tu granicu, a razloga za to, osim u iznimnim slučajevima, nije imao čak ni samostanski kapelan, jer je kapela premještena izvan klauzure. Novu kapelu blagoslovio je 31. svibnja 1906. sestrinski kapelan fr. Pio Maroević.¹³ Poslije jednoga mjeseca, 28. lipnja, sestre su odlučile popraviti prizemne prostorije u kojima se “drži djecu na školu.”¹⁴

Da su njezina nastojanja oko poboljšanja unutarnjega života redovničke obitelji imala ploda svjedoči šibenski biskup Vinko Pulišić, koji je 6. veljače 1907. pohodio samostan i dao povoljne izjave “o napretku kuće i redovničkog duha” pod upravom priore Vice Bralić.¹⁵

Povijest Kongregacije, između ostaloga, bilježi da se s. Vica posebno isticala odlascima u prošnju po šibenskom zaleđu. Zanimljivo je stoga da je baš za njezina priorata upravitelj šibenskih sestara fr. Metod Mirić 1905. zabranio sestrama “prošnju od masta” po šibenskim poljima, što su one doživjele kao “veliki udarac”, pa su neke sestre 1907. tražile povratak te prakse. Tadašnji upravitelj šibenskih sestara, fr. Pio Maroević, iznio je prijedlog na glasovanje, ali nije

želio da odlučuju samo starije sestre, koje zbog dobi i zdravstvenih tegoba ne bi ni mogle ići u prošnju, nego je pravo glasa dao i mlađim, privremeno zavjetovanim sestrama na koje bi teret prošnje uglavnom i spao. Sestre su većinom glasova odbile mogućnost povratka te prakse.¹⁶

Za priorata s. Vice šibenske su dominikanke, preko prokuratora Dominikanskoga reda, 30. lipnja 1907. uputile molbu papi da im dopusti čuvati u samostanskoj kapeli presveti oltarski sakrament, a kanonik Ante Martinović u tu im je svrhu istoga dana poklonio srebrnu piksidu za čuvanje hostija.¹⁷ Odobrenje je u Vatikanu potpisano 4. veljače 1908., a u Šibenik je stiglo 29. ožujka,¹⁸ pa je fr. Pio Maroević 7. travnja svečano donio u kapelu presveti oltarski sakrament.¹⁹

13 Usp. KGRŠ 1, dne 31. V. 1906.

14 KGRŠ 1, 28. VI. 1906. Vjerojatno je riječ o tome da su sestre u prizemne prostorije primale školsku djecu iz šibenske okolice, a njihovi roditelji plaćali su smještaj, novčano ili u naravi.

15 Usp. KGRŠ 1, dne 6. II. 1907.

16 Usp. KGRŠ 1, dne 5. VIII. 1907. Biskup Luka Pappafava definitivno je 1912. zabranio sestrama prošnju, ali se ta praksa ipak s vremenom ponovno vratila, pa je časna majka Andela Milinković 1. XII. 1927. ponovno morala izdati zabranu. (Usp.: AGRŠ, Razni spisi /dalje: RS/, S. Andela Milinković s. Hozani Peran, Korčula, 1. XII. 1927.; KGRŠ 1, dne 18. svibnja 1912.)

17 Usp. KGRŠ 1, dne 30. VI. 1907.

18 Usp. KGRŠ 1, dne 29. III. 1908.

19 Usp. KGRŠ 1, dne 7. IV. 1908.

Kako bi dale svoj prinos procesu za beatifikaciju dominikanske trećoredice Ozane iz Kotora, šibenske su dominikanke 15. prosinca 1907. potpisale peticiju za njezinu beatifikaciju i odlučile da će njihov samostan godišnje izdvajati 50 kruna za troškove kauze.²⁰ Miškov je tu odluku, kako sam kaže, primio s “osobitom pohvalom i zahvalom”, i odmah ju javio generalnom postulatoru Dominikanskoga reda u Rimu.²¹

Križ starješinske službe

Kako je već spomenuto, s. Vica na čelo šibenskoga samostana došla je nakon što se njezina prethodnica, pod dojmom nekih nesuglasica, odrekla starješinske službe. Naime, neke su šibenske sestre smatrale kako utemeljitelj Kongregacije zapostavlja njihov samostan u korist korčulanskoga, pa su otvoreno negodovala, suprotstavljajući se utemeljitelju Kongregacije i upravitelju šibenskoga samostana. U takvim uvjetima i priorat Vice Bralić bio je poprilično nemiran, gotovo buran. Premda je Šibenik bio kuća matica Kongregacije, težište se ipak okretalo prema Korčuli, što se šibenskim sestrama nije sviđalo, osobito nekadašnjoj dugogodišnjoj priori Rozi Jurić. Ona nije mogla šutke prelaziti preko toga, posebno kad je shvatila da većina sestara u šibenskom samostanu dijeli njezine stavove. Ta sažeta rekonstrukcija početka sukoba proizlazi iz Miškovljevih pisama priori Vici Bralić iz 1906. i 1907. godine. U prvom od njih, koje joj je 2. kolovoza 1906. uputio iz Korčule, Miškov joj kaže: “Po izvještajima što sa raznih strana primamo, bolnim srcem opažamo, da se u toj kući matici naše Kongregacije, još nije uzpostavio onaj stalni i trajni red i sveto obluživanje, okolo kojih već ima preko dvije godine da se radi i nastoji, a to sve na štetu napredka ne samo te kuće nego i čitave Kongregacije. Toga radi, još je žalostnije naše srdce, što uz najbolje naše želje, nemožemo za taj samostan da učinimo ono što bismo učiniti htjeli; i što učiniti ne možemo, dok se god u njemu sve stalno i trajno ne uredi, i dok sve čč. Sestre ne samo mladje nego i

starije, ne budu prožete i zadojene pravim redovničkim duhom poniznosti, posluha i podložnosti svojim starešinama. Ono pak što naše srdce preogorčava, jest to, što su tomu često krive njekeje Sestre, koje i po godinama i po izkustvu morale bi imati i više pameti, i više razbora, i više savjesti i više dobrog primjera, koje naprotiv svojim postupanjem, dok mladjim davaju zao izgled, svoju nesretnu dušu strašno pred Bogom opterećuju, pa će im teško biti na sudnjemu danu, kad budu Bogu za to odgovarale.”²²

U nastavku pisma Miškov je naredio s. Vici da ubuduće izvještava samostanskoga duhovnika o svim većim i manjim problemima koji iskrsnu, naznačivši i imena sestara koje ih budu prouzročile. Duhovnik će o tome obavijestiti samoga Miškova, a on će potom odrediti kaznu i pokoru sestrama koje budu odgovorne.²³ Njegove oštre opomene očito su privremeno urodile plodom, kako to 9. studenoga 1906. u pismu s. Vici svjedoči sam Miškov: “Kako me uvjerava Vaš Vlč. O. Duhovnik, u tom samostanu već je zavladao primjereni red i sveto obluživanje, a to je moja najveća radost: sliedite samo tako, i očekivajte za tim od Boga zadovoljstvo u Vašem Redu. Ljubite svoj Red, poštivajte i slušajte Vašeg Duhovnika ko svoga otca, procienite njegovu ljubav i njegovu požrtvornost za Vas i za Vaše dobro i za Vaš napredak: i vjerujte mi, da se možete zahvaliti Bogu i S. O. Dominiku, koji su Vam ga dali za duhovnika, jer u okolnostima, u kojima ste se našli, da nije bilo njega, nebi ste bili do toga reda još došli.”²⁴

No očito je i Miškov izvukao pouku iz prigovora i otvorenoga bunta šibenskih dominikanki, pa im stoga u pomirljivom tonu poručuje: “Pišem Vam ovo pismo iz apoštolskoga polja, usred teškog i napornog apoštolskog rada i truda.”²⁵ i to namjerom i svrhom, da Vas uvjerim kako na Vas

20 Usp. KGRŠ 1, dne 15. XII. 1907.

21 Usp. RS, Fr. Anđeo Marija Miškov s. Vici Bralić, Korčula, oko Božića 1907.

22 RS, Fr. Anđeo Marija Miškov s. Vici Bralić, Korčula, 2. VIII. 1906.

23 Isto.

24 RS, Fr. Anđeo Marija Miškov s. Vici Bralić, Ledenice, 9. XI. 1906. Duhovnik o kojemu Miškov govori u pismu jest fr. Pio Maroević. Više o njemu vidi u: Ivan ARMANDA: *Fr. Pio Maroević – graditelj dominikanske budućnosti u Hrvatskoj*. U: *Marulić*, XLV (2012) 2, str. 232 – 254.

25 Miškov se tada nalazio u pučkim misijama u Ledenicama u hrvatskom primorju.

mislim, i kako mi na srcu i na duši ležite: pak da se Vi sve uvjerite kakova je moja želja i volja da Vam pomognem i da za Vaše dobro i napredak radim: pa onda da se i o tom uvjerite, koliko li je i kako li je i meni teško, što Vas do sada nisam onoliko pomoći mogao, koliko i kako li i ja sam želio i htio. Nu ja se ufam, da će te ipak Vi zadovoljne biti, a kada budete Vi, onda ću ja najzadovoljniji biti. Pustite me samo sestre moje, da uredim korčulanski novicijat, onda odmah dolazi red na Vas, te je moja živa želja u taj Vaš samostan otvoriti redovitu frebelijansku školu²⁶, i dok to ne postignem, neću miran biti: nu zato treba mi imati na raspoloženju barem još 2 usposobljene učiteljice. Vi samo ustrpljive budite, i nemojte mi čupati srdce, jer ja ne vjerujem da Vi više sebi dobra želite, nego li Vam ga ja želim. (...) Po Sv. Kati vraćam se ravno u Korčulu, jer mi je o Gospi Začeca, primiti zavjetovanje triju Sestara. Nakon tog zavjetovanja ja ufam da će nam se u kongregaciji otvoriti nove prilike, te će i Vami bolje biti: a ja ću na to najveće nastojati, jer vjerujete mi Vi ste mi na pameti i na srcu više nego itkomu, makar Vi to još ne vidile niti znale.”²⁷

I slijedeće Miškovljevo pismo priori Vici Bralić, pisano na Veliku subotu 1907. iz Kotora, svjedoči da je utemeljitelj Kongregacije ozbiljno shvatio prigovore šibenskih dominikanki, što nas ujedno navodi na zaključak da su ti prigovori bili utemeljeni, te da su samoga Miškova potaknuli na veći angažman oko napretka šibenske kuće matice. Stoga u spomenutom pismu sestrama poručuje: “Ja pak od moje strane neću izostati, da učinim sve što mi moguće bude za uzvišenje i promaknuće te kuće matice, koja mi na sred srca leži. Vjerujte da je to sve tako, ako se baš još sve i očima ne vidi. Kad se što naumilo graditi, treba prije materijal, to jest gradivo

spravljati ... a to ja već radim i činim. Moje je uzdanje u Boga, pa i u Vaše sudjelovanje; od Vas jedino želim ustrpljenje .... i molitvu.”²⁸

Miškova su prigovori šibenskih sestara uistinu potaknuli da pokuša poduzeti nešto za dobro toga samostana. Vjerojatno kako bi pokazao dobru volju te kako se šibenske sestre ne bi osjećale zapostavljenima, Miškov je 1906. dopustio da se, pored novicijata u Korčuli, “radi neizbježivih okolnosti, dakak[o] sa potrebitim dopustima i oduševljenim”²⁹, otvori novicijat i u kući matici u Šibeniku, gdje je 11. veljače 1906. osobno primio u novicijat sestre Ceciliju Lučić i Danicu Čurko, te prisustvovao zavjetovanju sestara Tereze Perice i Alojzije Agić, koje su svoje prve zavjete položile na ruke priore Vice Bralić.³⁰ Tom prigodom Miškov je obavio i kanonski pohod šibenskoga samostana, u kojem je odobrio i pohvalio sve odredbe sestrinskoga duhovnika Pija Maroevića i postupanje priore Vice Bralić te preporučio sestrama “mir, ljubav, poniznost i posluš”. Na koncu pohoda odredio je da će u šibenskom samostanu godinu novicijata, osim sestara Cecilije Lučić i Danice Čurko, provesti i s. Pia Budrović, koja je habit obukla 8. prosinca 1905. u Korčuli. Učiteljicom šibenskih novakinja imenovao je samostansku prioru Vicu Bralić,³¹ koja je tu službu vršila do 31. siječnja 1907.³²

Pred Božić 1907.³³ Miškov je uputio s. Vici pismo u kojemu naglašava da njegova ljubav

26 Pod frebelijanskom ili frebeljanskom školom podrazumijeva se dječji vrtić, koji je radio prema fröbelijanskoj metodi. Sama pak metoda ime je dobila prema njezinu autoru, njemačkom pedagogu Friedrichu Wilhelmu Augustu Fröbelu (Oberweissbach, 21. IV. 1782. – Marienthal, 21. VI. 1852.), koji je zastupao teoriju o igri kojom se djecu, poticanjem ispravnoga razvoja njihove mašte, dovodi do otkrivanja jedinstva naravi i njihova identiteta s božanskim.

27 RS, Fr. Anđeo Marija Miškov s. Vici Bralić, Ledenice, 9. XI. 1906.

28 RS, Fr. Anđeo Marija Miškov s. Vici Bralić, Kotor, Velika subota 1907.

29 AKSAČ, Anđeo Marija MIŠKOV: *Dalmatinska Kongregacija Svetih Anđela Čuvara Sestara Dominikanka utemeljena godine 1904-5*. Rukopis, Korčula s.a., str. 32.

30 Usp.: AKSAČ, A. M. MIŠKOV: *Dalmatinska Kongregacija*, str. 32; KGRŠ 1, dne 11. II. 1906.; *Oblačenje i zavjetovanje dominik. trećorednica*. U: *Gospina krunica*, XII (1906) 3, str. 89 – 90.

31 Usp. KGRŠ 1, dne 11. II. 1906.

32 Usp. KGRŠ 1, dne 11. II. 1906. i 31. I. 1907.

33 Premda na pismu nema datuma, moguće ga je približno odrediti. Naime, Miškov u pismu spominje odluku šibenskih sestara da izdvajaju 50 kruna mjesečno za potrebe kauze Ozane Koterske, te pismo od 16. tekućega mjeseca, kojim mu je tu odluku saopćila samostanska priora. Prema kronici šibenskoga samostana, tu odluku dominikanke su donijele 15. XII. 1907. (usp. KGRŠ 1, dne 15. XII. 1907). Ako k tome dodamo činjenicu da Miškov svojim pismom čestita sestrama Božić, onda je jasno da je njegovo pismo nastalo između 16. i 31. XII. 1907.

prema šibenskom samostanu nikada nije nestala, ali dodaje da je bila "ranjena i pridušena, najviše s toga, što se sa raznih strana³⁴ napram meni nije imalo dužnog obzira; i to dotle, da sam ja nakanio bio baš koncem ove godine prepuštiti upravu Kongregacije u bolje, pametnije i mudrije ruke, moleći da budem svega riešen."³⁵ Od toga je odustao tek nakon opetovanoga pismenog savjeta generala Reda Hijacinta Marije Cormiera, koji je izrazio želju da Miškov nastavi voditi Kongregaciju i zamolio ga da ostane

³⁴ U originalu podcrtao Miškov.

³⁵ RS, Fr. Anđeo Marija Miškov s. Vici Bralić, Korčula, oko Božića 1907.

na službi njezina upravitelja.³⁶ Prihvativši Cormierove savjete i ostavši na čelu Kongregacije, Miškov s. Vici Bralić poručuje: "Meni se jedino hoće sinovsko povjerenje sa strane Sestara; te njihovo uvjerenje o mojoj nepristranosti³⁷, da naime volim jedne a nevolim druge, da radim jednim na korist a drugim na propast; napokon da se krivo ne tumači moje rieči i moja djela; koja su uvijek upravljena bila i biti će najčišćom namjerom, naime slava Božja, čast mog habita i procvat našeg III Reda, za kojeg što sam uradio i izradio, neka sami Bog sudi. Dočim Vam mogu reći, da sam bio do sada, posve zlo naplaćen . . . . . Ovaj mali i sićušan izliv mog ranjenog srca, primite ga jedino sa sažaljenjem, i recite u samoj sebi: Biedan on, koliko je za nas učinio, a ipak je za nas i radi nas toliko podnio!.. pa ako i neznate sve, to će mi ipak Vaše sažaljenje biti dostatno."³⁸

Dva mjeseca nakon citiranoga pisma, Miškov je došao u Šibenik i 23. veljače 1908. obavio kononski pohod, imenovao novu samostansku upravu i razdijelio sestrama službe. S. Vicu Bralić na njezinu je vlastitu molbu razriješio službe priore, koju je povjerio s. Hozani Peran, a s. Vicu imenovao je potpriorom i skrbnicom.³⁹ Time je njezino breme bilo olakšano, jer je završilo razdoblje u kojemu se nalazila između dvije vatre. S jedne strane bili su utemeljitelj Kongregacije Anđeo Marija Miškov i upravitelj šibenskih sestara Pio Maroević, a s druge strane same sestre iz šibenskoga samostana. Obje strane nastojale su se ravnati prema svojoj savjesti i raditi ono što su smatrale da je najbolje za Kongregaciju, ali su se njihovi putovi po tom pitanju bitno razilazili, pa su neslaganja bila neminovna. Iz pisama što joj ih je Miškov uputio, vidi se da je utemeljitelj Kongregacije bio svjestan njezina teškog položaja, ali i da je imao potrebu objasniti joj svoj položaj. S druge strane, šibenske sestre nisu ništa zamjeralo svojoj priori, iz čega se može zaključiti da je s. Vica sačuvala

³⁶ Usp. Isto.

³⁷ U originalu podcrtao fr. A. M. Miškov.

³⁸ Usp. RS, Fr. Anđeo Marija Miškov s. Vici Bralić, Korčula, oko Božića 1907.

³⁹ Usp. KGRŠ 1, dne 23. II. 1908.

nepristranost među suprotstavljenim stranama, a time i zajedništvo u svojoj redovničkoj obitelji.

Tamo gdje ju Kongregacija treba

Nekoliko mjeseci nakon što joj je uvažena ostavka na službi šibenske priore, s. Vica premještena je 6. kolovoza 1908. u samostan sv. Martina u Splitu.⁴⁰ Ondje ju je Vrhovno vijeće, uzevši u obzir njezinu "sposobnost, redovnički duh i ostale vrline", 9. rujna 1911. imenovalo priorom.⁴¹ Nedugo nakon što joj je istekla ta služba, s. Vica je 25. veljače 1915. premještena u Zaklonište siromaha u Korčuli i imenovana ondje starješicom.⁴² Odatle je poslije nekoliko godina prešla u samostan sv. Anđela čuvara, gdje je vršila službu vratarice.⁴³

U kolovozu 1912. s. Vica sudjelovala je u radu prvoga Vrhovnoga zbora Kongregacije, na kojemu je izabrana za treću savjetnicu vrhovne poglavari- ce Imelde Jurić.⁴⁴ Njezinom drugom savjetnicom imenovana je 30. studenoga 1919.,⁴⁵ a u listopadu 1921. izabrana je za vrhovnu ekonomu Kongrega- cije. Potonja služba povjerena joj je i na Vrhovnom zboru u siječnja 1925. Posljednji put je u sastav Vrhovnoga vijeća ušla u kolovozu 1931. kao treća savjetnica časne majke Anđele Milinković.⁴⁶

Budući da je Ivanka Lienan rođena Tripalo- Maci pozvala dominikanke na svoje imanje u selu Turjacima kraj Sinja kako bi tamo vodile brigu o imanju i poučavale "seljačke djevojčice u čistoći i domaćinstvu"⁴⁷, časna majka Anđe-

la Milinković poslala je 5. veljače 1934. tamo s. Vicu Bralić da sa s. Bazilijom Mihalić razgleda imanje i izvidi mogućnost za prihvaćanje po- ziva.⁴⁸ No Vrhovno je vijeće već 18. kolovoza donijelo odluku o povlačenju sestara iz Turjaka zbog tri razloga: župna crkva bila je poprilično udaljena od filijale, na samom imanju nije bilo vode što je jako otežavalo vođenje gospodarstva, a udovica Ivanka Lienan nekorektno je postu- pala prema sestrama. Zato su sestre sredinom rujna napustile Turjake.⁴⁹

Još prije utemeljenja Kongregacije, ali i kasni- je, s. Vica nerijetko je odlazila u prošnju kako bi priskrbila sestrama potrebnu hranu. To je posebno došlo do izražaja poslije Prvoga svjet- skoga rata, kada su brojne sestrinske zajednice oskudijevale. S krunicom u ruci odlazila je s. Vica u prošnju od Dalmatinske Zagore, preko središnje Hrvatske i Slavonije, sve do Vojvodine.⁵⁰ U jesen 1934. nalazila se u prošnji po Voj- vodini sa s. Jacintom Čačić, pa su 18. listopada te godine, kao predstavnice Kongregacije, prisu- stvovala pogrebu ubijenoga kralja Aleksandra I. Karađorđevića i položile vijenac na njegov grob u Oplencu.⁵¹ Kada je bila u prošnji u Virju, neki mještani zamolili su je da dominikanke dođu u Virje i otvore tamo dječje zabaviše, te da uz to poučavaju njemački jezik. Njihovu je molbu s. Vica prenijela Vrhovnoj upravi Kongregacije, pa je časna majka Česlava Andreis 15. studenoga 1942. poslala prve sestre u Virje.⁵² Na tamošnjoj filijali, koja je utemeljena posredstvom s. Vice, dominikanke su i danas prisutne.⁵³

Svoja "prosjačka putovanja" s. Vica koristila je i za promicanje Dominikanskoga reda i po- božnosti moljenja krunice, učvršćujući na taj način vjeru kod ljudi s kojima se susretala. O tome u njezinu nekrologu čitamo: "No nije ona

40 Usp. KGRŠ 1, dne 6. VIII. 1908. Odluku o premještaju donijelo je Vrhovno vijeće Kongregacije 10. VII. 1908. Usp. AKSAČ, *Zapisi s sjednice Vrhovnoga vijeća* (dalje: ZSVV), dne 10. VII. 1908.

41 Usp. SVU, br. 6/1911., S. Imelda Jurić s. Vici Bralić, Korču- la, 9. IX. 1911.

42 Usp.: AKSAČ, Protokol spisa Vrhovne uprave, br. 5/1915. od 25. II. 1915.; *Schematismus fratrum ac sororum Provinciae Dalmatiae Sacri Ordinis Praedicatorum*. Ragusii 1915., str. 33; *Schematismus seu status personalis et localis Dioecesis Ragusinae pro A. D. MCMXVI*. Ragusii 1916., str. 108.

43 Usp. SVU, bez br./1919., Fr. Anđeo Marija Miškov Vr- hovnoj upravi Kongregacije, *Izviješće kanoničkog pohoda*, Korčula, 30. XI. 1919.

44 Usp. AKSAČ, *Kutija Vrhovni zborovi*, Fascikl *Vrhovni zbor 1912., Akta I. redovitog vrhovnog Sбора kongregacije Sv. Anđela čuvara Sestara Dominikanka u Korčuli – 28-29-ko- lovoza 1912.*

45 Usp. ZSVV, dne 30. XI. 1919.

46 Usp. AKSAČ, *Kronika Kongregacije svetih anđela čuvara 1922. – 1942.* (dalje: KKSAC 1) dne 28. VIII. 1931.

47 KKSAC 1, dne 9. I. 1934.

48 Usp. KKSAC 1, dne 5. II. 1934. Odluku o slanju sestara u Turjake donijelo je Vrhovno vijeće 6. XI. 1933. Usp. ZSVV, dne 6. XI. 1933.

49 Usp. SVU, br. 29/1934., S. Anđela Milinković Biskupskom ordinarijatu u Splitu, Korčula, 22. VIII. 1934.

50 Usp. KPS 1, dne 8. XI. 1948.

51 Usp. KKSAC 1, dne 18. X. 1934.

52 Usp. KKSAC 1, dne 15. XI. 1942.

53 Više o toj filijali vidi u: Dražen PODRAVEC: *Sestre domini- kanke u Virju*. Virje 2012.

samo prosila, ona je proseći pričala ljudima o bl. Gospi i njezinom Ruzariju. Darivala bi ona tom prigodom sličice, medaljice i krunice upućujući narod na molenje iste. Govorila bi ljudima i o sv. Dominiku i njegovom bijelom habitu”⁵⁴

Početkom 1938. s. Vica spominje se na službi starješice u Domu za stare gospođe u Zemunu.⁵⁵ Premda nisu sačuvani izvori koji bi otkrili kada je premještena na tu službu, to ipak nije teško utvrditi. Naime, zemunska filijala otvorena je 1936., a prvom starješicom bila je imenovana s. Inočenca Tadić.⁵⁶ No, kako je ona 9. siječnja 1937. premještena za starješicu u Bol na Braču, vjerojatno je tada u Zemun kao nova starješica stigla s. Vica Bralić.⁵⁷ Povijesni izvori ne bilježe do kada je ostala u Zemunu, no budući da je starješinsku službu vršila do potkraj siječnja ili početka veljače 1938.,⁵⁸ vjerojatno je odmah nakon toga premještena u samostan bl. Hozane Kotorke u Zagrebu.⁵⁹ Svakako, tamo se sigurno nalazila 1941. Iz toga doba sjećala je se s. Marija Kulonja, koja svjedoči o njezinoj zauzetosti za sestre i siromahe. Kako bi im pomogla prehraniti se, često je odlazila u prošnju po Zagrebu.⁶⁰ Iz samostana bl. Hozane Kotorke prešla je 1. svibnja 1943. u Gradski dječji ambulatorij na Savskoj cesti.⁶¹ Nije poznato do kada je ostala u ovoj filijali, ali se može pretpostaviti da ju je napustila potkraj 1945. ili na početku 1946., jer njezino ime nije na popisu sestara koje su se nalazile u filijali u trenutku kada su im komunističke vlasti u veljači 1946. uručile otkaze.⁶²

Iz Gradskoga dječjeg ambulatorija s. Vica je vjerojatno ponovno premještena u samostan bl.

Hozane Kotorke, odakle ubrzo odlazi u Korčulu.⁶³ No tamo se očito vrlo kratko zadržala, jer se najkasnije od 14. svibnja 1947. nalazila u šibenskome samostanu, gdje joj je tog dana povjerena služba potpore.⁶⁴ Poslije nešto više od jedne godine, 8. studenoga 1948. preminula je od izljeva krvi u mozak u 72. godini života i 50. redovništva. Sutradan je pokopana u sestrinskoj grobnici na groblju sv. Ane.⁶⁵ Kroničarka Kongregacije povodom njezine smrti piše da je s. Vica bila “draga, prezaslužna i požrtvovna”,⁶⁶ a *Knjiga preminulih sestara* hvali pokojničine vrline i uzorni redovnički život te izražava uvjerenje da je Kongregacija njezinom smrću dobila zagovornicu u nebesima.⁶⁷

Zaključak

Životni put dominikanke Vice Bralić protekao je u poniznom i samozatajnom služenju njezinoj redovničkoj obitelji i potrebnima. Ljubav prema Kristu svjedočila je ljubavlju prema ljudima, pa joj nije bilo teško žrtvovati se na razne načine. Kao redovnica bila je skromna i zadovoljna s malim stvarima, ukazujući tako na bit zavjeta siromaštva, besprigovorno prihvaćajući razne službe i premještaje izražavala je poštovanje prema autoritetu svojih poglavara i svjedočila vrijednost zavjeta poslušnosti, a zavjet čistoće nikada nije dovodila u pitanje. Svojim je životom ostvarivala geslo Kongregacije sv. Anđela čuvara, koje sestrama dominikankama poručuje da žive i rade Bogu na slavu, Dominikanskom redu na čast, a ljudima na vremenitu i vječnu korist. Njezina vjernost redovničkom pozivu i evanđeoskoj poruci aktualan je i privlačan primjer svima, a posebno redovnicama.

Ivana Armanda

54 KPS 1, dne 8. XI. 1948.

55 Usp. SVU, bez br./1938., Izvještaj vrhovne poglavarice Kongregacije s. Anđele Milinković, Korčula, 24. I. 1938.

56 Usp. KKSAC 1, dne 19. VII. 1936.

57 Usp. ZSVV, dne 9. I. 1937.

58 Usp. SVU, br. 9/1938., Vrhovna uprava Kongregacije Vrhbosanskom nadbiskupskom ordinarijatu u Sarajevu, Korčula, 10. II. 1938.

59 Usp. ZSVV, dne 10. X. 1938.

60 Usp. AGRŠ, Marija KULONJA: [Sjećanje na neke preminule sestre]. Šibenik s.a., rukopis bez paginacije.

61 Usp.: Državni arhiv u Zagrebu, HR-DAZG-233, sign. 29-30, kutija 21, 1943. godina, Gradski dječji ambulatorij, *Izkaz radnica, kojima su potrebne cipele*, Zagreb, 30. IX. 1943.

62 Usp. Državni arhiv u Zagrebu, HR-DAZG-233, sign. 31-32, kutija 22, 1946. godina: Gradski narodni odbor Dječjem dispanzeru, Zagreb, 21. II. 1946.; Dječji dispanzer Gradskom narodnom odboru, Zagreb, 5. III. 1946.

63 Usp. AGRŠ, M. KULONJA: [Sjećanje na neke preminule sestre].

64 Usp. KGRŠ 1, dne 14. V. 1947.

65 Usp.: KGRŠ 1, dne 9. XI. 1948.; KPS 1, dne 8. XI. 1948.; Hrvatski državni arhiv u Zagrebu, Matična knjiga umrlih Šibenik 1925.-1949. (mikrofilm M-2496), br. 22/1948., str. 397 – 398.

66 AKSAC, *Kronika Kongregacije Svetih anđela čuvara 1943. – 1965.*, dne 8. XI. 1948.

67 Usp. KPS 1, dne 8. XI. 1948. U AGRŠ čuva se bilježnica s. Vice Bralić naslovljena *Razmatranja*. Riječ je o bilješkama i zapisima s duhovnih razmatranja.

s. LUJZA APAN

5. srpnja 1929. - 4. travnja 2018.

dominikanka

Usrijedu 4. travnja 2018. u bolnici Sestre milosrdnice, u Vinogradskoj ulici u Zagrebu, preminula je naša draga s. Lujza Apan. Mnogi su je od milja zvali Luidi, živjela je samozatajan život. Nikada se nije tužila na svoje boljetice, koje svatko ima. No, kad više nije mogla stati na noge, nije više mogla kriti svoju slabost. Sestre su je prihvatile u prvi kat i njegovale nježno i brižno kao i svaku drugu bolesnicu. No, s. Lujza nije mogla uzima hranu, a u zadnje vrijeme niti tekućinu. Tek bi uzela poneku kapljicu vode da ovlaži svoja suha usta. U nadi da će joj liječnici pomoći, odvezena je u utorak 3. travnja je bolnicu Sestre Milosrdnice. Nažalost, nikakve pomoći nije dobila, te je već slijedeći dan, 4. travnja njezina duša izmakla svakoj nepotrebnoj liječničkoj intervenciji. Mnogo toga bi se moglo pisati o našoj s. Lujzi. Doživjele smo je kao tihu, diskretnu sestru, koja je u svaki posao koji je obavljala unosila svu sebe i radila najsavjesnije što je mogla i znala, bilo da je plela, izrađivala tekture, čuvala djecu u 'jaslicama' ili spremala blagovaonu. Voljela je samoću, osobito kod posla. Ali je u razgovoru sa sestrama bila uljudna, voljela se šaliti, prepričavati svoje dogodovštine.

Jako je voljela slušati, preko svog tranzistora, pjesme. Kad više nije, zbog bolesti, mogla dolaziti u zajednicu, tranzistor joj je bio najbolji prijatelj. Radovala se kad su je je sestre posjećivale. Pri tom razgovoru nije opterećivala druge svojim boljeticama ili bilo kakvim teškoćama, nego je, puna razumijevanja, a i sućuti, slušala svoje sugovornice. Radovala se mladim sestrama i kandidaticama, posebno zato jer bi joj one zapjevale njezine omiljene pjesme, što bi ona odmah prihvatila i s njima pjevala. Sve pjesme je znala napamet, osobito novije, od Pepelka, G. Maršana, Gibonnija, Žanka i mnoge druge. I tako je naša Luidi provodila svoje dane, uređujući oko sebe, moleći, pjevajući, slušajući, dok jednoga dana nije klonulo njezino tijelo. U toj nemoć proživjela je nešto više od mjesec dana. Nedostajat će nam u čajnoj kuhinji na drugom katu gdje je bilo njezino omiljeno boravište, nedostajat će nam njezin blagi smiješak i karakteristične geste ruku. Umukao je njezin mali tranzistor i pjesme koje je rado slušala. Ostala nam je draga uspomena na nju. Ostala nam je njezina molitva koju sada, vjerujemo, još više upravlja za sve nas iz lijepog neba.

Sprovod s. Lujze bio je u ponedjeljak 9. travnja na groblju Miroševac. Sprovodne je obrede vodio naš duhovnik, p. Alojz Čubelić, uz nazočnost p. Ljudevita Jeđuta, p. Hrvoja Lasića, p. Matu Bošnjaka i dvojice dominikanskih đakona: fr. Marka Dokoze i fr. Ante Gavranovića. Opraštajući se od s. Lujze, p. Čubelić je u svom govoru povezo protekle dane Velikoga tjedna i Uskrsnuća Kristova s odlaskom s. Lujze u vječnost, te je s tim u svezi rekao: „Uskrsnuće je događaj Božje i ljudske ljubavi. A Božanska ljubav uvijek stvara i čini besmrtna djela, ponajprije čovjeka. Zato svatko tko prihvati božansku ljubav započinje iznova biti.“ Naglasivši kako je s. Lujza čitav život vjerovala u Uskrslog Krista, o. Alojz je doslovno rekao:

Govor fr. Alojza Čubelića:

„Kao neka prethodnica za ove svete dane kada slavimo poslužili su dani koje označavamo velikima, a to su veliki četvrtak, petak i subota. Danas slavimo Uskrs, dan kad se Krist iznova sjedinio s Bogom Ocem. Krist je trpio i muku podnio iz ljubavi za nas. On je ljubio u ime svih i sve uveo u besmrtnost, ali ne bezuvjetno. Sestra

Lujza je čitav život vjerovala u Uskrslog Krista. Ona je znala da Kristovim uskrsnućem nije sve svršeno. Krist se do kraja borio, jer se morao boriti, da bi ispunio volju Očevu, zato se i mi, da bismo došli do cilja, u životu «moramo» boriti. Krist je do kraja trebao ljubiti, a ljubio je čak i neprijatelje, zato i mi trebamo ljubiti.

A tako nam je teško voljeti - ponekad i svoje najbliže, svoju zemlju, sve od Boga stvoreno. Nikad u povijesti svijet i čovjek nisu toliko ovisili o ljudskoj dobroti kao danas. Čovjek je odavno postao toliko moćan da sve Božansko, nama dostupno, može uništiti, ako je zao. Zato

je današnje vrijeme zastrašujuće, ali i vrijeme nadanja. Oni koji vjeruju u ljubav i dobrotu ipak se nadaju savršenijoj budućnosti. Naša je nada i punina pred nama. Prema uskrsnom Isusu Kristu one se rađaju i stvaraju iz ljubavi. Novo stvaranje nastaje iz ljubavi, preobrazba nastaje iz ljubavi, bratstvo i prijateljstvo nastaju iz ljubavi, jednakost nastaje iz ljubavi, besmrtnost izrasta iz ljubavi.

Uskrsnuće je događaj Božje i ljudske ljubavi. A Božanska ljubav uvijek stvara i čini besmrtna djela, ponajprije čovjeka. Zato svatko tko prihvati božansku ljubav započinje iznova biti. Kristovo uskrsnuće uvodi u novi život. Po Njemu se naš život preporođa. Po njemu se stvara novi savez, novi odnos između Boga i čovjeka. On je i danas živ, može biti s nama i voditi nas.

Uskrsnuće nije reanimacija ili povratak u stari život nego ulazak u novi život. Želimo li uskrsnuti ili ostati u ovome prolaznom stanju? Time

što se želi uskrsnuti ne preskače se ovaj život nego se želi da ovaj život procvjeta i donese svoj plod. Naše uskrsnuće započinje već s krštenjem. Sestro Lujza, zahvalni za vaš život, molimo se Bogu da i vas uskrisi za vječni život. Neka vas Gospodar života primi u svoj mir i svjetlost.“

Fr. Alojz Čubelić, OP

Za vrijeme mise zadušnice s. Slavka je opisala ukratko život djelovanje s. Lujze.

Govor na misi zadušnici

U uskrsnoj osmini 4. travnja 2018., a ujedno i šestog dana devetnice Božanskom milosrđu, predala je s. Lujza Apan svoju dušu Milosrdnom Bogu. A bila je to još i srijeda, inače posvećena svetom Josipu. Ljudski govoreći, nije se moglo poželjeti bolje vrijeme i čas njezina preseljenja iz ovozemaljskog u vječni život. Preminula je u bolnici Sestre milosrdnice, u Vinogradskoj, gdje

je bila dopremljena kako bi joj liječnici barem malo pomogli. No, nažalost, nije primila nikakvo olakšanje, te je u samo 24 sata tu završila svoj život. Ne preostaje nam drugo nego vjerovati da je tako moralo biti, da je to bio njezin životni križ koji je donijela do vrha Kalvarije i koji joj je osigurao ulazak u lijepo nebo.

s. Lujza je rođena 5. srpnja 1929. u Orašcu, općina Dubrovnik, od oca Ivana i majke Kate rođ. Lopižić. Na krštenju je dobila ime Bosiljka. Bila je osmo, najmlađe dijete svojih roditelja (šest sestara i dva brata). Svi su oni već odavno prešli s ovoga svijeta, neki već u mlađahnoj dobi, odmah nakon rođenja, a neki kasnije. Lujza se rado sjećala svoga sretnog i bezbrižnog djetinjstva. Osobito se voljela igrati sa svojim nećacima i nećakinjama koji su bili samo malo mlađi od nje. Zvali su je jednostavno Boke ili Sele, jer nisu mogli izgovoriti cijelo ime, Bosiljka. No, kad je porasla uključila se u svaki posao zajedno s roditeljima. Seljački je posao uvijek težak, ali čovjek zaboravlja na tu muku kad ubire plodove koji nagrađuju svaki trud. Osim težačkog posla, Lujza je, uz svoju majku, naučila raditi razne ručne radove, pletenje, vezenje i slično, čak se okušala i na tkalačkom stanu svoga brata. Ruke su joj bile kao stvorene za takve precizne poslove.

Odrastajući u vjerničkoj obitelji, polako je urastala u Kristov misterij i sve više tražila samoću. Kad je saznala da postoje klauzurne redovnice, osjetila je da je to poziv za nju. Prvi kojemu je povjerala tu svoju tajnu bio je p. Marijan Zubak,

dominikanac, koji je došao u njihovu župu propovijedati. On se zaista raspitivao kod nekih klauzurnih redovnica da je prime, ali je odgovor bio da je broj popunjen, nema više mjesta. U samostanu sestara dominikanki već je bila njezina starija sestra, Blaženka, zato ju je p. Marijan tada uputio da se i ona priključi dominikankama. Najbliže su joj bile sestre u Gružu. Preko njih se povezala s Korčulom, i već nakon kratkog vremena našla se u njihovoj sredini, uvjerenja da je upravo to mjesto, ambijent i redovnički duh za kojim joj je duša čeznula. Zavoljela je zajednicu sestara, unatoč velikoj neimaštini i gladi koja je u poslijeratnom vremenu vladala u samostanu. Ulaskom u novicijat dobila je ime s. Lujza, kako bi time počastila svoju ujnu, Lujzu, Njemicu, koja ju je jako voljela i u svemu pomagala.

Prve redovničke zavjete s. Lujza je položila 9. svibnja 1953. Dugi je niz godina provela u Korčuli gdje je radila na porti, kao vratarica, a ujedno štrikala i plela džempere.

Kad je u Zagrebu s. Beninja otvorila obrt izrade tektura i kapsula, (oko godine 1975.), s. Lujza je izabrana kao najprikladnija osoba za taj precizan posao, zato je odmah premještena iz Korčule u samostan bl. Ozane, u Zagreb, gdje je ostala sve do smrti. Tu je, dakle, provela najveći dio svoga života. Nakon zatvaranja obrta, radila je nekoliko godina u dječjem vrtiću. Tu je došla do izražaja njezina nježnost i ljubav prema djeci. Maleni su je zavoljeli kao rođenu majku. Teško ih je čak bilo odvojiti od s. Lujze kad bi roditelji dolazili po njih.

Zadnja joj je dužnost bila skrb oko blagovaone. I taj je posao prihvatila kao stvoren za nju. Svaka je stvar morala biti na svome mjestu, nikome ništa nije smjelo nedostajati.

S kakvom je samo pomnjom slagala kruh, točno po veličini, pa žlice, vilice, noževe, i vidjelo se kako u tome nalazi zadovoljstvo i ispunjenje. Od nje smo mogli učiti kako svaki posao koji se radi s ljubavlju, dobiva posebno značenje, a vjerujem, i zasluge za nebo.

U svaki posao koji je obavljala unosila je svu sebe i radila najsavjesnije što je mogla i znala. Najsretnija je bila kad je mogla posvršavati poslove po noći, kad je nitko ne smeta. Sestra Lujza, ili kako su je mnogi od milja zvali Luidi, živjela je samozatajan život. Taj njezin tihi i predani rad trajao je do 2009. godine kada je, noseći vodu za blagovaonu, pala i slomila desnu natkoljenicu. Otada su se njezine aktivnosti posve smanjile. Ali ona se nije predala. Dane je provodila u svojoj sobi ili u kratkoj šetnji od sobe do kapele i čajne kuhinje. I u tom suženom prostoru, stvorila si je ambijent u kojem je doslovno uživala.

Najvažnije joj je bilo da joj funkcionira njezin mali tranzistor, kojega gotovo nije gasila. Silno je voljela glazbu, znala je napamet svaku pjesmu i u određenom je trenutku pjevala. A kad bi na tranzistoru čula koju domoljubnu pjesmu, navila bi je 'do daske', neka svi čuju i uživaju. Bila je sretna kad bi je posjetile sestre, ali se posebno radovala mladim sestrama i kandidaticama. Može se reći da je jednako voljela sve sestre, nikada nije govorila negativnosti koje je možda doživjela ili čula.

Posjeti časne majke Katarine bili za nju prava 'fešta'. S ponosom i s radošću joj je pokazivala

svoj novi ambijent i tih nekoliko malih stvarčica s kojima se služila i kojima je davala veliko značenje. Više od toga nije tražila. U njezinoj jednostavnosti sve bi joj drugo bilo suvišno.

No, s. Lujza nije nikada zanemarila svoj molitveni, duhovni život. U jednom je razgovoru (*objavljen u AM br.3 2014.*) priznala da joj je najdraže moliti s Radio Marijom. „Oni imaju sve molitve, misu, kronicu, časoslov i druge duhovne stvari.“ Potom je pojasnila da je za nju najveća molitva praštanje. „Vidim – kaže s. Lujza - da je nekome jako teško oprostiti. (...) Meni je, valjda, Bog dao tu milost, da mogu svima oprostiti. Treba koji put učiniti i neku žrtvu da dobiješ tu milost prilagođenja i oprosta. Eto, ja sam više sklonija takvoj molitvi.“ Na upit, što bi poručila svojim sestrama, s. Lujza je odgovorila: „Neka imaju malo više međusobnog razumijevanja. Jer ako ne razumiješ drugoga onda je to jako teško i za tebe i za drugoga. Svakoga razumjeti, a ne odmah osuditi. Neka to Bog riješi.“ – kaže s. Lujza i nastavlja: „Ja sam puno voljela onu knjižicu *Nasljeduj Krista*. Tamo sve lijepo piše. Draža mi je nego ikoji drugi molitvenik ili knjiga. To sam dobila na dar od s. Antonine Slade kad sam odlučila da i ja postanem dominikanka. Eno mi je tamo. Često volim u nju poviriti. Kad bi živjeli samo po tome što kaže *Nasljeduj Krista*, bio bi raj na zemlji. Eto, to bi poručila. To je sve što znam.“ – zaključila je u tom razgovoru s. Lujza.

Draga s. Lujza, iz *Nasljeduj Krista* ste zaista naučili najveću mudrost života, zato ste mogli spokojno provoditi svoje dane, bez uznemirivanja i nepotrebnog opterećivanja. Zato je uvijek bilo ugodno s vama razgovarati, jer tko nasljeduje Krista taj ne može drugo nego voljeti ljude. A Isusove su riječi da ćemo po tome biti suđeni.

Hvala vam za tu lekciju, koja nas je sada učvrstila u uvjerenju da ste u trenutku prijelaza u vječnost čuli utješne riječi: *Dođi zaručnice Kristova, primi vijenac koji ti je zauvijek pripravio Gospodin.*

Još vam samo možemo upraviti molbu: ne zaboravite nas, draga Luidi, u lijepom nebu. Amen.

s. Slavka Sente

Izrazi sućuti

Hvaljen Isus i Marija!

Primite moje iskreno saućešće povodom smrti s. Lujze.

Srdačan pozdrav vama i svim sestrama.

Gizela iz Subotice

Novicijatska 'domaća zadaća'

S. Lujza je znala često puta pričati o svojim doživljajima u novicijatu. Učiteljica im je bila s. Gabrijela Batistić koja je bila dosta stroga, ali su je ipak sve jako voljele i poštivale. Ona m je jednom zadala 'domaću zadaću' da svaka opiše što za nju znači zvanje. Evo kako je to napisala svojom rukom s. Lujza godine 1952:

Zvanje

Još u ranom djetinjstvu zasadio je dragi Bog u mom srcu kliču želje za redovničkim životom. Ta kličica, bila je vrlo sićušna. Boreći se dugo po valovima svijeta, dragi Bog nije dao da te kličice nestane, da je valovi odnesu. Rukom svog milosrđa čuvao je i dao da poraste. Rasla je sve do časa kada je trebalo znati da li je to istina ili zavaravanje sebe? U toj borbi, prolazeći ispred tabernakula u župnoj crkvi svog rodnog mjesta, sunčana zraka

Božjega Milosrđa zasjala je usred srca moga. Glas Božji progovorio je jasno. Sinko, ne varaš se. Ja te zovem. Ako hoćeš, uzmi križ svoj i hodi za mnom.

Budi blagoslovljeno Ime Gospodnje od sada i na vjeko vjekova. Amen.

SJEĆANJE NA ČASNU SESTRU LUJZU APAN

Za života, brate, za života

Želiš li usrećiti nekoga
kome želiš mnogo dobra...
učini to danas
za života, brate, za života...

Želiš li darovati cvijet?
Daruj ga danas, s ljubavlju...
za života, brate za života...

Želiš li reći „Volim te“
svojim ukućanima,
prijatelju bliskom ili dalekom?
reci to za života, brate za života...

Ne čekaj da ljudi umru
da im očituješ dobrotu
i da osjete tvoju ljubav:
za života, brate, za života to učini.

Bit ćeš veoma sretan
naučiš li dijeliti sreću
svima koje poznaš
za života, brate za života...

Umjesto da posjećuješ groblja,
umjesto da puniš grobove cvijećem,
ispuni srca ljubavlju
za života, brate, za života..

(Anamaria Rabatte)

Kako opisati sjećanje na sestru Lujzu, dragu časnu Lujzu? Prethodni tekst pjesme itekako opisuje ono što bismo trebali biti i davati jedni drugima. Naša s. Lujza je to vjerujem mnogima znala reći i dati. Neki ljudi jednostavno prođu kroz naš život i ne ostave nikakav trag, ali nije tako bilo i sa časnom Lujzom. Poznavala sam ju bliskije svega jedno desetljeće koliko se trenutno nalazim u zagrebačkoj zajednici, ali sjećanja sigurno neće trajati jedno desetljeće nego nekoliko njih.

Bili su to učestali susreti ponekad od samo nekoliko minuta, a ponekad i po koji sat. Časna Lujza redovito je objedovala u čajnoj kuhinji na drugom katu gdje ju uvijek svatko mogao pronaći, no kako sam na brigu imala ređenje tog kata, svojevremeno smo se svaku subotu viđale. Mali radio pored nje uvijek je svirao pojačanim tonom, a naša časna bi pjevala. Ponekada je znala i zadrijemati pored njega, ali glazba je bila njena zvonka radost! Voljela je s. Lujza pjevati, i radost mi je bila s njom uvijek zapivati koju našu pismu. Rekla bi ona meni: „ajde Ane onu našu, nek ti kušin bude stina...“!!!

Iz sjećanja mi neće izaći jedan doček Nove Godine. Tada je naša s. Manes još bila kandidatica. Otišle smo č. Lujzi u sobu negdje oko 21 sati, ona je slušala radio „Kaj“, rekla bi tu su najlipše pisme. Pjevale smo s njom, i veselile se a ona je nesebično dijelila radost. I ne samo to, kada biste došli do nje u kuhinju, odmah bi se otvarala donja ladica i rekla bi: „ma stani malo samo da ti nešto dam“. Bila bi to čokoladica ili bomboni, umotani u nekoliko komada papira i jednu vrećicu. U časnoj Lujzi sam prepoznala radost življenja i dijeljenja. Iako je već bila u odmakloj staračkoj dobi, njen duh je obilovao radošću. No nisam samo sa s. Lujzom znala stati i pjevati, znala sam ja njoj doći i sjesti te i po koju suzu pustiti kada bi mi bilo teško nositi nekakav „piz“ koji nam nameće svakodnevni život. Časna bi me slušala, i lijepo me svjetovala, nikada nije osuđivala, nikada nije rekla neku krivu riječ ni na koga. Rekla bi mi, „nemoj Ane moja, bit će to sve dobro“, i iskreno iako nisam u danom trenutku od tih riječi imala velike koristi, jer kada

je čovjek ranjen teško prihvaća i samu utjehu, ali kako bi vrijeme odmicalo njene su riječi bile realne.

Draga moja č. Lujza o Vama bi se mogao napisati jedan roman radosti, ispunjen optimizmom i ljepotom življenja. Vjerujem svaka vas je sestra doživljavala na sebi svojstven način jer svakoj ste se radovali. Osobito je ta radost odjekivala kada biste čuli da nam dolazi časna majka Katarina. Bili su to dani iščekivanja, jeli došla, kad će doći? Imali ste dar zamijetiti lijepo, i to izreći. Vjerujem da uživate diku nebesku te da sada u društvu anđela pjevate vašu omiljenu pjesmu koju smo znali puno puta zapjevati:

„Usred tišine grada i usnule ljepote,
tiha se čuje gitara la muzika di note.
Ako si pošla spavat bila ti laka noć,
družina naša s pjesmom zakantat će ti doć.....“
(Dubrovački Trubaduri)

Hvala draga č. Lujza na svemu, hvala na radosti, ljubavi, dobroti, svakom osmijehu i podršci! Pratite nas s neba, molite se za mene,

Voli vas s. Ana

Čudesna pustolovina naše s. Lujze
Povodom 50. obljetnice redovništva s. Lujze, koje je proslavljeno 7. rujna 2003. naša je jubilarica s. Lujza tada ispričala svoju čudesnu pustolovinu kad je putovala sama, vlakom, u Zavidoviće, u ispomoć našim sestrama koje su djelovale u toj župi (s. Smiljana i s. Cecilija). Ovaj je događaj već objavljen u AM 3 2003., zanimljivo ga je pročitati još jednom.

s. Lujza nije navikla putovati vlakom, trebalo joj je točno objasniti kada treba sići. Da bude što preciznije, naglašeno joj je da treba sići na prvoj stanici nakon Maglaja.

Međutim, nitko je nije upozorio da se vlak može zaustaviti i prije stanice, gdje obično čeka da se mimoide s drugim vlakom koji ide u suprotnom smjeru. To nije stanica, nego neko određeno mjesto gdje se vlakovi mogu mimoići. Upravo to se dogodilo. Nakon Maglaja, a puno prije Zavidovića, vlak se zaustavio i čekao prolaz drugog vlaka iz suprotnog smjera. Naša je pak putnica bila uvjerena da je to ta prva stanica, kako su joj objasnili. Teškom je mukom otvorila vrata i sišla sa svojim koferićem. Bilo joj je čudno kako nitko drugi ne izlazi, ali, baš je briga za druge, to je njezina stanica, tu su Zavidovići, kako joj je rečeno, i ona se mirno uputi na svoje odredište. Bože moj, pita se s. Lujza, pa kakvi su to Zavidovići gdje ne vidiš nikakvih kuća? Samo šuma i duga željeznička pruga ispred i iza nje. Možda treba ići malo naprijed, razmišlja ona u sebi, pa će već ugledati neku stazu ili put. A ono, «nema puta, nema staze, samo goli kamen (prugu) gaze ...» Nema ni žive duše da koga priupita gdje se nalazi. S. Lujza je shvatila da nešto nije u redu, ali nema izbora; valja ići naprijed, prugom, za vlakom, pa što Bog da. Mrkla je noć, da barem ima kakvu svjetiljku uza se! Ali tko se ovo me nadao?! Samo da joj je doznati da li je na pravom putu, pa onda nije važno: kad stigne, stigne. Hodajući tako, tjeskobno, prugom, najednom su se tračnice automatski pomakle i nju izbacile izvan pruge. Ne može se opisati koliki je još dodatni strah tada pretrpjela. Uskoro je pored nje

preletio jedan vlak. Sam Bog ju je sačuvao od sigurne smrti pod tračnicama da je nije nekakva sila makla s pruge.

Hodajući tako dugo, dugo, napokon je opazila u blizini neku kućicu. Približi joj se. Htjela je zvati nekoga i pitati kako se zove to mjesto, ali psi su počeli lajati te se brzo vratila na svoj put uz tračnicu. Domalo je stigla do druge kućice u kojoj je treperila mala svjetiljka. Kad se približila, opazila je na stepenicama dječje cipelice.

– Pokucat ću, pomisli s. Lujza, tu su sigurno dobri ljudi kad imaju malo dijete. -

Uskoro se pojavi mlađa žena na prozoru. Gleda s nevjericom: tko to kuca u to gluho doba noći? Što želi ova ženska spodoba u bijelom? S. Lujza pokušava objasniti što joj se dogodilo. Ali zašto bi žena trebala vjerovati u ovu čudnu, nesvakidašnju priču. U toj razumljivoj nevjerici odmjeri žena svojim pogledom s. Lujzu od glave do pete. Tako opazi na njoj dugu krunicu što je visjela o pojasu. I gle čuda: žena se ohrabri. Nestade nepovjerenja i dvojbe. Sažalnim glasom počne nagovarati s. Lujzu da ostane kod nje do jutra. Nije, naime, mogla shvatiti da se jedna žena sama usuđuje po noći putovati. Ali našoj putnici ne pada na pamet čekati jutro u toj kući. Njoj je važno saznati je li na pravom putu prema Zavidovićima. Kad se u to uvjerila, krenula je, gotovo radosno, dalje sa svojim koferićem, a ona dobra žena sigurno više nije zaspala od čuđenja i brige hoće li ova jadnica sretno stići do cilja.

Domalo s. Lujza nije više bila sama na putu. Pridružili su joj se radnici koji ranom zorom kreću na posao. Ni njima nije bilo svejedno gledati pred sobom jednu osobu u bijelom u to doba pa su joj se radoznalošću približili i uspostavili s njom razgovor. Brzo su se uvjerali da nije nimalo opasna. I oni su se sažalili nad njezinom tužnom pustolovinom pa joj je jedan od njih čak pomogao nositi koferić. E, sad je već bilo puno lakše. Uputili su je sigurnim putem, a uskoro se i razdanilo.

Evo je napokon u Zavidovićima, u 5 sati ujutro. Ali ona uopće ne pozna mjesto, ta, prvi put dolazi u Zavidoviće. Stigla je do crkve, kako su

je uputili radnici. Tu bi valjda morala biti župna kuća. Ali kako prepoznati koja je to? Obilazila je potihom od vrata do vrata i gledala hoće li vidjeti kakav natpis. Sve je bilo tiho, samo je čula kako joj srce umorno i uzbuđeno lupa. Bojala se da ono koga ne probudi! Najednom ugleda mantil s. Smiljane gdje se suši na terasi.

– Hvala Bogu, znači, tu su! –

Ali ne htjede kucati. Neka sestre još spavaju. Sjela je, već posve umorna i iscrpljena na stepenice i čekala do 6 sati, kad su sestre išle zvoniti u crkvu. Čuđenju i uzbuđenju nije bilo kraja. Nebrojeno su puta toga dana izgovorene riječi: Hvala Bogu i Blaženoj Djevici koji svojih ne ostavljaju.

Tek je za vrijeme doručka, nakon svete mise, čula od župnika na kakvu se opasnom putu nalazila i što joj se sve moglo dogoditi. Opet, hvala

Bogu i Blaženoj Gospi, s. Lujzu su mimoišle sve te opasnosti. Jedino su je umorne, blatnjave i ranjave noge dugo podsjećale na ovu opasnu avanturu, a zahvalnost Bogu koji je poslao, ne jednog, nego mnoge anđele da je čuvaju i prate, ostat će trajna. I sada često govori: «Dok me bude, Bogu ću svom zahvaljivati!»

Župnik vlč. Stjepan ju je uspio toliko prestrašiti da se više nije smjela sama vratiti u Korčulu. Morali su naći nekoga tko će je pratiti.

Sasvim je sigurno da ju je njezina krunica o pojasu spasila i od drugih neugodnosti, tj. da ona žena nije zvala policiju da otjera nepoznata noćnog gosta. Njoj bi teško mogla dokazati istinitost svoje avanture. A Sv. Josip, kojeg je često zazivala u pomoć, vodio ju je pravim putem i štitio od svakoga zla. Hvala ti, Sveti Josipe!

s. Slavka Sente (AM br. 3, 2003)

ALOJZ SENTE

6. veljače 1935. – 20. ožujka 2018.

brat s. Slavke

Utorak 20. ožujka 2018. oglasio se moj mobitel, neobično kasno uvečer, a poziv je bio iz Njemačke. Obradovala sam se u prvi tren, čuvši na drugoj strani glas dragog nećaka Tomislava, no čim sam saznala za razlog njegova poziva, suze su mi spontano počele kliziti niz lice. „Javljam vam tužnu vijest da je danas preminuo naš dragi tata!“ Ugasio se, dakle, život našeg voljenog Lojzeka, kako smo ga od milja zvali. A još prije pet dana čula sam njegov glas, čestitao mi je, sa suprugom Ankicom rođendan. Nije bio od puno riječi, jedino je rekao: „Seko, volim te!“ Ljepši rastanak se ne može poželjeti, premda je to bilo samo preko telefona.

Alojz je rođen 6. veljače 1935. kao drugo, od devetero djece, pet sinova i četiri kćeri, od oca Franje i majke Vikice rođ. Mohač, u Martincu, u Hrvatskom Zagorju. Od tih devetero, ostado-smo još samo nas tri sestre (s. Tihomila, s. Dominika, s. Slavka). Alojz je već kao dječarac – tinejđer, sa 13 godina, krenuo iz svoje obiteljske kuće, u Zagreb, da bi izučio krojački zanat.

Premda je mali Alojzije bio izuzetno talentiran dječak, nije mu otac mogao priuštiti drugo školovanje nego krojački zanat. Stanovao je u obitelji Albina Kržića, te je, uz redovitu školu, učio zanat u njihovu krojačkom salonu, Ilica 8a. Alojz je brzo pokazao svoju nadarenost i svladavao bez teškoće svoje školske i zanatske zadatke. Gazda je odmah prepoznao u njemu vrsnog krojača i krojlaca. Kod njega je ostao raditi sve dok nije morao krenuti na odsluženje redovitog vojnog roka.

Kao mladić upoznao je svoju buduću suprugu, Ankicu s kojom je sklopio brak 1961. Nastanili su se u jednom dijelu Zagreba, digli kredit kako bi mogli svoj stan pristojno opremiti. No, ubrzo se nakon toga dogodila u Zagrebu velika poplava i uništila čitavo naselje u kojem su živjeli. U trenu je, dakle, propalo još neisplaćeno pokućstvo i sve ostalo u stanu. Trebalo je krenuti opet ispočetka. Kako bi barem mogao isplatiti kredit, Alojz je pokušao naći posao u Njemačkoj. Nije ni slutio da će od 1962. Njemačka postati njegov drugi dom, gdje će, evo, i njegovi zemni ostaci, čekati uskrsnuće.

U novoj, dakle, sredini, ne znajući još niti njemački jezik, sporazumijevao se ponajviše svojim marljivim radom i uvijek nasmiješenim licem kojim je zračio radost. Poslodavac ga je zavolio i želio ga stalno zadržati. No, Alojz ipak nije u početku mislio tu ostati, nego samo dok isplati dugove. Međutim, u domovini se Hrvatskoj živjelo vrlo oskudno, stoga je odlučio, definitivno se preseliti ovdje zajedno sa suprugom i s dvoje djece. Bilo je to godine 1968. Dakle, točno prije 50 godina. Zahvaljujući sredini koja ih je lijepo prihvatila, ali i svojoj radinosti i snalažljivosti, mladi su se roditelji brzo snašli i započeli novi način života. Da bi svojoj obitelji, koja je porasla za još jednog sina, Tomislava, osigurao što bolji život, Alojz je, osim svog krojačkog zanata u jednoj firmi, dobio stalno namještenje na pošti. Taj je posao značio veliku povlasticu za jednog stranca, i očiti znak velikog povjerenja.

O našim radnicima u tuđini uglavnom se govori kao o vrijednim i poštenim ljudima. No, nije to pohvala samo za njih nego za cijeli naš narod, jer su oni predstavnici svih nas Hrvata. Međutim, nitko ili rijetko se govori o njihovim patnjama i suzama, o njihovoj tihoj ali dubokoj nostalgiji za domovinom, za njihovim najdražima. Nije ni čudo, kad i oni sami, nošeni željom za dobrom zaradom, žele u sebi sakriti svaku tugu i umor. Gledajući prekrasne kuće, 'ljepotice' naših sela, a i gradova, skupe automobile i mnoge druge stvari, svima je jasno da su to plodovi mnogih žuljeva, teškoga rada i nepros-pavanih noći naših radnika u tuđini. Ali oni to danas više ne spominju s tugom nego s radošću, osobito ako su imali sreće sačuvati brak i obitelj.

Upravo u takvoj radosti i zahvalnosti proveo je Alojz život sa svojom obitelji.

Čim je osigurao pristojan život svojoj obitelji, njegova je domišljata ljubav uvijek pronalazila one kojima je potrebna pomoć. Osim svojim siromašnim roditeljima u domovini, Alojz je slao svoje skromne priloge i u misijske krajeve, u Indiju kod oca Ante Gabrića i Majke Terezije, s kojima se redovito dopisivao, pa u Afriku, a također i u hrvatski Caritas. Pomogao je školovanje siromašnim studentima koji su željeli postati svećenici. Teško je, a mislim da i nije potrebno nabrojiti sve one kojima je slao pomoć. Važno je istaknuti da tu pomoć nije slao od svoga viška,

jer nikada nije bio bogat. Često puta je, doslovno, otkidao od svojih usta, naročito u Korizmi i adventu, da bi svoj kruh podijelio s još siromašnijima. Često je znao reći: »Kako bih ja mogao pojesti dva komada kruha, ako siromasi nemaju niti jednoga?« Ovakav skroman, ali velikodušan način života naučio je od svojih roditelja, ali je svoj duhovni život trajno nadograđivao molitvom, dobrim djelima i vjerničkim, kršćanskim vrednotama. Nikada se nije stidio svog vjerskog uvjerenja nego je u svakoj prigodi svjedočio svoju vjerničku pripadnost Katoličkoj Crkvi. Htio je biti i ostati praktični vjernik u kući, na poslu, u crkvi, na ulici.

Svake je nedjelje cijela obitelj sudjelovala u svetoj misi. Djeca su bila aktivna u ministriranju i čitanju, a Alojz je izabran u župno vijeće, kasnije i za izvanrednog djelatnika svete pričesti. No, nije Alojz odlazio u crkvu samo nedjeljom. Brižno je pratio raspored svetih misa u okolnim crkvama, gdje ima misa uvečer, kako bi mogao svaki dan nahraniti svoju dušu na euharistijskoj gozbi. To je osobito činio kad je ušao u mirovinu.

Najveća su mu radost i zadovoljstvo bila njegova sretna djeca, Suzica, Sanjica i Tomislav. Za njih je živio, radio, priuštio im školovanje i uvjete za samostalan život i rad. Nije štedio pohvale za svaki i najmanji njihov uspjeh. „Ponosim se tobom, samo hrabro!“ – njegove su riječi. Ali još više nego u školi, vjerujem da su djeca učila životnu lekciju na njegovu uzornom životu i radu. O tome bi mogla njegova djeca i supruga mnogo više i toplije govoriti.

No, ne bi bilo dobro da o njegovim vrlinama govorimo samo mi, najbliža rodbina. Osvrnut ću se samo na jedan kratak iskaz novinara Wolfganga Borgmanna, u Stuttgarter Zeitungu, Nr.42, Freitag, 20. Februar 1998, str.18), gdje opisuje njegov zadnji dan na radnom mjestu poštara. „Sve ulice kuda je prolazio bile su nakićene, ljudi ga pozdravljali, pljeskali mu i nagrađivali za njegovu dobrotu. Sam je priznao da mu je ovaj zadovoljan i zahvalan narod najveća nagrada i plaća.“

Novinar Wolfgang Borgman između ostalog piše: Što je Alojz Sente značio za oko 500

domaćinstava sa 1500 ljudi, bilo je svima jasno vidljivo kad je posljednji put raznosio pisma: nezaboravni dan za sve kao i za njega. Gotovo svako je domaćinstvo okitilo svoj ulaz vijencima i cvijećem, a ulice su bile ispisane dječjom rukom u čast veselom i uvijek raspoloženom gospodinu Sente. Bilo je uistinu mnogo pisama, pjesama, dobrih želja i pohvala. Samo jedan redak između mnogih: „Veoma ćete nam nedostajati, gospodine Sente: Vaša susretljivost, iskrenost i Vaš idealizam.“

Sav je ovaj prizor izmamio mnogu suzu zahvalnicu za dobrim i vedrim pismonošom, kojega su s najvećom radošću svakodnevno iščekivali.

Jer on nije samo hitra koraka donosio pisma, već je pokazivao brigu i onda kada bi pisma prestala dolaziti. Možda je netko bolestan? Možda netko treba pomoć? Živjela je ondje jedna osamdesetogodišnja starica, koja je nenadano oboljela i više nije mogla izlaziti iz kuće. Naš poštara je primijetio da peciva, koja svaki dan stižu za tu gospođu, već dva dana stoje pred vratima, pa je oprezno pozvonio. Starica je lagano otvorila vrata i on je saznao da joj nije dobro. Pozvao je liječnika.

Alojzu Senteu to je tek usputna priča. On ima mnogo drugih priča vezanih za gotovo svaku kuću između Josefsbuckela i Haigststaffela. Na jednoj adresi su strani studenti čeznutljivo čekali poštu od kuće, na drugom je neka majka čekala pismo kćeri preko Atlantika. Alojz Sente zna kada treba jače, tri puta pozvoniti: kad je stiglo dugo očekivano pismo iz inozemstva, a kada treba samo kratko pritisnuti: kad dolaze porezne opomene. Za svakoga ima ljubaznu riječ. No uza svu svoju susretljivost prema drugome, ostaje diskretan - listonoša s dušobrižničkim kvalitetama.

Gotovo svakog je poznavao poimence. Prstom bi dotaknuo kapu, lagano se naklonio i nasmijevao smiješkom koji dolazi iz njegove raspoložene duše.

Svojim problemima je rijetko opterećivao druge. Ali kad je 1992. zbog operacije kičme morao pauzirati i kad je bilo upitno hoće li moći dalje raditi, njegove su ga mušterije ohrabrivale pozivima u poštanskom uredu u Degerlochu. Sente je nastavio dalje. Promjene na pošti, ali također i rat u njegovoj staroj domovini zadali su mu dosta

trpljenja. Ali on je i dalje zračio radost.

Otac obitelji Alojz, koji je potekao iz brojne kršćanske obitelji, i danas djelotvorno pokazuje svoju ljubav prema bližnjemu. Njegova bivša župna zajednica, Sv. Eberharda, nakon što je saznala za njegove gotovo dušobrižničke sposobnosti i da je ušao u mirovinu, zamolila ga je da preuzme nove zadatke. Sada je Alojz Sente ponovo u pokretu, posjećuje osamljene i bolesne i sve one koji trebaju ljubaznu riječ ili praktični savjet. A takvih nije ništa manje nego prije deset godina.

(Wolfgang Borgmann, Stuttgarter Zeitung Nr.42, Freitag, 20. Februar, str.18)

Svemu jednom dođe kraj.

Ovakav naporan rad iscrpljivao je njegovo tijelo, te se više puta morao podvrći operaciji kičme, pa kukova i štošta drugo. Zadnje ga je vrijeme Bog stavio na još jednu, posljednju kušnju. No ona je, zapravo bila veća kušnja za njegovu suprugu, djecu i unuke. Zahtijevala je dokaze i polaganje ispita njihove bezuvjetne vjernosti i ljubavi. I moramo priznati da su taj ispit svi oni položili

najvišom, akademskom ocjenom **Summa Cum Laude!** I dok im čestitamo na tom uspjehu, od srca im zahvaljujem u ime cijele obitelji za svaku i najmanju uslugu.

I eto, u utorak 20. ožujka 2108. dogodi se njegova smrtna agonija. Sigurno je u toj borbi i on vapio: *Gospodine, pomози mi, sjeti me se.* Zašto ne vjerovati da je potom čuo utješne Isusove riječi: *Alojze, još danas ćeš biti sa mnom u raju!* O, sretnog li tog susreta s Isusom u raju!

Dragi naš Alojze, počivaj u miru u zemlji Njemačkoj koja ti je pružila život dostojan čovjeka i gdje si našao i sagrađio dom svojoj obitelji. I dok ti izražavamo zahvalnost našim ljudskim riječima za svu tvoju ljubav i dobrotu, za svaku tvoju riječ i osmijeh, želimo ti vječnu nagradu i plaću na nebesima, u krilu Očevu, kojega molimo da bude milosrdan za tvoje eventualne ljudske slabosti i propuste. U toj radosti i blaženstvu moli za nas da i mi sretno prispijemo u vječnu domovinu.

s. Slavka Sente

MARIJA ŠKRINJAR

4. travnja 1931. – 26. ožujka 2018.

– mama s. Ivane Škrinjar –

Nakon kratke i teške bolesti, na Veliki, u ponedjeljak 26. ožujka 2018. prestalo je kućati veliko srce, snažne, požrtvovne, velikodušne majke, bake i babice.

Moja mama Marija je rođena 4. travnja 1931. u Plemenjštini Donjoj, od oca Slaveka i majke Marije. Bila je to prosječna zagorska obitelj. U tim godinama živjelo se od plodova zemlje koje su obrađivale vrijedne roditeljske ruke. Mama je bila drugo dijete. Imali su starijeg sina Mileka, koji je za vrijeme 2. Svjetskog rata odveden od Nijemaca u logor, godinama se nije znalo za njega. Obitelj je godišnje odlazila na hodočašće u Mariju Bistricu sa žarkom molitvom za sina. Velika je bila radost kada se nakon 4 godine pojavio na kućnom pragu.

Mama je završila 4 razreda škole, a kasnije kao djevojčica u 15 godini pješačila je u selo Gorjako-vo, po 2 sata hoda, do jedne krojačice kod koje je

učila krojački zanat. Udala sa 20 godina za mladića Ivana, u Bušinu. Ivan je bio siročić, jer kad je imao 2 mjeseca umro mu je otac, a majka se preudala kad su mu bile samo 2 godine. Odrastao je uz babicu koja se brinula za njega. Njegovi stričevi rasprodali su zemlju i odselili u Osijek.

Mama je bila hrabra, požrtvovna i vrlo snažljiva žena. U skladnom braku imali su dvoje djece, mene (Nevenu s. Ivanu) i mlađu sestru Nadicu. Zajedno su marljivo obrađivali zemlju, mama je čak kupovala komadić po komadić zemlje, jer je u to vrijeme zemlja bila bogatstvo za jednu obitelj. Otac je jedno vrijeme radio u rudniku, no kako je postajalo sve opasnije, mama je 1968. odlučila zaposliti se u tvornici Emka, u Pregradi, i tu je radila do mirovine.

To je bilo puno sigurnije, i tako su nas mogli školovati, osobito mene koja sam pohađala školu u Zagrebu.

Ostale su mi divne uspomene iz našeg obiteljskog života. Svake smo nedjelje zajedno išli na misu, roditelji, kao pravi vjernici, to nisu nikada propuštali. Godine 1962. organizirali su obnovu Raspela koje je bilo na ulazu u selo, a koje je za vrijeme rata bilo uništeno. Mama je bila aktivna oko prikupljanja novčanih sredstava, dok su otac i susjedi betonirali križ, a korpus je bio umjetnički izrađen od drveta. Mama je tada nastavila brižno uređivati okoliš, sadila cvijeće, a u mjesecu svibnju okupljala su se kod križa djeca i odrasli navečer na molitvu krunice. Dugi niz godina župnik

bi, zadnji dan svibnja, tu služio svetu misu, gdje bi se okupilo cijelo selo. Mama me znala često poslati da odnesem cvijeće kod križa umjesto na groblje. Sve te lijepe događaje ona je zadržala u svom pamćenju, pa mi je jednom, kad je već bila teško bolesna, kazala kako su upravo kod križa sva djeca Bušina naučila moliti kronicu.

Njezina majčinska ljubav i briga nije se nikada gasila. Uvijek je mislila na nas i bila spremna pomoći. Ništa joj nije bilo teško. Istu je nježnost i brigu iskazivala i svojim unucima, Mariu i Tomici, nikada nije zaboravila njihove rođendane ili koja druga slavlja. Kasnije je i praunučad našla svoje mjesto u njezinu radosnu i velikodušnu srcu.

Kad je 1981. otac iznenada preminuo od moždana udara, bilo je to za nju teško iskušenje, ali je ipak i to hrabro podnijela. Uzela je k sebi svoju majku, brinula se za nju i dalje nastavila voditi obiteljsko gospodarstvo. Ujedno je nastavila i dalje raditi u tvornici. Brza i okretna, ništa joj nije bilo teško. Mještani bi znali reći da je ona prije stigla kući pješice iz posla nego bi prošao autobus koji je vozio radnike. Voljela je zemlju, nije smio ostati niti jedan komadić neobrađen. Ako nije stigla sama, nije žalila platiti nekoga da joj pomogne.

Kad joj je majka, naša babcica umrla 1993., mama je

odlučila 1994. doći k meni u Kanadu, da vidi gdje ja to živim. Tu je, s nama u zajednici u Sherbooku, provela 2 mjeseca, a za vikende je išla sa mnom u Montrel. Uživala je u svemu i govorila da je sada mirna kad je vidjela gdje sam. Zadnje četiri godine, ja sam svoj godišnji odmor uglavnom provela s njom. Ne može se iskazati koliko smo obje bile sretne. Koliko mi je samo pažnje, brige i radosti iskazivala u to vrijeme! Oh, draga moja mama, samo ti znaš prodirati u dušu, radovati se s radosnima, plakati s tužnima! Tko ne bi želio uvijek imati to drago biće uza se! Još u lipnju prošle godine izgledala je vesela i snažna. No, kad smo se čule oko Božića primijetila sam da nešto nije dobro. Sestra Nadica je u siječnju obavila s njom sve liječničke preglede. Dijagnoza je, nažalost, pokazala zloćudni rak želuca i jednjaka.

Krenula sam odmah na put, željela sam je vidjeti, željela sam s njom provesti njezine teške dane. Kad sam 29. siječnja 2018. stigla kući dočekala me još uvijek raspoložena i snažna. Međutim, malo pomalo je vidno propadala, jer nije mogla uzimati ništa osim par kapi vode. Napokon je toliko oslabila da više nije mogla ustati iz kreveta. Ali bila je svjesna svega, sve je pažljivo pratila. Tko bi je god došao posjetiti, trebalo ga je počastiti. Pričala bi i zanimala se o svemu, kao što je to uvijek činila. U početku nije imala

bolove, no kad je bolest počela sve više napredovati morali smo joj ublažavati bolove flasterima kako bi mogla barem malo zaspati. Nije se tužila, bila je beskrajno strpljiva.

Zahvaljujem Bogu što sam imala milost provesti s njom 6 tjedana, zahvaljujem i mojim sestrama, posebno s. Mirki koja je kroz to vrijeme obnašala sve poslove u Montrealu. Istina kako se

približavao Veliki tjedan znala sam da se moram vratiti na svoje radno mjesto. Obećala sam mami da ću se opet vratiti čim završim posao. Nije ništa rekla, premda je, kao svaka majka, željela da ostanem i dalje uz nju. No, nije htjela pokazati svoju tugu samo da meni bude lakše. Njegu oko mame je preuzela sestra Nadica, s jednakom pažnjom i brigom. Mama je ponekad znala reći da ne bi željela da se mučimo oko nje, neka je dragi Bog što prije pozove k sebi. I pozvao je Milosrdni Bog svoju vjernu službenicu u ponedjeljak 29. ožujka. Vjerujem da je primila nagradu vječnoga života za sve patnje i brige, za sve molitve i vapije. Na tu nakanu svesrdno molimo.

Zahvaljujem braći Dominikancima, fr. Mati Bošnjaku i fr. Alojziju Čubeliću, našoj časnoj majci Katarini Maglica i sestrama koje su stigle iz Korčule, Splita, Šibenika, Zagreba i Subotice i ispratili mamu na vječni počinak.

S. M. Ivana Škrinjar

BORIS REMETIN

28. ožujka – 7. svibnja 2018.

- otac s. Kristijane -

Dana 07. 05. 2018. iznenada nas je napustio Boris Remetin, otac naše s. Kristijane. Rođen je 28. ožujka 1948. od oca Ante i majke Bosiljke, rođene Vitezica. U rodnim Kaštelima provodi cijeli svoj život, zajedno s bratom Goranom i sestrom Vinkom. Želja za otkrivanjem nepoznatog i avanturistički duh koji je prožimao mlade dane njegovog života, otvorile su mu široke horizonte upoznavanja i istraživanja svijeta, predmeta i stvari oko sebe.

Tijekom zrelije dobi upoznaje djevojku Ljubicu s kojom 1975. godine stupa u brak iz kojeg ima dvoje djece, kćer Bosiljku - s. Kristijanu rođenu 09. 02. 1977. i sina Marina rođenog 21. 09. 1978. Zanimljiv je podatak da su mu sestra i žena rođene na isti dan, iste godine, 17. 05. 1956. tako da ih je obitelj često znala zvati „bližanke“.

ovozemaljskog pozdrava. Za sobom je u srcima svih onih koji ga vole ostavio neizbrisiv trag i ja znam i osjećam da nam je sada na poseban način prisutniji i bliži, nego što je to mogao biti za vrijeme ovozemaljskoga života.

U ime obitelji i svoje osobno, želim se zahvaliti svima koji su na bilo koji način bili uz nas,

mjesnom župniku don Dariu Ćoriću, no ipak na poseban način svojim sestrama dominikankama, te braći dominikancima koji su, uz predvođenje sprovednog obreda i misnog slavlja, pod vodstvom p. Dominika Kristijana Gerbica, ispratili mog dragog oca Borisa na vječni počinak.

s. Kristijana Remetin

JOSIP STANTIĆ

10. rujna 1947. – 28. lipnja 2018.

- brat s. Kaliste -

Nakon kratke i teške bolesti, u svom obiteljskom domu u Tavankutu, zaklopio je zauvijek svoje tjelesne oči Josip Stantić, brat naše sestre Kaliste. Bilo je to u ranim jutarnjim satima, u četvrtak 28. lipnja 2018. u njegovoj 71. godini života.

Josip je rođen u brojnoj obitelji 10. rujna 1947. u Đurđinu, kraj Subotice, od oca Antuna i majke Kristine rođ. Ivković. Bio je četvrti po redu od trinaestero djece. Petero ih je umrlo još u ranom djetinjstvu, neposredno nakon rođenja. Već je kao dječak Josip pokazivao veliku ljubav prema bačkim, zelenim ravnicama, volio je pomagati roditeljima u obrađivanju zemlje. Ta se ljubav prema rodnoj grudi, kao i umijeće obrađivanja prenosi iz naraštaja u naraštaj. Dok je god mogao Josip je marljivo i brižno njegovao i 'hranio' svoju zemlju, i molio Boga da je On napoji blagotvornom kišom, a zemlja mu je sve to obilno uzvraćala i hranila njegovu obitelj. Kad se žuljevite ruke zemljoradnika znadu sklopiti na molitvu, što je naš Josip rado i često

činio, Bog izlijeva obilje svoga blagoslova i na zemlju i na molećive ruke.

Kao zreo mladić oženio se sa Stanom Stantić. U skladnom braku imali su tri kćeri: Blaženku, Đurđu i Jasnu. Volio je svoju djecu i nastojao im omogućiti sve što je mogao za njihov budućí život. Kad su se kćeri udale bio je sretan dida četvero unučadi, koji su rado navraćali kod njega jer im je u njegovu domu uvijek bilo lijepo. Josip nije nikada propuštao nedjeljnu svetu misu, na koju je išao zajedno s cijelom svojom obitelji. Ono što otac usadi u srca svoje djece to ostaje trajno. Tako se i njegove kćeri s ljubavlju sjećaju svoga oca i nastoje živjeti vjeru koju su od roditelja baštinile. Josip je bio vesele naravi. Čim bi tambura zasvirala, eto ga u društvu plesača. Bio je veoma društven i drag sugovornik. Volio je kad bi mu tko došao u posjete. Svatko se kod njega osjeća lijepo i dobrodošao. Uvijek je rado pomagao drugima, pa mu se to sve uzvraćalo kad su njegove sile smalaksale. Bolest

je sve više usporavala njegove korake. Gasio se, zapravo, veoma brzo. Zadivljujuća je bila njegova strpljivost kojom je podnosio boli do zadnjega časa.

Pokop našega Josipa bio je u petak 29. lipnja na groblju u Tavankutu. Sprovodne je obrede vodio mons. Bela Stantić, rođeni brat Josipove supruge, Stane. Sudjelovali su i drugi svećenici: vlč. Franjo Ivanković, vlč. Marinko Stantić i vlč. Josip Štefković, kao i dva dominikanca: p. Mato Bošnjak i p. Alojz Čubelić.

Osim brojne rodbine, prijatelja i znanaca, na vječni su počinak našega Josipa došle ispratiti i sestre dominikanke iz Korčule, Splita i Zagreba, predvođene s č. majkom Katarinom Maglica i priorom s. Marinom Pavlović.

Koristim priliku da u ime cijele obitelji zahvalim svima na ispraćaju, na izrazima sućuti, na blizini, podršci i na molitvi. Vjerujem da i naš Josip sada s neba zahvaljuje i za sve nas moli.

s. Kalista Stantić

vlč. DOMAGOJ VULETIĆ

župnik župe Krista Kralja

16. ožujka 1975. – 25. lipnja 2018.

Kratki životopis

Vlč. Domagoj Vuletić preminuo je na svetkovinu Rođenja sv. Ivana Krstitelja, 24. lipnja 2018. godine u 44. godini života i 17. godini svećeništva. Rođen je 16. ožujka 1975. godine u Zagrebu od oca Antuna i majke Gordane r. Vaš. Kršten je 26. ožujka u župi Sv. Križa u Zagrebu – Siget. Osnovnu školu polazio je u Vukovaru, a srednju u Zagrebu. Stupio je u bogoslovno sjemenište 1998. godine najprije u Eisenstadtu, a zatim 2000. godine u Zagrebu, gdje je i diplomirao teologiju 2001. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Red đakonata primio je 21. travnja 2001. godine u vlastitoj župi sv. Josipa u zagrebačkoj četvrti Trešnjevka po rukama pomoćnog zagrebačkog biskupa mons. Josipa Mrzljaka. Đakonsku

službu vršio je u župi Sv. Terezije od Djeteta Isusa u Zagrebu te u župi Sv. Kvirina u Sisku. Za svećenika ga je zaređio 5. siječnja 2002. godine zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić u župi Sv. Blaža u Zagrebu, a mladu misu je proslavio u vlastitoj župi Sv. Josipa 27. veljače.

Pastoralnu službu vršio je u nekoliko župa Zagrebačke nadbiskupije. Službu župnog vikara vršio je od 2002. do 2004. godine u župi Sv. Kvirina u Sisku te u župama Pohoda B. D. Marije u Sisku, Sv. Mihaela u Prelošćici, Sv. Nikole u Gušću i Sv. Roka u Kratečkom. Službu župnog vikara u župi Sv. Josipa u Zagrebu vršio je tijekom 2004. i 2005. godine. Nakon toga nastavlja svećenički rad i poslanje tijekom godine dana u redovničkom staležu u benediktinskom

U nedjelju, 24. lipnja 2018. godine, u 44. godini života i 17. godini svećeništva
preminuo je u KBC Zagreb svećenik Zagrebačke nadbiskupije
i župnik župe Krista Kralja u Trnju

vlč. Domagoj Vuletić

Pokojnikovo tijelo bit će izloženo u župnoj crkvi
Krista Kralja (Trnje) u četvrtak 28. lipnja 2018.
gdje će u 11:00 sati biti sprovedna sv. Misa.
Ukop će biti isti dan, u četvrtak u 14:10 na Miroševcu.

Počivao u miru Božjem!
Umjesto vijenaca dajte svoj prilog za Caritas

Rodna župa i župe na kojima je službovao:
Sv. Kvirin (Sisak), Gušće, Kratočko, Sv. Marija (Sisak),
Sveti Josip (Trelnjevka), Sveti Nikola Tavelić
(Kustošija), Mihovljan i Krist Kralj (Trnje)

Roditelji,
sestra, djed
i ostala rodbina

Zagrebačka
nadbiskupija

samostanu Sv. Kuzme i Damjana na brdu Čokovcu kod Tkona na otoku Pašmanu. Po povratku u Zagreb vrši službu župnog vikara u župi Sv. Nikole Tavelića u Zagrebu – Kustošija od 2006. do 2009. godine. Službu upravitelja župe vrši najprije u župi Sv. Mihaela Arkandela u Mihovljanu u Hrvatskom zagorju od 2009. do 2013.

godine, a u to vrijeme bio je i član Prezbiterskog vijeća Zagrebačke nadbiskupije kao predstavnik Zlatarsko-belečkog dekanata. Upraviteljem župe Krista Kralja u zagrebačkoj četvrti Trnje imenovan je 25. kolovoza 2013. godine.

Tiskovni ured Zagrebačke nadbiskupije

Misa zadušnica i sprovodni obredi za preminulog vlč. Domagoja Vuletića

28. lipnja 2018.

Euharistijskim slavljem koje je u crkvi Krista Kralja u četvrtak 28. lipnja predvodio pomoćni biskup zagrebački mons. Ivan Šaško u zajedništvu sa okupljenim svećenicima, od pokojnog svećenika vlč. Domagoja Vuletića oprostili su se okupljeni roditelji, rodbina, prijatelji i mnogobrojni vjernici župa u kojima je djelovao. Izražavajući sućut ožalošćenima, biskup Šaško je prenio sućut i molitvenu blizinu zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića koji se nalazi u Rimu. “Svojim životom velečasni Domagoj povezuje puno ljudi i mjesta: od Zagreba do hrvatskoga

istoka i juga, i šire od Hrvatske, a u Crkvi razna područja koja su šira od naše nadbiskupije. Zato ovdje, u crkvi i župi u kojoj je velečasni Domagoj bio upraviteljem, a kojoj je znakoviti naslovnik Krist Kralj, pristupimo otajstvu milosrdne ljubavi sa zahvalnošću Bogu što nam ga je darovao kao suputnika na zemlji, a sada kao pratitelja u vječnosti”, rekao je u uvodu biskup Šaško.

Na početku homilije biskup Šaško je, nadovezujući se na liturgijska čitanja (Mudr 4, 7-15; 1Kor 15, 51-57; Mt 5, 1-11) i oporučne riječi vlč. Domagoja, rekao: “U duhu kojim je velečasni

Domagoj prenio svoja razmišljanja o prijelasku, o svome vazmu iz prolaznosti u vječnost, lako je prepoznatljiv naglasak na jednostavnosti, nenametljivosti i poniznosti. Patnja kroz koju je prolazio učvrstila je u njemu upravo ono što i nama 'oporučno' želi prenijeti, upućujući nas na srž kršćanstva. To su svakako Isusova Blaženstva, čitana u svjetlu Kristove muke, smrti i uskrsnuća. To je mudrost koja ne nameće Bogu vremenâ, nego prihvaća njegov plan koji nas odijeva u neraspadljivost, dok nam smrt želi nametnuti privid završetka i baš po tome prividu držati nas u nesigurnosti. Nesigurnost nas pak želi povesti u traženje oslonaca u prolaznome i tako nas zarobiti u beznadnosti, da trajno osjećamo ubod i žalac smrti koji ima snagu u sebičnosti.

Apostol Pavao nam o tome piše napominjući: Nitko od nas sebi ne živi i nitko sebi ne umire. Premda se svatko sam mora suočiti s otajstvom umiranja, ne živimo sami niti sami umiremo. To je posebno vidljivo u svećeničkome pozivu, jer smo pozvani živjeti za druge i za Gospodina i umiremo za druge i za Onoga komu smo povjerovali i po kojemu ćemo uskrsnuti. To je smisao i ove liturgije koja nadilazi ljudsko razmišljanje i ljudski pogled.

Nalazimo se uronjeni u otajstvo života, u kojemu se pitamo o značenju svećeničkoga služenja

i u njegovoj bolesti. U tome ne smijemo zanemariti Božju prisutnost – niti u jednome trenutku Domagojeva života. Na vjerničkoj razini svaki trenutak dobiva novo značenje do te mjere da u duhu Blaženstava stvara novi pogled. U taj se govor ugrađuje i kalež s pliticom te štola na lijesu pred nama. To nisu znakovi jednoga zanimanja, nego znakovi otajstva Božje prisutnosti koja je po svećeniku darovana svijetu: u molitvi i posvećivanju, u opraštanju grijeha, u dijeljenju hrane besmrtnosti. Život i smrt nisu privatne stvarnosti. Svećenik svojom prisutnošću i činjenicom da se odazvao, da je odlučio posvetiti se Gospodinu, radi dobra drugih ljudi, trajno pred nas stavlja izvorište smisla našega postojanja.”

Istaknuvši da je u svom svećeničkom životu vlč. Domagoj mnogo puta navijestio Isusova Blaženstva, o njima razmišljao i tumačio ih, biskup Šaško je rekao: “Tom radosnom viješću obavijamo njegov zemaljski život, da bismo ga vidjeli u pravome svjetlu, u Božjoj Riječi s kojom se ponekad s mukom suočavamo i prihvaćamo ju. Nije nam rečeno: Baš su jadni oni koji su žalosni, ali s vremenom će naći utjehu. Nije rečeno niti: Ne smijete; nemojte plakati. Isus jednostavno kaže: Blago ožalošćenima: oni će se utješiti. Suze rođene iz ljubavi su blažene. Isus ne kaže: Nije lako progonjenima zbog Evanđelja; neka

se strpe i podnose, jer će im u nebu biti lakše, nego potvrđuje: Blago progonjenima zbog pravednosti: njihovo je kraljevstvo nebesko. Već su sada blaženi i već je sada njihovo kraljevstvo. Upravo pred stvarnošću smrti sve što je suvišno pokazuje koliko je uistinu suvišno; sve nevažno pred smrću postaje još nevažnijim. Ostaje istina jednostavnosti, blizine, ljudskosti koja je prožeta istinom da smo Božja stvorenja, da od Boga dolazimo i k njemu se vraćamo; da smo dio njegova promisla i plana koji je pokretan snagom ljubavi objavljene u Isusu Kristu.”

Na kraju homilije, podsjetivši da je vlč. Domagoj volio liturgiju, bio pozoran na liturgijski smisao, na značenja riječi i gesta, biskup Šaško je naveo: “Ona mu je bila nadahnućem za svećeničko djelovanje: poučavanje, odgajanje, za kršćansku zauzetost. Sada za njega molimo da bude dionikom nebeske liturgije. Mi nismo

svećenici samo na zemlji, jer smo svećenici u Kristu. U njemu prekoračujemo prag prema onostranosti i pridružujemo se onomu izražavaju hvale i radosti koju ništa zemaljsko u punini ne može izraziti. I budući da vjerujemo u svećeništvo koje je do vijeka, dok molimo za dušu našega pokojnoga brata, molimo da se pridruži zagovoru za nas, da Riječ blaženstava koja nam je naviještena postane živom u nama. A Domagojev osmijeh kojim nas je susretao neka ostane živa slika u nama, slika radosti koju iščekujemo do ponovnoga susreta u nebeskoj ljepoti, u zajedništvu nebeske Majke Marije i svetih, pred licem našega Gospodina i Kralja, našega brata i Otkupitelja.”

Sprovodne obrede na groblju Miroševac predvodio je pomoćni biskup zagrebački mons. Mijo Gorski koji je u svom govoru izražavajući

sućut ožalošćenima, zahvalio za dar svećeništva vlč. Domagoja i za njegovo svjedočanstvo vjere u Uskrslog Gospodina pozvajući okupljene na molitvu za vlč. Domagoja i sve preminule svećenike te za nova duhovna zvanja kako bi se navještaj Isusove Radosne vijesti, kojoj je vlč. Domagoj služio, nastavio donoseći poruku spasenja i uskrsnuća te vječnosti u Božjoj blizini svakom

čovjeku. . Usporedivši pokojnika sa zrnom pšenice koja mora umrijeti, istaknuo je kako je vlč. Domagoj „sijao zrnje Božje riječi, zrnje vlastite dobrote i ljubavi, zrnje primjera koji je svojim životom davao. To je zrnje posijano u srca, u savjesti i umova vjernika s kojima se družio. I kada prođu godine, pa čak i kada se zaboravi njegovo tjelesno postojanje, to će zrnje, snagom Božjeg blagoslova donijeti svoj rod u srcima ljudi. Njegov svećenički život i rad, i bez njegove tjelesne prisutnosti, davat će plodove novog života i vjere.“ Završavajući sprovodni obred, biskup Mijo Gorski je pozvao vjernike neka se uvijek sjećaju svojih svećenika, i Alojzija, koji je prošle godine preminuo i Domagoja. „Jedno je mjesto ostalo prazno. Trebat će ga netko popuniti ... Dok se opraštamo od jednoga, vjerujemo da Gospod već u svojem promislu promišlja o nasljedniku. A mi svojim molitvama ishodimo da to bude čim prije.“ – zaključio je biskup Gorski.

Oproštajni govor – vlč. Milan Dančuo

Misa zadušnica za vlč. Domagoja Vuletića, 28. lipnja 2018.

Preuzvišeni Oče biskupe, draga subraćo svećenici, poštovana obitelji i rodbino, dragi župljani, braćo i sestre! Sve nas je u nedjelju ražalostila vijest o smrti našega župnika, vlč. Domagoja. Gospodin ga je odlučio pozvati u svoje nebesko Kraljevstvo. Unatoč teškoj bolesti, duboko smo se nadali, vjerovali i molili da se Gospodin može proslaviti kroz njegovo ozdravljenje i povratak svećeničkoj službi. Gospodin se doista proslavio, ali ne na način na koji bi mi ljudi u našoj ljudskoj logici ili razmišljanjima željeli.

U nekoliko se mjeseci opraštamo već od drugog svećenika koji je živio, djelovao i posvetio se izgradnji ove župne zajednice. A upravo nam Krist Kralj svojim životom kao i ovom župnom crkvom pokazuje da nije Kralj velikoga sjaja, moći i bogatstva, već Kralj jednostavnosti, poniznosti i dobrote. Kao što je i sam darovao svoj život na križu kako bi mogli živjeti već sada novim i obnovljenim životom, tako i od nas kršćana koji puta iziskuje poći tim putem da preko križa steknemo u punini taj novi život.

Vjerujem da je vlč. Domagoj bio svjestan toga velikoga Božjeg dara u Kristovu križu i znao ga živjeti u svojoj jednostavnosti i skromnosti. Njegova želja je bila da i danas ne govorimo puno o njemu, o njegovu životu, što je činio i postigao. Radio je neprestano i neumorno za izgradnju Kraljevstva Božjega pa iako mu Gospodin nije podario mnoge godine, one koje je proživio bile su ispunjene ljubavlju za Boga, svoju obitelj o kojoj je mnogo govorio i rado se sjećao svih onih koji su obilježili njegovo odrastanje i životni put. Njegove godine su bile ispunjene

ljubavlju i prema Crkvi i prema svakoj župnoj zajednici u kojoj je djelovao kao svećenik. Danas smo zahvalni što je svojim životom obogatio mnoge župe, a mnogi vjernici tih župa su i danas ovdje. Zahvalni smo na posljednjih pet godina provedenih u našoj župi gdje je izgrađivao duhovnu zajednicu, neprestano poticao na ljubav prema Bogu i kršćansku izgradnju vjernika, a započeo je i obnovu župne crkve. Možda će nas i ovi anđeli uvijek podsjećati na njega, jer je svojim primjerom i životom pokazivao da i mi trebamo biti usmjereni prema nebeskim ljepotama i znati im se diviti u našem životu.

Ono čime nas je zadužio vlč. Domagoj je strpljivo podnošenje bolesti ovih proteklih mjeseci. Kao ljudi danas tugujemo, žalosni smo zbog rastanaka i što ga je Gospodin pozvao k sebi mnogo prije nego su to naša očekivanja ili želje. Ali Gospodin ga je postavio kao znak i primjer. Vlč. Domagoj je spremno prihvatio tu zadaću, dopustio da se sam izgradi kroz patnju i još više stavi vlastiti život u njegove ruke. Svoj život je izgubio, ali je s Kristom dobio puno više. Na taj se način Bog doista i proslavio te vjerujem da će ga nagraditi i podariti mjesto među svojim izabranima. Nama primjer vlč. Domagoja ostaje na našem životnom putu kao poziv. Ako će nas to potaknuti da u našem odnosu prema Bogu i prema bližnjima postanemo bolji, onda njegova patnja i preuranjena smrt imaju smisla u velikom otajstvu Božje ljubavi i planova koje ima u svijetu i u našim životima.

Dragi župniče Domagoje, nosit ćemo te trajno u našim sjećanjima i u našim molitvama. Neka te Gospodin nagradi za sve dobro što si činio i neka ti podari vječni mir u svome Kraljevstvu!

Sjećanje na našeg župnika Domagoja

Vijest da je naš dugogodišnji župnik, vlč. Alojzije Žlebečić premješten u novu župu, Sv. Ivana Krstitelje, izazvala je u nama sestrama (ne) opravdanu tjeskobu i zabrinutost: tko će biti njegov nasljednik? Tu smo od samog osnutka župe Krista Kralja, čak što više, župa je 'rođena' u našoj samostanskoj kapeli. Sestre su u njoj trajno aktivne na svim područjima. Od tada su se izmijenila samo tri svećenika – župnika: Franjo Šeper, Dragutin Kociper i Alojzije Žlebečić. Naša je suradnja s njima bila više nego dobra.

Međutim, naša tjeskoba i zabrinutost oko smjene župnika, nestala je dolaskom vlč. Domagoja Vuletića, koji je ustoličen u župi Krista Kralja 25. kolovoza 2013. godine. Već njegova pojava, odijevanje i srdačan smijeh odražavali su da se radi o čovjeku (bivšem) redovniku, svećeniku koji zna što hoće, apsolutno poznaje samostanski život, poštuje redovnice. Ni on nije želio sakriti radost što je došao u župu, ne samo gdje redovnice

djeluju, nego gdje je i njihov veliki samostan. Dakle, može se reći da je njegov dolazak, nakon nezaboravnog vlč. Žlebečića, bio pravi pogodak i za

nas i za njega. Suradnja i bratsko-sestrinski odnosi su brzo uspostavljeni. Nije mu trebalo dugo da upozna svaku sestru ponaosob. Nekima je znao čak, u svojoj bezazlenosti, nadjenuti i poseban nadimak, prema onome kako je doživio tu osobu. Kao čovjek koji je prošao samostansku stegu i disciplinu, znao nam je uputiti prave riječi, blage i poticajne, ali i prijekorne i oštre. Uvijek iskreno, spontano i dobronamjerno. Rado se odazvao na naše zajedničke vježbe klanjanja pred Presvetim, i na druge naše pobožnosti. Kad god je trebalo posjetio je bolesne sestre i donio im bolesničko pomazanje. Kod blagoslova naših prostorija onako, kao usput, sve je primjećivao, ali nije nikada javno iznosio ta svoja zapažanja.

Otkrile smo u njemu mnoge talente. Okušao se čak i u krojenju, šivanju, aranžiranju i u mnogim drugim stvarima. Nije mu promakao broj naših habita, ali jednako tako ni poneka različitost u tome. Kad bi došao s nama u blagovaonu, njegov je smijeh bio gotovo 'zarazan'. Volio je šale i doskočice, a najviše ga je veselilo kad je vidio razdragana lica sestara. Kao pravi dušobrižnik budno je pratio djelovanje sestara, kao i drugih djelatnika, u okviru župnog pastorala. Nije dopuštao površnost i indolentnost. Želio je imati sve pod kontrolom, bilo čitače za vrijeme mise, bilo pjesme koje se pjevaju, odnosno sviračice koje sviraju. Nije se moglo dogoditi da bi netko pričao za vrijeme njegovih propovijedi.

Volio je posebni način klanjanja pred Presvetim Sakramentom u kripti. U određenom bi trenutku prolazio s pokaznicom pored klupa i omogućio svakome, tko želi, dotaknuti monstrancu. Želio je, naime, da se u tom trenutku dogodi intiman susret duše s Bogom.

Poticao je svakodnevno moljenje krunice prije mise, ohrabrivao i pozivao nove članove u Živu kunicu. Gotovo svaki put ih je posjetio za vrijeme njihovih mjesečnih susreta.

Pedantan i bogobožan nije mogao gledati priprostu kriptu koja služi kao župna crkva, zato je brzo krenuo u njezino uređenje. Kad je, naime, shvatio da do realizacije gradnje velebne

crkve, po Meštrovićevu planu, za što su se svesrdno zauzimali njegovi predšasnici, osobito vlč. Žlebečić, neće doći tako skoro, dao je urediti kriptu na najbolji mogući način. Posebnost toga bogoslužnog prostora daju ogromni anđeli, što se sklopljenim rukama, na svakome ulaznom stupu, klanjaju Kristu Kralju. Rasvjeta je besprijekorna, jednako tako i ozvučenje. Kad sam ga posljednji put, prije deset dana posjetila u bolnici, zahvalila sam mu što je tako lijepo uredio kriptu, a on se blago nasmiješio i dodao: „Još da smo uspjeli nabaviti nove orgulje!“ Da, i to je bilo, osim mnogih drugih stvari, u njegovu planu pri završetku uređenja kripe. No, u svemu ga je tome spriječila njegova tjelesna slabost i klonulost. Sve je više gubio snagu. Vidjelo se da se bori. Poduzimao je sve što je mogao da sačuva zdravlje, ali Gospodin mu je, na završetku uređenja kripe, jednostavno rekao: „To mi je za sada dosta!“ No, vlč. Domagoj nije znao je li to samo privremena ili trajna ‘obustava’. Krenuo je na liječenje, slušao liječničke savjete, uzimao potrebne terapije, ali tijelo mu je sve više otkazivalo ‘poslušnost’. Ipak, ne smijemo reći onu stereotipnu izreku: „izgubio je bitku“. Ne, vlč. Domagoj je dobio bitku. Profitirao je na njoj sto

postotne zasluge za sebe, za svoje najmilije, za svoju župu Krista Kralja. To je dokazivao svojom beskrajnom strpljivošću i predanjem. Kad su mu prvi put u bolnicu donijeli svetu pričest, priznao je da je plakao kao malo dijete i govorio: „Kako je dobar Bog! Kad mu ja ne mogu prinositi nekrvnu žrtvu, On dolazi k meni, krijepi me, tješi i jača u mojoj žrtvi života.“ Na upit, može li moliti, odgovorio je: „Sada je moja molitva predanje i prinos.“ Uistinu je Gospodin primio žrtvu iz njegovih ruku.

Uza svo trpljenje znao se i našaliti na svoj račun. Kad je nakon terapije izgubio kosu, i vidio naše uzbuđenje zbog toga, prekinuo nas je s pitanjem: „Je li vam se sviđa moja frizura? Sad se barem ne trebam gledati u ogledao jesam li se dobro počesljavao!“ To je bio vlč. Domagoj: sretan, nasmijan čovjek, svećenik. Nije kukao nad svojom sudbinom. Nije se žalio, čak što više, za vrijeme jednog posjeta imao je strašne grčeve. Bilo mu je neugodno i ispričavao se što ne može biti raspoložen i razgovarati s nama kao obično.

I što možemo drugo reći nego veliki hvala vlč. Domagoju što je ostao vjeran sljedbenik Krista Raspetoga. Krist mu je dao da je do zadnjega trena bio svjestan, i da svjesno ponavlja: U ruke tvoje, Gospodine, predajem duh svoj.

Dragi naš župniče, Domagoju, sasvim smo sigurni da je milosrdni Gospodin primio vaš duh na hvalu i slavu svoga imena, na korist nama i čitavoj svojoj svetoj Crkvi.

Počivajte radosni u njemu!

s. Slavka Sente

JESMO LI ISTINSKI POSTALI UČENICI KRISTOVI?

Razmišljanje uz blagdan Presvetoga Trojstva

Iz našega života ne izbija ponos da smo doživjeli slavu i snagu Presvetoga Trojstva u vlastitom životu, da smo prožeti do kraja prisutnošću Presvete Trojice, te da smo do kraja usvojili njihov život kao princip vlastitoga života. Ne pokazujemo uvijek da su naši duh, duša i tijelo do kraja prožeti svetošću, dobrotom i ljubavlju koji nam isijavaju iz svete prisutnosti Božje.

Opraštajući se od svojih učenika Isus im ostavlja nalog da učine njegovim učenicima sve naroda krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Možda nam se čini da im je dao tek običan nalog, ništa posebno ili značajno. No u trenutku opraštanja sigurno im je izgovorio vrlo značajne riječi i dao izuzetno važan nalog, to jest najvažniji nalog koji sažima njegovo cjelokupno djelovanje. Doista, htio je da njegovi apostoli naviještaju u cijelom svijetu sve ono čemu ih je on poučio, te da učine njegovim učenicima sve narode na zemlji. No to se moglo dogoditi tako da ih krste u ime Presvete Trojice, Oca i Sina i Duha Svetoga.

No ovdje Isus ne misli samo na čin krštenja kao formalnost koju bi trebali učiniti, već na nešto mnogo snažnije i sadržajnije. Nekoga krstiti ne znači samo uroniti ga u vodu, već znači uroniti ga u spoznaju pravoga Boga, Oca i Sina i Duha Svetoga. Nekoga krstiti znači uroniti ga u svijest o Božjoj svemoći, mudrosti i dobroti koja se napose očitovala u otkupiteljskom djelu koje je Otac izvršio šaljući svoga Sina i Duha Svetoga kao najveći dar i znak svoje ljubavi. Nekoga krstiti znači dovesti ga do spoznaje Božjega milosrđa i do spoznaje otkupljenja kojim sam Bog se zauzima za nas da očisti naše duše. Krstiti dakle, znači ne samo obaviti obred, već osjetiti Boga

koji zahvaća i čisti dušu. I to na način da Otac za nas daje krv svoga Sina kao cijenu za oprostjenje i sve u snazi Duha Svetoga po kojem nam se opraštaju grijesi. Krstiti nekoga znači dovesti ga do spoznaje koliko nas Bog ljubi i kako nam oprašta grijeh, te nas želi dovesti u svoje kraljevstvo kako bi nas obdario životom vječnim.

Zato nas blagdan Presvetoga Trojstva trajno poziva da se preispitujemo o vlastitoj vjeri u Trojstvo, kao i o snazi i ozbiljnosti vlastitoga krštenja. Jer počesto nismo prožeti Božjom prisutnošću ni njegovom svetom snagom, pa i onda kad smo primili krštenje. To jest nismo toga svjesni, te se i ne ponašamo sukladno tome daru i milosti koju smo primili. Iz našega života ne izbija ponos da smo doživjeli slavu i snagu Presvetoga Trojstva u vlastitom životu, da smo prožeti do kraja prisutnošću Presvete Trojice, te da smo do kraja usvojili njihov život kao princip vlastitoga života. Ne pokazujemo uvijek da su naši duh, duša i tijelo do kraja prožeti svetošću,

dobrotom i ljubavlju koji nam isijavaju iz svete prisutnosti Božje. Ne doživljavamo, ne pokazujemo i ne svjedočimo uvijek da se osjećamo do kraja djecom Božjom, koja su primila posinstvo, sve milosti i darove Oca nebeskoga, te zrače njegovim Duhom i po njegovu duhu onda i žive. Ne živimo uvijek kao oni koji su oslobođeni od ropstva grijeha i kao istinska djeca Božja sa svim pravima i obvezama djece u kući Očevoj.

Blagdan Presvetoga Trojstva je prigoda da preispitamo svoje krštenje, to jest da se upitamo jesmo li doista kršteni u snazi Oca i Sina i Duha Svetoga, te isto tako jesmo li istinski postali učenici Kristovi. Jesmo li postali učenici kojima je jedinstvena zadaća naviještati istinu o Ocu, Sinu i Duhu Svetomu koji nas neizmjerljivo ljube i daruju nam svoj božanski život. Ako smo sinovi Božji, to jest sinovi u Sinu i u snazi Duha Svetoga, onda svoje posinaštvo trebamo živjeti do kraja, vrlo snažno i ponosno. Valja nam svjedočiti životom koji postoji u našim venama, čija misao je u našoj pameti, čiji Duh je u našoj duši. Zato pitanje Presvetoga Trojstva kao Oca i Sina i Duha Svetoga nije pitanje bez važnosti kako nam se ponekada čini, već je doista od izuzetne

važnosti za naš svakodnevni život. Jer nam je Bog povjerio samoga sebe na vrlo konkretan način. Konkretizirao se kao Otac i Sin i Duh Sveti, te je ušao u naš život svojim božanskim zahvatom, dolazeći u našu životnu stvarnost kao Bog koji se objavljuje i sve čini kako bi nas poveo u život vječni u svoje kraljevstvo.

Polazeći od dara njegove objave, ostaje nam poziv i zadaća živjeti u toj moći i slobodi koju nam je Bog ostavi, kad nas je oslobodio, jer je dao Sina kao cijenu za naše oslobođenje i Duha Branitelja i Osloboditelja. Oni u nama svjedoče da smo slobodni i da smo djeca Božja, jer smo u svome duhu slobodni i jer u svojoj duši živimo životom njegova Duha. Ljubimo i živimo ovu uronjenost u Presveto Trojstvo, te budimo odraz njegova otajstva, jer ćemo tako pokazati da smo postali učenici Gospodinovi i da vršimo njegove zapovijedi, od kojih je najvažnija da živimo i ljubimo onako kako nam je on ostavio i da budemo nadahnuti njegovim Duhom, kako bismo i sami mogli vršiti poslanje koje je Gospodin ostavio svojim apostolima.

Ivan Bodrožić | Bitno.net

ZELENI AGRONOMOV KUTIĆ

s. Maje Karmele Strižak OP, dipl. ing. agronomije

KRASTAVAC (Cucumis sativus L.)

RED: Cucurbitales

ROD: Cucumis

PORODICA: Cucurbitaceae

VRSTA: Cucumis sativus

Krastavac je prastara kulturna biljka koja se koristi kao povrće od pretpovijesnog vremena. O dugogodišnjem uzgoju svjedoče nalazi egipatskih grobnica. Iz Egipta se uzgoj proširio u Grčku, i rimske zemlje, a u srednjem vijeku u srednju Europu i dalje po cijelom svijetu. Uzgoj u staklenicima počeo je u Engleskoj u 19. Stoljeću.

Krastavci se najčešće koriste svježi kao salata, a rjeđe kuhani kao varivo ili umak. Poznate su i juhe od krastavaca ili punjeni krastavci s mesom ili sirom. Neki ljudi slabo podnose krastavce odnosno njihov sastojak kukurbitacin koji uvjetuje teškoće u probavi ili čak grčeve.

Općenito za pripremu salata od krastavaca nutricionisti preporučuju da se krastavci ne gule nego tanko narežu i ne sole, a začine se sa sasvim malo limunske kiseline ili još bolje s vrhnjem ili jogurtom. Salata od krastavaca priprema se neposredno prije obroka.

Pored ugodnog mirisa i okusa krastavci su nisko kalorična namirnica, što je prednost za dijetalnu prehranu. U 100 g svježeg krastavca ima samo 8 do 10 kcal odnosno 3 do 42 kJ. To se vidi i iz sastava osnovnih hranjivih tvari, u gramima na 100 g svježeg ploda.

VODA: 94.3-98.2;

ŠEĆERI: 1.1-2.0;

SIROVE BJELANČEVINE: 0.3-1.96;

VLAKNA: 0.3-1.24;

SIROVE MASTI: 0.05-0.3;

MINERALI: 0.04-0.89;

UGLJIKOHIDRATI: 1.0-2.5

Krastavci se najčešće konzerviraju mariniranjem cijeli ili rezani te u miješanim salatama. Najviše se koriste sitnoplodni kultivari „kornišoni“. U domaćinstvima je uobičajeno konzerviranje mliječnokiselom fermentacijom najviše za upotrebu još u sezoni, ali moguće je i spremanje za zimu.

Zdravstvena vrijednost krastavca poznata je od davnina. Zbog diuretičkoga djelovanja preporučuje se srčanim i bubrežnim bolesnicima. Sok od krastavaca smanjuje količinu šećera u krvi. Koristi se protiv oticanja nogu i ruku, probavnih smetnji i pretilosti.

Krastavci su poznati kao najstarije **kozmetičko sredstvo** zbog blagotvornog djelovanja na kožu. Oblozi od soka krastavaca ili cijelih šnita pomažu pri opeklinama i ozeblinama, perutanju, lišajevima, ekcemima i pjegama.

Od minerala najviše je zastupljen kalij 67 do 200, fosfor 17 do 30, kalcij 10 do 25, natrij 5 do 13, željezo 0.3 do 1.1 mg/100 g svježe tvari. Količina je vitamina mala, ali ipak nezanemariva.

B karoten - 0.12-0.29 mg/100g

VITAMIN B₁ - 0.005-0.15

VITAMIN B₂ - 0.015-0.15

VITAMIN B₃ - 0.12-1.7

VITAMIN B₅ - 0.18-0.30

VITAMIN C - 2-14

Osvježavajuće salate, juhe i napici

U kulinarstvu su krastavci podjednako pogodni za pripremu jela i napitaka. Odličnu prijaju kada se u toplim danima poslužuju svježi i rashlađeni, u različitim salatama i hladnim juhama (gazpacho) ili oplemenjeni umacima. Krastavci se odlično slažu s drugim povrćem (tradicionalno se kombiniraju s rajčicom, paprikom, lukom i češnjakom), maslinovim uljem, limunovim sokom, octom, jogurtom, vrhnjem, koprom, metvicom...

Izvanredno osvježavajući napitak dobit ćete ako hladnu vodu obogatite tanko narezanim kriškama krastavca, kriškama limuna i lišćem metvice. Krastavac se dobro uklapa i u gušće napitke - primjerice, izmiksajte zajedno 1 oguljeni krastavac i "meso" dinje ili lubenice, i poslužite u ohlađenoj čaši.

Krastavac je jednogodišnja biljka.

Za uzgoj krastavaca najprikladnije je lagano, propusno i prozračno tlo s većim postotkom humusa i neutralne reakcije.

Krastavci ne smiju doći na isto mjesto najmanje 3 do 4 godine. Pretkultura ne smije biti ni jedna tikvenjača, ali niti kultura koju napada isti virus (krumpir, rajčica). Kupusnjače i kukuruz također nisu dobra pretkultura za krastavac. Dobre su pretkulture žitarice, mahunarke, lukovi.

I na kraju gledajući ovu sliku, s obzirom da je vrijeme godišnjih odmora, nekima je i rođendan, a lijepo piše... Učinite nešto za sebe, stavite krastavce na oči. Možda će život izgledati ljepši?! Ovdje u Korčuli ima mačaka kao u priči, vidi se da znaju uživati! Zato, zašto ne bi i mi? Nije sve u ljepoti, no možda je u krastavcima?

Pozdrav od s. Maje Karmele

Čuvanje i priprema

Dajte prednost jedrim, čvrstim plodovima jasne boje (od zelene do tamnozeleno), a nemojte uzimati one koji su omekšali i požutjeli.

Po mogućnosti birajte ekološki uzgojene krastavce kako biste u pripremi jela bez bojazni mogli ostaviti i koru koja je izvor mnogih hranjivih tvari.

Krastavci su osjetljivi na toplinu, pa ih treba čuvati na hladnom kako ne bi izgubili svježinu i hranjive tvari. Mogu izdržati do 10 dana ako su u hladnjaku. Prije spremanja u hladnjak nemojte ih prati. Stavite ih u plastičnu vrećicu tako da ih njome čvrsto omotate, pritom istiskujući iz nje što više zraka.

Morate li čuvati narezane krastavce, stavite ih u posudu s dobro pritanjajućim poklopcem ili u plastičnu vrećicu, pa spremite u hladnjak. Upotrijebite ih najkasnije za dva dana.

Krastavci se ponekad sole da im se izvuče višak tekućine. No, soljenje se ne preporučuje jer krastavci postaju mlohavi i preslani, a s "izvučenom" tekućinom gubi se i znatna količina dragocjenih minerala. Budući da sadrže vlakna i vodu, a malo kalorija, izvrstan su izbor za one koji na zdrav način žele izgubiti kilograme.

No jeste li znali da je ovo ljetno povrće i odličan borac protiv srčanih oboljenja i raka?

Za bolju probavu i gubitak kilograma

Ovo niskokalorično povrće izvrstan je ljetni odabir za mršavljenje. Naime, šalica narezanih krastavaca sadrži svega 16 kalorija. Zahvaljujući vlaknima i vodi, krastavci također potiču rad probave. Njihova kora sadrži netopiva vlakna koja pomažu da se probavljena hrana brže kreće

kroz crijeva i eliminira otpad iz organizma.

Imate li problema s kroničnim zatvorom, što češće konzumirajte krastavce. S druge strane, krastavci sadrže topiva vlakna koja tijekom probave poprimaju strukturu gela, što produljuje osjećaj sitosti. Zahvaljujući tomu, nakon njihove konzumacije nećete brzo posezati za novim zalogajima.

Snažni saveznici protiv raka i srčanih bolesti

Iako u njima nema puno vitamina i minerala, svježi krastavci sadrže lignane i kukurbitacine – bioaktivne tvari koje imaju snažan protektivan učinak na vaše zdravlje.

Polifenoli lignani mogu se također pronaći u kupusu i prokolicama.

Istraživanja su pokazala da lignani u krastavcima djeluju protiv raka jajnika, raka prostate i raka dojke.

Te bioaktivne tvari također smanjuju **vaskulitis** – upalu krvnih žila, pa samim time čuvaju i zdravlje srca.

RAZBIBRIGA

Šale i...

Neplivači

Plavuša zove konobara:

- Molim vas, još jednu kocku šećera.
- Pa, već ste stavili sedam kockica u tu kavu!
- odgovori konobar.
- Znam, ali što ja mogu, sve su mi potonule.

Jamstvo

Nezadovoljna mušterija ulazi k uraru i tuži se:

- Prije mjesec dana kod vas sam kupila sat za koji ste mi jamčili da će raditi do moje smrti. Nisu prošla ni tri tjedna, a već je stao. Molim vas objasnite mi to!

Urar odgovori:

- Nekako ste mi onda izgledalo dosta loše.

Baš me briga

Žali se Štef doktoru da ne vidi tko prolazi s druge strane ulice, sve mu je mutno pred očima.

Nakon pregleda kaže mu doktor:

- Gospon Štef, loši su vam nalazi: imate kolesterol, pa šećer, krvna slika vam je loša, puno toga vam ne valja. Morat ćete pripaziti na prehranu: nema više masnog, kobasica, špeka, vina, rakije, piva...

Štef ga brzo prekine i kaže:

- Znete kaj, gospon doktor, kad malo bolje promislim, baš me briga tko prolazi s druge strane ulice!

Najbolji načini da ogulite kuhano jaje

Sigurno vam je poznat sljedeći scenarij – skuhali ste jaje, potpuno razbili ljusku, a zatim skidali jednu po jednu ljuskicu zajedno s komadićima jajeta koji su ostali zalijepljeni za nju. Rezultat je na kraju bio vrlo loš – ružan sastojak za vaš obrok i slomljeni duh...

Nisu sva jaja ista...

Prvo što morate naučiti je sljedeće – starija kuhana jaja lakše ćete oguliti od svježih kuhanih jaja. Ovo se događa zbog zračne ćelije koja postoji između jajeta i unutrašnjosti ljuske, a koja se povećava što je jaje dulje pohranjeno u hladnjaku. Upravo zbog toga starije jaje, nakon što ga skuhate, možete puno lakše oguliti nego svježije kuhano jaje.

Ako ste se upravo vratili iz trgovine i pri ruci imate samo svježija jaja, možete iskušati i neki od sljedećih trikova.

1. Soda bikarbona

Jedan od prijedloga je dodavanje sode bikarbone u vodu za kuhanje. Dodajte četvrtinu žličice sode bikarbone u pola litre vode i skuhajte jaja na uobičajeni način. Ljuska bi se nakon toga trebala jednostavno odvojiti od jajeta.

2. Čaša vode

Stavite kuhano jaje u čašu s malo vode, pokrijte rukom i snažno protresite iznad sudopera. Ljuska jajeta na sebi bi trebala imati mnoštvo pukotina, a jaje bi kasnije trebalo jednostavno ispasti iz ljuske.

Ruže će u vazi ostati svježije duplo duže, ako u vodu dodate tabletu aspirina. Aspirin sprječava da dođe do „buđanja vode“, i pomaže da hrizanteme, karanfil, gladiole i ruže duže ostanu svježije. A u vodu s narcisom bolje je dodati prstohvat soli, a s georginama, malo octa.

Masne mrlje na odjeći treba što prije posuti soli. Sol će upiti u sebe veću količinu masnoće. Jednostavno pospite, sačekajte i istresite. Veće mrlje će se kasnije lakše oprati, a manje će sasvim nestati.

Krumpir pomaže da se umiri upaljeno mesto nakon ujeda insekata. Uzmite manji krumpir, operite ga i razrežite na pola. Stavite ga na mjesto ujeda. Fiksirajte ga ljepljivom trakom ili flasterom. Krumpir će smanjiti svrbež, upalu, i pomoći će da se rana navlaži, što će povećati brzinu zarastanja rane. Ovo pomaže kod bilo kojih ujeda i nadraženja kože.

Vaša mikrovalna pećnica može biti čista i svježija ukoliko je očistite prirodnim sredstvima. Posudu u koju ste sipali šalicu vode i malo limunovog soka čarobnom mješavinom stavite u mikrovalnu i uključite da se grije nekoliko minuta. Izvadite posudu, a čistim ručnikom ili kuhinjskom krpom obrišite unutrašnjost mikrovalne.

Domišljati navijački športski duh s. Beate Zebić, 2018.

